Избрани Приказки

Том 2

Ангел Каралийчев

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Умният козел

През един горещ летен ден Кума Лиса погнала дългоухия заек и го гонила до градинския кладенец. Щом стигнал кладенеца, заекът се засилил и прехвърчал като птица над него. Кума Лиса мигом решила да направи и тя заешки скок, но наместо отвъд — тупнала в кладенеца. Кладенецът бил дълбок и лисицата не смогнала да се измъкне. Затънала до шия в студената вода и затреперила. По едно време откъм гората се задал брадатият козел, умната глава. Върви към кладенеца, брадата си поклаща, рогата си върти.

— Какво правиш там? — надникнал козелът в кладенеца.

— Къпя се в прохладната вода. Градинарят ми е приятел, а пък слънцето пече много — отвърнала лисицата.

— А водата става ли за къпане? — попитал козелът. — Не е ли мокра?

— Чудо! — извикала лисицата и си потопила главата.

— И аз ще скоча при теб — рекъл козелът.

— Скочи, но внимателно, да не размътиш кладенеца!

Брадатият козел се бухнал надолу с главата и цамбурнал в кладенеца.

Кума Лиса заврещяла:

— Ай, ай, ай! Цяла ме изцапа! Напръска ми кожухчето с кал! Тъй ли се скача?

— Ами как? — попитал козелът.

— Ще ти покажа, ако ми помогнеш да изляза от кладенеца. Изправи се на задните си крака!

Козелът се изправил, а Кума Лиса започнала да се катери по гърба му, по рогата му, докато се измъкнала от кладенеца.

— Сбогом, глупчо! — размахала лапичката си лисицата.

— Как тъй, аз съм умна глава! — оскърбил се козелът.

— Ако беше умна глава, нямаше да си сега в кладенеца! — извикала Лисана и побягнала.

Козелът останал в кладенеца и стоял три дни. На четвъртия пристигнал градинарят, вързал го за рогата с едно въже и го измъкнал навън.

---

info

Информация за текста

$id = 21673
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21673
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Вѣчно приятелство

Старият плъхъ се измъкна отъ дупката, озърна се наоколо и се спусна по-малката бѣла пѫтечка къмъ брѣга на голѣмата рѣка.

— Стой! — извика му зелената жаба, която стоеше на единъ мокъръ камъкъ съ отворена уста и чакаше нѣкоя муха сама да влѣзе въ гърлото й. — Кѫде отивашъ?

— Бѣгамъ! — отвърна плъхътъ и спрѣ.

— Отъ кого бѣгашъ?

— Отъ моята другарка.

— Защо?

— Защото е много свадлива. Всѣки день се кара̀ме. Днесъ, когато легнахъ да подрѣмна, тя ме нападна и ми отскубна най-дългия косъмъ отъ мустацитѣ. Я ме вижъ на какво съмъ заприличалъ!

— Нищо ти нѣма, плъхчо, — рече жабата, — ти пъкъ си хубавецъ. Ами кѫде бѣгашъ? Навѣрно си решилъ да се удавишъ.

— Да не съмъ лудъ? Ще почакамъ тука на брѣга да мине нѣкои параходъ, натоваренъ съ жито. Много обичамъ да ямъ жито отъ хамбаръ.

— Слушай, — предложи жабата, — я остани тука при мене, да си приказваме сладки приказки. Виждамъ, че съ тебе можемъ да станемъ приятели. Когато ти падне тѫга на душата — ще ти пѣя най-хубавитѣ си пѣсни.

— Попѣй ми сега една пѣсень! — помоли я плъхътъ.

Жабата скочи въ водата, хвана съ лапичката си едно коренче, отвори широката си уста и почна:

— Бре-ке-ке-кексъ — коахъ-коахъ!

— Бек-ке-ке-кексъ — коахъ-коахъ!

Сетне излѣзе пакъ на мокрия камъкъ и вдигна голѣмитѣ си изпъкнали очи къмъ плъха, който стоеше онѣмѣлъ отъ учудване.

— Ти си най-голѣмата пѣвица на свѣта, — викна плъхътъ, — защо не по-стѫпишъ въ нѣкоя опера?

— Каниха ме, ала азъ не приехъ. Искашъ ли да се разходиме заедно по брѣга?

— Искамъ! — отговори плъхътъ.

Тръгнаха. Жабата говорѣше бързо като картечница. Разказваше, какъ единъ щъркелъ налапалъ нейния нераздѣленъ другарь и какъ тя се спасила, като скочила въ рѣката.

— Ти си най-сладкодумната жаба на свѣта! — заскимтѣ плъхътъ. — Защо не пишешъ стихове и приказки за деца?

— Пиша, въ всичкитѣ жабешки списания ще видишъ моето име.

Навлѣзоха въ градината на воденичара. Спрѣха на сѣнка подъ единъ ши-рокъ тиквенъ листъ. Наблизо едно мъничко птиче дърпаше съ човка нѣкаква жилава тревичка.

— Плъхчо, — неочаквано жабата погледна съ свѣтнали очи своя другарь, — съгласенъ ли си да се свържемъ съ тебе за вѣчни времена?

— Стига да искашъ, — прошепна плъхътъ, но какъ ще се свържемъ?

— Ще ти кажа. Хей, птиче — обърна се жабата къмъ птичето, — защо ти е жилавата тревичка?

— Да си закърпя гнѣздото.

— Донеси я тука, а пъкъ ти ще си намѣришъ друга.

Птичето донесе тревичката.

— Ха, сега какиното, свържи съ тревичката моята задна лапичка и едното краче на този хубавъ господинъ. Вържи здраво!

Птичето имъ свърза краката толкова здраво, колкото може да върже едно птиче. Но щомъ си отлетѣ, ето че надъ градината размаха криле единъ огроменъ щъркелъ.

— Щъркелътъ иде, — ревна жабата и слѣпешката се втурна къмъ брѣга. Повлѣче следъ себе си и вързания плъхъ. Цамбукна въ водата, гмурна се къмъ подмола и се скри подъ единъ подводенъ камъкъ. Плъхътъ се удави, преди да извика: помощь!

Подиръ малко, когато щъркелътъ замина, жабата раздвижи лопатките си и се дигна нагоре. Удавениятъ плъхъ плувна надъ водата. Тъкмо въ туй време пристигна единъ гладенъ гарванъ и си рече:

— Тъкмо за мене ядене!

И като се стрелна къмъ водата, той клъвна стръвно плъха и го понесе нагоре. Вързаната жаба увисна надолу съ главата и ревна:

— Олеле, майчице, отидохъ! Коахъ! Коахъ!

Щъркелътъ, който бѣше кацналъ надъ воденицата и търсѣше гущери, изви око, погледна гарвана и въздъхна:

— Ето кое се казва да пронижешъ съ една стрела два заека!

---

info

Информация за текста

$id = 38559
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38559
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Вѣнчето и Пънчо

На Дочко Андреевъ Шипковенски

Ти искашъ да ти разкажа една коледна приказка. Подъ каминатa гори крушовиятъ пънъ — нашиятъ бѫдникъ. Искри излитатъ презъ комина. Въ тенджерата ври кървавицата. Майка ти отиде да смъкне отъ тавана орѣхи, сушени сливи и едно свесло бѣло грозде. Седни на колѣното ми и слушай! Додето майка ти сложи вечерята и наточи отъ зимника едно менче съ вино — приказката ще свърши.

Живѣеха нѣкога две малки дечица — братче и сестриче. Братчето се казваше Пънчо, а момичето — Невѣнка. Пънчо бѣше като буренце. Не си ти, макаръ че приличашъ на буренце, опасано само съ единъ обрѫчъ. Твоитѣ уши са много дълги и стърчатъ нагоре, а Пънчовитѣ бѣха толкова мънички, че не чуваше какво му говори неговата майка. А Пънчовата майка му говорѣше:

— „Много си ми лакомъ, бре чедо! Не зная какъ ще те изхраня. Не яжъ толкова много, защото ще ти се пукне корема! Купихъ една кошница зимни ябълки и ги скрихъ въ раклата — ти си ги набуталъ и си ги изялъ до едничка. Какъ не ти дожалѣ за Вѣнчето — поне едничка да бѣше й оставилъ! Сега съмъ опекла две питки съ сирене. Едната е за тебе, а другата — за Вѣнчето. Сестричката ти отиде да хвърли просени зрънца на куцото врабче. Занеси й питката. Седнете двамата до отворения прозорецъ и си изяжте питкитѣ!“

Тръгна Пънчо да търси сестричката си. Додето се качи по стълбата на втория катъ — излапа своята питка. Предъ вратата на Вѣнчината стая единъ таенъ гласъ му каза: — „Тука е тъмно. Никой нѣма да те види. Я излапай и другата питка!“ — Безъ да му мисли много, Пънчо изяде и питката на Вѣнчето. Облиза се

като котаракъ, сложи рѫце въ джобоветѣ си и влѣзе при Вѣнчето да гледа какъ кълве зрънца куцото врабче. Вѣнчето нахрани хубаво своето крилато другарче, изтърси престилката си и затвори прозореца. Въ туй време влѣзе майка имъ съ метлата въ рѫка.

— Сладки ли бѣха питкитѣ, деца? — попита тя.

— Какви питки? — обади се Вѣнчето учудена.

Майката разбра веднага какво е сторилъ Пънчо.

— Какъ не те е срамъ! — извика тя. — И този пѫть си изялъ дѣла на Вѣнчето. Да се махашъ отъ кѫщи! Азъ не искамъ такъвъ синъ. Вънъ!

И разлютената жена подгони Пънча съ метлата. Пънчо изхвъркна отъ кѫщи, дигна пушилка по улицата и се втурна да бѣга като заекъ презъ полето. Тогава бѣше есень и надъ земята свѣтулкаше слънцето на сиромашкото лѣто. Колко е тичалъ Пънчо не знае, но когато полето се свърши, слънцѣто се бѣше заплело на кръстосанитѣ клони на една глуха и тъмна гора. Боязливо навлѣзе малкиятъ гладникъ въ гората и почна да се озърта. Наоколо нѣмаше жива душа. Само стари дънери съ напукани кори, като тромави дѣдовци се прѣчкаха напреде му. Изъневидѣлица се появи нѣкаква голѣма птица, плесна съ криле надъ Пънчовата глава и се изгуби въ клонака. Пънчо се уплаши и търти да бѣга. Нададе викъ:

— Олеле, мамичко! Колко е страшно!

— Не е страшно, чедо, ела при мене: — обади се единъ грозенъ старешки гласъ отъ дълбочината на гората.

Пънчо се спрѣ и попита:

— Коя си ти?

— Азъ съмъ добрата баба — спасителка, която ходи да търси загубени момчета и ги прибира въ своята кѫщурка да пренощуватъ. Върви право къмъ мене!

— Ида, бабо! — отговори Пънчо и се затече довѣрчиво къмъ своята спасителка.

Когато стигна при нея и я погледна — той се стѫписа назадъ, защото напреде му стоеше една гърбава бабичка съ

набръчкано лице, съ дълги остри зѫби и закривени нокти на пръститѣ. Съ рѫцетѣ си бабичката стискаше дебела тояга.

— Що щешъ тука? — попита бабичката.

— Изпѫдиха ме, бабо, — отговори Пънчо.

— Кой те изпѫди?

— Мама.

— Ела, сине, при мене! Баба ще ти даде подслонъ. Гладенъ ли си?

— Не съмъ гладенъ, ами съмъ жаденъ.

— Щомъ като си жаденъ — вземи отъ кошницата ми единъ гроздъ и си разкваси устата. Азъ съмъ забравила тая вечерь да донеса вода отъ кладенчето. Хапни си, не се срамувай!

Както знаешъ, Пънчо не бѣше отъ срамливитѣ. Той грабна най-голѣмия гроздъ и почна лакомо да хрупка чернитѣ зърна. Но щомъ глътна първото зърно — усѣти какъ по рѫцетѣ, по краката и по гърба му започна да никне свинска четина. Сетне носътъ му се удължи и се превърна на муцуна. Бързо се вдървиха пръститѣ на рѫцетѣ и краката му. Тѣ пъкъ се превърваха на копита. Пънчо замръзна отъ страхъ. Опита се да извика, но намѣсто гласъ отъ устата му се чу едно силно:

— Грууухъ!

Съ една речь, следъ като глътна първото черно гроздово зърно — Пънчо се превърна на прасе. Бабичката — ти вече си разбралъ, че тя не е никаква спасителка, а горска магьосница, — подскочи чевръсто, хвана прасето за заднитѣ крака, провеси му главата надолу и го понесе къмъ кочината. Клетиятъ Пънчо заквича, но магьосницата го блъсна безжалостно въ кочината и го заключи.

— Ще те охраня хубаво, а на Коледа ще получишъ червенъ герданъ отъ баба си — спасителката! — закани се тя.

Видѣ ли, момчето ми, докѫде може да докара човѣка лакомията?

Нѣма нужда да ти разказвамъ колко плака Вѣнчето за своето загубено братче. Кѫде не го търсиха. Биха барабаните по селата: „Който е срещналъ едно момче съ малки уши и голѣмъ коремъ — да обади на Пънчовия баща Стаменко, въ махала

Селянинъ, Вакарелско“. Никой не бѣше срѣщалъ такова момче. Пънчовиятъ баща съдра подметкитѣ на обувкитѣ си отъ ходене, но не можа да намѣри синчето си. Отиде си сиромашкото лѣто. Прецъвтѣ кърпи-кожухътъ по нивите. Забрули студенъ вѣтъръ голите клонки на дърветата. Захвърчаха снѣжинки. Побѣлѣ черната земя. Вѣнчето все на прозореца стоеше, гледаше къмъ полето и сърдцето й се пръскаше отъ мѫка за Пънча. Куцото врабче престана да кълве просенитѣ зрънца. То не можеше да преглъща отъ жалба за своята обична другарка.

Веднажъ Вѣнчето рече на врабчето:

— Хей, крилато другарче, иди да намѣришъ братчето ми! Ти имашъ крилца и можешъ да идешъ кѫдето искашъ. Ако не го намѣришъ, да не се мѣркашъ предъ очитѣ ми, иди кѫдето щешъ. Ако го намѣришъ — ела право при мене, почукай съ човка на прозореца ми и изчуруликай три пѫти. По твоето чуруликане азъ ще разбера, че Пънчо е намѣренъ.

Врабчето бѣше умно птиче. То послуша своята приятелка и полетѣ надъ снѣжния свѣтъ. Цѣлъ день стоя Вѣнчето надъ прозореца и чака врабчето. Мръкна се. Настана нощь. Вѣнчето опрѣ глава върху прѣчкитѣ на прозореца и заспа. Къмъ полунощь девойчето чу презъ сънь, че нѣкой чука на прозореца. Сѣкашъ дъждовни капки тупкатъ по стъклото. Вѣнчето отвори очи и скочи. Открехна прозореца. Едно птиче влѣзе въ затоплената стая. Когато запали лампата, Вѣнчето го позна: куцото врабче. Щомъ кацна върху дланьта на своята приятелка, врабчето отвори човка и рече три пѫти:

— Чикъ! Чикъ! Чикъ!

Вѣнчето плесна съ рѫце и викна:

— Да вървимъ! Води ме, врабченце, при братчето ми!

И като облѣче кожухчето си, Вѣнчето тихичко напустна кѫщата. Ясна месечина грѣеше надъ снѣжното поле. Вѣнчето газѣше дълбокия снѣгъ. Врабчето хвъркаше напредъ и водѣше другарката си. Съ голѣма мѫка преминаха полето и навлѣзоха въ гората. Макаръ че въ гората бѣше страшно, Вѣнчето вървѣше безстрашно подиръ врабчето. По едно време куцото врабче падна върху снѣга съ разперени крилца и започна да пърполи.

Крачетата му се бѣха вдървили отъ студъ. Вѣнчето го грабна, дигна го къмъ устнитѣ си и съ дъха си го затопли. Върна му силитѣ. Врабчето пакъ литна. Въ зори дветѣ премръзнали другарчета стигнаха до кѫщурката на магьосницата. Вѣнчето почука съ зачервенитѣ си пръсти на прозореца.

— Кой е? — обади се отвѫтре гласътъ на магьосницата.

— Едно примръзнало момиченце, дири подслонъ.

— Влѣзъ при мене, щомъ като диришъ подслонъ! — повторно се обади магьосницата и отвори вратата.

Докато Вѣнчето влизаше, врабчето изчурулика три пѫти и литна къмъ комина да се затопли. Вѣнчето разбра, какво иска да й каже нейното другарче: тука е Пънчо.

Насрѣдъ стаята на магьосницата имаше една маса. Върху масата бѣше положена голѣма паница.

— Тъкмо вечеряхъ, бабиното момиченце. Бѣхъ си приготвила чорба отъ биволско копито. Всичката я изсърбахъ. Сега ме е напалила една жажда — изгарямъ за вода, стомната ми е праздна. Кладенчето замръзна вчера. Да щешъ, момиченце, да се покачишъ на тавана, ще ми направишъ голѣмо добро. Тамъ има две кошници съ грозде. Въ едната съмъ сложила бѣло грозде, а въ другата — черно. Смъкни ми единъ бѣлъ гроздъ. Да не смѣешъ да се докоснешъ до черното грозде, защото ще ти се случи голѣмо нещастие. Дръжъ фенера и се качвай по стълбата!

Вѣнчето се качи на тавана и намѣри кошницитѣ. Отъ черното грозде тя откѫсна само едно зърно и си го скри въ джоба, а отъ бѣлото измъкна цѣлъ гроздъ и слѣзе долу. Магьосницата грабна грозда и почна да яде лакомо зърната. Най-накрая тя се досѣти и за гостенката си. Подаде й едно жълто зрънце и рече: — Изяжъ си го!

Вѣнчето налапа зърното, но не го сруска, а го скри подъ езика си.

— Сега забъркай въ копанята малко трици и иди да нахранишъ прасето въ кочината. Нека хапне за последенъ пѫть. Утре ще го заколя!

Вѣнчето забърка трици и ги отнесе въ кочината. Свѣтна съ фенера. Прасето, като я съзрѣ, нададе жаловито грухтене.

— Грухъ! Грухъ! Грухъ!

Вѣнчето позна по гласа, че туй прасе е Пънчо. Сълзи рукнаха отъ очитѣ й.

— Нищичко не съмъ ти донесла, братче! — проговори девойчето. — Само едно гроздово зрънце имамъ. Изяжъ си го!

И тя мушна зърното въ отворената уста на прасето. Тогава стана чудо. Щомъ прасето глътна зърното — мигомъ се превърна пакъ на човѣкъ.

— Пънчо! — извика Вѣнчето и го прегърна. — Що щешъ, братче, въ тая кочина?

Пънчо й разказа всичко.

— Сега какво ще правимъ? — попита той накрая.

— Ще бѣгаме! Но по-напредъ искамъ да се простя съ магьосницата. Ти ме чакай до вратата!

Вѣнчето се върна вкжщи и, безъ да забележи магьосницата, търкулна на масата черното гроздово зърно, което бѣше скрила въ джоба си. Магьосницата си съблѣче кожухчето и рече:

— Ти ще легнешъ до гърба ми, да ме топлишъ. Трѣбва да се наспиме, защото утре ще колиме прасето. Я, още едно зрънце ми останало върху масата! Подай го!

Вѣнчето й подаде черното зърно. Щомъ го глътна, старата проклета магьосница бързо се превърна на пустала свиня съ дълга муцуна. Съ диво грухтене тя подири Вѣнчето, но хитрото момиче бѣше вече изскочило навънъ. То стискаше здраво Пънчовата ржка и бѣгаше презъ гората къмъ село. Куцото врабче хвърчеше предъ дветѣ деца и имъ показваше пжтя…

— Майка ти е наредила вече трапезата. Хайде да вечеряме, сине мой! Нѣма да гребешъ варено жито съ шъпа, ами ще ядешъ по мъничко съ божигробската лъжица, защото ако се много лакомишъ — ще ти се пукне корема!

---

info

Информация за текста

$id = 38562
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38562
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Вечно приятелство

Старият плъх се измъкна от дупката, озърна се наоколо и се спусна по малката бяла пътечка към брега на голямата река.

— Стой — извика му зелената жаба, която стоеше на един мокър камък с отворена уста и чакаше някоя муха сама да влезе в гърлото й.

— Къде отиваш?

— Бягам! — отвърна плъхът и спря.

— От кого бягаш?

— От моята другарка.

— Защо?

— Защото е много свадлива. Всеки ден се кара ме. Днес, когато легнах да подремна, тя ме нападна и ми отскубна най-дългия косъм от мустаците. Я ме виж на какво съм заприличал!

— Нищо ти няма, плъхчо — рече жабата, — ти пак си хубавец. Ами къде бягаш? Навярно си решил да се удавиш.

— Да не съм луд? Ще почакам тука на брега да мине някой параход, натоварен с жито. Много обичам да ям жито от параход.

— Слушай — предложи жабата, — я остани тука при мене, да си приказваме сладки приказки. Виждам, че с тебе можем да станем приятели. Когато ти падне тъга на душата, ще ти пея най-хубавите си песни.

— Попей ми сега една песен! — помоли я плъхът.

Жабата скочи във водата, хвана с лапичките си едно коренче, отвори широката си уста и почна:

— Бре-кекс-коах-коах! Бре-ке-ке-кекс-коах-коах!

Сетне излезе пак на мокрия камък и вдигна големите си изпъкнали очи към плъха, който стоеше онемял от учудване.

— Ти си най-голямата певица на света — викна плъхът, — защо не постъпиш в някоя опера?

— Каниха ме, ала аз не приех. Искаш ли да се разходим заедно по брега?

— На драго сърце! — отговори плъхът.

Тръгнаха. Жабата говореше бързо като картечница. Разказваше как един щъркел налапал нейния неразделен другар и как тя се спасила, като скочила в реката.

— Ти си най-сладкодумната жаба на света! — заскимтя плъхът. — Защо не пишеш стихове и приказки за деца?

— Пиша, във всичките жабешки списания ще видиш моето име.

Навлязоха в градината на воденичаря. Спряха на сянка под един широк тиквен лист. Наблизо едно мъничко птиче дърпаше с човка някаква жилава тревичка.

— Плъхчо — неочаквано жабата погледна със светнали очи своя другар, — съгласен ли си да се свържем с тебе за вечни времена?

— Стига да искаш — прошепна плъхът, — но как ще се свържем?

— Ще ти кажа. Хей, птиче — обърна се жабата към птичето, — защо ти е жилавата тревичка?

— Да си закърпя гнездото.

— Донеси я тук, а пък ти ще си намериш друга.

Птичето донесе тревичката.

— Ха сега, какиното, свържи с тревичката моята задна лапичка и едното краче на този хубав господин. Вържи здраво!

Птичето им свърза краката толкова здраво, колкото може да върже едно птиче. Но щом си отлетя, ето че над градината размаха криле един огромен щъркел.

— Щъркелът иде! — врекна жабата и слепешката се втурна към брега. Повлече след себе си и вързания плъх. Цамбукна във водата, гмурна се към подмола и се скри под един подводен камък. Плъхът се удави, преди да извика: „Помощ!"

Подир малко, когато щъркелът замина, жабата раздвижи лопатките си и се дигна нагоре. Удавеният плъх плувна над водата. Тъкмо в туй време пристигна един гладен гарван и си рече:

— Тъкмо за мене ядене!

И като се стрелна към водата, той клъвна стръвно плъха и го понесе нагоре. Вързаната жаба увисна надолу с главата и ревна:

— Олеле, майчице, отидох! Коах! Коах!

Щъркелът, който беше кацнал над воденицата и търсеше гущери, изви око, погледна гарвана и въздъхна:

— Ето кое се казва да удариш с един куршум два заека.

---

info

Информация за текста

$id = 18685
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/18685
Сканиране, разпознаване и корекция: ckitnik, 2010 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки и разкази

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Великанът и ламята

В най-голямата морска дълбочина, където владее вековен мрак, живееше Старата Ламя. Тя имаше дворец, съграден от чер мрамор, и господстваше над всички живи твари в морето. Очите й бяха по-големи от прожектори. Когато се разлютеше, огньове излизаха от тях и водата започваше да ври. Опашката й беше толкова дълга, че когато замахваше и удряше с нея водата, морето разделяше надве. Огромни вълни плискаха брегoвете. Гърбът й беше покрит с плочки от стомана, коремът й — с люспи от сребро. Ноктите й се забиваха стръвно и можеха да откъртят цели канари. Устата й зееше като пещера. От памтивек Ламята пасеше водорасли из безконечните морски ливади, играеше с китовете и акулите и често пъти гълташе ситен пясък, за да утоли вечния си глад.

Един ден Старата Ламя срещна цяло ято мънички сребърни рибки, които плуваха една до друга и си мятаха опашките. Трябва да ви кажа, че сребърните рибки са много любопитни. Като видя рибешката върволица, която се виеше като змия, Ламята зина от учудване. Водачът на рибките я попита с голяма почит:

— Позволяваш ли да влезем в устата ти и да разгледаме твоите зъби, които стърчат като кули от слонова кост?

— Позволявам! — изръмжа Ламята и зина още повече, но когато рибките навлязоха до една в устата й, тя затвори очи, бавно сключи двете си челюсти и с голяма наслада погълна невинните душички. В този ден Старата Ламя разбра колко са сладки рибките и подгони опашатите морски жители. Почна да яде наред: скариди, морска кончета, паламуди, попчета, акули, дракони, делфини, най-сетне намери и леговището на китовете…

Денем Ламята ядеше по ламски, докато коремът й се подуе като планина. Надвечер се прибираше към своя мраморен дворец, лягаше в градината сред водораслите, затваряше очи и започваше толкова силно да хърка, че в морето се надигаха огромни вълни и потопяваха корабите. Когато Ламята изяде всичките риби, глътна един потънал кораб, но той не можа да насити глада й. Затуй тя излезе на морския бряг и дълго гледа към малкото рибарско село зад тръстиките.

— Там има нещо хубаво — си рече гладницата и запълзя към селото.

Лавнаха кучета. Най-напред изскочи кметът на селото и се разтрепера.

— Какво искаш от нас? — извика той към Ламята.

— Гладна съм! — изръмжа чудовищната гостенка. — Морето ми е много тясно, а коремът ми е много широк. Дайте ми да ям!

— Какво да ти дам? Ние сме последни сиромаси.

— Дайте ми нещо непотребно. Донесете ми старите баби и грохналите дядовци, които не могат вече да работят.

— Но те са наши майки и бащи, как ще се разделим с тях?

— Тогава ще изям вас! — ревна Ламята, надигна опашката си и раздвои морето.

Рибарите наведоха глави: такава е била съдбата на нашите старци. Нека ни простят. Ние не можем да ги отървем от Ламята.

До вечерта чудовището погълна осемдесет старци с бради и тридесет баби без зъби.

На втория ден ревна:

— Още!

Дадоха й малките деца — помете ги. Дадоха й девойките и момците — и тях излапа. Подгони мъжете и невестите. Цялото село погълна и пак не се насити.

На третия ден Старата Ламя запълзя навътре по земята. Всички радиопредаватели екнаха: „Ламята иде!“ Изтръпнаха селата, ужас обхвана градовете. Изкараха срещу нея най-голямото оръдие и почнаха да гърмят. Но Ламята се усмихна и започна да гълта снарядите като бонбони. През този ден тя

изяде три села и един град. На четвъртия ден глътна една фабрика, където работеха автомобилни гуми — глътна я заедно с работниците. Коремът й стана още по-голям, очите й кръвясаха. На петия ден, след като изяде три града и девет села, Ламята пресуши водата на три реки и почива три дни и три нощи. Като се пробуди, тя изпълзя на една висока планина и погледна наоколо. И видя пътищата, почернели от бягащи хора. Всички хора бягаха от Ламята и устните им бяха напукани от страх. Те отстъпваха с железниците, с автомобили, с параходи по реките и самолети по небето. Отстъпваха и се губеха в далечината към земята на Дяда Ивана.

— Ще изям целия свят! — изрева Ламята и гласът й беше, страхотен.

Земята потрепера. Горите се огънаха, птиците попадаха от гнездата си. Човеците закриха очите си и замръзнаха от ужас, но когато се свестиха, отново се втурнаха към спасителния край, където живееше Дядо Иван магьосникът. Дядо Иван беше хилядогодишен старец. Той беше най-мъдрият човек на света, защото, когато си допреше ухото до земята, чуваше всичко, което става под небето. В сърцето му бликаше любов към всички хора, които се трудят, които страдат и които се борят за свобода.

Когато видя, че милиони хора тичат към неговата земя, той се изправи и викна:

— Хей вие, милиони хора, от кого бягате?

— Ние бягаме от Ламята! — отговориха милиони гласове. — От тебе чакаме спасение, Дядо Иване! Ламята ни изяде децата, къщите и нивите. Тя ни погуби държавите. В тебе ни е надеждата.

— Добре — рече Дядо Иван и тръгна към своята ковачница.

Дядо Иван имаше най-чудната ковачница на света. Той можеше да кове оръжия, машини, самолети, но му прилягаше да създава и живи човеци. Когато бежанците наближиха вратата на неговата ковачница, той се обърна и рече:

— Да дойдат при мене един милион момци, които имат лъвски сърца. Те да ми докарат един милион коне с огнени

гриви и всеки да стиска в десницата си по една сабя, направена от стомана.

Додето изрече тези думи, пред него се наредиха един милион момци на коне със стоманени саби.

Дядо Иван ги погледна, усмихна се и като разтвори широко вратите на ковачницата, викна:

— Влизайте вътре!

Един след друг конниците влязоха в ковачницата. А в туй време Ламята беше захапала земята на Дяда Ивана от единия край.

Като вкара юнаците в ковачницата си, Дядо Иван се запретна и почна да прави чудеса. От всички момци, които бяха милион на брой, той направи един Великан — безстрашен и страшен, какъвто не е имало, откакто свят светува. От всички коне той направи само един кон, какъвто не е виждало човешкото око, От всички стоманени саби той изкова един меч.

Великанът грабна този меч, яхна коня, наведе се, целуна десницата на Дяда Ивана и потегли на бой срещу Ламята. Дядо Иван изпроводи Великана, благослови го и — нали беше магьосник — изпече в своята пещ само един хляб, разчупи го и нахрани с него всичките бежанци, които му бяха дошли на гости.

Когато Великанът наближи Ламята, тя се зарадва много и викна:

— Всичко опитах на този свят: риби, раци, хора, къщи, фабрики и държави. Само великан не съм яла — като изям и тебе, три години ще лежа на гръб и ще хъркам.

И за да уплаши конника, Ламята нададе рев, толкова страшен, че земята се напука.

Но Великанът не се уплаши. Той измъкна меча си. И да видите какво се случи: мечът светна на слънцето е такъв блясък, че очите на Ламята ослепяха. Конникът препусна към нея стремглаво, замахна със страшна сила и отсече огромната й глава. Ударът беше нечуван: главата на Ламята се търкулна в равнината и не спря три дни и, три нощи.

С острието на меча си Великият конник разпра корема на Ламята и оттам излязоха милиони хора които бяха прекарали в мрак, нечетен брой села, градове, фабрики и държави. Всички се поклониха на Дяда Ивана и си тръгнаха. Най-напред вървяха човеците, подир тях се точеха къщите, фабриките, цели села и градове затрополиха по пътищата. Всички се прибраха в своите родни кътища, на местата, където бяха живели, преди да се появи Ламята, и настана ден първи на техния нов и честит живот.

---

info

Информация за текста

$id = 3410
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3410
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Великденска вечерь

— Татко, хайде да си ходимъ на село! — умолително дигна очи нагоре мъничкиятъ Петърчо и погледна почернѣлия рудничарь, който бѣше отпустналъ безпомощно голѣмитѣ си ржце и се чудѣше какво да стори.

— Не зная, — проговори той замислено, — какво ще те правя сега, защо не си остана въ село, ами си дошелъ тука?

— Мама поржча да те хвана за ржката и да те заведа, татко, въ Руднево. Утре е Великдень. Всичкитѣ деца ще го посрещнатъ съ своитѣ бащи. Ако не си дойдешъ, мама има да плаче!

— А бе, тя ще плаче, ама отъ сълзи хлѣбъ не става.

— Хайде, Стояне, слѣзъ до село за Великдень. Нѣма да изгубишъ много работни дни. Руднево е близу. Я го вижъ какъ ти се моли малкиятъ! Пъкъ и толкова пжть е бъхтало детето, докато дойде до тука. Капнало е отъ умора.

Навънъ въ мрака избухваха далечни свѣткавици. Цѣла недѣля бури и гръмове друсаха Балкана. Продъни се небето. Плининскитѣ порои се втурнаха надоле, издълбаха страшни долове, отнесоха мостовете и потопиха равнината.

— Ами какъ мина Стрема, като нѣма мостъ? — попита бащата своя мъничъкъ синъ.

— Намѣрихъ едно съборено дърво, прѣчнато отъ единия брѣгъ на реката до другия. По него изпълзѣхъ. Ахъ, тате, да знаешъ какъ страшно бучеше водата подъ мене! Но азъ си спомнихъ за мама, която ни чака у дома, наведена подъ кандилото, престрашихъ се и минахъ.

— Добре, като е тъй, — поклати глава рудничарьтъ Стоянъ. — Ще си идемъ двама, когато свърши последната смѣна. Ние сме вжтре дванадесеть души копачи. Въ 9 часа свършваме. Като излѣза — ще тръгнемъ. Само дано се покаже месечината,

инакъ не можемъ мина по дървото. Ти, момчето ми, чакай тука. Седни тамъ на оня столъ и чакай!

Стоянъ рудничарьтъ излѣзе навънъ, прекоси мрака и влѣзе въ галерията, надъ чийто входъ висѣше единъ тъменъ опушенъ фенеръ. Петърчо се намѣсти на стола, задъ гърба на телефониста, опрѣ главата на облегалото и, щомъ затвори очи, заспа дълбоко. Колко е спалъ той, не знае. По едно време го събудиха грозни гласове. Трима рудничари нахълтаха въ стаята на телефониста, обгорени, съ страшни очи.

— Мината гори! — извика първиятъ.

— Вжтре останаха десетина души копачи. Отидоха хубавитѣ хора! — завайка се вториятъ.

— Помощь! Викайте помощь! — ревна третиятъ.

— Кого ще викамъ? — прежълтѣлъ се обади телефонистътъ и зжбитѣ му затракаха. — Пожарната команда отъ града ли? Но тя не може да дойде, защото мостоветѣ сж разрушени. Кого да викамъ? По-добре да влѣземъ вжтре и да спасяваме както можемъ!

— Кжде ще влизаме? Ний нѣмаме газови маски. Само Перникъ има. Димътъ ще ни задуши.

— Татко! — изпищѣ Петърчо. — Кжде си, татенце?

Тоя детски викъ разтърси рудничаритѣ. Тѣ бързо грабнаха кирките и заедно съ телефониста отидоха да прокопаятъ обходенъ тунелъ, да заобиколятъ огъня и да спасятъ другаритѣ си.

Петърчо стоя нѣколко мига замръзналъ отъ ужасъ. Ушитѣ му бучаха. По едно време въ мъничката му глава се роди спасителна мисъль. Той грабна трескаво телефона и повика града. Обади се женски гласъ. Телефонистката.

— Како Маринке, — закрещѣ детето, — тука е твоятъ братовъ синъ Петърчо. Обаждамъ ти се отъ мина „Орлово гнѣздо“. Мината гори, какичко, а татко е вжтре съ още 11 души работници. Тука нѣматъ газови маски. Викай Перникъ, какичко! Искай по телефона да ни прарятъ газови маски… Какъ ще ги донесатъ ли? Съ самолетъ нека ги донесатъ! Викай, бърже! Викай!

Петърчо пустна слушалката, струполи се на земята и заплака. Подиръ половинъ часъ телефонътъ силно започна да звъни. Обади се силенъ мѫжки гласъ. Той порѫча: — Запалете голѣмъ огънь на площада предъ мината, за да види летеца, кѫде трѣбва да спусне газовите маски!

Маскитѣ пристигатъ!

Петърчо скочи като лудъ. Сърдцето му тревожно взе да бие. Изхвръкна на-вънъ. Бързо натрупа насрѣдъ площада голѣмъ купъ сухи дърва и ги запали съ фенера, окаченъ предъ входа на мината. Загледа се въ тъмната нощь. Напрегна слухъ. Притаи дъхъ. Нищо не се чуваше. Нѣкѫде избухваха тихи свѣткавици. Нощьта бѣше безмълвна. Подиръ два часа време четирмата спасители излѣзоха полузадушени навънъ. Тѣ паднаха грохнали предъ входа на мината и започнаха да дишатъ като риби, извадени на сухо.

— Не можемъ повече да копаемъ безъ маски! Наближихме нашитѣ другари, чухме слаби човѣшки гласове вѫтре, ала димътъ ни задуши. Отидоха хубавитѣ хора! — продума единиятъ, седна и впи очи къмъ голѣмия огънь, който пръщѣше.

Тъкмо въ туй време, застаналиятъ на единъ високъ камъкъ Петърчо извика съ дивъ гласъ:

— Иде! Иде! Чувамъ го, иде!

— Кой иде? — подигна се телефонистътъ.

— Самолетътъ отъ Перникъ! Той носи газови маски.

Работницитѣ скочиха на крака и дигнаха очи нагоре. Една голѣма черна птица забръмча надъ главитѣ имъ. Тя полетѣ бавно въ мрака и слизаше надолу. Изведнажъ единъ голѣмъ човалъ тупна до огъня. Рудничаритѣ бързо го развързаха. Измъкнаха десетина нови газови маски. Надѣнаха по една, грабнаха копачкитѣ и влѣзоха пакъ въ мината. Черната птица-спасителка описа три кръга надъ „Орлово гнѣздо“ и отлетѣ.

Петърчо падна на колене и зашепна:

— Господи, дано сѫ още живи!

Устнитѣ му беха напукани.

До полунощь спасителитѣ прокопаха новъ обиколенъ тунелъ, стигнаха задушенитѣ копачи и ги измъкнаха на чистъ

въздухъ. Всичкитѣ до единъ бѣха живи.

Петърчо стоеше до баща си, милваше го по челото и сълзитѣ му течаха.

— Кой ни спаси? — попита чер-ниятъ рудничарь своя синъ.

— Една голѣма черна птица, — отвърна задавено детето.

А нѣкѫде далечъ, като писъкъ на изгубено въ нощьта пиле, се обаждаше великденска селска камбана.

---

info

Информация за текста

$id = 38574
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38574
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Венчето и Пънчо

— Ти искаш да ти разкажа една зимна приказка. Под камината гори крушовият пън — нашият бъдник. Искри излизат през комина. В гърнето ври бобецът. Майка ти отиде да смъкне от тавана орехи, сушени сливи и едно свесло бяло грозде. Седни на коляното ми и слушай! Додето майка ти сложи вечерята и наточи от зимника едно менче вино — приказката ще свърши.

Живееха някога две малки дечица — братче и сестриче. Братчето се казваше Пънчо, а момичето — Невянка. Пънчо беше като буренце. Не си ти, макар че приличаш на буренце, опасано само с един обръч. Твоите уши са много дълги и стърчат нагоре, а Пънчовите бяха толкова мънички, че не чуваше какво му говори неговата майка. А Пънчовата майка му говореше: „Много си ми лаком бре, чедо! Не зная как ще те изхраня. Не яж толкова много, защото ще ти се пукне коремът! Купих една кошница зимни ябълки и ги скрих в раклата — ти си ги набутал и си ги изял до едничка. Как не ти дожаля за Венчето — поне едничка да й беше оставил! Сега съм опекла две питки със сирене. Едната е за тебе, а другата — за Венчето. Сестричката ти отиде да хвърли просени зрънца на куцото врабче. Занеси й питката. Седнете двамата до отворения прозорец и си изяжте питките!“

Тръгна Пънчо да търси сестричката си. Додето се качи по стълбата на втория кат — излапа своята питка. Пред вратата на Венчината стая един таен глас му каза: „Тук е тъмно. Никой няма да те види. Я излапай и другата питка!“ Без да му мисли много, Пънчо изяде и питката на Венчето. Облиза се като котарак, сложи ръце в джобовете си и влезе при Венчето да гледа как кълве зрънца куцото врабче. Венчето нахрани хубаво своето крилато другарче, изтърси престилката си и затвори прозореца. В туй време влезе майка им с метлата в ръка.

— Сладки ли бяха питките, деца? — попита тя.

— Какви питки? — обади се Венчето учудена.

Майката разбра веднага какво е сторил Пънчо.

— Как не те е срам! — извика тя. — И този път си изял дела на Венчето. Да се махаш от къщи! Аз не искам такъв син. Вън!

И разлютената жена подгони Пънчо с метлата. Пънчо изхвръкна от къщи, дигна пушилка по улицата и се втурна да бяга като заек през полето. Тогава беше есен и над земята светулкаше слънцето на сиромашкото лято. Колко е тичал Пънчо, не зная, но когато полето се свърши, слънцето се беше заплело на кръстосаните клони на една глуха и тъмна гора. Боязливо навлезе малкият гладник в гората и почна да се озърта. Наоколо нямаше жива душа. Само стари дънери с напукани кори като тромави дядовци се пречкаха напреде му. Изневиделица се появи някаква голяма птица, плесна с криле над Пънчовата глава и се изгуби в клонака. Пънчо се уплаши и търти да бяга. Нададе вик:

— Олеле, мамичко! Колко е страшно!

— Не е страшно, чедо, ела при мене — обади се един грозен старешки глас от дълбочината на гората.

Пънчо се спря и попита:

— Коя си ти?

— Аз съм добрата баба-спасителка, която ходи да търси загубени момчета и ги прибира в своята къщурка да пренощуват. Върви право към мене!

— Ида, бабо! — отговори Пънчо и се затече доверчиво към своята спасителка.

Когато стигна при нея и я погледна — той се стъписа назад, защото напреде му стоеше една гърбава бабичка с набръчкано лице, с остър нос, дълги зъби и закривени нокти на пръстите. С ръцете си бабичката стискаше дебела тояга.

— Що щеш тука? — попита бабичката.

— Изпъдиха ме, бабо — отговори Пънчо.

— Кой те изпъди?

— Мама.

— Тъй ли, тогава ела, сине, при мене! Баба ще ти даде подслон. Гладен ли си?

— Не съм гладен, ами съм жаден.

— Щом като си жаден, вземи от кошницата ми един грозд и си разкваси устата. Аз съм забравила тая вечер да донеса вода от кладенчето. Хапни си грозде, не се срамувай!

Както знаеш, Пънчо не беше от срамливите. Той грабна най-големия грозд и почна лакомо да хрупка черните зърна. Но щом глътна първото зърно, усети как по ръцете, по краката и по гърба му започна да никне свинска четина. Сетне носът му се удължи и се превърна на муцуна. Бързо се вдървиха пръстите на ръцете и краката му. Те пък се превърнаха на копита. Пънчо замръзна от страх. Опита се да извика, но наместо глас от устата му се чу едно силно:

— Грууух!

С една реч, след като глътна първото черно гроздово зърно, Пънчо се превърна на прасе. Бабичката — ти вече си разбрал, че тя не е никаква спасителка, а горска магьосница — подскочи чевръсто, хвана прасето за задните крака, провеси му главата надолу и го понесе към кочината. Клетият Пънчо заквича, но магьосницата го блъсна безжалостно в кочината и го заключи.

— Ще те охраня хубаво, а за Нова година ще получиш червен гердан от баба си — спасителката! — закани се тя.

Видя ли, момчето ми, докъде може да докара човека лакомията?

Няма нужда да ти разказвам колко плака Венчето за своето загубено братче. Къде не го търсиха. Биха барабаните по селата: „Който е срещал едно момче с малки уши и голям корем — да обади на Пънчовия баща Стаменко, в махала Селянин, Вакарелско.“ Никой не беше срещал такова момче. Пънчовият баща съдра подметките на обувките си от ходене, но не можа да намери синчето си. Отиде си сиромашкото лято. Прецъфтя кърпикожухът по нивите. Забрули студен вятър голите клопки на дърветата. Захвърчаха снежинки. Побеля черната земя. Венчето все на прозореца стоеше, гледаше към полето и сърцето й се пръскаше от мъка за Пънча. Куцото

врабче престана да кълве просените зърна. То не можеше да преглъща от жалба за своята обична другарка.

Веднъж Венчето рече на врабчето:

— Хей, крилато другарче, иди да намериш братчето ми! Ти имаш крилца и можеш да отидеш, където искаш. Ако не го намериш — да не се мяркаш пред очите ми, иди, където щеш. Ако го намериш — ела право при мене, почукай с човка на прозореца ми и изчуруликай три пъти. По твоето чуруликане аз ще разбера, че Пънчо е намерен.

Врабчето беше умно птиче. То послуша своята приятелка и полетя над снежния свят. Цял ден стоя Венчето на прозореца и чака врабчето. Мръкна се. Настана нощ. Венчето опря глава върху пречките на прозореца и заспа. Към полунощ девойчето чу през сън, че някой чука на прозореца. Сякаш дъждовни капки тупкат по стъклото. Венчето отвори очи и скочи. Открехна прозореца. Едно птиче влезе в затоплената стая. Когато запали лампата, Венчето го позна: куцото врабче. Щом кацна върху дланта на своята приятелка, врабчето отвори човка и рече три пъти:

— Чик! Чик! Чик!

Венчето плесна ръце и викна:

— Да вървим! Води ме, врабченце, при братчето ми!

И като облече кожухчето си, Венчето тихичко напусна къщата. Ясна месечина грееше над снежното поле. Венчето газеше дълбокия сняг. Врабчето хвърчеше напред и водеше другарката си. С голяма мъка преминаха полето и навлязоха в гората. Макар че в гората беше страшно, Венчето вървеше безстрашно подир врабчето. По едно време куцото врабче падна върху снега с разперени крилца и започна да пърполи. Крачетата му се бяха вдървили от студ. Венчето го грабна, дигна го към устните си и с дъха си го затопли. Върна му силите. Врабчето пак литна. В зори двете премръзнали другарчета стигнаха до къщурката на магьосницата. Венчето почука със зачервените си пръсти на прозореца.

— Кой е? — обади се отвътре гласът на магьосницата.

— Едно премръзнало момиченце дири подслон.

— Влез при мене, щом като дириш подслон! — повторно се обади магьосницата и отвори вратата.

Докато Венчето влизаше, врабчето изчурулика три пъти и литна към комина да се затопли. Венчето разбра какво иска да каже нейното другарче: тука е Пънчо.

Насред стаята на магьосницата имаше една маса. Върху масата беше положена голяма паница.

— Тъкмо вечерях, бабиното момиченце. Бях си приготвила чорба от биволско копито. Всичката я изсърбах. Сега ме е напалила една жажда — изгарям за вода, стомната ми е празна. Кладенчето замръзна вчера. Да щеш, момиченце, да се покачиш на тавана, ще ми направиш голямо добро. Там има две кошници с грозде. В едната съм сложила бяло грозде, а в другата — черно. Смъкни ми един бял грозд. Да не смееш да се докоснеш до черното грозде, защото ще ти се случи голямо нещастие. Дръж фенера и се качвай по стълбата!

Венчето се качи на тавана и намери кошницата. От черното грозде тя откъсна само едно зърно и си го скри в джеба, а от бялото измъкна цял грозд и слезе долу. Магьосницата грабна грозда и почна да яде лакомо зърната. Най-накрая тя се досети и за гостенката си. Подаде й жълто зрънце и рече:

— Изяж го!

Венчето налапа зърното, но не го схруска, а го скри под езика си.

— Сега забъркай в копанята малко трици и иди да нахраниш прасето в кочината. Нека хапне за последен път. Утре ще го заколя.

Венчето забърка трици и ги отнесе в кочината. Светна с фенера. Прасето, като я съзря, нададе жаловито грухтене:

— Грух! Грух! Грух!

Венчето позна по гласа, че туй прасе е Пънчо. Сълзи рукнаха от очите й.

— Нищичко не съм ти донесла, братче! — проговори девойчето. — Само едно гроздово зрънце имам. Изяж го!

И тя мушна зърното в отворената уста на прасето. Тогава стана чудо. Щом прасето глътна зърното — четината се смъкна

от гърба му, копитата и муцуната му изчезнаха; с една реч, прасето се превърна пак на човек.

— Пънчо! — извика Венчето и го прегърна. — Що щеш, братче, в тая кочина?

Пънчо й разказа всичко.

— Сега какво ще правим? — попита той накрая.

— Ще бягаме! Но по-напред искам да се простя с магьосницата. Ти ме чакай до вратата!

Венчето се върна в къщи и без да забележи магьосницата, търкулна на масата черното гроздово зърно, което беше скрила в джеба си. Магьосницата си съблече кожухчето и рече:

— Ти ще легнеш до гърба ми да ме топлиш. Трябва да се наспиме, защото утре ще колим прасето. Я, още едно зрънце ми останало върху масата! Подай го!

Венчето й подаде черното зърно. Щом го глътна магьосницата, която малко недовиждаше, бързо се превърна на пустала свиня с дълга муцуна. С диво грухтене тя подири Венчето, но хитрото момиче беше вече изскочило навън. То стискаше здраво Пънчовата ръка и бягаше през гората към село. Куцото врабче хвърчеше пред двете деца и им показваше пътя…

Майка ти е наредила вече трапезата. Хайде да вечеряме, сине мой! Няма да гребеш боба с шъпа, ами ще ядеш по мъничко с лъжица, защото, ако се много лакомиш — ще ти се пукне коремът!

---

info

Информация за текста

$id = 18683
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/18683
Сканиране, разпознаване и корекция: ckitnik, 2010 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки и разкази

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Верен страж

Остаряло кучето, което вардело стадото на двама братя овчари в планината. Отслабнали му очите, изпопадали му зъбите, запрели му краката.

— Туй куче — рекъл по-малкият брат — вече не е за нас. Не може да се опре на вълците. Някоя нощ звероветe ще се вмъкнат в кошарата и ще ни издушат овцете.

— Какво да го правим? — попитал по-големият брат.

— Ще му вържа аз утре заран един камък на шията — заканил се първият — и ще го бутна в дълбокия вир над воденицата. Сетне ще сляза в селото и ще намеря друго — по-младо и по-яко.

А кучето в туй време подслушвало. Като разбрало какво го чака, изтръпнало, повъртяло се насам-натам като щуро и решило да побегне. Изоставило стадото и хукнало към гората. В най-големия пущинак го срещнал сивият вълк.

— Къде бягаш, братовчеде? — спрял го вълкът.

Овчарското куче му разказало неволята си. Като го изслушал, вълкът поклатил глава:

— Неблагодарни хора са стопаните ти — рекъл той, — но аз ще ти помогна да останеш в кошарата. Слушай какво ще направим. Ти се върни пак при овчарите и легни под яслите. Довечера, като притъмнее, аз ще пристигна, ще прескоча оградата, ще грабна една овца, ще се спусна към гората, но няма да бягам презглава, а ще потичвам едвам-едвам. Ти пък почни да лаеш, колкото глас имаш, дигни олелия, додето изскочат навън овчарите. Сетне бягай подире ми. Накрай гората аз ще ти дам овцата непокътната. И да видиш какво ще стане.

Вечерта, щом овчарите се прибрали и легнали да спят — вълкът грабнал виторогия овен на стадото и го помъкнал към гората. Бре, че като лавнало старото куче, всичко живо

събудило и — беж подир вълка. Сивият горски звяр на два-три пъти се поспирал, додето го настигне немощното куче. По едно време овчарите чули давене, ръмжене, тракане на зъби и когато стигнали до гората, заварили своето старо куче запъхтяно, овена — непокътнат, а вълка го нямало — побягнал.

По-големият брат помилвал кучето по главата и рекъл на по-малкия:

— Видя ли какъв юнак излезе! А пък ти искаше да го давиш…

— Аз го гледах как се влачи, и си мислех, че с него е свършено — замислено отвърнал по-малкият и подкарал напреде си овена.

Като стигнали кошарата, овчарите дали на кучето за награда цяла копаня суроватка.

Минало лятото. Рукнали есенните дъждове, задухали зимните виелици. През една тъмна нощ кучето усетило, че някой дращи по вратата. Отворило я с предния си крак и що да види? Пред него клекнал сивият вълк — измършавял, грохнал, само кожа и кокали.

— Тук ли са овчарите? — попитал вълкът.

— Няма ги. Отидоха на сватба. Ще женят по-малкия.

— Моля ти се, дай ми едно агне, защото умирам от глад.

— Дума да не става — отвърнало кучето. — Ако ти отнесеш тая нощ агне от стадото, знаеш утре какво ме чака: камък на шията. Но аз не съм забравило добрината, която ми стори, и за да ти се отплатя — казвам ти: иди в селото на сватбата. В готварницата има седем печени агнета. Тая вечер им теглиха ножа. Което щеш — него изяж!

— А как ще вляза? — попитал вълкът и сладко преглътнал.

— Лесна работа. Готварницата е затворена с дървено мандало. Натиснеш ли с крак дръжката му — вратата сама се отваря. Само че трябва да ти кажа още нещо: под полицата има две дървени ведра, пълни с вино. Не пий вино, защото може да те сполети беда. Хайде сега слизай в село!

Затекъл се гладният вълк надолу и — право в къщата на овчарите. Лесно я намерил, защото там свирели гайди и

думкали тъпани. Приближил се крадешком до готварницата, изправил се на задните си крака, погледнал през прозорчето: вътре няма никой. Само печените агнета наредени в големи тави — едно до друго. Бутнал с крак мандалото, открехнал вратата, влязъл вътре и на бърза ръка опердашил две агнета. След като се заситил, сивият вълк, наместо да бяга, клекнал над едното ведро — да опита виното. Сръбнал малко — усладило му се. Захванал да лочи, додето направил главата. Станало му весело. Олюлял се назад-напред и надал силен вълчи вой.

Сватбарите, които били в къщата, наскачали от трапезата, грабнали кой каквото намери, и хубаво наложили гърба на пияния гостенин. Смазан от бой, сивият вълк едвам се завлякъл в планината при кучето и му рекъл:

— Аз те отървах от камъка, дето щяха да ти го нахлузят на шията, а ти ме проводи в село да ме пребият. Но аз няма да оставя тая работа току-тъй. Ще се бия с тебе. Отивам да повикам съюзниците си.

— Щом като не можем да се спогодим — ще се бием! — отвърнало кучето.

На другия ден вълкът събрал всичките горски зверове — мечки, лисици, зайци, таралежи, и ги повел срещу противника си, а кучето изкарало на бойното поле само една котка и една гъска, защото други домашни животни в кошарата нямало.

Вълчите съюзници се наредили в боен строй накрай гората и вперили очи. Вълкът поръчал на заека да се покатери на едно дърво и да гледа идат ли враговете. По едно време заекът се развикал от върха на дървото:

— Идат! Идат!

— Кой води войската им? — попитал вълкът.

— Най-напред крачи едно мустакато чудовище със светнали очи. Размахва си сабята и вика: „Ей така ще ги сечем! Ей така! Ей така!“

(То било котката, която си мяткала опашката наляво и надясно.)

— А подир чудовището? — попитала мечката.

— Подир него тича нещо по-страшно и само вика „Така, така, така!“.

(А то било гъската, която винаги си грачи: ка, ка, ка!)

— А най-подир? — извикала лисицата към заека.

— Най-подир тича един опитомен лъв.

— Бягайте, като е тъй, да бягаме, защото косъм няма да остане от нас! — ревнала мечката и се врътнала назад.

Подире й се навървили и другите горски зверове. А заекът се хвърлил от дървото, дигнал лапички и се предал.

Мечката влязла в една нива с висока, току-що изкласила ръж. Както бягала, класовете я удряли отзад и горката Мецана, додето излезе от нивата, изгубила ума и дума. Вълкът кривнал настрани и се пързулнал по един сипей, подгонен от съборените камъни, които го удряли по кълките. Преметнал се презглава. Насмалко щяло да му се пукне сърцето.

Най-сетне съюзниците спрели да отдъхнат на една тиха горска полянка.

— Страшна работа — рекла Мецана. — Едвам отървах кожата. По едно време, като зачаткаха подире ми ония ми ти куршуми — същинска градушка. Добре, че кожата ми е яка, не можаха да я пробият.

— Ами аз какво изпатих! — въздъхнал вълкът. — Кучето ме настигна на един сипей и почна да събаря цели канари отгоре ми. Изпотроши ми кокалите. Хей, братя, да знаете, че отсега нататък няма да мина край кошарата му!

---

info

Информация за текста

$id = 21675
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21675
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Вироглавото зайче
Узбекска народна приказка

Имало едно зайче. То се наричало Белочелото, защото имало белег на челото си, но всички му викали Вироглавеца, тъй като било много упорито зайче. Никого за нищо не слушало и всичко вършело на своя глава. Но ще ви разкажа какво му се е случило.

Старият заек — бащата — купил за своето синче една кротка магаричка с малко магаренце. Малкият Вироглавец много обичал да язди магаричката. Веднъж той се метнал върху своята кротка магаричка и тръгнал на гости у лелини си. Пътят му минавал през Бодливите трънаци. Най-напред го срещнали неговите братчета — зайчетата. Те всички се развикали:

— Къде си тръгнал Вироглавецо, с магаричката? Бодливите трънаци са много опасно място. Там никой не може да мине без другар!

Вироглавото зайче само размахало лапичката си и пришпорило магаричката — да върви по-бързо. Малкото магаренце тропкало подир майка си и люшкало звънчето на шията си, за да се чува по-силно. Вироглавото зайче от време на време бодяло с остена си магаричката да тича по-бързо.

Нашите пътници навлезли в Бодливите трънаци, където живеели три лисици: старият лисугер, майката лисица и мъничкото лисиче. Щом чуло звънчето на магаренцето, мъничкото лисиче наострило уши и заговорило:

— Пристига Вироглавеца, яхнал магаричката си, подир него се мотае мъничкото магаренце — аз чувам звънчето му!

— Ние трябва да му дадем да разбере! Кой му е позволил да минава през нашите Бодливи трънаци? Аз ще му открадна магаричката! — заканила се майката Лисана.

— Аз да не съм лисугер, ако не му откраднa малкото магаренце! — извикал лисугерът.

— Аз пък ще му съблека дрешката! — изврещяло лисичето.

А Вироглавеца нищичко не подозирал. Стигнал до средата на Бодливите трънаци. Минало пладне и слънцето започнало да слиза надолу. Магаренцето се озорило и клюмнало с главица. Изостанало назад. За да не го изгуби, Вироглавеца захванал да си върти главата и да го зове: „Насам, насам!“ Далеко отзад се обаждало звънчето, сякаш отвръщало: „Ида, ида!“ Вироглавото зайче си рекло: „Щом чувам гласа на звънчето, магаренцето тича подире ми. Защо ми трябва да си въртя шията напразно!“ — И вече не се обръщало назад.

А хитрата Лисана тъкмо туй чакала. Приближила се тя крадешком, отвързала от шията на магаренцето звънчето и го вързала за опашката на магаричката. А магаренцето Лисана хванала за ухото и го отмъкнала в гъсталака.

Вироглавото зайче яхало и чувало подире си малкото звънне. Значи, думало си то, всичко е наред. Магаренцето е настигнало майка си и тропка подир нея!

Тъкмо когато магаричката и Вироглавеца сигнали завоя на пътя, пред тях изскочила лисицата и извикала:

— Хей, зайче, къде си тръгнало самичко в тази гора?

Зайчето се стреснало и си помислило: „Ами ако тази лисица ми е отмъкнала магаренцето?“

Огледало се насам-нататък и никъде не видяло магаренцето. Тогава вироглавото зайче викнало да плаче:

— Отиде ми магаренцето! Къде си, мое мило магаренце?

А лисицата завъртяла опашката си и му заговорила с престорен глас:

— Не плачи, миличко! Твоето магаренце остана на завоя и не знае накъде да върви. Скочи долу и тичай да го доведеш!

Зарадвало се зайчето и се втурнало назад да търси магаренцето си, а в туй време Кума-лиса се метнала на магаричката и препуснала през трънаците.

Стигнал Вироглавеца до завоя и що да види! Никакво магаренце няма! Върнал се назад, но и магаричката му

изчезнала. Изплашил се Вироглавеца и си рекъл: „Тука могат да откраднат и самия мене! Бягайте, крака, да бягаме!“

И хукнал. Стигнал до брега на реката и спрял за малко да сръбне водица. Надясно от себе си видял едно мъничко лисиче — трепери цялото и плаче.

— Ти защо плачеш? — попитал го Вироглавеца.

— Как да не плача — отвърнало лисичето, — когато ми се случи голяма беда! Моята майка ми даде една златна паричка и ме изпрати да ида на пазар, но аз изтървах паричката и тя падна в реката. Като се върна, мама ще ме пребие!

И лисичето ревнало още по-силно. Станало жално на зайчето за лисичето и захванало да го утешава:

— Недей плака, защото плачът не помага!

Лисичето избърсало сълзите си и попитало зайчето:

— Можеш ли да плуваш?

— Мога — отвърнало зайчето.

— Тогава влез в реката и ми намери златната паричка. Ако ми я изкараш, аз ще ти дам десет сребърни парички срещу златната. Искаш ли?

„Десет сребърни парички — помислило зайчето, — за тях аз мога да си купя друга магаричка и едно малко магаренце!“

— Ще ти намеря златната паричка! — извикало то и бързо започнало да си съблича дрешката. Цамбурнало в реката и се спуснало да търси златната паричка.

А хитрото зайче се усмихнало до ушите:

— Накарах вироглавото да се съблече голо! — и като грабнало дрехата от тревата, побягнало.

Вироглавеца търсил, търсил златната паричка по дъното, но не можал да я намери и излязъл от водата. Озърнал се: на брега нямало следа нито от лисичето, нито от дрехата му. Затреперал от студ и мокър се втурнал вкъщи.

След като му откраднали магаричката, магаренцето и дрешката, вироглавото зайче слушало само полезните съвети и в Бодливите трънаци заешките му крачета никога не стъпвали.

info

Информация за текста

$id = 13224
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13224
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Вълкът и кучето

— Какво е туй куче? — попитал овчарят.

— Вълча порода — отговорил продавачът.

— Дали ще ми пази стадото от вълците?

— Цяла глутница да излезе насреща му, пак ще я прогони.

Овчарят купил кучето и го отвел в кошарата си.

Една нощ пристигнал вълкът и грабнал най-хубавата овца. Метнал я на гърба си. Кучето лавнало и се втурнало да гони крадеца. Вълкът навлязъл в тъмната гора и кучето потънало

подире му. Цяла нощ овчарят чакал пазача на своето стадо. Сутринта кучето се върнало уморено, натежало и не яло цели два дни.

Подир десетина дни вълкът пак се появил и грабнал още една овца. Кучето го подгонило едва когато грабителят бил вън от кошарата. Отново вълкът навлязъл в гората и кучето се мушнало подир него. И като се върнало в кошарата, пак не яло два дни.

Съмнение влязло в главата на овчаря.

— Чакай да видя — рекъл той — къде ходи и какво прави моят верен пазач?

А когато вълкът грабнал трета овца и кучето се затекло след него, овчарят тръгнал тайно подире им между дърветата. И що да види? На една поляна вълкът спрял и пуснал овцата на земята. Кучето дотърчало запъхтяно. Мирно и кротко горският звяр и пазачът на стадото разкъсали овцата и си я изяли. След туй се изтегнали на тревата и задремали.

— Така ли ми пазиш стадото? — рекъл на себе си овчарят и се прибрал.

На другия ден той вързал своето куче с един синджир и го отвел вдън гората, там, където нощем се чувал вой на вълча глутница. Завързал го о едно дърво и го оставил там.

През нощта пристигнала глутницата и най-напред върху вързаното куче се хвърлил неговият съдружник — вълкът.

---

info

Информация за текста

$id = 29735
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/29735
Сканиране: Диан Жон, 2011
Разпознаване и корекция: sonnni, 2011
Допълнителна корекция и форматиране: Xesiona, 2011

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки, Том 1
Българска. Осмо издание
Издателство „Народна младеж"
Редактор: Методи Бежански
Коректор: Лилия Вълчева

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Вълкът и неговите жертви

Влязла овцата в една кръчма и като обърсала очите си, рекла на кръчмарина:

— Дай ми една паница вино!

Кръчмаринът наточил тригодишно вино. Вдигнала овцата паницата, изпила виното и си поръчала пак:

— Още една паница!

— Защо пиеш толкова много? — попитал я старият кръчмарин.

— Тежко ми е на душата — отвърнала овцата.

— Какво има?

— Нощес вълкът се вмъкнал в кошарата и изял баща ми — стария овен. Няма го вече виторогия ми баща. Само звънецът му остана.

— Пий тогава, ще ти олекне — посъветвал кръчмаринът овцата. Дял ден пила овцата и като се натаралянкала, излязла навън и почнала да блее с пресипнал глас.

— Защо блееш? — попитала я козата.

— Пияна съм.

— Недей пи много, защото не е хубаво.

— Как да не пия — отговорила овцата, — мъка ме дави, нощес вълкът изяде добрия ми баща.

— Ами къде отиваш сега?

— В гората.

— Какво ще правиш там?

— Ще се боря с вълка. Ако го надвия, ще му смъкна кожата от гърба и ще я дам на цигуларите да си направят тъпан. Тъпанът ще тумка, пък аз ще играя хоро.

Очите на овцата светели от гняв.

— Да дойда и аз, моите рога са остри! — рекла козата.

— Не ми трябваш — отвърнала овцата, — аз сама ще се разправя с вълка.

Излязла пияната овца от село, поела към гората. Срещнала овчарското куче.

— Нека дойда и аз с тебе — помолило се кучето. — Лятос вълкът изяде двамата ми братя. Аз му имам зъб. Додето се бориш с него, аз ще се хвърля на гърба му и ще го захапя за гърлото.

— Гледай си работата — казала овцата, — моят гняв е толкова голям, че с един удар ще го поваля на земята!

Отишла овцата сама да се бори с вълка и той я одрънкал.

Отишла подире й козата, за да отмъсти за другарката си, и вълкът закусил с козе месо.

Дигнало се овчарското куче, навлязло в гората да дири вълка и да го пита защо е изял братята му, но вече не се върнало.

А вълкът се разхождал из гората, гледал към селото, което димяло, в снега, и си думал:

— Дано не се сетят някога да излязат срещу мене всичките овце, всичките рогати кози и всичките зъбати овчарски кучета тогава гората ще ми стане тясна!

---

info

Информация за текста

$id = 3542
$book_id = 652
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3542
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Вълкът си е вълк

Две ловни кучета подгонили един вълк в гората. Вълкът бягал, прескачал трапищата, мушкал се в храсталаците и кучетата хвърчали подире му, аха-аха — ще го хванат за опашката. По едно време вълкът се мушнал в шумака на една долчинка и търтил надолу. Кучетата загубили дирите му. Додето душели по земята да разберат къде се е дянал звярът, той излязъл от гората, затекъл се през една нива и право към орача.

— Скрий ме, братко! — замолил се вълкът. — Подгонили са ме две ловни кучета, а след тях иде и самият ловец с пушка. Отърви ми живота! Аз, макар че съм вълк, ще ти се отплатя.

— Къде да те скрия? — попитал орачът.

— Дето можеш! Ти си по-хитър, намисли!

Орачът се почесал по врата, поогледал се и протегнал ръка към колата, взел чувала, в който се гласял да събира круши, и рекъл:

— Влизай в тоя чувал!

Вълкът се намърдал в чувала, а орачът го завързал. Пристигнали кучетата, минали и заминали. Дошъл ловецът и попитал:

— Хей, побратиме, не видя ли един вълк?

— Не съм виждал — отговорил орачът, а в туй време вълкът сечел гвоздеи от страх и не смеел да шавне в чувала.

— Чудно — рекъл ловецът, — сякаш в земята потъна тоя звяр!

И заминал подир кучетата. Орачът развързал чувала и пуснал вълка да си ходи. Но старият вълк, щом изскокнал, озъбил се и захапал ръката на спасителя си.

— Какво правиш? — изненадал се орачът.

— Ще те ям!

— Защо! Нали те отървах от кучетата и от сачмите на ловеца?

— Глупав си бил — отървал си ме, а пък аз ще те изям, защото съм гладен.

Не щеш ли — тъкмо в туй време от гората излязла лисицата.

— Изяж го, Кумчо Вълчо — викнала тя, — нищичко да не остане от него! И червулите му да изядеш!

— Защо да ме яде? — попитал орачът в недоумение. — Нали аз му спасих живота.

— Как си му спасил живота? — попитала хитрата лисица.

— Скрих го в чувала, додето отминат кучетата и ловецът.

Лисицата прихнала и захванала да се друса — ще умре от смях.

— В чувала? Не вярвам. Такъв голям вълк да влезе в чувал? Лъжеш, орачо!

— Не лъжа — рекъл орачът и се обърнал към вълка: — Тъй ли беше?

— Тъй беше — обадил се вълкът.

— Как? Не, не мога да хвана вяра. Я да видя!

— Гледай — ядосал се вълкът и се намъкнал в чувала, за да покаже на лисицата, че може да влезе целият.

— А ти — обърнала се лисицата към орача — какво направи, когато вълкът влезе в чувала?

— Вързах чувала с въжето.

— Как?

— Ей тъй.

Орачът здраво вързал чувала.

— Какво чакаш? Вземи сега секирата и удряй! — казала лисицата на орача и си тръгнала към гората. Преди да влезе в гъсталака, се обърнала и заръчала: — Довечера искам от теб една патица!

— Ела, Кумичке, две ще ти дам! — весело викнал орачът и почнал да бие тъпана.

---

info

Информация за текста

$id = 21704
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21704
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Врабчето и лисицата

Някога врабчето и лисицата били големи приятели. Където тръгнела лисицата, и врабчето подире й.

— Врабченце, братче — рекла веднъж лисицата, — хайде да работим заедно.

— Какво ще работим? — попитало врабчето.

— Има какво. Ще посеем жито. Задружно ще си го пожънем и каквото получим, ще си го разделим по братски. Искаш ли?

— Искам, Кумичке.

Посели жито. Пораснало житото, вързало клас, узряло. Дошло време за жътва. Една сутрин врабчето и лисицата отишли да жънат. Но щом напекло слънцето, лисицата, която била много мързелива, почнала да хитрува.

— Врабченце, братче, ти жъни, пък аз ще ида на оня хълм да подпирам облака да не падне, защото, падне ли — отиде ни хубавото житце!

— Иди, Кумичке — рекло врабчето и се навело самò да жъне.

Лисицата се изкачила на хълма, клекнала да подпира облака, който тъкмо тогава се задавал от планината. А врабчето жънало, жънало, цялата нива пожънало, прибрало снопите, направило харман.

— Ела, Кумичке, да вършеем!

— Ти вършей, врабченце, братче, пък аз ще подпирам и днес облака, защото, нали знаеш, ако падне — отиде ни хубавото житце!

Врабчето приготвило диканята, впрегнало воловете, овършало житото, отвяло го и повикало лисицата.

— Ела, Кумичке, да разделим зърното!

— Ида! — затекла се лисицата.

Грабнала кринчето и почнала:

— На тебе, врабченце, едно кринче зърно, а на мене две кринчета, защото аз вършех по-тежка работа: подпирах облака.

Врабчето прибрало своето жито, преглътнало и си отишло.

— Защо си нажалено? — попитало го кучето.

Врабчето му разказало как го била излъгала лисицата. Тогава кучето се дигнало ядосано.

— Аз ще я науча! Заведи ме в лисината житница!

Врабчето го завело. Кучето влязло в житницата и се заровило в зърното.

На другия ден лисицата влязла в житницата си и почнала да пълни един чувал да ходи на воденица. Както гребяла, открила едното ухо на кучето, помислила, че е подлога от цървул, и го захапала. Тогава кучето скокнало, сдавило я и на бърза ръка я удушило.

---

info

Информация за текста

$id = 21687
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21687
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Врабчето си иска зърното

Сивото врабче кацнало върху един плет и почнало да си ниже герданче от мънистени зрънца. Както нижело, изтървало едно зърно. Зърното паднало в тръните, търколило се някъде и се загубило.

— Хей, плет — изчуруликало врабчето, — дай ми мънистеното зърно или ще кажа на огъня да те изгори!

— Кажи му де! — отвърнал плетът.

— Огънчо — хвръкнало врабчето над огъня, — изгори плета!

— Не ща — отвърнал огънят. — Докато си имам сухи букови дървета, много ми е притрябвало да горя трънливия плет и да се бода на тръните му.

— Ще кажа на реката да те угаси!

— Кажи й де! — отвърнал огънят.

Врабчето литнало над реката и зачуруликало.

— Речице, моля ти се, угаси огъня!

— Ами — отговорила реката, — много ми е притрябвало да гася огън. Додето си имам тия гладки камъчета, които сега броя, що ми трябва да се паря с огън?

— Ще кажа на бивола да те изпие! — заканило се врабчето.

— Кажи му де!

— Биволчо, изпий реката! — кацнало врабчето върху единия рог на бивола.

— Как не — отвърнал биволът, — аз се напасох с такава росна трева, че ако сръбна и вода — ще ми се надуе коремът и ще се пукне.

— Тогава ще кажа на вълка да те изяде.

— Кажи му де! — рекъл биволът.

Врабчето отишло при вълка в гората.

— Вълчо — помолило го то, — ела да изядеш бивола.

— Какво приказваш — отговорил вълкът, — додето има такива крехки агънца, що ми трябва жилаво биволско месо!

— Ще кажа на овчаря да насъска кучетата и те ще ти разкъсат кожуха!

— Кажи му де! — обърнал се вълкът.

— Овчарко — викнало отдалече врабчето, — проводи кучетата да изядат вълка!

— Дордето имам в торбата си мек хляб, защо ми трябва да провождам кучетата да си трошат зъбите с кораво вълче месо — отговорил овчарят.

— Но аз ще кажа на мишките да ти изгризат торбата!

— Кажи им де!

— Мишки — надникнало врабчето в една миша дупка, — излезте да изгризете кожената торба на овчаря!

— Додето си имаме зърно в житницата, торба няма да гризем — отговорили мишките.

Тогава врабчето заплакало. Видяла го една котка и го попитала:

— Защо плачеш, врабченце? Я млъкни! Недей натъжава котешкото ми сърце.

— Ще млъкна, ако изядеш мишките.

Изведнъж котката се хвърлила върху мишките, мишките — върху торбата на овчаря, овчарят насъскал кучетата си подир вълка, вълкът подгонил бивола, биволът се навел да изпие реката, реката потекла към огъня, огънят запалил единия край на трънения плет, плетът се уплашил и за да не изгори, намерил мънистеното зърно и го дал на врабчето. Врабчето се зарадвало много, кацнало на едно клонче, весело зачуруликало и всички се укротили.

---

info

Информация за текста

$id = 21710
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21710
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Забравеният кръст

Горе, на синия гръб на Балкана, където сега месечината опира чело, има голям каменен кръст. Останал е само почернелият камък — дъжд и вятър отколе са изтрили името на забравения покойник. Ония хора, които бяха утъпкали пътеката до камъка, почиват вече в земята, пътеката я няма — тревясала е. Снощи, когато синият мрак погълна стария Балкан, от гората, дето е наляво от кръста, излезе един бял куц орел и полека тръгна по камъчките към гроба. Като стигна до камъка, птицата разпери криле, подхвъркна и кацна отгоре му. Впи закривените си нокти и остана там, загледана надолу, към полетата на равна Тракия, където избухва на огньове и мирните работници се прибраха от нивята да спят.

Тогава под земята се чу глас:

— Ходи ли?

— Ходих, излез да ти кажа.

Камъкът се залюля, земята се пропука и от гроба излезе човек с юнашки дрехи, перо на калпака и жълто лъвче под перото. Той помилва по главата старата птица, погледна наоколо божия свят, пое дълбоко свежина и седна до кръста.

— Казвай.

— Видях люлековата гора.

— Коя?

— Оная с високия кавак, дето беше майчиното ми гнездо. И ми дойде на ума за тримата турци, които минаха през гората едно утро. Като видяха гнездото, те замахнаха с ръце и единият вдигна пушката си. Прицели се. Куршумът прониза крехкото ми крило, което още не бях разтварял. Паднах от гнездото. Майка ми, орлицата, я нямаше. И когато отминаха турците, ти дойде, прибра ме, сложи ме в пазва и моята кръв обагри ризата ти.

Помниш ли? Ти тогава беше малко овчарче. Твоята стара майка излекува крилото ми.

— Ходи ли на гроба й?

— Ходих — отвърна орелът. — Намерих го буренясал, а дървената кукла — прогнила.

Юнакът подпря главата си. Пред очите му оживя миналото. Колко години има оттогава!

— Помниш ли, побратиме орльо, оная голяма опашата звезда, която раздели небето надве? Като кринче беше голяма главата й. „Война ще има" — думаха старите хора и с надежда отправяха очи към земята на Дяда Ивана. Тъй беше, челото на звездата светеше окървавено. Скришом, наведени над пръстена паничка, в която гореше една шишарка, моите две сестри, милите, шиеха жълти лъвчета на мерни калпаци. И една нощ ние, младите соколовчани, зарязахме вършитбата и поехме към Балкана — да се бием за свободата на народа.

— Ти им беше войводата — на ония момчета, дето ги избесиха.

— Аз. Бог ми е свидетел, виновен ли съм?

— И там, в тая гора, кога забиха седем куршума в гърдите ти, ти легна и не можа да станеш…

Месецът се беше вдигнал високо и равнината долу бавно притихваше. Орелът раздвижи големите си криле, поде се и кацна на юнаковото рамо.

— Чувай, искам да те попитам нещо.

— Питай — отвърна юнакът.

— Когато през оня горещ летен ден дойдох тука, ти умираше. Горяха твоите седем рани. До главата ти бяха побили байрака на четата ти и под байрака цвилеше твоят черен кон. До залез слънце ти вардих сянка с крилата и когато подухна разхладянинът, ти се поизправи, седна, дълго през сълзи гледа надолу, където горяха страшните пожарища и златната Тракия ставаше на пепелище. Тогава написа писмо и рече: „Да занесеш тая бяла книга, която ще сложа под крилото ти, в Дядовата Иванова земя. Намери Дядо Ивана и му я дай." Аз заминах същата нощ и на сутринта стигнах големия град със зелените

черковни кубета. Заварих Дяда Ивана — на златен стол седи. Пуснах писмото на коляното му. Кажи, какво беше писал в писмото? Юнакът трепна.

— Какво бях писал ли? — две думи. Молех го да дойде и отърве от робия нашия народ, защото турчинът ще го затрие — коренче няма да остави. Не видя ли подир три дена как Дядо Иван поеше коня си, а подире му вървяха казаците, като мравуняк?

— Видях ги — рече орелът, — аз все над главите им се виех на витло и сърцето ми туптеше, когато слушах топовете им. Юнакът се облегна на почернелия камък, дето дъждът беше измил името му, и тихо почна една песен, а балканският вятър я грабна от устата му.

---

info

Информация за текста

$id = 9095
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9095
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Защо дърветата стоят на едно място

По ония времена, когато земята приличаше на рай; когато вълкът и агнето бяха задушевни приятели; когато рибата плуваше в морето пържена и ако някому се дощеше риба, вземаше вилица, отиваше на морския бряг и трябваше само да си протегне ръката, за да се набоде сама най-сладката риба; в ония честити дни, когато нивите раждаха готов печен хляб на самуни — дърветата имаха крака. Те не стояха, както сега, заковани на едно място, а ходеха, дето си щат, по нивите, по ливадите, по градовете и селата.

— Хей, дръвце — думаше някой ратай, — имаш ли добра сянка?

— Имам — отвръщаше дръвцето.

— Ела тогава на ливадата, долу, дето е зад дядовата Михова воденица! Отивам да кося сено за коня на моя господар и ми се иска да си подремна, когато напече слънцето. Ти ще ми пазиш сянка.

— На драго сърце — отговаряше дървото и тръгваше подир ратая.

Или:

— Ябълко червена, какъв хубав род си родила тая година! — дигаше нагоре очи някоя стара жена. — Имам си в къщи десет внучета. Ако ми беше тука торбата, щях да я напълня с плод и всеки ден щях да давам по една ябълка на палавите деца — да ме слушат. Много са немирни и непослушни.

— Иди си, бабо — навеждаше се ябълката надолу, — довечера аз сама ще дойда у вас, преди да мръкне. Ще отърся от клоните си най-узрелите си ябълки и ще викна на твоите внучета:

— Събирайте!

Израсла беше тогава близо до един дълбок бистър кладенец една стройна тънка елха. Тя не ходеше като другите дървета, ами по цели дни и нощи стоеше над кладенчето, оглеждаше се във водите му и не можеше да се нагледа на хубостта си. През един пролетен ден отнякъде долетя птица гугувица, кацна под елхата., изви едното си око нагоре и рече:

— Колко си тънка и висока, елхице! Щом лъхне вятър, почваш да се люлееш. Позволи ми да свия гнездо в твоите клони и да си измътя едно пиле.

— Защо не свиеш гнездо на друго дърво? — попита елхата.

— Защото другите дървета скитат по цели дни и мене ме е страх да не загубя рожбата си, а ти все на едно място стоиш. И как хубаво се люлееш! Моето пиленце ще заспива, упоено от шума на твоите вейки. Позволяваш ли?

— Позволявам — каза елхата и пак потъна в кладенеца.

Направи си гнездо гугувицата и снесе само едно яйце. Легна да го мъти и измъти едно гугувиче голошарче, с жълта човка и жълти крачка. Щом излезе от яйцето, гугувичето записука:

— Гладно съм, мамо!

— Сега, маминото!

Честитата майка литна за храна и почна да носи: мухи, зрънца, червеи, гроздови зърна, трохи от торбите на орачите. Гугувичето стоеше в гнездото, ядеше като попско дете на задушница и растеше. Когато се показаха първите перца върху крилете му, неговата майка се дигна и цял ден ходи да разправя на птиците по гората, че и нейното чедо ще може да лети.

Един неделен ден елхата рече на гугувицата:

— Гугувице, ти като летиш по света, виждала ли си друга елха по-хубава от мене?

— Не съм, ти си най-хубавата.

Елхата се зачерви от радост и протегна нагоре клоните си. Въздъхна. В туй време някъде в полето затумка тъпан. Подир тъпана писна гайда.

— Какво е туй? — попита елхата.

— Хоро има днес на поляната. Всичките млади дървета се събират да играят. Цял ден ще свири гайдата и ще бие тъпанът.

— И аз ще ида да поиграя между яворите — засмя се елхата.

— Моля ти се не ходи тая неделя! — трепна гугувицата. — Почакай до неделя. Дотогава крилата на моя син ще пораснат. Ако сега идеш и се хванеш между яворите и почнеш да тропаш — ще ми изтърсиш чедото от гнездото на земята и някоя лисица ще го лапне. Всички лисици стоят клекнали край хорото и гледат.

— Мамо — обади се от гнездото гугувичето, — яде ми се гроздово зърно!

— Сега, маминото! — скокна гугувицата и полетя към поповото лозе.

Но преди да се върна гугувицата, елхата отиде на хоро. Хвана се да играе между два явора. Почна да се друса, да кляка и да ихка, разтърси клоните си и птичето падна от гнездото на земята. Една лисица го затисна с лапата си и викна:

— Туй пиле е мой късмет!

Надвечер, когато елхата си тръгна, гугувицата я посрещна насред пътя.

— Къде ми е златната рожба? — извика тя, като надникна в празното гнездо.

— Иди питай лисицата! — отговори елхата. — Аз не съм ти прислужница, за да ти пазя рожбата!

Сърцето на гугувицата писна като змия в огън. Тя дигна очи нагоре и прокълна:

— Дано даде господ краката ти да изсъхнат! И твоите, и краката на всичките дървета по земята! Всяко дърво, дето е, там да си остане за вечни времена, додето изсъхне и додето изгние!

От него ден дърветата пуснаха корени в земята и останаха като заковани все на едно и също място.

---

info

Информация за текста

$id = 9082
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9082
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Защо ракът отряза опашката на котака

Дядо Адам воденичаринът подир пладне легна в градинката, под крушата, да си подремне. До главата му се настани неговият мързелив чер котак и взе да си прозява.

— Мъркай! — рече дядо Адам. — Когато предеш тънко над главата ми, много сладко спя.

— Не ща! — отвърна котакът.

— Защо не щеш?

— Защото не си ми донесъл нито една рибица, да хапна и аз като хората. Всичко съм ял: и пилета, и птичета от гнездата по дърветата, само мишка или рибка няма кой да ми хване. Тъй ще си умра с отворени очи за риба.

Дядо Адам се натъжи. Стана, взе чешмировата си тояжка и слезе към реката. Тихо си течеше Етър надолу. Пеперудки като цветчета трептяха над подмолите. А в подмолите шетаха зелени раци с мустаци.

— Етъре! — викна дядо Адам. — Я ми изхвърли на брега една кротушка рибка!

— Защо ти е? — попита реката.

— За нашия котарак. Изяде ме за риба тоз глупак.

— Не давам риба на котака.

— Защо не даваш?

— Защото вчера изяде дечицата на славейчето.

— Ще дадеш!

— Няма да дам!

— Бой ще има тук под кривата върба! — закани се дядо Адам.

— Бий ме, ако не те е грях да биеш водата, дето ти кара воденицата. Ала дядо Адам се беше разлютил, замахна с

тояжката си и тупа-лупа — почна да налага реката. Тогава реката се оскърби, запени се, зашумя и рече:

— Ще ти дам да разбереш как се бие река Етър!

И дръпна водите си. Върна се назад към балканското езеро, откъдето беше дошла. Коритото и бърже пресъхна. От една рача дупка се показа един рак кривокрак, навири единия си мустак и запълзя към речния бряг. Най-напред протегна щипката си и ощипа дяда Адама за босия крак. Дядо Адам подскочи като яре и търти към къщи да си върже ранения крак с варено еньовче. Ракът потегли заднишком към воденицата. Влезе в градинката под крушата, разтвори своята щипка като ножица и — щвък! — отряза опашката на ленивия котак. Котакът измяука и се метна на покрива. Покатери се горе върху плочата на комина. Ракът се спря, помисли с малката си глава и рече: „Щом няма вода в реката, я да стана птичка. Ще се кача на някое дърво, ще вляза в някое птиче гнездо и поглеж, че ми пораснали криле. Ще хвърча все назад.“ И той бодро запълзя по кората на една трънлива круша. В клоните намери едно свраче гнездо. Свраката тъкмо мътеше. Ракът я ощипа за опашката и тя рече: гааа! Побягна от гнездото. Тогава нейният гостенин се намърда на мястото й, па навири мустаци:

— Добре съм тука. От тия яйца ще измътя рачета наместо сврачета.

Свраката го попита:

— Защо не си стоиш в подмолите?

— Защото реката Етър върна водата си и аз останах на сухо.

— Че защо я върна?

— Защото дядо Адам я би с тоягата си.

— Чакай, аз ще го науча него! — разсърди се свраката и хвръкна към дядовата Адамова градинка. Видя калпака му на тревата, спусна се, хвана го с човка и отлетя към близкото блато. Пусна калпака в тинята. Жабите се развръкаха: „Корона падна от небето за нашия цар!“

След това свраката пое към Балкана. Намери лисицата и викна:

— Слушай, сестро, ти си най-умната. Едно време моята прабаба пусна на твоята прабаба цяла бучка сирене. Дай сега ти пък един съвет!

— Казвай какво има! — дигна очи нагоре лисицата.

Свраката разказа каква е работата и лисицата я научи как да постъпи. Дигна се оттам кака сврака и право на езерото, където се беше прибрала реката Етър. Кацна на брега. Почука с човка три пъти върху едно камъче. От синьото езеро излезе един голям червен жабок с жълта корона — царят на езерото — и попита:

— Какво искаш?

— Искам реката Етър да се върне пак в коритото си.

— Не я пущам! — извика жабокът. — Моята дъщеря не е цигански тъпан, че да я тупат с чемширови тояги!

и потъна в езерото. Тогава свраката се наведе, клъвна с човка едно камъче. Пусна го във водата. Върна се, намери второ, трето, четвърто. Цели три дни пуща камъчета.

На четвъртия ден жабокът се показа разтревожен:

— Докога мислиш да пущаш камъчета в моята държава?

— Докато пресуша езерото.

— Чувай, махай се от главата ми! Ей сега ще проводя дъщеря си пак да потече надолу.

Свраката се поклони и си тръгна. Подире и зашумя реката. Когато воденицата затрака, обърна се сърцето на рака.

— Ах, — рече той, — реката си е дошла. Какво сврако, сбогом! Напущам ти гнездото, защото ме напече сухото слънце.

Боя се да не ми пламнат хубавите мустаци. Ще се върна пак, когато грейне мокрото слънце. А ти внимавай, ако се измътят рачета наместо сврачета, да ми ги проводиш в реката! В туй време дядо Адам куцукаше в градината и си дирeше калпака, а котакът стоеше на комина и го беше срам да слезе, защото нямаше опашка.

---

info

Информация за текста

$id = 9083
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9083
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Защо щурчето ходи неоженено

Тръгнало щурчето, веселото гъдуларче, с една малка орехова гъдулка по Божия свят да ниже песни и да радва душите на черните буболечки. Девет години ходило по нивята и се катерило по крушите нависоко, че като засвири, меденият глас на жичката да се чуе далеко по широкото поле. Омаяло де що буболечка има. Веднъж, като редяло ръченица, кацнало на един клон, откъснало се копчето на елечето му и паднало. И нали никой не взел да го пришие, докривяло на младото гъдуларче, напълнили се със сълзи очите му. И решило тогава да се ожени, една работна невеста да си намери и тя да му пришие копчето. Окачило гъдулката си на крушата и отишло при кладенеца да чака. Седнало на един бял камък. И когато вечерта звездите се потопили в бистрия кладенец, захлопали котли хубавите буболечки, дошли за вода. Загледало ги то, изглеждало ги и харесало най-черната. Погледнало я в очите и тя него в очите, то се засмяло и тя поронила смях като бисер. Тогава щурчето й взело китката от челото и спуснало майчиния си пръстен в медния котел. Сдумали се двете души да се вземат.

Станало оттам щурчето и тръгнало да обади на майка си, че си е избрало едно момиче за невеста.

Като вървяло по пътя към родното село, срещнала го една гарга с черни катранени криле:

— Къде бързаш?

— Сватба ще вдигам.

— Ти ли ще се жениш?

— Аз ами.

— За кого?

— За буболечката, дето живее под белия камък при кладенчето.

— Нея ли намери! Тя е черна като чума. По-скоро да се връщаш или ще те клъвна.

Замолило й се щурчето:

— Недей! Когато напролет измътиш пиленца, всяка нощ ще идвам до гнездото да им свиря, додето заспят.

Гаргата си помислила, че ще бъде добре, ако нейните гарджета си лягат да спят под звуците на гъдулката и не го клъвнала.

Отишло си. Намерило майчицата си пред вратнята. Целунало й ръката.

— Изгледаха ми се очите, защо не си дойде по-рано, синко? Ти тръгна на другите радост да носиш, а мене забрави.

— Прощавай, майко — рекло щурчето, седнало и взело да й разправя за черната буболечка.

— Какво, сватба ще ми правиш? Не видиш ли, че в хамбара няма зърно! Там мишките играят на гоненица. Като поканиш сватовете, те ще искат девет пещи хляб, кам ти го житото?

Скокнало синчето й.

— Лесна работа! — рекло то.

Отишло, намерило бабазунека, дало му една писана бъклица и го проводило да калеса всичките щурци и всичките буболечки. Впрегнало щурчето биволите и поело към нивята. Било късна есен. Хората пожънали храната и овършали снопето. Жълтеели се само голи стърнища. Лутало се, лутало се щурчето, едвам намерило един житен клас неожънат, забравен от сърпа. Покатерило се на класа и отърсило зърното. Един кош напълнило, покачило го на колата и тръгнало назад. Насред пътя го срещнала мравката, ядосана — искри изскачали от очите й.

— Защо не заръча на твоя калесник бабазунека и мене да калеса за сватбата, ай? Кой ще ти играе най-ситното хоро?

Щурчето не знаело какво да й каже.

Тогава лютата мравка легнала напреки и когато колелото се покачило на гърба й, понадигнала се и прекатурила колата. Изсипало се житото. Дошли гладни птичета и го изкълвали.

Горкото щурче заплакало. Не се върнало вече при старата си майка, ами отишло да вземе гъдулката си от крушата.

И до ден днешен ходи по света неоженено, без копче на елечето и свири с гъдулката, но вече свирнята му не е весела, а жална. Излезте някоя лятна вечер на полето и го послушайте!

---

info

Информация за текста

$id = 3393
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3393
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Заветът на хан Кубрат

Когато хан Кубрат усети, че е дошъл смъртният му час, повдигна се върху одъра и с трескави очи се озърна наоколо. Глуха тишина и безмълвие.

— Къде са — попита с немощен глас старият господар — синовете ми?

— Тука сме всички — отвърна най-старият Батбаян, който беше седнал на прага, опрян на късия си меч и потънал в тежка мисъл. Зад него се бяха изправили другите четирима по-млади Кубратови синове. През отворената врата се виждаше слънцето как трепти ниско над равнината и шлемовете на петимата мъже лъщяха, обгорени с червен пламък. Денят захождаше някъде далеч в дълбочината на равната притихнала степ.

— Елате по-близо до мене, соколи мои, да ви погледна още веднъж, преди да склопя очи.

Едрите мъже, с лица почернели и обрулени от степния вятър, набраздени с белези от някогашни зарасли рани, и с очи, в които блещукаше дива смелост, се приближиха до болния баща и коленичиха. Тежко звъннаха мечовете им върху мраморните плочи, а конските опашки — знамената на старите българи — паднаха и се разпиляха като коприна върху огледалния бял мрамор.

Старият хан протегна сухите си ръце към тях и почна да ги милва по очите, по главите, по раменете.

— Ти ли си, Батбаян? Моят мъдър най-голям син, който винаги е залягал за родната си земя… Дръж братята си, когато започнат да ламтят по чужди земи, защото вълци обикалят край кошарата и щом агнето се покаже вън — ще го разкъсат. Ти ли си, Котгар? Ела насам, Алцек, колко си почернял! Ти идеш от северната граница. Готов ли е царят на хазарите, остри ли си меча? Чака ли да се гътна? Кувер, страшилище за дивите

зверове, ти по цели дни бродиш в дълбоките лесове и дебнеш глиганите и мечките. Време е, синко, да обърнеш стрелите си към глиганите, които ръмжат край границата на държавата ни. Колко си грамаден и силен! Пред тебе враговете ще се пръскат като пилета, когато отгоре им налети стръвна птица. А ти, Исперих, какво ме гледаш с нажалени очи? Ела да те целуна по челото. Талтошът, първият ми жрец, ми каза, че ти ще завладееш една нова земя. Коя ще бъде тя? Аз напущам с радост тленния свят, като виждам в ръцете на какви здрави мъже оставям земята. Отворете прозореца да я видя още веднъж! Алцек, занеси ме до прозореца!

Алцек се наведе, сграби болния като агне и го занесе до отворения прозорец. Вечерният вятър лъхна жълтото чело на хана и разроши бялата му коса. Разведриха се и хлътналите очи на умиращия.

— Каква равнина! Каква безгранична степ! Градете градове, издигайте крепости, развъждайте коне, ковете оръжия! Какво исках още да ви кажа? Алцек, отнеси ме на леглото и тичай навън да донесеш десетина копия! Донеси копията на войниците, които вардят портите на аула!…

Алцек изскочи навън и бързо се върна със сноп копия от дряново дърво с железни остри върхове.

— Алцек — каза хан Кубрат, — вземи сега само едно копие и опитай да видим можеш ли го счупи.

Младият ханski син се усмихна, грабна едно копие, огъна го и то изпращя.

— Вземи сега всичките на сноп и опитай да видиш можеш ли ги строши, когато са заедно?

Алцек грабна всичките копия, опря ги до коляното си, напъна мускулестите си ръце, огъна се цял, пот като град рукна от челото му, ала не можа да ги строши.

— Видите ли — дигна се със светнали очи хан Кубрат, — ако разделите България на пет, всеки от вас ще бъде силен, колкото беше силно едното копие. Ако бъдете заедно, никой враг не ще може да ви съкруши.

Мъдрият хан полека затвори очи. Слънцето потъна някъде зад равнината. Смъртта слезе невидима, докосна с меките си черни крила шлемовете на петимата коленичили мъже и се наведе за хан Кубратовата душа.

---

info

Информация за текста

$id = 3402
$book_id = 549
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3402
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ" — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ". СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Железният човек

Един баща имал троица синове. Като пораснали, той повикал зидари, поръчал им да измайсторят три къщи и рекъл на синовете си:

— Чеда мои, настана време да се задомите. Къщите, в които ще живеете, са готови. Няма ги само невестите. Трябва да ги доведете.

— Откъде? — попитал най-големият.

— Ще ви кажа — вдигнал се бащата и излязъл на двора, където растяло едно старо ябълково дърво.

Посегнал с десницата си нагоре и откъснал три зачервени ябълки.

— На ви — рекъл — тези ябълки. Хвърлете ги на три страни. Където паднат ябълките, там ще намерите невестите си.

Братята поели ябълките от бащината си ръка. Най-големият се изправил срещу изгрев слънце, замахнал силно и хвърлил ябълката. Тя улучила поповата къща и паднала в градинката, където попската дъщеря седяла под едно бадемово дърво и шиела на гергеф. Щом видяла ябълката, която паднала от небето, девойката, я грабнала и я мушнала в пазвата си. Вторият брат замахнал срещу залез слънце и ябълката му паднала до прага на кметовата къща. Дъщерята на кмета мигом изскочила от къщи и я грабнала. Най-малкият въздъхнал:

— Ех, за мене богати къщи не останаха! — и хвърлил своята ябълка към гората. Тя се понесла като малка месечина над горските върхари и тупнала в най-големия пущинак, до дънера на един стогодишен дъб, където кротичко си пълзяла една костенурка. Като зърнала ябълката, костенурката протегнала едното си краче, примъкнала румения плод до главата си и зачакала.

— Тръгвайте сега — поръчал бащата на синовете си — да доведете невестите си.

Най-големият закрачил към къщата на попа и подир малко се върнал с попската дъщеря.

Средният довел дъщерята на кмета, а най-малкият дълго се щурал из гората, додето намерил ябълката си, и като видял пред кого се е търкулнала, горчиво се усмихнал:

— Ех, няма що, такъв ми е бил късметът.

И като се навел, той взел костенурката и ябълката, пуснал ги в торбичката си и се прибрал в новата си къща. Повъртял се насам-нататък, захлупил костенурката под коритото и понечил да излезе, но се досетил, че обречената за него горска жителка може да е гладна, затуй подигнал коритото и сложил ябълката до главата на костенурката.

Заключил вратата и отишъл на нивата, Цял ден орал. Вечерта се върнал уморен и гладен. Отворил вратата и що да види: цялата къща светнала — преметена и подредена. Всяко нещо сложено на мястото му, а край огъня наредени тенджери с яденета, едно от друго по-хубави.

— Бре! — зачудил се орачът, — Кой ли ми е подредил къщата и ми е сготвил такава богата вечеря?

Преди да седне на трапезата, той се досетил за костенурката и повдигнал коритото. Нищо. Костенурката си дремела в костените си захлупци. Само ябълката била малко нахапана.

Нахранил се най-малкият брат, изтегнал се в мекото легло, наспал се и на другия ден пак заключил вратата и отишъл да оре. Вечерта заварил къщата още по-хубаво наредена, а тенджерите два пъти по-много.

— Чудна работа! — озадачил се орачът. — Кой влиза в къщата ми и шета, когато вратата е заключена? Трябва да узная тая работа!

На другата сутрин той станал в зори и впрегнал колата. Заминал уж да оре на нивата, но щом излязъл от селото, разпрегнал воловете, пуснал ги да пасат и се върнал у дома си. Скрил се зад къщата, където имало едно малко прозорче, и

вторачил очи към стаята. Не щеш ли, по едно време коритото, под което лежала костенурката, се повдигнало. Изпод него се подала костенурката и бутнала с краче ябълката напреде си. Ябълката се търкулнала под полицата, но костенурката запълзяла припряно, източила шия навън и захапала сладкия плод. Щом преглътнала отхапаното парче — тя мигом се превърнала на девойка, по-хубава от месечината. Запретнала ръкави, измела къщата, наклала огъня, сложила три-четири тенджери с ядене и се заловила да меси хляб. Чевръсто затепкала струйката в ръцете й, а под нея се сипело меко и бяло брашънце. Като замесила хляба, шътачката насякла дърва на дръвника и опалила пещта.

— Ама че късмет съм имал с тази костенурка! — се улибнал най-малкият брат и захванал да си свирука, но като си помислил, че щом ошета, хубавицата пак ще се навре в костената черупка, посърнал и решил да изгори черупката. По едно време девойката нарамила кобилицата с празните менци и отишла на кладенеца за вода. Додето се върне, оня влязъл в къщи, взел черупката и я хвърлил на двора. В същия миг от небето към облаците се спуснал един сокол, грабнал с нокти черупката и я отнесъл.

— Какво си направил? — викнала девойката, като разбрала, че нейното костено облекло е отнесено от грабливата птица. — Ще има много да патиш!

— За тебе съм готов на всичко — отвърнал момъкът и се захласнал в нея.

До вечерта цялото село научило, че костенурката се е превърнала на девойка, по-хубава от попската и от кметската дъщеря и от всичките други момичета в страната. Вестта за нейната хубост стигнала до ушите и на стария цар. Дигнал се той, разположил се в една златна кочия и отишъл право в къщата на най-малкия брат. Домакинята изскочила да го посрещне, както му е редът. Царят сложил очилата си, изгледал я от главата до петите и изломотил, като се обърнал към момъка:

— Тази девойка не е за тебе. Тя ще дойде в двореца ми, защото е достойна да стане царица!

— Не си давам аз невестата! — отсякъл най-малкият брат.

— Ще я дадеш, сине майчин, и песен ще пееш! — креснал царят й заповядал на слугите си да ударят на упорития момък сто дряновици.

Озверените царедворци прострели невинния човек на земята и почнали да го налагат, а невестата му си чупела ръцете и викала:

— Ах, защо ми хвърли черупката? Ако ми беше тука, щях да се смаля, да се скрия вътре и да не гледам как те бият тези побеснели хора.

Подир стоте дряновици царят попитал момъка:

— А сега даваш ли я?

— И на кол да ме набиеш — пак не си я давам! — изпъшкал пребитият.

Царят скръцнал със зъби и заповядал на слугите си бързо да докарат девет козлени чували, пълни догоре — три с просо, три с жито и три с ориз.

Слугите докарали чувалите.

— Изсипете ги на земята и разбъркайте зърното! — повторно заповядал царят.

Слугите натрупали една голяма камара с разбъркано зърно.

— Хайде сега, давам ти срок една нощ — обърнал се царят към най-малкия брат, — залавяй се да отделиш житото от просото и ориза.

Ако свършиш тая работа, додето пропеят първи петли — ще ти оставя невестата. Ако не сколасаш — ще я откарам в двореца си!

— Изгубих си невестицата! — проговорил клетникът и сълзи потекли от очите му.

Но девойката му избърсала очите с кърпичката си и рекла:

— Не плачи, а тичай по-скоро в горския пущинак, там където е стогодишният дъб. Вземи един камък, почукай до три пъти върху дънера на дъба и речи тъй:

„Стара горо осенова,
осенова, росенова,
поръча ми най-милото —
да му пратиш гъмжилото!“

Щом изречеш тези думи, тръгвай пак насам и тичай, без да се обърнеш.

Отишъл най-малкият брат в горския пущинак и с един камък почукал до три пъти върху кората на стогодишния дъб. Изрекъл думите, които невестата му поръчала да каже, и си тръгнал. Тогава подире му се навървили девет милиона мравки. Като чер ручей зашумели към Неговия дом. Стигнали до купчината със зърното и се заловили за работа. Додето пропеят първи петли, мравките отделили смесените зърна и направили три купчини: едната само от житени зърна, втората — само от просени, а третата — от оризови.

Рано в зори се домъкнал царят и като видял, че работата е свършена — прехапал устни и рекъл на момъка:

— Още едно нещо искам от тебе!

— Какво? — попитал момъкът.

— Искам да ми направиш един железен човек, който да може да ходи и да говори. Щом пристигна утре заран, железният човек трябва да излезе пред мене и да ми се поклони.

Повторно посърнал най-малкият брат, но невестата му го утешила;

— Не се съкрущавай, а тичай в гората пак на същото място и речи тъй:

„Стара горо осенова,
осенова, росенова,
поръча ми най-милото —
да изпратиш страшилото!“

Най-малкият брат свършил всичко тъй, както му поръчала невестата, и си тръгнал. Вървял към дома си, без да се обръща, а онова ми ти страшило трополяло, дрънчало, скърцало и ломяло гората. Като стигнал у дома си, най-малкият брат извикал на царя:

— Ей го железния човек!

Царят се облещил и зъбите му затракали от страх. Такъв човек той не бил виждал никога. Ръцете му — стоманени, главата му — бакърена, ботушите — от желязо. Искри изскачали изпод краката му. Щом зърнал царят, железникът тръгнал срещу него и наместо да му се поклони, дигнал десницата си и замахнал. Зашлевил му една желязна плесница.

Царят се олюлял, паднал на земята и не се дигнал вече.

Тогава царските слуги се разбягали, железният човек се върнал пак в гората, а най-малкият брат заживял честито с хубавата си невеста.

---

info

Информация за текста

$id = 3560
$book_id = 652
$book_id = 3889
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3560
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Жената от жеравското гнездо
Японска народна приказка

В една дървена къщурка сред планината живеел самотен бедняк. Работел той от сутрин до вечер, но едва изкарвал прехраната си. Вечерно време често подпирал с ръце глава и размислял как ще продължи живота си.

Веднъж сиромахът отишъл да работи на господаря си, при когото бил ратай, и се върнал късно през нощта. Легнал в къщурката си да спи. Към полунощ, когато заспал, дърветата наоколо се огънали, клоните им запращели. Избухнала страшна буря. Стреснал се сиромахът и чул в шумотевицата тънък гласец:

— Помогнете! Помогнете!

Додето започнало да се разсъмва, той все се въртял в леглото и все не можел да заспи. Щом станало видело, той се дигнал и тръгнал да узнае откъде иде тънкият гласец: бурята стихнала, но сломила едно дърво, в чиито клони имало жеравско гнездо. Падналото дърво притиснало една птица, тя жално се обаждала и сякаш се молела:

— Помощ! Помощ!

Наближил сиромахът и като се навел, видял, че птицата едва диша, смъртно ударена. Домъчняло на човека за крилатата птица, навел се, грижливо отместил клона, който я затискал, и проговорил:

— Бедничката! Ти ме изплаши със своя вик. Но сега си свободна. Лети си, а пък аз ще ида на работа. Прощавай!

Птицата разперила крилата си, но мигом пак ги отпуснала и паднала на земята, защото едното й крило било ранено Сиромахът взел ранената птица, вдигнал я в ръцете си, помилвал крилцето й, отнесъл я на тревата и рекъл:

— Хайде, птичко, сега аз трябва да ида на работа, а ти щом се съвземеш, дигай се и отлети на някое хубаво място!

И като отминал малко, пак се обърнал към птичката и що да види: птицата го гледала и от очите й капели сълзи.

На другия ден завалял дъжд. Сиромахът не можал да отиде на работа и останал вкъщи. Към пладне небето се прояснило и той се вдигнал да събере сухи съчки за огъня си. Неочаквано насреща му се показала една млада жена с невиждана хубост. И тя се навеждала да събира нападали клонки. Сиромахът зинал от учудване:

— Що ще тука тази жена?

Но жената се усмихнала и му заговорила.

— Много ми се щеше да се срещна с тебе! — рекла тя.

— Коя си ти? — попитал я сиромахът.

Но тя се заляла от смях и нищо не отговорила.

— От кои земи си дошла?

Хубавицата пак нищо не отговорила, само още по-чевръсто захванала да събира съчки. Тъй двамата кръстосвали гората и се навеждали да събират дръвца, додето започнало да се смрачава. Когато настъпила вечерта, сиромахът рекъл:

— Стигат ми тези съчки, време е да си ида вкъщи. А хубавицата добавила:

— И аз ще дойда с тебе!

И без да изостава, тя крачела подире му към къщицата. Сиромахът се объркал:

— Много ми е бедна къщурката. Срамувам се да те заведе дома.

Но хубавицата казала:

— Нищо. Аз нямам свой дом! Моля ги се, позволи ми тука да се преселя.

И като бръкнала в пазвата си, тя изкарала малко книжно вързопче, изсипала оттам две зрънца ориз и помолила сиромаха да й даде едно гърненце. Спуснала гостенката зърната в гърнето, наляла вода отгоре и когато водата завряла, цялото гърне се напълнило догоре с чудесен бял ориз. Нахранили се до насита двамата и легнали да спят.

От тази вечер тя вадела от пазвата си по две зрънца три пъти на ден и варила по едно гърне ориз. Всеки път двамата яли, колкото могат, и още оставало в гърнето. Отначало сиромахът думал на хубавицата:

— В туй село аз съм последният сиромах. Скоро животът ми с тебе ще ти омръзне. Но аз не те задържам: иди си, ако искаш, там, където ще ти бъде по-добре. Защо ти трябва да се залъгваш с мене?

Но жената не си отивала. Тя ходела с мъжа да събират съчки, а когато оставала вкъщи, усърдно се залавяла да тъче.

Видял сиромахът, че тя не си отивала, и си мислел:

„Трябва повече да работя, докато нейните оризови зрънца във вързопчето не са се свършили."

От сутрин до вечер той сечел дърва и се трудел неуморно.

Станала хубавицата жена на сиромаха. Всеки ден оставала вкъщи и все тъкала. Само се чувало тракането на тъкачния стан: „Тикара-такара, тон-тон!"

Минали девет месеца. Дошло време и им се родила една малка дъщеричка. Заживели заедно тримата.

Но щом изтекли три години, жената рекла на съпруга си:

— Занеси всичко, което съм изтъкала, и го продай на търговците.

— Колко пък може да взема за този пухкав и мек платец? — попитал мъжът и си помислил: „Дали ще мога някому да го продам!"

— В него аз съм вложила цялата си душа — промълвила жената, — но за триста жълтици този платец може да го отстъпиш.

Мъжът не й повярвал. Триста жълтици са нечувани пари! Но все пак взел платеца и го отнесъл в града при най-богатия търговец.

— Ще ми купиш ли платеца? — попитал той. Търговецът разгледал плата и попитал:

— Колко искаш за него?

— Отстъпвам го за триста жълтици.

— Тъй да бъде! Ще ти наброя триста жълтици и отсега нататък ще пазя този плат, който е по-мек от перушина, по-лек от пух. Той ще ми бъде най-голямата домашна скъпоценност.

Наброил търговецът триста жълтици на сиромаха и от този ден нататък неговото семейство заживяло охолно. Минало що минало, веднъж жената рекла на мъжа си:

— Нашата дъщеричка порасна и вече може да готви и да се грижи за тебе. Аз за себе си съм спокойна. Настъпи времето за нашата раздяла.

Мъжът й се смаял:

— Какво се е случило? Защо приказваш такива думи?

— Аз много се потрудих за тебе, мое мъжленце, изгубих всичките си сили и вече е време да взема по-раншния си образ. Знай, че аз не съм човек, а съм оная жеравица, която ти някога спаси под падналото дърво. Аз исках да ти се отплатя за твоята добрина, но повече не мога да бъда при теб. Затуй ти оставям една дъщеричка. А пък аз, погледни каква съм станала! Ами че аз всичките си пера съм отскубнала, за да изтъка чудесното платно!

Превърнала се тя пак на жеравица и мъжът й тогава видял, че тя цялата е оскубана, кожата й е червена и гола, останали са само тук-таме правички перца. Размахала крила жеравицата, с труд се вдигнала нагоре и литнала към планината.

---

info

Информация за текста

$id = 13223
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13223
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Житената питка

Разровила баба огнището скришом, извадила питката и я потулила някъде. Ваню и Кунето претършуваха кътовете, пъхаха главичките си под леглото, ровиха се в долапа, гледаха повторно в пещта — няма я.

— Бабо, дай ни питката, бабо! — замоли се Ваню.

— Бабке, молим ти се, дай ни я! — изправи се пред нея сестричето му.

— Шшшшт! Мирувайте, че видите ли хурката! — сопна се баба им.

— Бабичко, много сме гладни ба! — с нажален глас пееше Кунето.

— Я зяпни да видя!

Пуста баба, все не вярва. Кунето разтвори като рибка малката си устица.

— Пуй, че огладняло момичето ми — рече бабата, — ами сега? Ха почакайте още малко, да се върне от гората тетю ви с шейната.

— Де е питката ба? — дръпна сукмана й Ваню и я погледна с очи, от които се гласяха да паднат две сълзи.

— Де я. Отиде да си обиколи нивката. Не я ли видяхте, кога изскокна? Ей я там, хе, тича по пътя. Подир нея куцука Черню и джафка.

Ваню и Кунето залепиха очи на изпотения прозорец. И видяха широкия, белия път. Нападал от небето сняг — един човешки бой. Затрупал дърветата, затрупал малките къщурки, затрупал гората. Студено и страшно е на полето. Големи постали вълци сновят по пъртината, гледат към село, където пушат комините, точат си зъбите и ръмжат. Никой не смее да ходи там. А тя, нищо и никаква питка, излязла от огъня с гореща

глава, отърсила от гърба си въглените и се търкулнала. Хайде-е-е! Отива да си обиколи нивката.

— Бабо… — обърна се умислен Ваню.

— Ей.

— Право ще кажеш, вярно ли е?

— Кое?

— Онуй, дето ни го разправи снощи, че уж питката ходела да си обикаля нивката.

— Вярно е, чедо! Баба никога не лъже.

— Ами далеч ли е нивката?

— Много е далеч.

— Чак до голямата гора, че зад нея? — показа с пръст Кунето.

— Там.

Двете деца пак опряха очи на прозореца. Пада ситен сняг. Сипе, сипе. Затрупва къщите. Те пъшкат под дебелия юрган и дъхът им едвам излиза през комините. Мудно крета по пътя една биволска шейна, накамарена с дърва. Преваля зад моста и чезне зад снега.

— Бабо, хайде пак да ни разправиш за питката — обърнаха се двете замислени руси глави към очилатата бабичка.

— Какво да ви разправям, нали снощи ви разправих.

— Още един път искаме.

— Хубаво. Слушайте! Тя, питката — започна баба им, — като излязла от огъня, озърнала се, смъкнала от гърба си въглените и полека се промъкнала през открехнатата врата. Плюла си на петите и ударила на бяг. Подир нея се втурнал Черню. Гонил я до моста, но не я достигнал, защото летяла напреде му като заек. Щом разбрал, че няма да я стигне, Черню лавнал два-три пъти подир оня, що духа, и се върнал.

Минала питката през равното поле, навлязла в гората. Тъкмо влизала в гората и насреща й, насред пътя, отневиделица изскочил вълк, ей такъв, три дни нищичко не хапнал. Облещил се, тропнал с крак:

— Стой, питке житена! Както съм прегладнял, наведнъж ще те лапна, ама ме е страх да не се задавя.

— Недей, вълчо, брат да си ми! Ще се задавиш, много съм корава. Почакай ме тук, додето се върна! Мене ми е баба заръчала нивката да обиколя, където съм се родила, че да стана мека и сладка. Сега не съм за ядене: много съм гореща.

Излъгал се глупавият вълк. Хванал вяра. Клекнал на пътя. Чака, чака, а студеният вятър брули ушите му.

Питката хукнала. Бре нагоре, бре надоле, между старите дървета — право на нивата. Гледа — голяма, широка нива. Насред нивата — круша-самосянка, стои като самодива в бяла премяна. А под синора — кладенчето замръзнало.

Навела се зачервената от студ питка и попитала:

— Тук ли е житцето?

— Тук съм — рекло то с тъничко гласче като на пчелица.

— Ами будно ли е, или спи?

— Будно е. Трае си на топло, под снега. Завило се презглава с бяла черга. Едвам диша.

В гората било много страшно. Нивата — сред самата гора. Бучел лудият вятър. Дърветата плачели. А житцето се затоплило — нищичко не ще да знае.

— Гладно ли е? — попитала го питката.

— Не е.

— Ха тогаз нека мирува, че напролет, когато се стопи белият снежен юрган и славеите запеят край нивата, стръкчетата му да израснат високо, едър клас да завържат. Ще напълнят житницата догоре. Нека знаят малките стръкчета — всичките ще станат питки.

Засмяло се тихо под снега житцето. Уж го лъжела питката. Как може то да стане питка?

Глупавичко е, защото е много мъничко — само на два месеца.

Тръгнала си питката назад. Свършила си работата, иде си у дома. Не минала през гората, ами заобиколила по долината, през ливадето, поела дълбокия път — иде си.

— Ами вълкът, бабо?

— Вълкът клекнал сред гората, чака и трака със зъби, а студеният вятър брули ушите му.

Пустата питка, колко е хитрушка!

Вратникът скръцна. В двора влязоха шейни.

— Ваньо-о-о, тичай — шейната!

— Иде си тетью, ху-у-у-у! Какъв е побелял!

— Хайде, Куне, налей топла вода в менчето, да си умие баща ти ръцете, защото цял ден е мръзнал. Пък аз ще отида в малката къща, да видя дошла ли си е питката.

---

info

Информация за текста

$id = 3366
$book_id = 248
$book_id = 549
$book_id = 437
$book_id = 62
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3366
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Жълтици

Едно време дядо господ, като мръкнело, слизал е Ръжево с магаренцето си и влизал в кръчмата на Желя да си купи кими солчица, кими жълта захар, кими чер пипер. Когато дядо господ влизал в кръчмата да пазарува, ръжовските дечурлига се трупали край бялото магаренце, милвали го по челото, а то ги гледало с кротки и умни очи. От дълбоките мешинени дядови господьови дисаги немирниците вадели дребни звезди и ги криели в пазвите си, или ги лепели по челата си като светулки. Дядо господ винаги пълнел дисагите си със звезди — за да ги пръска в тъмнината и да му светят, когато върви по калната земя. На излизане от кръчмата той давал по две сребърни парици на децата, поръчвал им да слушат майките си и бащите си и потеглял пак нагоре. Като птички трептели подире му звездите.

Една вечер заваляло дъжд. Дядо господ рекъл на свети Петра:

— Свети Петре, тази вечер ти ще слезеш в Ръжево да пазаруваш, защото моят ботуш е пробит. Тече, ще ми намокри крака.

— Да сляза, господи. Ами пеша ли да тръгна, или да яхна.

— Иди с магарето.

Свети Петър заключил рая, наметнал се с един чувал да не го кваси дъжд, яхнал бялото магаре и слязъл в Ръжево. Нея вечер в окадената от тютюнев дим кръчма на Желя имало голяма веселба. Един селянин си бил дошел от Влашката земя и разправял, че уловили чумата. Пъхнали я в едно гърне и я заровили вдън земя. Нямало да има вече чума, нямало да има мор по хората. Цялото Ръжево изтръпнало от радост. Желью кръчмаринът, с големия като буре корем, извадил от мазето една бъчва скоросмъртница и три бъчви старо вино. Тригодишно

трябва да е било. Дядо Златан гайдарят се наместил върху най-голямата бъчва и надул гайдата. Веселбата тъкмо пламнала, когато влязъл свети Петър, мокър като мишка. Селяните скочили, сторили му път, казали му добре дошел. Желью го поканил под камината да си нагрее премръзналите ръце. Наточил му една чаша вино.

— Сръбни си, свети Петре, то ще те стопли.

— Не ща — отвърнал светията, — ние земно вино не пием.

— Ами както пиете? Небесно ли? Да щеш, свети Петре, нощес, като заспи дядо господ, да търкулнеш една бъчва от небето, а?

Свети Петър нищо не рекъл. Купил каквото трябвало да купи, наметнал се пак със затопления мокър чувал и тръгнал да си ходи.

Веселият дядо Златан захвърлил гайдата си и се заклатил подир светията.

— Чакай, свети Петре, нещо имам да ти кажа!

— Кажи да видиме — обърнал се свети Петър.

— Да щеш, свети Петърчо, да ни сториш едно добро, ще ти изпишеме златна куна в черквата и цялото село вечерно време ще ти струва поклони.

— Какво добро?

— Тебе дядо господ за всичко те слуша. Ти си му дясната ръка. Я го помоли занапред, наместо дъжд, от небето да падат жълтици! А? Думай де, може ли, или не може. Както сме клети сиромаси, изведнъж да станем богати и да се разхождаме из село като боляри. Жълтицата е, свети Петре, истината на този свят. Всичкото друго е лъжа.

— Стори ни туй добро, искаме да станем боляри! — замолили се и другите селяни.

— До гуша сме борчлии на Желя. Нека паднат жълтички, че да си платим борчовете и да ни олекне на сиромашките души.

— Хубаво — рекъл свети Петър, — но трябва да знаете, че ако падне златен дъжд, истински дъжд няма да вали и вие ще горите от пек.

— Нека гориме.

Свети Петър се врекъл.

На другия ден се заоблачило и страшен гръм продънил небето. От страх хората нападали на очите си. Гори и планини сякаш се събаряли и наместо дъжд над Ръжево като градушка се изсипал златен облак. Пожълтели плочените покриви, заринала се земята, грейнали нивите, дворовете, харманите, кошарите. Дето погледнеш — все жълтици. Онемели и ослепели от радост ръжовчани да събират златни пари. Кой с кринче, кой с торба, кой с козлен брашнян чувал, а някой ги мъкнел с кош в къщи. Децата ги грабели с шъпи, пълнели си полите и се замеряли като с камъчки. Додето се права пладня изправи, събирали ръжовчани. На пладне изведнъж слънцето раздрало облачната риза на небето, напекло силно и стопило несъбраните пари.

Подир пладне селяните седнали да си ги четат. Но тъй като никой не знаел да чете по-горе от сто — не могли да прочетат падналото от небето злато. Тогава взели да ги мерят с кринчета.

Вечерта ударили на веселба в Жельовата кръчма. Всеки донесъл по един калпак пари и си заръчал старо вино. Екнали песни, писнала пак дядовата Златанова гайда, затреперали прозорците от ръченица. Три дни и три нощи се веселили мъжете. Жените нижели гердани. А циганите натоварили по едно магаре със злато, хукнали да бягат, бягали донякъде и пак се върнали, защото им се видяло малко награбеното.

Но не щеш ли, задухал на четвъртия ден горещ вятър, сякаш идел от някаква грамадна пещ и попарил свежата зеленина. Всичките чешми за един ден спрели. Гераните пресъхнали. Реката изтекла и коритото й се напукало. Нивите повехнали. Шумата на дърветата изгоряла Жално замучал добитъкът от жажда. Жельовите бъчви се изпразнили. Пари много, с лопата да ги ринеш, ама вода нямало нито капчица. Започнали ръжовчани да копаят нори герани. Копали, копали, земята продънили — вода не могли да стигнат. Уплашили се здравата. Сърцата им взели да се късат от жалост, като гледали и слушали как децата реват и добичетата мучат от жажда, как хлябът им по нивите гори. Жълтиците хубави, ама не се ядат.

На петия ден свети Петър пак слязъл в Ръжево на пазар. Хукнало мало и голямо при светията. Паднали ръжовчани в краката му, почнали да му целуват ботушите. Дядо Златан се изправил пред него.

— Свети Петре, каква стана тя? Изгоряхме, отидохме. Погуби ни нашата лакомия за злато. молим ти се, помогни ни!

— Нали ви помогнах. Злато искахте, злато ви падна от небето. Какво искате още?

— Ох, не щеме вече злато.

— Ами какво искате?

— Искаме да рукне дъжд, па ако ще да стопи всичките жълтици. Помен да не остави от тях.

Заплакало селото. Станало жално на свети Петра за ръжовските боляри. Той носел добро сърце и се врекъл втори път. На другия ден завалял хубав едър летен дъжд. Звъннал. Запели капчуците. Наизскачали ръжовчани, протегнали шъпи. В шъпите падали големи хладни капки — истинските жълтици.

---

info

Информация за текста

$id = 9085
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9085
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Патаран и Цървулан

Веднъж Хитър Петър погнал с тоягата си един заек. Заекът бягал към поляната и Хитър Петър хвърчал подире му. Гонитбата траяла цял ден. Най-сетне пред дългоухия бегач се изпречила река Вит. Без да мисли много, заекът се хвърлил да я прескочи. Но река Вит прескача ли се? Заекът паднал сред реката и се удавил. Хитър Петър спрял запъхтян на брега, посъвзел се и се почесал по врата.

— Брей — рекъл си той, — ама че дълъг път изминах! Замръкнах по чужди краища.

Тръгнал край брега, слязъл надолу и влязъл в едно село. Спрял пред вратнята на една хубава къща и си рекъл:

— Тук навярно живеят заможни хора.

Почукал. Показала се млада жена със запретнати ръкави.

— Какво дириш, чичо?

— Диря подслон за нощуване.

— Влез — поканила го жената, — у нас ще спиш.

Хитър Петър влязъл. Невестата му изнесла стол да седне пред къщи, додето се върне мъжът й от нивата. Хитър Петър седнал. По едно време усетил миризма на варена птица. Надникнал да види какво готви невестата, и се ухилил: над огъня в една тенджера къкрела голяма патка.

— Ех, че вечеря ще падне — рекъл си Хитър Петър и често-често обръщал очи към вратнята да види дали не си иде стопанинът.

В туй време невестата, която шътала край огъня, си помислила: „Този чужденец ми се вижда много гладен и морен. Ако му сложа напреде патката, ще я излапа, додето се усетим. Я да скрия тенджерата, та утре, като си замине, ще я изядем двама с мъжа ми".

Дигнала сварената патка с тенджерата и я захлупила с една паница на полицата.

— Захлупи я с паничка, за да бъде топличка — си рекъл Хитър Петър и се облизал като котарак, когато види прясна риба.

Затрополяла кола. Дошъл си орачът. Разпрегнал воловете, влязъл вкъщи.

— Гостенин си имаме! — викнала жената.

— Да е жив — отвърнал мъжът, — хайде по-бърже слагай да ядем, че умирам от глад.

— Ох — въздъхнала жената, — ами като не съм готвила нищо!

— Давай каквото има!

Невестата сложила на трапезата малко сух хляб и три глави лук. Орачът, нали бил гладен и не знаел, че има варена патка, гълтал лакомо. Хитър Петър ронел трошици, колкото да залъже глада си, чакал домакинята да сложи патката и се чудел на ума й: защо почва с лук и разваля хубавата вечеря!

Но ето че орачът се нахранил и рекъл:

— Благодаря ти, жено, и тая вечер се нахранихме!

— Ние май че те прегостихме — обърнала се домакинята към Хитър Петра, — какво да правим, когато дойде късно и аз нищо не сварих да приготвя.

Тогава Хитър Петър разбрал, че жената е скрила патката от него, и рекъл:

— Стига ми. Добра беше вечерята.

— Хайде сега да спим, че утре рано ще ставаме! — казал орачът и влязъл във вътрешната стаичка. Домакинята постлала една черга край огъня за Хитър Петър, рекла му „Лека нощ“ и се прибрала при мъжа си.

Хитър Петър туй чакал. Бърже измъкнал патката от тенджерата, излапал половината, скрил другата половина в торбата си, напил се със студена вода и легнал да спи. На другата сутрин станал рано, видял край огъня цървулите на орача, мушнал ги в тенджерата, похлупил ги с една паница и

седнал до огъня да стегне своите. В туй време от вътре се показал и домакинът.

— Добро утро! — рекъл той. — Къде тъй рано, побратиме?

— Ще си ходя — отвърнал Хитър Петър, — дълъг път ме чака. Ловец съм, трябва да ударя нещо и да го отнеса на чедата си.

— Че какъв си ловец, кога нямаш пушка?

— Аз гоня зайци с тояга.

Орачът се усмихнал под мустак.

— Има ги всякакви — рекъл той. — Ами как живее народът по вас?

— Добре е сега. Ние си имаме един град — Тенджерград го казват. Додето този Тенджерград управляваше Пат Патаран, за някои беше добре, а за други зле — смесена работа. Но откак в Тенджерград се настани цар Цървулан — много добре стана за сиромасите и за гладните. Хайде прощавай!

Селянинът не разбрал какви са тия управници на Тенджерграда.

Щом излязъл, Хитър Петър кривнал из върбалака край Вит и се загубил.

Станала подир малко и домакинята. Като видяла, че гостенинът си е отишъл, бърже се затекла към полицата, отхлупила тенджерата и що да види — наместо сварената патка вътре се мъдрели мъжовите й цървули. Разказала всичко на мъжа си. Той чак сега разбрал приказката на гостенина за двамата управници на Тенджерграда и рекъл:

— Пада ти се! От гостенин ядене никога да не криеш.

---

info

Информация за текста

$id = 21678
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21678
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Патила

Един гладен вълк излязъл от гората и тръгнал към село да търси нещо за хапване. До бистрия ручей видял една овца — пасе сам-самичка. Наоколо нямало жива душа: нито овчар, нито кучета. Вълкът се затекъл към овцата.

— Овчице — рекъл той, — добре, че те намерих, инак щях да умра от глад. Ела на отсамния бряг да те изям!

— Щом като си решил да ме ядеш, няма що, изяж ме — отвърнала овцата, — но виждаш каква съм мършава. Само кожа и кокали. Нищо няма да разбереш от мене. По-добре почакай до пролетта. Аз ще обагня едно бяло агне. Ще си го охраня хубаво. А ти ела на Гергьовден. Повикай ме! Щом чуя гласа ти — ще изведа агънцето да си го изядеш. То ще бъде толкова тлъсто, че ще има да ме поменуваш, додето си жив.

— Не е лошо нещо тлъстото гергьовско агънце — рекъл вълкът, облизал се и оставил овцата. Преди да влезе пак в гората, се обърнал и викнал:

— Ами как ще те извикам, като не ти зная името?

— Името ми е Патила! — блейнала овцата и побягнала към село, а вълкът влязъл в гората.

Минала зимата, дошла пролетта. Тъкмо на Гергьовден вълкът се изтърсил пред кошарата и викнал:

— Патило, хей, Патило, излез!

А Патила се била притулила сред стадото с агнето си и се обадила:

— Ако не бях патила, не бих се сред стадото скрила!

Кучетата подушили вълка и го прогонили.

---

info

Информация за текста

$id = 21681
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21681
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Педя човек

Живеели двамина старци — мъж и жена. Те си имали сламена колибка с щъркелово гнездо на покрива, имали си и два вола: единият бил сляп, а другият — куц, имали си една нива, три години неорана. Само дете си нямали, затуй им било криво и мъчно.

Една сутрин старецът рекъл на жена си:

— Бабо, днес отивам да изора нивата. Смятам да пръсна малко просо, че като порасте и узрее — ще дойдат птички да го клъвнат. Щом накацат и почнат да го кълват, ще хвърля рибарската си мрежа отгоре им, ще хвана десетина-петнайсет, ще им направя клетки и ще ги занеса на пазара да ги продам. Какво мислиш — добре ли съм решил?

— Много добре си решил, само че за обяд няма какво да ти наготвя. Я иди по-напред да хванеш малко рибица, пък сетне ще вървиш да ореш.

Слязъл старецът към реката и хвърлил мрежата си в един дълбок вир. Изтеглил я: цяла торба рибки златоперки. Хвърлил повторно и що да види: в мрежата шава едно малко момче — педя високо, с цървулки и мустачки.

— Добро утро, тате! — викнало момчето.

— Кое си ти? — попитал старецът.

— Аз съм твоят син. Стоях под един камък и чаках някоя бабичка да ме измъкне и да ме отнесе в твоята колиба. Чаках, чаках, мустаци ми пораснаха — но никой не дойде. Излязох да се поразходя във водата и ти ме хвана в мрежата. Хайде да ме водиш у дома, че не зная пътя!

Навел се старецът, взел мустакатото момче от мрежата, мушнал го в торбата при рибата и го отнесъл. Бабичката, като го видяла, много се зарадвала.

— Ох, на мама — викнала тя, — то си ми има вече мустачки! Ще го наречем Педя човек.

Дядото се порадвал на сина си, помилвал го по главичката и заминал на оран. На обед Педя човек тръгнал да носи на баща си чорбица в едно менче. Като стигнал на нивата — бащата го съзрял, спрял воловете и седнал в браздата да сърба топла чорбица. Педя човек се повъртял малко насам-нататък, сетне се хванал за опашката на единия вол, покатерил се на гърба му, пропълзял към ухото му и влязъл вътре. Викнал силно:

— Дий!

Волът потеглил. Тръгнал и другият. Захванал Педя човек да оре наместо баща си. Теглил една бразда, права като свещ, теглил втора, почнал да свирука.

— Тате — викнал той на стареца, — ти си полегни под крушата, пък аз ще изора нивата. Ако някой мине и поиска да ме купи — ти ме продай, не се бой. Вземи парите, а сетне аз пак ще се върна.

Легнал старецът и задрямал. По едно време се задал един богат търговец и се смаял: орачът спи под крушата, а воловете сами вървят и орат. Де се е видяло такова нещо!

— Хей — викнал той, — какво е туй чудо?

Старецът се надигнал и попитал:

— Какво има?

— Не мога да се начудя как могат воловете сами да орат! — отвърнал търговецът.

— Ако си отвориш хубаво очите, ще видиш, че воловете не орат сами, а син ми ги кара.

— Де го? — още повече се смаял търговецът.

— Ей го там в ухото на вола.

Търговецът приближил до воловете, втренчил се, разгледал мустакатото момче и почнал да се моли:

— Продай ми го!

— Колко даваш? — попитал старецът.

— Сто жълтици.

— Дай парите.

Начел търговецът парите и прибрал Педя човек. Мушнал го във външния джоб на палтото си и тръгнал. По пътя Педя човек прогризал като мишка широка дупка в джоба, спуснал се неусетно на земята и се мушнал в храсталака. А търговецът отминал. Педя човек прекосил гората и излязъл навън. Стигнал до един мост. Нощта била вече настъпила. Прибрал се Педя човек под моста да спи, като решил на другия ден да си продължи пътя. Тъкмо затворил очи, ето че пристигнали под същия мост трима разбойници.

— Тая нощ — рекъл първият — ще откраднем единия от двата вола на оня, дето живее накрай село, съгласни ли сте?

— Съгласни сме! — отговорили другите двама.

— Вземете и мен, братя! — обадил се Педя човек в тъмнината.

— Кой си ти? — трепнали крадците и втренчили очи. Като видели малкото човече, плеснали с ръце и викнали: — Тъкмо ти ни трябваш! Ние за такъв мъничък човек земята дерем. Ще влезеш през ключалката в обора на къщата, дето е накрай село, ще отключиш вратата и ще изведеш единия вол, а ние ще те чакаме вън.

Речено — сторено. Отишли разбойниците в къщата накрай село, помогнали на Педя човек да влезе през ключалката и притихнали в тъмнината. По едно време Педя човек надал вик от вътре, колкото му глас държи:

— Братя разбойници, кой вол да открадна — белия или черния?

— Мълчи, дребосъче мустакато — зашепнали разбойниците, — изведи черния!

Педя човек извел черния вол. Крадците го подкарали към гората, заклали го, одрали му кожата и си го разделили. На Педя човек дали шкембето. Дигнали се бърже и си отишли. Педя човек слязъл в близката долчинка, измил хубаво шкембето, мушнал се вътре на топло и заспал. Същата нощ в долчинката пристигнал гладен вълк. Като съзрял шкембето, той подскокнал, отворил уста и го налапал. Педя човек се събудил в корема на вълка. Потъркал очи и почнал да се разхожда. Мръднал към

устата на вълка и погледнал през зъбите. Било пладне. Насреща, под една орехова сянка, пладнувало цяло стадо овце, а овчарят и кучетата спели. Вълкът тихо приближил към едно крехко агънце. Тъкмо когато посегнал да го удуши, Педя човек се развикал:

— Овчарко, ставай, че вълкът грабна агнето ти!

Овчарят скокнал и насъскал кучетата си. Те връхлетели върху вълка. Вълкът се втурнал към гората и едва се отървал от силните овчарски кучета. Когато стигнал в храсталаците, почнал да дебне един заек, но щом го наближил, Педя човек пак се развикал:

— Зайко, бягай! Отиде ти кожухчето!

Заекът побягнал. Тогава вълкът продумал:

— Кой си ти, дето се разхождаш в корема ми и ми плашиш плячката?

— Аз съм Педя човек.

— Какво искаш от мен?

— Искам да ме заведеш у дома при майка ми и при баща ми.

— Къде живеят те?

— Хе там, в долното село.

Вълкът подвил опашка и се спуснал надолу. Пристигнал в селото, прескочил плета и влязъл в двора на колибата, гдето живеели бащата и майката на Педя човек.

Педя човек си подал главата през вълчата уста и викнал:

— Тате, мале, удряйте вълка, ама гледайте корема да не биете, защото ще ми строшите кокалите!

Дядото грабнал секирата и се втурнал. Подире му изскочила и бабичката с кобилицата. Тупа-лупа — убили вълка. Разпрали му корема и извадили Педя човек.

— Как сте? — попитал Педя човек и си засукал мустака.

— Добре сме — отвърнали старците. — Тебе чакахме.

— Вие сте добре — рекъл Педя човек, — но аз не съм, защото нямам топла дрешка. А иде зима.

— Лесна работа! — рекъл старецът и одрал кожата на вълка.

А бабичката взела една губерка и му ушила хубаво меко кожухче.

---

info

Информация за текста

$id = 21711
$book_id = 3889
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21711
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Петимата братя
Китайска народна приказка

Далеко-далеко на брега на Южното китайско море в сиромашка бамбукова колиба живеела една майка, която имала петима сина: Лю-първи, Лю-втори, Лю-трети, Лю-четвърти и Лю-пети. Петимата братя си приличали един на друг като пет капки вода. Рожденатa им майка често пъти не можела да ги разпознае и Лю-първи наричала Лю-пети. Но всяко едно от момчетата имало своя дарба, която го отличавала от братята му. Лю-първи, като се наведял на брега и захванел да пие вода, можел да погълне цялото море и пак да го излее от устата си, ако поиска. Лю-втори влизал в буйно накладен огън, без да се опари. Лю-трети можел да си протегне краката и да ги удължи, колкото пожелае. Лю-четвърти имал глава, дето сабя не я сече, защото била по-яка от желязото. А най-малкият, Лю-пети, разбирал езика на птиците и на животните и можел да разговаря с тях, както с хората. Майката много се радвала на синовете си, защото били работни момчета, живеели задружно и се облягали един на друг. Всеки се трудел да припечели нещо. Лю-първи мятал изкусно мрежи и изкарвал от морето големи риби. Лю-втори събирал сухи кедрови клони и ги мъкнел вкъщи, за да накладе майка му огъня и изпече рибата. Лю-трети обработвал оризовата нива, Лю-четвърти жънел пшеницата. А най-малкият, Лю-пети, бил пастир на домашните овце. И додето стадото мирно хрупало тревица, овчарчето разговаряло с птичките, надбягвало се със сърнетата и играело на гоненица със зайчетата, които не се бояли от него и сами се навирали в ръцете му.

Веднъж върху морския бряг, където живеели братята, пристигнал един ловец, въоръжен с тежък лък, колчан, провесен на кръста, и остри стрели в колчана. Шапката му била накичена

с пауново перо. Той бил господар на целия край и от време на време бродел по горите да стреля диви животни, за да си упражнява ръката.

Накрай гората ловецът видял едно момче с островърха шапка от оризова слама, седнало на тревата, а до него лежала кротичко млада дива козица, сложила глава на коляното му. То било Лю-пети, най-малкият. Ловецът, щом зърнал задрямалата козица, коленичил на земята, опънал лъка си и насочил стрелата към рогатата горска жителка. Без да се мае нито миг, Лю-пети тихо прошепнал на кози език:

— Бягай, козичке, защото оня звяр ще те убие!

И преди стрелата да звънне, пъргавата коза припнала, направила два големи скока и се изгубила в гората. Не щеш в туй време от горската самотия показал рогата си един стар елен и тръгнал бавно към ловеца, без да го забележи. В очи на злия човек светнал пламък и той насочил стрелата си към голямото животно, но момчето извикало на еленски език:

— Спасявай се!

Еленът мигом се обърнал назад и изчезнал. Изневиделица изскочили три весели зайчета и заиграли хоро около овчарчето. Ловецът тръгнал към тях с опънат лък.

— Бягайте, палави зайчета! — извикало момчето на заешки език и те се пръснали, накъдето им видят очите.

Злият ловец, като разбрал, че още не може нищо да убие, защото овчарчето е приятел на дивите зверове, целият се зачервил от гняв. Пауновото перо затреперало на шапката му. Хвърлил лъка на земята и плеснал три пъти с ръце. Мигом дотърчали неговите войници, въоръжени до зъби.

— Хванете го! — извикал господарят и показал с пръст към малкия Лю.

И щом войниците заобиколили овчарчето, гласът на разгневения ловец екнал повторно:

— Вържете му ръцете! Отведете го в зверилницата и го хвърлете на свирепия гладен тигър — да го разкъса!

Войниците изпълнили заповедта на своя господар, вързали ръцете на Лю-пети и го отвели в зверилницата. Щом отворили

желязната врата на клетката и блъснали вътре безпомощното момче, всички си закрили очите, за да не гледат как тигърът ще го разкъса, но като ги отворили пак, войниците зинали от учудване: малкото момче спокойно разговаряло с лютия звяр на тигърски език, а той слушал и радостно въртял опашката си.

Господарят видял всичко и още повече се наежил.

— Прехвърлете момчето в тъмницата! — креснал той на войниците си. — Заповядвам още утре палачът да му отсече главата със стоманения меч!

Войниците отвели мъничкия Лю в тъмницата, която била оградена с каменна стена — висока пет човешки боя. Щом заключили вратата, малкият затворник обърнал очите си към небето и видял едно птиченце, което хвърчало наблизо. Лю-пети заговорил на птичи език и се помолил на крилатата гадинка да литне към бамбуковата колиба на морския бряг и да отнесе едно писъмце до братята му. В писъмцето пишело: „Мили братя, елате ми на помощ! Злият господар заповяда да ме заключат в тъмницата и утре ще ми отсекат главата, ако не ми помогнете!“

Птичето литнало с писъмцето в човката си и го отнесло на братята. Същата нощ се вдигнали двама от братята — Лю-трети и Лю-четвърти. Слезли в града и спрели пред стената на тъмницата. Лю-трети казал на Лю-четвърти:

— Настана потайна доба. Пазачите са заспали. Качвай се на гърба ми да те прехвърля през стената.

Лю-четвърти яхнал брата си през раменете. Тогава Лю-трети протегнал краката си и ги удължил пет човешки боя. Прекрачил високата стена и влязъл в двора на тъмницата. Оставил там брата си с желязната глава, дето сабя не я сече, а взел мъничкия на раменете си и го изнесъл навън. Тъмничарите не разбрали, че е извършена подмяна, защото Лю-четвърти приличал досущ на Лю-пети.

На другия ден тъмничарите помъкнали Лю-четвърти към градския площад, където го чакал палачът с тежкия стоманен меч — да му отсече главата. Целият град се събрал да види жестокото наказание. Лю-четвърти си навел главата. Палачът

замахнал със страшна сила, но когато ударил шията на момчето, която била по-яка от желязо, мечът се строшил на парчета и в ръцете му останала само дръжката.

Господарят побеснял от ярост и заповядал да отведат момчето върху една висока канара и да го хвърлят отгоре в бездънната пропаст.

Вечерта по същото птиченце Лю-четвърти изпратил писмо до брата си Лю-трети: по-скоро да дойде на помощ. Лю-трети дошъл след полунощ. Удължил си краката, прескочи стената на тъмницата, помогнал на брата си да излезе на свобода и сам той останал на мястото му.

Щом се разсъмнало, тъмничарите повели затворника към високата стена, без да забележат, че той не е същият Лю, чиято шия излязла по-яка от желязото. Отвели го на канарата. Тя била много страшна. Оня, който паднел от нея в пропастта, жив не оставал. Палачите надвесили момчето и го блъснали. Но Лю-трети не трепнал, нито се уплашил. Той само протегнал своите чудни крака, удължил ги, додето стигне дъното на пропастта, и стъпил на здрава земя. Главата му останала горе.

— Хванете го за ръцете! — развикал се господарят. — Изтеглете го и пак го натикайте в тъмницата! А утре накладете голям огън и го изгорете жив!

Тъмничарите издърпали Лю-трети от пропастта и додето го теглели нагоре — той пак скъсил краката си. Заключили го в тъмницата, но през нощта Лю-трети прескочил стената, отишъл си вкъщи и скоро се върнал с брата си Лю-втори. Сложил го на раменете си, прехвърлил го вътре и го оставил на и своето място. Лю-втори, ако си спомняте, не се боял от никакъв огън и на другата сутрин, когато слугите на злия господар стоварили на площада десет коли сухи дърва, направили клада и я запалили, юначното момче не дочакало палачите да го хвърлят, а само скочило в огъня. И когато пламъците угаснали, целият народ, който се бил насъбрал да гледа грозното зрелище, останал поразен. Въглените вече били побелели, а момчето седяло непокътнато и се усмихвало.

— Какъв е този човек — ревнал господарят, — дето тигър не го яде, меч не го сече, в пропаст не пада и огън не го гори? Де се е чуло и видяло един господар като мене да отстъпи пред едно просто селско момче? То трябва да загине! Вържете му камък на шията, откарайте го в морето и го хвърлете на морското дъно. Там да остане!

През последната нощ най-големият брат, Лю-първи, заел мястото на своя брат в тъмницата и зачакал.

Щом се разсъмнало, два кораба опънали платна и отплували в морето. На първия кораб тъмничарите водели Лю-първи с вързани ръце и камък на шията, а на втория се бил настанил жестокият господар с чиновниците си. Насред морето тъмничарите хванали вързаното момче и го хвърлили в дълбочините.

Но то не се удавило, а разтворило устата си и захванало да смуче водата. Господарят и неговите чиновници от другия кораб забелязали, че морската вода бързо намалява и подводните канари се оголват. Всички пожълтели и се разтреперали от страх. Двата кораба спрели върху острите подводни камънаци тъй като не могли да се задържат прави, се преобърнали. В туй време Лю-първи изсмукал всичката морска вода, излязъл на високия бряг и пуснал водата пак в морето. Напълнил го. Зашумели вълните, но прекатурените кораби не се изправили. Морската стихия погълнала завинаги злия господар и неговите чиновници, които останали на морското дъно.

А народът с голяма радост посрещнал спасението на чудесните братя Лю.

---

info

Информация за текста

$id = 13231
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13231
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Петимата добри приятели
Бирманска народна приказка

Искате ли да чуете една приказка за петимата добри приятели?

Живееха в една къщичка петима братя.

Най-старият от тях беше по-силен и по-опитен от четиримата. Той нямаше висок ръст, но беше набит и як, затуй го наричаха Юначага.

Вторият брат носеше име Побойник, защото винаги първи показваше оня, с когото ще започнат бой при някое скарване.

Третият се наричаше Дангалак, защото всъщност той на ръст надминаваше всичките братя. Беше най-високият.

Четвъртият носеше име Богатия, защото беше най-загрижения, най-внимателният и най-пестеливият.

Петият брат се наричаше Малчо, тъй като между другите изглеждаше най-мъничък.

Дълго време ходиха по света тези петима добри приятели, задружно работеха, заедно се хранеха и нощем лягаха да спят един до друг. Когато станаха големи, петимата братя започнаха да вършат подвизи, които учудваха мало и голямо.

Веднъж братята стигнаха до стените на някакъв голям и богат град, където царуваше много жесток цар.

Като погледна високите стени, които окръжаваха града Юначагата викна на четиримата си братя:

— Чуйте какво ще ви кажа! Доста сме яли и пили! Доста сме бродили по света и сме вършили дребни работи, от които няма да спечелим никаква слава Я хайде, братя да се заловим и да завладеем този град, където се е разположил елин много жесток владетел. Ние ще нападнем града и ще освободим неговите заробени граждани, които страдат под игото на своя цар. Съгласни ли сте?

— Съгласни сме! — отговориха дружно останалите четирима братя и наближиха до златните стени на града.

Най-напред се втурна Побойника и стъпи на Златната стена.

— Нека излезе царят на този град! — извика той и посочи към царския дворец.

— Защо ти е нашият цар? — отвърнаха много гласове отвътре.

— Ние сме дошли да се бием с него. Ние искаме да го победим.

— Тъй ли? — разсърдиха се царските слуги, разтвориха царските врати и се втурнаха с оръжия срещу петимата братя.

Пламна лют бой. Петимата братя се биеха задружно против царя и неговите телопазители. В този бой на първо място излезе и се отличи Най-високия. Един след друг той първи хващаше царските хора и ги пръскаше по бойното поле. Най-сетне жестокият цар дигна ръце нагоре и се призна за победен, а златният град въздъхна с облекчение, защото петимата братя му смъкнаха робските вериги.

Тогава петимата братя се събраха на съвет и почнаха да мислят кой да поеме управлението на града.

Четиримата казаха, че Юначагата трябва да управлява освободения град, защото той е най-якият, най-опитният и от другите е по-стар. Но Юначагата поклати глава и скромно отказа. Той предложи градът да бъде управляван от Побойника, защото той първи бе повикал царя на бой и започнал сражението.

Но и Побойника не рачи да поеме управлението. Той каза, че тази чест се пада на Най-високия, защото той се бе отличил по време на битката и донесъл победата.

Но и Най-висока не склони. Той каза, че в града има толкова много съкровища, които не се наема да преброи. По-добре ще бъде управителят на този град да стане Богатия.

Богатия също не пожела да управлява града. Нека поеме управлението Малчо.

— Нашият Малчо — извика той — е най-слабият от всичките братя. Той никога не може да си завладее друго царство.

— Дума да не става! — извика с тънкия си гласец Малчо. Какъв управител ще стана аз, когато съм толкова мъничък и слаб?

Дълго спориха добрите петима приятели и най-сетне стигнаха до единодушно съгласие: „Ще управляваме града — решиха те — задружно петимата.“

А сега, деца, погледнете своите ръце! Всяка ваша ръка има също петима добри приятели, готови вярно да ви служат. Ето вижте. Най-големият — той е палецът, най-силният и най-якият пръст на ръката. Вашият показалец е Побойника, защото, когато искате да раздразните някого, го посочвате с показалец! Средният ви пръст е по-висок от другите, той е Най-високият от всички пръсти. Безименният пръст е Богаташа, защото върху него възрастните носят сребърни и златни пръстени. А ваше то кутре, то се знае, е Малчо, защото е такова мъничко, слабичко и смешно.

И тъй, деца, вие виждате, че имате на всяка ръка по петима добри приятели, които са готови да ви помогнат в работата. Те ще станат ваши неразделни помощници, когато тръгнете да си търсите късмета.

---

info

Информация за текста

$id = 13206
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13206
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Петкан в бъчвата

Дядо Вичо воденичарят имаше един син на име Петкан. Този Петкан беше едър и здрав мъж. Ядеше като слон. Когато се наведеше да пие вода, цял кладенец пресушаваше. Воденичен камък да сложиш на гърба му, щеше да помисли, че муха му е кацнала. Но като тръгнеше на път, пристъпваше като бивол — мързеше го. Върви, да речем, пешком по пътя. Задуха насреща му вятър. Грабне му шапката от главата и я понесе сред прахоляка. Петкан се обърне, почеше се по ухото и махне с ръка към вятъра:

— Вземи я пък, щом ти е притрябвала!

Дядо Вичо имаше зад воденицата си овощна градина — ябълки, круши, вишни, череши и един стар орех. Под дебелата орехова сянка всяка сутрин се домъкваше Петкан, лягаше на гръб и почваше да чете ореховите листа: едно, две, три…, но преди да стигне до десет, го домързяваше и сладка дрямка му премрежваше очите. Някъде сред върбалака глухо бучеше и пееше воденицата. Бученето го унасяше на сън.

Към пладне в градината пристигаше Петкановата майка и се навеждаше да събира в полата си нападалия узрял плод.

— Мале — лениво отваряше уста Петкан, — да беше ме обърнала на другата страна, че ми додея да лежа все на гърба си.

Старицата с голяма мъка и пъшкане го обръщаше я на дясната, я на лявата страна.

— Синко, — думаше тя, — сега си добре, ами когато умрем с баща ти, кой ще те обръща?

— Все ще се намери някой — през зъби едва процеждаше Петкан, — свят мно-о-о-о-го!

Не щеш ли, веднъж, като пореше, стъпила върху един гладък камък, баба Вичовица се подхлъзна и падна в дълбокия

вир. Зина старата жена да извика, но щом отвори уста — налапа вода и се удави. Дядо Вичо ревна, почна да си скубе бялата коса от мъка, повехна за един месец време, гътна се и умря. Петкан не намокри око нито за майка си, нито за стария: мързеше го да плаче. Не отиде нито един път да споходи гробовете им: тежко му беше да се мръдне в жегата. Както винаги, той си лежеше под ореховата сянка и тежко пъшкаше, защото нямаше кой да го обърне. От деня на дядо Вичовата смърт воденицата млъкна и замря: мливарите тръгнаха по други водениці, защото Петкан не рачеше да се дигне и да пусне камъните на бащината си воденица. Запустя и градината. Нападалите по земята узрели круши и ябълки изгниха: нямаше кой да ги прибере.

Веднъж покрай градинския плет мина Пешо Шейретина. Той търкаляше една голяма празна бъчва и бъчвата гръмолеше по улицата.

Петкан се надигна и попита:

— Хей, каква е тая олелия? Тъкмо бях задрямал, и ти ме събуди. Не те ли мързи да търкаляш такава голяма бъчва?

— Мързи ме, но няма какво да се прави. Ако бях на твоето място, и аз щях да си лежа под ореха. Я баща ти каква воденица и какъв орех ти е оставил. А моят баща ми остави само тая празна бъчва, да я търкалям по улиците, и едно копче, ей го, дето виси на ризата ми. Наистина туй копче не е като другите копчета. Ако го посея, подир една година ще поникне. Ще израсте от него едно дърво, голямо колкото този орех, и ще роди копчета. Като узреят копчетата и ги продам, ще забогатея, но сега нямам време да го посея. Бързам да закарам бъчвата на бъчварина да я стегне.

„Тъкмо за мене работа е туй копче — помисли си Петкан. — Ще го посея. Ще легна да го чакам и подир една година ще забогатея. Ще си наема един ратай да ме обръща и още един да пъди мухите, когато лежа. То ще бъде живот, сегашното е цяло мъчение."

— Чувай, Пешо — викна Петкан, — съгласен ли си аз да ти дам воденицата и градината, а ти да ми дадеш копчето?

Шейретина го погледна, засмя се и рече:

— Съгласен съм, но туй копче къде да е не никне. Трябва да го заровиш на оня незнаен остров, който е сред морето, и да го поливаш със суха вода.

— Че как ще ида на оня незнаен остров, където има суха вода? — попита Петкан.

— Как ли? — отвърна Шейретина. — Ела подире ми до морския бряг, аз ще ти кажа.

Когато стигнаха на морския бряг, Пешо откъсна копчето от ризата си и го подаде на Петкан.

— Влизай сега в бъчвата!

Петкан се намърда през широкия отвор.

— Лежи си вътре и чакай — поръча му Пешо, — вятърът ще те отнесе на острова, а когато стигнеш, проводи ми писмо по някоя лястовичка!

И търкулна бъчвата в морето.

Вятърът я грабна и понесе навътре Петкана, а Пешо се върна във воденицата, пусна камъните и почна да мели брашно.

---

info

Информация за текста

$id = 14341
$book_id = 263
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/14341
Сканиране, разпознаване и корекция: moosehead, 2009

Издание:
Библиотека „Златни страници“. Кой какъв е и защо такъв е. Том четвърти. Хумор за деца.
Издателство „Български художник“, 1978
Съставител и редактор: Николай Янков
Художник: Борислав Стоев

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Петлето и бобеното зърно
Руска народна приказка

В кокошарника живееха едно петле и една кокошчица. Те бяха неразделни и навсякъде ходеха заедно да кълват зрънца, червейчета и буболечки. Петленцето беше много лакомо, затуй кокошчицата често му повтаряше:

— Не бързай, Петльо! Внимавай какво кълвеш, защото ще се задавиш!

Но петлето си знаеше своето.

Веднъж в хармана кокошчицата и петлето намериха и торба разпилени бобени зърна. Очите на петлето светнаха, щом ги съзря. То протегна шия, развика се: „Ко-ко-ко!“ — и клъвна най-голямото зърно. Тогава коравото бобено зърно заседна в гърлото му и петленцето се задави. Падна на гърба си, вдигна нагоре крачката си — нито шава, нито става.

Че като се уплаши оная ми ти кокошчица! Разпери криле и право при птичарката.

— Мила стопанке — извика кокошчицата, — голяма бе се случи!

— Каква беда? — попита птичарката.

— Нашето лакомо петленце се задави с бобено зърно. Кажи какво да го правя?

— На ти моя напръстник! — рече птичарката. — Иди в гората да го напълниш с водичка от горското кладенче. Щом налееш една глътка в гърлото на петленцето, то ще преглътне водичката и ще му мине.

Втурна се кокошчицата, прехвръкна през оградата, завтече се през поляната и навлезе в гората. Намери Мъхнатото кладенче и му се помоли:

— Мило кладенче, нашето лакомо петленце се задави с едно бобено зърно. Птичарката каза да му занеса една глътка

водичка. Щом я налея в гърлото му, то ще оживее. Мога ли да си гребна един напръстник бистра водица от твоята?

— Не можеш — отвърна студеното кладенче.

— Защо? — учуди се кокошчицата.

— Защото съм цялото оковано в лед. Още през зимата съм замръзнало.

— Майчице — изкудкудяка кокошчицата, — какво да направя, за да помогна на петленцето?

— Какво ли — обади се един стар дъб, който беше разперил клони над кладенчето, — хвръкни към небето и кацни на най-горното ми клонче. Изкудкудякай три пъти и когато ти се обади пролетното слънце, ти го помоли да разтопи леда на кладенчето.

Хвръкна кокошката пъргаво над гората, кацна върху най-горното клонче на дъба и се разкудкудяка:

— Кудкудяк! Кудкудяк! Кудкудяк!

Слънцето, което току-що се беше показало над върхарите, попита:

— Какво искаш, кокошчице?

— Мило слънчице — рече кокошката, — нашето лакомо петленце се задави с едно бобено зърно. Падна на гърба си като умряло. Нито шава, нито става. Птичарката ми даде напръстника си да му гребна водичка от горското кладенче, но кладенчето е замръзнало. Помогни ми, златно слънчице!

— Ще ти помогна! — отвърна слънцето и се вдигна още по-високо.

Надникна над дъба, напече тънката ледена коричка на кладенчето и я разтопи, додето кокошката слезе на земята.

— Благодаря, слънчице! Да си живо и бъбриво, кладенче! — извика кокошчицата и нагреба бистра кладенчова водичка в напръстника.

Отнесе я в птичарника. А там петлето лежи. Нито шава, нито става. Кокошчицата внимателно наля в отворената му човка водичката и петленцето, щом я усети, преглътна бобеното зърно, скочи на крака, проточи шия, запляска с криле и се провикна:

— Кукуригууу!

---

info

Информация за текста

$id = 13210
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13210
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Пленникът на великана

— Татко, вижъ каква чудна птичка хванахъ! — извика малкиятъ Койчо и вдигна нагоре дѣсната си ржка, съ която стискаше една крилата душица, голѣма като врабче, съ червено коремче. Птичката цѣла треперѣше, разтваряше безпомощно крилца, опитваше се да отлети, ала Койчо я държеше здраво.

— Ти си ловецъ на птички, мое дете. Тази, която си хваналъ, се нарича червенушка. Какъ я хвана?

— Съ коритото бе, татко. Много е глупава. Подмамихъ я съ шепа трохи. Като я захлупи коритото — нѣмаше кжде да шава. Пъхнахъ ржката си отдолу, пипнахъ я и отидохъ вкжщи да я покажа на баба.

— Какво ти рече баба ти?

— Да пустнешъ на свобода туй клето пиле, или ще грабна тупалката! — Азъ не я послушахъ. Отнесохъ птичката на балкона и я заключихъ въ клетката. Дадохъ й шъпа просени зърна — не яде. Налѣхъ й водица въ една кафена чашка — не ще да пие. Заповѣдахъ й да ми изпѣе една пѣсничка — мълчи. Много ме ядоса.

— Какво ще правишъ съ нея?

— Търся котака. Ще му я дамъ да закуси. Азъ ще си хвана друга птичка, която може хубаво да пѣе.

— Добре си намислилъ. Сега седни на колѣното ми да почакаме заедно стария разбойникъ — нашия котакъ. Той отиде въ градината да провѣри дали не е тупнало отъ гнѣздото на врабчето нѣкое голо птиче. Докато го чакаме, ще ти разкажа приказката за малкия Пѣйчо. Разказвалъ ли съмъ ти я други пжть? Тя е стара приказка. Нѣкога съмъ я челъ въ моята читанка, когато бѣхъ голѣмъ колкото тебе.

— Моля ти се, разкажи ми за Пѣйча.

— Пѣйчо бѣше мъничко щастливо сѫщество. Отъ сутринь до вечерь играеше, пѣеше и веселѣше всички: хората, горскитѣ гадини, бубулечкитѣ. Той живѣеше въ една мъничка сламена кѫщурка край гората. Веднажъ Пѣйчовата майка рече:

— Чедо, азъ отивамъ за храна. Довечера ще бѫдешъ ситъ като попско дете на задушница. Стой си въ кѫщичката и ме чакай. Не излизай навънъ, защото злиятъ великанъ, който живѣе въ голѣмия каменъ дворецъ насреща иска да те открадне.

— Какво ще правя, мамо, докато се върнешъ?

— Пѣй, чедо.

Пѣйчо остана самъ и почна да пѣе колкото му гласъ държи. Изпѣ всичкитѣ пѣсни, които бѣше чулъ отъ майка си. Настана пладне. Пѣйчо огладнѣ. Забрави поржката на майка си, напустна кѫщичката и влѣзе въ двора на великанския дворецъ. Озърна се и що да види? Насрѣдъ двора имаше едно огромно като корабъ за грозде корито, подпрѣно съ тояжка. Едно въже се бѣше проточило отъ долния край на тояжката до прозореца на двореца. Подъ коритото нѣкой бѣше наредилъ цѣла трапеза съ ядене. Гладниятъ Пѣйчо преглътна, огледа се наоколо и, като видѣ, че нѣма никой, влѣзе подъ коритото и почна да лапа. Тогава нѣкой дръпна вѫжето, тояжката се отплесна и коритото захлупи Пѣйча. — Най-сетне те пипнахъ, — изрева Великанътъ надъ коритото, проврѣ си рѫката и хвана пленника за двата крака. Отнесе го въ двореца. Вѫтре Пѣйчо видѣ нѣкакъвъ страшенъ огънь — като харманъ. До огъня стоеше едно страшилище, много по-голѣмо отъ Великана, съ прозорци надъ очитѣ. То държеше въ рѫцетѣ си единъ желѣзенъ шишъ и нѣщо плетѣше. — Ей сега ще ме набиятъ на желѣзния шишъ и ще ме опекатъ на огъня — си помисли Пѣйчо и затрепера още по-силно. Ала страшилището се скара съ гръмовитъ гласъ на Великана и той побѣгна. Отнесе Пѣйча надъ стрѣхата, кѫдето висѣше окачена една стая съ стени отъ желѣзни прѫчки. Натика го въ стаята и го заключи. Пѣйчо въздъхна дълбоко. Главата му клюмна. Великанътъ най-напредъ донесе една паница съ ядене, положи я предъ Пѣйча и му заповѣда: — Яжъ! Ала клетиятъ пленникъ не докосна яденето. Тогава Великанътъ му донесе

вода въ единъ казанъ и заповѣда съ още по-силенъ гласъ: — Пий! Пѣйчо се сгуши въ единя катъ на затвора си и не рачи да пие. — Тогава пѣй! — изрева Великанътъ. Милиятъ Пѣйчо си отвори устата, но не можа да изкара нито единъ звукъ. Великанътъ избухна. Ушитѣ му станаха червени. — Ще те дамъ на черния лъвъ! — закани се той. — Нека лъвътъ те разкѫса, а пъкъ азъ ще си хвана другъ Пѣйчо, който знае хубаво да пѣе. И тръгна да търси лъва… Ахъ ето го котакътъ пристига. Койчо, дай му птичката да я разкѫса.

Койчо скочи като ожиленъ.

— Не я давамъ! — извика той.

— Ами какво ще я правишъ?

— Ще я пустна, татко. Нека иде при майка си въ малката кѫщурка. Татко, азъ ти разбрахъ гатанката. Пѣйчо е този малъкъ червенушко. Великанътъ съмъ азъ, страшалището е баба, а черниятъ лъвъ — котаракътъ!

И Койчо пустна птичката. Тя отлетѣ въ гнѣздото при майка си:

— Като ми премине страха, ще ти разкажа, мамичко, какво ми се случи. Страшна история!

Бащата помилва Койча по главата и замислено рече:

— И запомни, сине, че само свободнитѣ души пѣятъ. Затворницитѣ не могатъ да пѣятъ…

---

info

Информация за текста

$id = 38570
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38570
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Правдолюбецът и кривдолюбецът

Двама братя захванали да се наддумват помежду си: кое е по-добро на този свят — правдата или кривдата. По-големият бил защитник на правдата и казвал, че оня, който върви по пътеката на правдата, може да направи чудеса. По-малкият държал за кривдата. Подир дълга препирня братята сторили облог: да тръгнат по света и питат де когото срещнат, кое е по-добро — правдата или кривдата. Ако излезе прав по-големият брат — той ще извади очите на по-малкия. Ако хората кажат, че кривдата е по-добро нещо от правдата — по-малкият ще извади очите на по-големия.

Дигнали се и тръгнали. Ходили, що ходили, най-напред срещнали един поп. Този поп бил самият дявол, облечен в расо.

— Дядо попе — спрял го по-големият брат, — поспри за малко да те питаме нещо, но те молим да ни кажеш истината.

— Питайте! — спрял се попът.

— Кое е по-добро на този свят — правда или кривда?

— Ех, синко — отвърнал попът, — иска ли питане? На тази земя тъй е било от памтивека, тъй ще бъде, додето свят светува: оня, който държи за правдата, може от глад да умре, в тъмница да влезе, на бесило да увисне. А оня, който се опира на кривдата, гладен няма да остане никога, в дворци ще живее, купища пари може да натрупа.

— Чу ли, братко, какво рече дядо поп? — зарадвал се по-малкият брат. — Хайде сега да изпълним облога!

— Почакай още малко — отвърнал по-големият брат, — нека политаме и други хора, да видиме те пък какво ще рекат.

Продължили пътя си. В туй време дяволът на бърза ръка съблякъл попското расо, облякъл калугерско и пак преварил братята.

— Тъкмо ти ни трябваш — викнал по-големият брат на калугера, — ще ми се да вярвам, че от твоята уста ще излезе самата истина. Кажи, калугерино, кое е по-добро на този свят — правда или кривда?

Калугерът се засмял:

— Иска ли питане — отвърнал той, — кривдата, братя мои, подир кривдата върви днес светът. От най-долния човек до най-горния — всички живеят с кривда.

И отминал.

Големият брат уплашено гледал подир този манастирски служителка малкият се изправил напреде му и викнал:

— Дай сега да ти извадя очите!

— Извади ги — промълвил големият брат, — да не гледам този свят, който е тръгнал с главата надолу.

Жестокият малък брат не пощадил очите на по-големия. Като извършил пъкленото си дело, той се прибрал и почнал да се разполага над целия си бащин имот, а ослепеният тръгнал немил-недраг от къща на къща, от село на село, да проси къшей хляб. Дълго време протягал правдолюбецът ръка за милостиня и плакал за изгубената правда. Веднъж той замръкнал в гората. Спрял да нощува под едно дърво, но като си помислил, че по тия места има вълци и мечки, качил се на дървото, наместил се между клоните и там задрямал. Когато настъпила потайна доба, слепият през сън дочул гласове. Потъркал си очите и се ослушал: гласовете идели изпод дървото. Напрегнал угух още повече и разбрал, че на полянката има цяло сборище от някакви хора, които крещели, надвиквали се и един през друг разправяли на своя големец кой какво е сторил през деня.

— Тихо! — провикнал се главатарят с важен глас. — Не се блъскайте, а говорете един след друг. Най-напред да каже най-старият дявол къде е бил и кого е срещнал.

Като чул тия думи, слепецът на дървото изтръпнал.

— Дано не ме усетят — прошепнал той и притаил дъх. А най-старият дявол започнал:

— Аз, главатарю, се превърнах на бълха и влязох в стаята на царската дъщеря през ключовата дупка. Царската дъщеря

тъкмо се беше изправила пред огледалото и си скубеше веждите — да ги направи по-тънки и да се понрави на годеника си. Без да ме усети, подскокнах на рамото й, от рамото — на носа и я ухапах. Княгинята почна да чеше ухапаното място и носът й се зачерви, стана като морков. Тъкмо в туй време някой почука на вратата и в стаята влезе годеникът. Щом видя носа й, той зина, плесна с ръце и викна: — „Колко ти е зачервен носът, княгиньо! Той мяза на същински морков!"

— „Защо ми оскърбяваш носа — кресна княгинята, — вън! Веднага да напуснеш двореца!".

Слисаният годеник затропа надолу по стълбите, а княгинята хвърли подире му годежния пръстен. Тъй развалих годежа им — самодоволно свършил разказа си най-старият дявол.

— Добре си направил! — чул се гласът на главатаря. — Утре ще ти позлатя левия дяволски рог. Да се яви напреде ми вторият дявол!

— Аз — рекъл вторият — вчера съборих прогнилия дървен мост, който свързва селото с нивите. Провалих в дълбоката вода една биволска кола, натоварена със снопи. Удавиха се биволите, потъна и стопанинът. Седем невръстни сирачета останаха без хляб. Селяните се заловиха да правят нов мост, но моят първи приятел — селският чорбаджия, им продаде едно гнило дърво за основна греда. Щом затрополи първата тежка кола по новия мост, и той ще падне!

— И ти излезе голям дявол! — похвалил го главатарят. — А къде е най-малкото дяволче!

— Тука съм! — обадило се едно пискливо остро гласче.

— Ти с какво ще се похвалиш? — попитал главатарят.

— Аз ли? И аз свърших една работа. Накарах двама братя да се наддумват за правдата и кривдата. Препираха се, препираха и сториха облог. Аз се превърнах най-напред на поп, сетне на калугер, убедих ги, че кривдата е по-хубаво нещо, и по-малкият, кривдолюбецът де, извади очите на батя си, защото такъв им беше облогът.

— Ти си постъпил най-хитро — похвалил го главатарят. — Ще те направя мой заместник, но знаеш ли, че отвъд хълма, в

долината, има едно кладенче с чудотворна вода? Ако слепият отиде там и умие очите си — мигом ще прогледне. Ако пък някой нагребе шъпа от същото кладенче и поръси гредите на моста — никоя сила не ще може да го събори.

Слепият слушал отгоре и си мълчал. На сутринта, когато запели птичките и дяволите се пръснали, той слязъл от дървото, минал хълма, дълго се лутал и най-сетне намерил кладенчето. Щом си намокрил очите — мигом прогледнал. Нагребал вода с кратунката си и потеглил към реката. Там заварил селяните — завили се и замаяли какво да правят — основната греда на новия им мост се огънала като дъга — и щом изпращи, целият мост ще се строполи във водата.

— Аз мога да изправя голямата греда и да я направя яка като стомана. Но и вие трябва да ми помогнете с нещо, защото съм сетен сиромах — рекъл правдолюбецът.

— Калпака ти ще напълниме с жълтици — отвърнали селяните.

— Довършете моста! — рекъл правдолюбецът, седнал на брега и вечерта поръсил основната греда с чудната вода.

Селяните, като видели на другия ден, че основната греда на новия мост се е изправила, напълнили калпака на странника с жълтици и го изпроводили със здраве да си ходи.

Прибрал се правдолюбецът в къщи и заживял нашироко, зер у него жълтици, колкрто щеш. А малкият се пукал от завист. Заразпитвал го той как е излекувал очите си и откъде е взел толкова много жълтици. Големият брат нищо не скрил, а му разказал всичко от игла до конец.

— Извади ми по-скоро очите! — скочил нетърпеливо, малкият. — И аз искам да забогатея!

— Не мога да те ослепя — поклатил глава големият, — защото разбрах колко е тежко да бъдеш без очи.

Тогава малкият сам си извадил очите и тръгнал към гората. Пипнешком намерил дървото, под което се сбирали дяволите, изкачил се горе и се потулил между клоните.

Към полунощ дяволите пак пристигнали. Но този път главатарят им бил разгневен — пламъци изскачали от очите му.

Гласът му гърмял тъй, че цялата гора ехтяла:

— Кой от вас преди една неделя — ревял той — издаде тайната на кладенчовата вода? Кой излекува очите на слепия? Кой поправи прогнилата греда на моста? Отговаряйте или ще ви смъкна кожите с бой. И главатарят захванал да бие дяволите наред с една волска жила.

Дяволите пискали, подскачали, пъшкали и викали:

— Олеле, главатарю, не сме ние!

— Ами кой?

— Ей го кой! — показало нагоре с пръст най-малкото дяволче. — Оня, дето се е потулил между клоните! Той ни е подслушал!

Тогава дяволите настръхнали, покатерили се на дървото, смъкнали кривдолюбеца и го разкъсали на парчета.

---

info

Информация за текста

$id = 3562
$book_id = 652
$book_id = 3889
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3562
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Предател
Легенда

1393 година. Запомнете я, малки читатели! Тогава падна от главата на цар Иман Шишмана българската царска корона и петстотин години народът прекара в тежко иго. Тогава Челеби Сюлейман, синът на Баязида, завладя Велико Търново, изкла най-смелите мъже, отведе на заточение патриарх Евтимия, великия старец, който беше юначен покровител на българския народ, и над приказния царски дворец на Царевец се развя червено турско знаме с полумесец и звезда. Три месеца време Челеби Сюлейман обсажда Велико Търново, каменното сърце на България. Градът беше опасан колан от камъни и нито една турска обсадна машина не смогна да пробие здравата крепостна стена. Отгоре, от бойниците на островърхите кули, излитаха острите стрели на българите и косяха гъстата войска на Челебията, както тънка коса коси тревата на млада ливада. Преди да вдигне обсадата и потегли назад посрамен, турския военачалник сбра пашите си на съвет и ги попита:

— Няма ли между турците нито един войник със здрави плещи, който да налегне с гръб Желязната врата на Царевец и да я открърти, за да нахлуем в крепостта?

Пашите мълчаха с наведени глави.

Челеби Сюлейман продължи с болка на сърцето:

— Няма ли герой, роден от ханъма, който да се покатери нощем на крепостната стена, да скочи вътре, да избие стражата и да отключи портата?

Пашите мълчаха.

— Защо мълчите? — викна Челебията. — Орехи ли има в устата ви?

Тогава се вдигна най-старият паша и рече тъй:

— Господарю, аз познавам един герой, който може да влезе в крепостта на българите.

— По-скоро тичай да го доведеш?

Старият паша излезе от шатрата на военачалника, прекоси през черния мравуняк от войници, които събраха чорба от големи пръстени гърнета с вървени лъжици, и слезе към близката долчина. В долчината едно престаряло магаре мирно хрупаше зелени бодили и гонеше с лявото си ухо магарешките мухи, които упорито се мъчеха да влязат в очите му, за да разберат защо плаче. Пашата откърти го към шатрата, където заседаваха пашите, и викна отдалеч:

— Ето, господарю, героя!

Челеби Сюлейман сви очи и брадата му затрепера.

— Как смееш да се гавриш със своя господар? — избухна той и вдигна тежкия си ятаган да съсече стария паша.

— Стой, бащице мой, не бързай — отговори му пашата, — чакай да ти кажа! Аз не се гавря, а повтарям: този е героят, който ще превземе орловото гнездо на българите. Господарю,

на този свят няма стена, която да не бъде пробита от жълтицата. Заповядай да натоварят върху гърба на магарето две торби, догоре пълни с жълтици. Поръчай натовареното магаре да бъде отведено тая нощ пред Желязната врата и чакай да видим какво ще стане.

Както каза пашата, тъй стори Челеби Сюлейман. Напълни две торби с жълтици от съкровището, сам ги метна върху гърба на магарето и подаде повода му в ръката на един наемник, който от Мала Азия беше потеглил подир турската войска да ближе гърнетата на войниците. Наемникът отведе магарето, щом се стъмни, пред Желязната врата. Нощта беше лунна. Гробищно спокойствие милваше позлатените високи кули на Шишмановите дворци и болярските къщи. Умореният град тежко дишаше,потънал в дълбок сън. И когато месечината се издигна над Желязната врата и откритите жълтици светнаха като разрината жар, отгоре през една бойница две жадни очи се впиха към торбите.

— Какво свети там долу? — попита един тих и треперлив глас.

— Пари светят, имане гори — зашепна наемникът. — Челеби Сюлейман ще напълни с тях джобовете на оня, който предаде ключа на крепостта.

Двете очи блеснаха като два раздухани въглена.

— Много ли са жълтиците?

— Две пълни торби.

— Всичките ли ще получа?

— Всичките до една. На мене, ако искаш, можеш да дадеш само една — да си купя кон, за да натоваря плячката, която ще награбя от Велико Търново.

— Ами по какво ще ме познае утре пашата?

— По името. Как ти е името? — попита наемникът.

— Името си не обаждам. Аз нося обица на ухото си. Тъй да му кажеш: един човек с обица на лявото ухо предаде ключа на Желязната врата.

И когато тежкият ключ падна отвъд и звънна в краката на наемника, ръцете му се разтрепераха. Щом настъпи потайна доба и уморените защитници задрямаха, той завъртя железния ключ и отвори вратата на търновската крепост.

На другия ден ордите на Челеби Сюлеймана нахълтаха като мътен порой в предадения град. По улиците потекоха ручеи от кръв, къщите, черквите и дворците пламнаха.

В туй време Челеби Сюлейман, седнал пред шатрата си на Гаргабаир, бавно отчиташе зърно след зърно от броеницата си. Откъм града двама чернолики войници доведоха пленник. Пленникът падна в краката на турския военачалник и бърже заговори:

— Аз съм оня, който предаде нощес ключа на Желязната врата. Ето и обицата на лявото ми ухо.

— Ти ли си? — попита пашата. — Защо си дошъл?

— Искам наградата.

Челебията заповяда да му дадат торбите. Предателят, като видя златото, обезумя от радост и започна с трескави пръсти да рови жълтиците.

— Парят! — извика той със задавен глас и си дръпна ръцете.

Изправи се, протегна десница към града и рече:

— Господарю, погледни какъв град, по-скъп от елмаз, ти предадох. Какво ми плащаш за предателството? Само две торби жълтици. Малко са. Дай ми още толкова!

Турчинът го погледна с презрение.

— Ако не ти се дават много, прибави още една торба!

Ако не даваш една торба, нагреби ми една паница! Не може ли? Дай тогава една шепа!

Челеби Сюлейман прехапа долната си устна.

— Всемогъщи, още една жълтица поне няма ли да се откъсне от сърцето ти? — умолително го погледна предателят.

Челеби Сюлейман скокна прав и с разтреперан глас се обърна към палача, който седеше пред шатрата, опрян на тежкия си ятаган:

— Дай му награда, достойна за един предател!

Палачът измъкна ятагана си, издигна го високо, замахна и с един удар отсече главата с ненаситните очи. Отсечената глава се търкулна.

Тогава предателят грабна окървавената си глава и хукна да бяга с нея нагоре. Дълго време той се катери по големия каменист хълм и най-сетне се спъна върху един камък, падна и издъхна.

Българите го затрупаха с проклятия и камъни. И до ден днешен стои грамадата, под която лежи затрупаният предател на Велико Търново.

---

info

Информация за текста

$id = 9091
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9091
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Приказка за бъчвата

Като наближи последният му час, старият баща повика петимата си синове и рече:

— Чеда мои, аз вече си отивам. Моят земен път свърши. Чуйте каква приказка ще ви разкажа, преди да склопя очи. Добре слушайте, защото искам сетне да ми я разтълкувате.

Синовете втренчиха очи в баща си. Старият ги изгледа един след друг и почна:

— Израснал беше в гората един дъб. Голямо дърво. Жълъди като дъжд падаха от яките му клони. Корените му смучеха сок дълбоко от земните недра. Бурята го клатеше, но не можеше нищо да му стори. Веднъж в гората пристигна дървар. Той премери с поглед дъба, запретна ръкави, замахна със секирата си и започна да го сече. До вечерта го събори на земята. Окастри му клоните, а дънера откара в дърводелната си. Наряза го на хубави дъски. През есента в дърводелната пристигна един бъчвар. Той натовари дъските в каруцата си и ги откара. В работилницата си бъчварят издяла от дъските дъги, направи обръчи и дъна и сглоби голяма бъчва. В тая бъчва всяка есен той наливаше младо кипящо вино и го продаваше на селяните за сватби, именни дни и помени. Тъй вървеше, докато бъчвата беше здрава. Но, не щеш ли, веднъж един от обръчите се скъса и дъгите се раздалечиха. Виното изтече и бъчвата се разсъхна. Докато бъчварят се досети да сложи нов обръч, дъгите се разпаднаха. Децата грабнаха обръчите и ги затъркаляха по улицата, а стопанката изгори дъгите и дъната на хубавата бъчва. Изтълкувайте ми сега тази приказка!

Замислиха се петимата братя, но никой не можа да отгатне бащината приказка. Тогава старецът поклати глава и рече:

— Млади сте още, затуй не се досещате. Аз ще ви изтълкувам какво искам да кажа с тая приказка: гората с

големите дървета е нашата държава. Яка гора е тя. Нейните дървета растат нагоре. Бъчвата е семейството, дъгите сме ние, обръчите са съгласието, а виното е радостта и честитият живот. Додето има съгласие в семейството, ще има и честит живот. Къща, в която няма съгласие — огън да я гори. Пазете обръчите на бъчвата, чеда мои!

Най-големият син се наведе, целуна десницата на стария си баща и отвърна:

— Благодарим ти, тате, за мъдрия съвет. Няма да го забравим, докато сме живи.

---

info

Информация за текста

$id = 21718
$book_id = 3889
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21718
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Приказка за бедния рибар

Имаше в миналото един рибар. Той живееше на морския бряг в къщурка, покрита с тръстика. Всичкото му имане бяха две малки русокоси девойчета и една вехта мрежа, с която ловеше риба. Двете девойчета помагаха на майка си, шетаха в къщи, носеха вода със стомните от чешмата, поливаха цветята в градината и вечерно време кърпеха скъсаната мрежа, докато майка им наготви вечерята и баща им се върне от пазара. Всеки ден бащата ходеше по пясъка край морето, хвърляше мрежата и ловеше дребна риба. Изсипваше я в едно кошче. Като напълнеше кошчето с риба, той отиваше в града, продаваше я и с получените пари купуваше за децата си хляб и дребни подаръци. Децата бяха много доволни от своя баща и не му се сърдеха, ако някога не можеше да хване риба и се върнеше в къщи с празни ръце.

Една сутрин рибарят прехвърли през рамо закърпената мрежа, взе празното кошче и слезе по пътеката към морето. Нагази хладния пясък и когато стигна до водата, запретна крачолите и ръкавите си, приготви мрежата, надипли я.

— Хайде — рече си той, — дано днес сполуката ме споходи и да напълня кошчето с риба, защото съм дал обувките на двете си момиченца на обущаря и трябва да платя за кърпежа. Ако не спечеля пари, довечера не ще мога да ги взема, а децата не бива да ходят боси, ще им помръзнат краката.

Щом изрече тия думи, рибарят метна мрежата. Тя се разтвори като малко облаче и се спусна към водата. Бързо потъна. Рибарят хвана въжето и го изтегли. Събра мрежата и се опита да я измъкне, но тя беше загребала нещо много тежко и не мърдаше. Рибарят се почеса по тила, помисли малко и бързо завърза края на въжето за едно крайбрежно дърво. Сетне се съблече, влезе във водата, почна да се гмурка и с голяма мъка

избута мрежата навън. Сърцето му затупка, когато видя, че в мрежата се е заплело едно малко, но тежко засмолено буренце.

— Навярно туй буренце е пълно с жълтици — рече развълнуван беднияят рибар и го освободи от мрежата.

Търкулна го на пясъка. Захвана трескаво да го оглежда и остана разочарован, когато откри, че бурето е пробито и пълно догоре с пясък. Въздъхна, почисти мрежата, изхвърли камъчетата и кривите раци и отново я метна във водата. Този път мрежата беше съвършено лека и излезе на брега празна. Някъде на крайчеца в конците се беше замотала само една рибка с големи рубинени очички и с червена опашка. Рибарят протегна ръка и я освободи от конците. Сетне я хвърли в кошчето. Рибката, като се видя на сухо, подскочи три пъти и проговори с тънко рибено гласче:

— Хей, рибарино, какво правиш? Защо ме оставяш в този сух кош, не знаеш ли, че аз мога да живея само във вода? Моля ти се, пусни ме пак в морето.

— Стой си в коша, ей сега ще ти хвана още другарки! — рече рибарят и отново почисти мрежата си.

— Слушай — обади се повторно рибката, — ако ме върнеш отново в морето, обещавам ти да се явя на помощ, когато те застрашава най-голяма опасност!

— Че с какво можеш да ми помогнеш ти — една нищо и никаква рибка? — попита рибарят.

— С хитрост — отговори рибката. — Аз съм най-хитрата рибка в морето. Едно време Хитър Петър, като плаваше с лодка, си изтърва торбата с хитростите. Аз влязох в падналата на морското дъно торба и изядох всичките хитрости. Сега главата ми е пълна с ум.

— Ами как ще те повикам, когато ми потрябваш?

— Как ли, подсвирни три пъти тихо с уста и аз ще се явя.

Рибарят се замислил и си рече: — Каквото с нея, такова и без нея! — наведе се, хвана рибката за червената опашка и я хвърли отново в морето. След това приготви мрежата и за трети път си опита късмета. Потегли мрежата навън, но този път тя беше още по-тежка, отколкото първия път. Повторно влезе под

водата озадаченият рибар и избута тежката мрежа. Като я измъкна най-сетне на пясъка, що да види: вътре се търкулна една делва, кована от желязо, запушена с печат от черна смола. Рибарят се наведе и погледна печата на смолата. На печата пишеше: „Михаил, ковач на оръжия, 1246 г.“

Рибарят, разтревожен, погледна делвата. Сърцето му силно затупка. С трескави пръсти се залови да лющи смолата.

— Навярно този ковач е хвърлил в морето желязната делва преди седемстотин години. Я да видя какво има вътре!

Дълго клати ръждивата запушалка и най-сетне я измъкна. Тогава стана чудо, което накара зъбите на рибаря да затракат… От желязната делва започна да излиза гъст чер пушек. Тоя пушек се изви до небето и захвана да се разлива по пясъка и над морето. Сетне започна да се събира, да се сгъстява още повече и изведнъж се превърна на огромен великан с огнени очи, с уста като пещера, със зъби като тесли, с остри хищни нокти и с космати гърди.

Най-напред чудовището разтвори устата си и размаха ръце уплашено:

— Господарю — извика то с гръмовит глас, — ти си най-добрият ковач на земята, ти нямаш равен на себе си, моля ти се, смили се над мене и не ме убивай. Пощади живота ми, Михаиле!

Рибарят, ужасен, се дръпна назад и погледна накъде ще може да избяга.

— Какво говориш? — продума той и зъбите му затракаха. — Ковачът Михаил е починал преди 700 години. Надгробната му плоча е запазена в музея. Тя е нашарена със старобългарски букви. Аз не съм никакъв господар. Аз съм един беден черноморски рибар. А ти кой си?

— Аз съм духът на злото и на разрушението.

— Ами какво правиш в тая делва?

— Затвори ме едно време в нея хитрият ковач Михаил.

— Че защо те затвори?

— Ще ти кажа. Михаил Ковач имаше железарска работилница в Несебър. Докато той неуморно дигаше стоманения чук и правеше оръжия, клепаше сърпове и точеше

секири, неговият по-малък брат скиташе по механите и пиеше вино с пръстени гърнета. Веднъж малкият брат надникна в работилницата. Беше пиян.

— Какво искаш? — попита Михаил своя брат.

— Искам да напуснеш ковачницата.

— Но тая ковачница е моя.

— Не е твоя, ами е бащина.

— Когато почина нашият баща, ти нали получи своя дял — паднаха ти се къщата и двете ниви, но ти всичко пропи, защо си дошъл сега?

— Дошъл съм да поема ковачницата и да те прогоня оттук!

Скараха се двамата братя здравата.

— Къде ми е тежкият меч? — викна пияният.

— Ето го! — обадих се аз, откачих от стената най-тежкия меч и му го подадох.

Тогава пияният удари брата си по главата. Михаил Ковач падна на земята. Три месеца лежа, докато му зарасне раната. А малкият влезе в тъмницата.

Веднъж Михаил Ковач ме покани в своята ковачница. Беше седнал на едно трикрако столче, а напреде му стоеше тая желязна делва.

— Не искам да враждувам с тебе — рече ми той. — Искам да ти бъда приятел и за да повярваш в моето приятелство, ще ти дам този пръстен. Той не е нещо ценно, но ми е много скъп, защото го имам от майка си. Съгласен ли си?

— Съгласен съм — отговорих аз.

Тогава ковачът измъкна от средния си пръст железния пръстен, ала без да ще, го изтърва в делвата, която беше търкулнал пред краката си. Наведе се и се опита да извади пръстена с ръка, но гърлото на делвата беше тясно и неговата ръка не можа да се промъкне.

— Стой, Михаиле — викнах аз, за да разбере, че аз всичко мога да сторя, — погледни как ще се превърна в човече колкото твоя среден пръст, ще вляза в делвата и ще изкарам пръстена.

— Влез де! — рече ковачът.

Аз мигом се превърнах на мъничко човече и се спуснах надолу с главата. И докато намеря пръстена на тъмното дъно, ковачът зачука в гърлото на делвата една желязна запушалка и викна:

— Ти си враг на човешкия род! Ти подаде меча на брата ми, за да ме погуби. Осъждам те на вечен затвор в тая стоманена делва. Хей, синове мои, натоварете делвата на една колесница и я откарайте на черноморския бряг. Когато стигнете, влезте навътре с една лодка и хвърлете делвата в морската дълбочина!

Синовете на ковача изпълниха заповедта, търкулнаха делвата и аз паднах в морето. Вълните ме понесоха от бряг на бряг. Цели седемстотин години ме блъскаха по крайбрежните канари. И ето днес ги ме извлече в своята мрежа. Отново очите ми видяха светлина. В делвата мислех, че отколе съм ослепял. Ти си моят освободител. Вземи железния пръстен и се приготви да умреш! Предлагам ти да избереш каквато смърт искаш.

— Защо трябва да умирам? — попита рибарят и прежълтя от страх.

— Защото ме освободи. А пък аз съм дал клетва да погубя оня, който ме освободи. Най-напред, когато ме хвърлиха синовете на ковача в морето, аз си рекох:

— Ако някой ме освободи, ще напълня къщата му със съкровища. Ще го направя най-богатия човек на света.

Минаха двеста години. Никой не се яви да ме освободи.

— Ако някой отвори делвата — повторно си рекох аз, — ще му изпълня три желания, каквито и да бъдат.

Минаха се още двеста години. Никой не се яви да отвори делвата. Тогава аз се разгневих:

— Ако някой отвори делвата, давам клетва, че ще го погубя. Ще му позволя само да си избере от какво иска да умре. По-скоро си избирай от каква смърт искаш да загинеш, защото нямам време да те чакам!

Бедният рибар падна на колене и почна да се моли на чудовището:

— Не ме убивай! Аз имам две малки дъщери, които ще загинат от глад, ако не им занеса довечера хляб. Пощади ми

живота, нали аз те освободих от делвата.

— Избирай! — грозно изрева духът на злото и тропна с крак.

Тогава рибарят се досети за мъничката рибка, която освободи преди половин час, обърна се към морето и тихо подсвирна три пъти. В същия миг една грамадна вълна се зададе към брега. Тя налапа пясъка и спря до косматите крака на чудовището. Върху гребена на вълната подскокна хитрата рибка и попита рибаря какво иска.

— Този зъл дух — рече рибарят — иска да ме убие.

— Защо иска да те убие? — писна рибката.

— Защото отворих делвата и го освободих от мрака. Справедливо ли е, морска душице, да загина от ръката на оня, комуто съм направил най-голяма добрина?

— Аз съм дал клетва да погубя оня, който ме освободи — обади се огромният великан.

— Щом като се е заклел, справедливо е да те убие, но ти казваш, че тоя великан е бил в делвата, защо ме лъжеш? Как е възможно такова голямо нещо да се побере в една мъничка делва?

— Истина е! — обади се пак духът на злото.

— Докато не видя с очите си, няма да повярвам — изпищя рибката.

Тогава великанът почна да се смалява, превърна се отново на мъничко човече и скокна в делвата.

— Куку! — обади се той отвътре.

Рибката прошепна на рибаря:

— По скоро зачукай запушалката на делвата!

Рибарят разбра работата, грабна запушалката, натисна я в гърлото на делвата, след това взе един камък и хубаво я зачука.

— Остани пак в тъмнина, неблагодарнико! — викна той на злия дух.

Великанът почна да плаче, да удря с юмруци и да се заканва, но стените на делвата бяха стоманени. Като свърши тая работа, рибарят грабна делвата, изкачи се на близката

висока скала и хвърли в морската дълбочина врага на човешкия род. След това се върна при рибката й рече:

— Благодаря ти, морска душице!

Рибката поклати червената си опашка и викна на голямата вълна:

— Хайде!

Вълната я отнесе навътре.

Бедният рибар дълго гледа след малката си спасителка и когато я изгуби от очи, наведе се и взе от пясъка старинния пръстен на Михаил Ковач. Тръгна към града с празното си кошче.

Отби се при музейния пазител и му показа пръстена.

— Какво ще ми дадеш за тоя старинен пръстен? — попита рибаринът.

Музейният пазител пое пръстена и дълго го въртя в ръцете си. По едно време забеляза старобългарски букви, също като ония, които бяха издълбани върху надгробната каменна плоча на Михаил Ковач.

— Ще ти платим за тая старинна находка, колкото ти се пада — рече той и му наброи добри пари. Бедният рибар излезе на пазара и накупи дрехи, обуща и играчки за двете свои малки дъщерички.

В къщи децата щяха да полудеят от радост, когато видяха, че техният скъп татко този път им носи цял куп подаръци.

---

info

Информация за текста

$id = 25099
$book_id = 4426
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/25099
Сканиране: Диан Жон, 2011
Разпознаване и корекция: TriAM505, 2011

Издание:
Морски приказки от цял свят
Второ преработено и допълнение издание
Съставил: Чавдар Аладжов
Редактор: Николай Янков
Художник: Борислав Стоев
Худ. редактор: Иван Кенаров
Техн. редактор: Георги Иванов
Коректори: Паунка Камбурова и Денка Мутафчиева

Дадена за набор на 10. III. 1971 г.
Подписана за печат на 15. V. 1971 г.
Излязла от печат на 30. VI. 1971 г.
Българска, второ издание
Държавно издателство — Варна, 1971
ДП „Странджата" — Варна

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Приказка за бостанското плашило

Дядо Мърморан натовари на каручката си най-узрелите любеници и поръча на бостанското плашило:

— Хей, Иванчо, добре да пазиш бостана! Останаха още десетина дини и един пъпеш-коравец. Утре ще пристигна за тях. Ще обера бостана и ще запаля колибата. А ти ще дойдеш с мене в къщи. Туй лято ти беше добър пазач. Решил съм да те оженя за една хубавица. Тя е с един крак, но е младичка, на девет месеца е. Нарича се Зелка Градинарска. На сватбата ти ще заколя угоена свиня. Туй съм го решил. Съгласен ли си?

Иванчо Страшника се ухили до уши. Размаха от радост разперените си ръце. Парцалите на ръкавите му се развяха:

— Съгласен съм, дядо Мърморане.

Заскърца дядовата Мърморанова каручка и се изгуби между царевиците. Беше рано и тихо. Слънцето го нямаше още. Цветовете спяха със затворени чашки. От близката лешникова горица изскочи едно зайче със златисто кожухче, втренчи очи към плашилото, разтрепера се и мигом се върна назад. Мина каквото мина, зайчето отново се престраши и навлезе в бостана. Този път то беше потулило с лапичка очите си — да не гледа страшния Иванчо.

— Стой! — извика плашилото.

Зайчето замръзна на мястото си.

— Какво търсиш тука?

— Търся някоя динена коричка.

— Защо ти е?

— Ще я нося на майка си. Тя е болна и лежи скрита в лешниковата горица. От жажда й се напукаха устните. Позволи ми да взема една коричка, най-малката, моля ти се!

— Не може! — отговори Иванчо.

— Защо да не може? Динените кори не са потребни.

— Как да не са потребни? С динени кори дядо Мърморан охранва свинята, която ще заколи на моята сватба. Хайде сега, махвай се или ще те изям!

И бостанското плашило се наклони към зайчето. Горкото зайче сви уши и се стрелна в съседната царевична нива. Запъхтяно се мушна под един голям тиквен лист и затрепера от страх и мъка. Сълзи рукнаха от очите му. От жалба подир зайчето сякаш почна да плаче и крушата, всичките й листа се намокриха. Ревнаха царевиците, без глас захълцаха тиквите. Слънцето се показа. Цялата нива светна, обляна в сълзи.

— Кой разплака нивата? — попита лисицата, която беше клекнала до синора пред едно парче счупено огледало и си червеше устните с къпини.

— Зайчето я разплака — отвърна крушата.

— Защо?

— Защото Иванчо Страшника не му позволи да вземе от бостана една динена коричка. Брей, че лошо бостанско плашило!

— Иванчо ли? Аз този Иванчо ей сега ще го науча! — закани се лисицата, захапа огледалото и се спусна към бостана. Като стигна, тя се провикна отдалеч: — Слушай, Иванчо, или ще дадеш на зайчето динена коричка, или ще отсека единия ти крак, на който стоиш, изправен!

И лисицата замахнала с опашката към Иванчовия крак, тъй както дядо Мърморан замахва със секирата.

— Тия на мене не минават — усмихна се Иванчо. — Аз съм чел оная приказка, в която се разказва как ти си подмамила косенцето да пусне едно след друго пиленцата си от гнездото на земята. Лъгала си го, че ще отсечеш дървото му с опашката си. Мене не можеш измами!

— Ти си едно безобразно плашило! — ядоса се лисицата.

— Не е вярно, аз съм хубавец. Дядо Мърморан е решил да ме ожени и да заколи свинята.

— Тебе ли ще ожени бре, грознико! Главата ти е направена от пукната кратуна, ръкавите на палтото ти са от парцали, а

гащи нямаш. Ти си най-грозното плашило на света. Я се погледни!

И лисицата дигна с лапа нагоре счупеното парче огледало. Иванчо се наведе и като се огледа — примря от страх. Затракаха зъбите му, нарисувани с въглен. Горкият Иванчо — той се уплаши от себе си. Заклати се като пън, отскубна тоягата, която му служеше за крак и — подскок, подскок — търти да бяга, но се спъна в диненото върже и падна по очите си.

Зайчето, което беше свидетел на тая разправия, грабна една динена коричка и прибягна към лешниковата горичка.

Надвечер минаха яйчари. Те караха магарета, натоварени с празни сандъци. Отиваха да събират яйца по селата. Щом разбраха, че никой не пази бостана, нахълтаха като хуни, обраха всичките дини, откъснаха напукания коравец и заминаха.

На другия ден пристигна дядо Мърморан с каручката си. Поозърна се и като видя, че крадци са обрали дините, целият почервеня от гняв. Ритна Иванча и се развика:

— Разбойнико, ти ми опропасти хубавия бостан, но аз ще те накажа жестоко!

И като изкара кибрита си от джоба, разлютеният дядо Мърморан драсна една клечка, запали напръхналата колиба, грабна Ивана и го хвърли в пламъците. Така завърши своя живот Иванчо Страшника, безстрашното бостанско плашило.

---

info

Информация за текста

$id = 3390
$book_id = 549
$book_id = 437
$book_id = 62
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3390
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Приказка за брашнения чувал
Английска народна приказка

Живееше някога един безгрижен крал на име Джон, който управляваше държавата си, седнал на своя дъбов трон. Този крал обичаше веселбата, водеше широк живот и не жалеше златото, което завари в държавната съкровищница. Но ето че веднъж пред него застана кралският ковчежник, стори дълбок поклон и рече:

— Господарю, изметох държавната съкровищница. В нея вече няма пукната пара. Да отупам ли брашнения чувал? (Както ви е известно, деца, в приказките наричат брашнен чувал народа, който се труди.)

Крал Джон се почеса по кралския си врат и дигна ръка:

— Почакай!

Ковчежникът стори още един дълбок поклон и напусна тронната зала с петите си напред. Тогава крал Джон подпря глава с длан и напрегна кралския си ум за първи път през живота си. И ето що намисли. Отвъд реката Темза, в един дворец, по-голям от кралския, живееше владиката Том, който имаше земи, по-обширни от кралските. Неговите кораби плуваха по всичките морета на света, а съкровищницата му пращеше от злато и скъпоценни камъни. Защо да не бръкне кралската ръчица най-напред в неговия джоб?

Надигна се кралят, удари гонга три пъти с жезъла си и викна на краледворците:

— Доведете ми владиката Том!

Учуден и смутен, богатият владика се тирани пред своя повелител. Крал Джон го погледна в очите и рече:

— До моите кралски уши достигна вест, че ти имаш ниви и ливади, по-обширни от моите. Научих, че твоите кораби плуват

по всичките морета, а съкровищницата ти е натъпкана със злато. Откъде взе толкова имане?

— Спечелих го с честен труд, господарю — се поклони владиката Том.

— Лъжеш! — извика крал Джон. — Всички знаят, че ти си човек, способен на престъпление само за да получиш пари. Предупреждавам те, че твоята песен ще бъде изпята, ако не ми дадеш отговор на три гатанки.

Брадата на владиката Том затрепера.

— Какви са гатанките, господарю? — попита той.

— Гатанките са тия: първо, колко пари струва крал Джон, седнал на своя дъбов трон, със златна корона на главата? Второ, как се казва оня, който обикаля най-бързо земното кълбо? И, трето, владико благочестиви, ще ми отговориш какви мисли се въртят в главата на твоя милостив крал? Давам ти десет дни да обмислиш добре отговорите на трите височайши гатанки. Ако отговориш както трябва — едно зрънце няма да бъде изнесено от твоите дълбоки житници. Ако не отговориш — ще ти взема имането, а главата ти не искам. Защо ми е глава, която не може да раздели сламата на две магарета?

С наведена глава излезе владиката Том от кралския дворец и тръгна да пита и разпитва где когото срещне какви отговори да даде на трите кралски гатанки. Най-напред отиде в Оксфорд при философите, но никой от тях не можа да даде задоволителен отговор на гатанките. След това владиката се прехвърли в Кеймбридж при богословите, но те поклатиха отрицателно глави. Сърцето на владиката Том се изпълни с голям страх. Както вървеше съкрушен и отчаян, на деветия ден той срещна в полето стадо свине. Свинарят, който вървеше ред свинете, чу се поклони и попита:

— Какво ново има, дядо владика? Защо си толкова кахърен?

— Новото е, че утре дядо ти владика трябва да се прости с имането си.

И владиката разказа на свинаря за трите кралски гатанки.

Свинарят се позамисли и рече:

— Не се бой, дядо владика! Понякога се случва на най-хитрия човек, когато се намира в беда, да помогне на някой глупак. Ти, дядо владика, ще ми дадеш твоето владишко расо, пръстена и патерицата си, а пък аз ще се явя пред краля наместо тебе и ще дам отговор на гатанките. Той няма да ме познае, защото ние с тебе много си приличаме. Помниш ли, когато бяхме деца, учителят често пъти казваше на тебе, че си достоен за свинар, а на мене предричаше, че ще стана владика. Старият учител беше смешен човек. Ти, дядо владика, дръж свинарската ми тояга и пази хубаво свинете, докато се върна.

Владиката Том бързо съблече расото си, подаде пръстена и патерицата си на свинаря и рече:

— Тръгвай веднага, чедо, и нека те осени господнята премъдрост. Бързай!

Упъти се свинарят, облечен в копринено владишко расо, към кралския дворец и когато влезе в тронната зала, крал Джон му заговори:

— Отдавна те чакам. Отговаряй веднага! Разгадай ми гатанките! Казвай, Томе, колко струвам аз, крал Джон, седнал на своя дъбов трон със златна корона на главата?

— Господарю — поклони се лъжевладиката, — не зная цената на дъбовия трон и на златната корона, но за да научиш колко струваш самият ти — попитай твоите краледворци, които много пъти са те продавали на чужденците.

Крал Джон се усмихна.

— Не си вчерашен — рече той. — Твоят отговор е много добър. Кажи ми сега: кой обикаля най-бързо земното кълбо?

— Господарю — поклони се повторно лъжевладиката. — слънцето обикаля най-бързо земното кълбо. Като потегли сутрин, само за 24 часа то обикаля земята и се връща пак там, откъдето е тръгнало.

— Чудно, аз не смятах, че си толкова умен — поклати глава крал Джон. — Сега разгадай ми и последната гатанка: какво мисли в тоя миг твоят милостив крал?

— Повелителю — за трети път се поклони лъжевладиката, — този миг ти мислиш, че пред теб стои

владиката Том. Трябва да ти кажа, че пред тебе не стои владиката Том, а свинарят, който е дошъл да отърве от кралските ръце имането на владиката!

Крал Джон скочи на крака, удари три пъти с жезъла си и викна на краледворците:

— Кажете на ковчежника да отупа брашнения чувал.

---

info

Информация за текста

$id = 13220
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13220
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Приказка за лакомата щука

Там, където Камчия се влива в Черно море, има стари върби. Под върбите се точи бяла пътека. Тя води към една малка къща с един прозорец, който нощем свети като око на котарак. Дворът на къщата е обрасъл с пача трева, а по затрънения плет пълзят тикви и кратуни. Веднъж стопанинът на къщата се върна от риболов, простря мрежата си върху пачата трева да съхне и рече:

— Като се наведох да изтегля мрежата на брега, часовникът ми падна от джоба в реката. Съблякох се, девет пъти слизах под водата, ала не го намерих. Много хубав часовник беше. Нощем ми чуруликаше като птиче до главата. Две години отделях настрана от залъка си, за да го купя. Думах си: „Като порасне Нунето, ще му го подаря."

— Нищо, татко — обади се малкият Наум, синът на рибаря.

— Аз, като порасна, ще стана часовникар и ще ти направя за всеки джоб по един часовник.

Рибарят изсипа от торбата цял куп риба в една кофа, надяна кофата на ръката си и тръгна към града. Нунето слезе по бялата пътека и нагази в ситния речен пясък. Почна да събира седефени мидени черупки.Като му омръзнаха черупките, запретна си крачолите, влезе в реката и подгони малките чевръсти рибки.

— Защо пък и аз да не стана рибар? — си рече момчето и смъкна от главата си широката вехта бащина шапка. Наведе се и нагреба вода от реката. И не щеш ли, щом водата изтече, на дъното на шапката почна да се мята една сребърна рибка — катеринка. Мъничка, трепетна, светлоока. — Добре дошла! — викна зарадван Нунчо и почна да разглежда пленницата.

— Благодаля! — отвърна с тънко гласче рибката, по-тънко от гласчето на комар.

— Брей, ти си знаела български език, къде си го научила?

— Научих го доле клай големия пясък, когато беше лятото. Там под вълбите всеки ден иглаеха малки деца от забавачницата. Клатеха се на пясъка като патета. Биеха се за седефените мидени челупки. Аз ги слушах, като пликазваха и научих езика им.

— Чудесно! — извика Нунчо. — само такава рибка като тебе не съм ял.

— Но защо искаш да ме ядеш? Ти да не си щука?

— Не съм щука аз, но ще те изям, защото не можеш да изговаряш буквата „р".

— Моля ти се, бате Нунчо, пусни ме да си ида. Догодина на пясъка доле ще дойдат децата от пълво отделение. Обещавам ти да науча от тях буквата. Виновна ли съм, че най-наплед дойдоха да летуват на пясъка децата от детската градина и те ми станаха учители?

Нунчо се размисли. Спомни си за татковия си часовник и въздъхна.

— Защо въздишаш? — погледна го рибката с малките си като просени зрънца очета.

— Нищо. Спомних си за падналия тая сутрин във водата татков часовник. Много хубав часовник беше.

— Чувай — подскочи сребърната катеринка в шапката, — ако ме пуснеш, обещавам да намеля татковия ти часовник. Пусни ме бе, бате Нунчо, за една либка ще получиш един часовник. Малко ли е?

— Добре, ще те пусна. Ще седна ей тук на пясъка и ще чакам. Ако за един час време не се явиш да ми кажеш къде е часовникът, ще те нарека лъжкиня.

— Майчице — провикна се катеринката, — аз съм най-честната либка в Камчия. Ако искаш, мога да ти донеса едно свидетелство от Либния областен съд за честност. Хайде пусни ме, че започвам да се задушавам. Не мога да живея да сухо. Нунчо я хвана с два пръста и я хвърли.

— Хопля! — извика катеринката и тупна надолу с главата в тихата вода на Камчия.

Нека сега оставиме Нунча — той ще почака. Да надникнем под зеления подводен камък в дълбокия вир.Какво има там? Там има една лакома щука с дълга глава и с празен корем Щуката се пробужда. Излиза от дупката си. Бягайте, рибки златоперки! Щуката мръдна към брега. Видя, че върху един сух камък стои мокра жаба и квака.

— Какво правиш там? — извика щуката.

— Пея — отвърна гордо жабата. — Аз съм водно радио.

— Влез да попееш в моя корем! — тихо продума щуката, подскочи, отвори голямата си уста и налапа жабата.

Завъртя се нагоре, надоле. Спря под един лешник, в чиито клони си беше свило гнездо едно сладкопойно птиче-славейче. В гнездото тревожно писукаха три малки пилета. Майката, кацнала на съседното клонче, ги мамеше:

— Насам, маминте, насам! Не бойте се! Разтворете си крилцата и махайте!

Птичетата излетяха едно след друго към нея. Натрупаха се на клончето и го огънаха надоле.

— Вие сте чудни летци! — похвали ги майката. — Като пораснете, ще ви пратя на летището. Там ще се надбягвате със самолетите. Сега аз ще мина отвъд Камчия. Гледайте как летя и тръгвайте подире ми. Хайде!

Птичката се дигна над реката и малките рожбици се навървиха подире й. Но щом като стигнаха насред реката, лакомата щука извика на най-подирното:

— Стой!

Птичето трепна. Сърцето му се сви. Забъркано се завъртя над водата. Крилцата му се пресякоха и то падна. Щуката го лапна и се втурна след другите две, но те вече бяха отвъд. Заплаха сиротните славейчета на брега за погубеното птиче толкова тъжно, че разплакаха шумките и камъните край брега.

А старата разбойница, щуката, отиде към дълбокия вир, подгони един рак напред, но той избяга назад. Озърна се. Видя в дълбочината нещо,свети като мида. И свети, и чука. „Какво ли е туй нещо? Дали е за ядене? Ако е живо — ще го изям. Трябва да е живо, защото, ако беше умряло, нямаше да чука!“ — мъдро

рече щуката и налапа часовника на Нунчовия баща. Часовникът затрака в корема й.

— Сега ще ида към белия пясък да закуся с катеринки — рече щуката и тръгна.

Стигна до пясъка, разтвори устата си и посегна безшумно да се приближи към сребърните рибки, които безгрижно играеха до брега. Но рибките чуха отдалеч чукането на часовника. Обърнаха се назад, видяха щуката и се пръснаха като малки стрели. Най-напред бягаше катеринката, която беше хванал Нунчо в шапката си. Тя не отиде навътре в реката да се скрие под някое коренче, а се спусна към пясъка, гдето беше седнал Нунчо. Изхвръкна нагоре и извика:

— Бате Нунчо, тичай за млежата! Подир малко аз ще ти докалам една щука до блега. Мятай отголе и млежата и я дай на татка си да я лазполи!

Нунчо се затече за мрежата, а катеринката се върна към щуката. Почна да бяга напреде й, както лястовичка се вие пред някоя граблива птица, помами я към брега.

— Стой! — викна уморената щука и се блъсна на края. тогава Нунчо метна мрежата отгоре й. Почна да я тегли към брега. Щуката дръпа назад, той — напред, щуката — назад, той напред, додето я измъкна на брега. Хвана я здраво за главата. Лакомата риба почна да го бие с опашката си, но Нунчо беше безстрашно момче и не я пусна. Отнесе я горе в къщи и я пусна да подскача върху пачата трева, докато капна от умора и омекна. Вечерта татко му се върна от пазар. Майката рече:

— Нищо няма за вечеря.

— Аз хванах щука, мамо — опечи я! — обади се Нунчо.

Бащата взе ножа, разпра щуката и като намери в корема часовника си, засмя се и поглади Нунча по главата:

— Ти си по-голям рибар от мене, сине! Ти вече ловиш щуки… и сребърни часовници.

— Дребна работа — отвърна Нунчо. — Когато порасна, аз ще хвана кит.

info

Информация за текста

$id = 9077
$book_id = 670
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9077
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Приказка за синеокото момиче

В една стара гора, под столетните дъбове, се гушеше някога бедна сламена колиба. Живееха в тази колиба белобрад старец и синеоко момиче. Старецът свиреше на тамбура. Тамбурата звънеше като песен на пчела. Всяко утро, когато големият орел, щом беше свил гнездо в клоните на дъба пред колибата, плеснеше криле, слепият старец грабваше тамбурата и излизаше навън. Сядаше на поляната, обръщаше гръб срещу изгряващото слънце и пръстите му леко докосваха струните. Тогава от всичките краища на гората прииждаха зверовете и слушаха зяпнали. От небето слизаха птици с шарени криле, отрупваха клоните на околните дървета, доземаха песента с проточени шии и не смееха да шавнат.

Слепият свиреше от сърце. Очите на зверовете овлажняваха, а жестоките им души омекваха. Синеокото момиче слагаше глава на дядовото си коляно и пригласяше на тамбурата. В старата гора живееше една черна гарга с оскубани криле. Тя не разбираше нищо от песни, никога не идваше да слуша тамбурата, а летеше ниско над земята и от сутрин до вечер кълвеше буболечки.

Когато слънцето се издигаше на две копрали и ръката на слепия отмалееше, струните на тамбурата издъхваха. Тогава птиците отлитаха, а зверовете тръгваха по лов. Надвечер благодарните горски гадини донасяха изобилна храна на слепия свирач и на внучката му. Рунтавите мечки носеха мед от хралупите, таралежите — ябълки, набучени на бодлите им, зайците мъкнеха зеле и моркови от градините, катеричките — орехи.

Тъй живееха старецът и внучката му в столетната тиха гора, между зверовете и птиците.

Веднъж старецът печеше гърба си на слънчевата топлина, която уморено трептеше. Синеокото момиче запъхтяно дотича до гората и се провикна:

— Дядо дядо, погледни каква пеперудка съм хванала: с червени крилца! — Не виждам, чедо.

— Защо бе, дядо?

— Ами ти забрави ли, че нямам очи?

— Къде ти са очите, дядо, не може без очи!

— Очите ми, пиле, извади царят на ромеите Василий Българоубиецът.

— Кога?

— Когато ни заобиколи на Беласица планина. Аз бях войник на цар Самуил. Ех, каква страшна година!

— Ами няма ли цяр, деденце, за очи?

— Има, има цяр. Виделото кладенче.

— Къде е то?

— Там е работата, че и аз не го зная. Знаят го само мравките. Когато им се излюпят от яйцата мравчетата, и те не виждат. Слепи са. Тогава старите мравки потеглят през гората към Виделото кладенче да им умият очите, че да прогледат. Чудно нещо е туй кладенече, но аз не зная пътеката, която води към него. Я виж какво пълзи на ухото ми!

Момичето се наведе и хвана една ситна мравка.

— Мравка бе, дядо.

— Мравка ли? Истина ли? Аз откога пипам по тревата да уловя една. Пази ми я. Тя ще отвъди едно мравче и като тръгне да му мие очите, ти ще ми кажеш и ние с тебе ще се упътиме подире й. Сложи я на бялата плоча да се постопли, че сетне ще я прибера вътре.

В туй време оскубаната гарга кацна на един близък клон и жадно впи очи към мравката, която кротко пъплеше по бялата плоча.

— Иди, чедо, в колибата, донеси ми кратунката да си наквася устните, че много ме напече слънцето.

Момичето се затече. Додето се върне, гаргата се спусна от клона на плочата, клъвна мравката, озърна се и отлетя. Като

подаде кратунката, синеокото момиче се загледа към плочата и трепна: мравката я няма. Без да продума, то се наведе, тършува дълго по тревата и най-сетне обърна плочата. Никъде я нямаше. С пълно от жалба сърце то се защура да я търси по поляната, но не я намери. А когато притъмня и старецът се прибра в колибата, синеокото дете тръгна под тъмните дъбове в гората и зе да вика:

— Мравке, обади ми се, мравчице! Къде си?

Беше страшно в гората. Бухал бухаше някъде, светулка мъждукаше под листата, а мравката не се обаждаше. Тогава от очите на момичето се търкулнаха две сълзи, потекоха по бузите му и паднаха на земята. Цяла нощ ходи девойчето из гората, цяла нощ капаха сълзи от очите му и на сутринта, когато слънцето оживя, минаха овчари и набраха невиждано дотогава цвете — момини сълзи.

---

info

Информация за текста

$id = 9078
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9078
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Приказка за житните зърна

Отбраните за посев житни зърна лежаха в дълбоката кооперативна житница и си говореха тихичко.

— Тука е много тъмно, аз нищо не виждам — обади се едно зрънце с тъничко звънливо гласче.

— Тука е задушно! — рече друго зърно.

— Тук има една мишка с дълга опашка. Много ме е страх от мишката! — записука трето зрънце.

— Къде е тя? — скокна през прозореца в житницата котаракът Петър и очите му грозно светнаха.

— Скри се в дупката си. Тя схруска най-добрите ни другарчета.

— И нея ще схруска бачо ви Петър, щом като я затисне с лапите си. А сега кротувайте, защото скоро ще ви отнесат.

— Къде? — попитаха в хор зрънцата.

— На нивата! — отвърна котаракът Петър и тръгна безшумно към мишата дупка.

Беше тъмна есенна утрин. Духаше прохладен вятър и намиташе опадалите листа на дърветата. Мъглите забулиха планинските върхове и се понесоха към равнината. Вратата на житницата скръцна и се отвори. Влезе сеячът. Той носеше едно кринче и три празни чувала. Наведе се и почна да гребе житните зърна. Напълни завчас чувалите, завърза ги отгоре и ги натовари на каруцата. Шибна конете и откара чувалите на голямата общонародна нива, където един трактор пореше черноземa с шест железни плуга. Сеячът стовари семето до дънера на една стара круша къснозрейка и почна да тъкми редосеялката.

— Какво ли ще правят с нас? — попитаха зърната.

— Ще ви заровят в земята — отвърна крушата, — в черната земя ще потънете.

— В земята ли? Как тъй в земята? Ние не искаме да ни заравят. Ние сме живи зрънца. В земята ще измрем до едно. Преди да ни заровят, трябва да ни попитат съгласни ли сме. Ние не сме съгласни!

— Не бойте се, няма да измрете. Бъдете търпеливи и чакайте да видите какво ще стане.

Когато сеячът започна да изсипва семето в редосеялката, всичките зърна се притиснаха едно до друго, дружно да влязат, само едно зрънце не рачи да върви с другарчетата си. То отскочи настрана и се търкулна по утъпкания коларски път.

— Къде отиваш? Защо се делиш от нас? — развикаха се зрънцата.

— Не искам да легна там, където лягате вие — отвърна самичкото зрънце.

— Защо?

— Защото не съм като вас — такива едни зърна — дребосъчета. Аз съм по-голямо и по-умно от вас. Аз ще мина отвъд коларския път. По-добре ще ми бъде, когато съм самичко.

И като се чукна върху едно бяло камъче, зърното подскокна, прескочи коларския път и попадна в една мравешка пукнатина.

Редосеялката подреди всичките зърна от чувалите едно до друго, намести ги в разораната нива и ги засипа с мека пръст.

Дълго лежаха заровените зърна в черноземa. Тихият есенен дъжд намокри нивата. Влагата проникна надолу и намокри ризниците им.

Те се изплашиха и прошепнаха:

— Свърши се, ще изгнием!

И почнаха да се подуват. Набъбнаха. Ризниците им захванаха да се пукат. Но щом напече слънцето на сиромашкото лято и цъфна кърпикожухът, зрънцата се превърнаха на нежнозелени стръкчета, източиха се нагоре, разбутаха меката пръст и си показаха връхчетата.

— Добро утро! — викнаха дружно на крушата със звънливи гласчета. Слънцето ги погали с меката си топла ръчица и те започнаха бързо да растат.

— Колко сме много — рекоха житните стръкчета, като се оглеждаха едно друго, — милиони! Ние сме повече от звездите на небето, ние сме повече от дърветата в гората.

— Ку-ку! — обади, се отвъд пътя едно самотно стръкче, пораснало насред голата поляна между камънаците и магарешките бодили.

— Що щеш там? — попитаха го другарчетата му. — Ела при нас!

— Не искам. Аз пуснах корени в мравешката пукнатина. Тука ми е широко. Ще расна, без да ме докосва някой. Ще изсмуча всичкия сок на поляната. Няма да оставя капчица на другите тревички. Ще порасна голямо-голямо и ще стана като топола. А вие там — дребосъчета!

— Прави каквото щеш — отвърнаха зрънцата и го забравиха.

Зимата пристигна разлютена, затъмни слънцето, обрули последните листа от клоните на крушата и почна да сипе сняг. Затрупа голямата нива. Метна бял юрган върху житните стръкчета, те се затоплиха, почнаха да се прозяват, казаха си лека нощ и заспаха. Когато се пробудиха след дългия сън, видяха, че белия сняг го няма, мътни ручеи се спускат надолу към голямата река, а от южните страни са пристигнали крилати гости. Житните стръкчета оживяха и се размърдаха. Слънцето ги напече хубаво, вятърът почна да ги люлее, а старата круша им се радваше като майка, шумеше с младите си листа и им разказваше приказката за непослушното агънце, което се отлъчило от стадото на овчаря, навлязло самичко в тъмната гора и вълкът го изял. Стръкчетата, макар че бяха още мънички, се досещаха за какво става дума и поглеждаха съжалително към самотното си другарче, което се беше отлъчило и сега се клатеше и надигаше високомерно отвъд големия път.

Една сутрин самотното стръкче се похвали:

— Хей, малчугани, знаете ли, че аз си имам вече едно коленце.

— Охо — отвърнаха стръкчетата в нивата, — ние си имаме по две коленца и скоро ще вържем класове!

Додето крушата налее плод, житните класове станаха високи до пояс и почнаха да класят. А когато месец юни пристигна със стоманен сърп на рамо, те се дигнаха над пояс, напълниха класовете си със зрънца, наежиха осилите си и почнаха да зреят.

Изрусяха осилчетата и на самотния житен клас.

— Моите зърна ще станат едри като лешници. Почакайте и ще видите — хвалеше се самотният стрък.

— И като орехи да станат, пак нищо няма да се получи — думаха му житните стръкове от нивата.

— Защо?

— Защото един клас хамбар не пълни.

През един горещ задушен ден от планината се закъртиха тъмни облаци. Слънцето изплашено се скри зад тях. Птичките се изпокриха в гнездата си. Гръмотевица процепи небето. Излезе силен вятър, клоните на старата круша заскърцаха. Житните стръкове наведоха тежките си класове, притиснаха се един до друг плътно и задружно дадоха отпор на бурята. Стихийният вятър не можа да пречупи нито един клас, защото цялата нива се опълчи срещу него.

— Ние сме били голяма сила! — си рекоха житните класове, когато бурята отмина и почнаха да отърсват дъждовните капки от осилите си.

Те бяха окъпани, горди и радостни.

— Вие сте наистина голяма сила, защото сте много! — обади се крушата. — Но я погледнете какво стана с вашето самотно другарче, което не пожела да смуче сок заедно с вас в черноземната нива!

Класовете се обърнаха, погледнаха отвъд коларския път и що да видят: самотният житен клас лежеше пречупен от корен, затъпкан и зацапан с кал.

— С него се случи същото, което се случи с непослушното агънце — рече крушата и поклати тъжно глава.

Когато здравите житни класове узряха и зърното им се изпече, пристигна моторната жътварка. Тя обръсна зрялата нива за един ден, навърза стръковете на снопи. Коларите откараха

снопите при вършачката и ги складоха на купни. Работливата вършачка отдели зърното от сламата и отново запращя общонародната нива.

Новите зърна не се страхуваха от мишката, защото котаракът Петър се беше разправил с нея.

Сеячът отдели най-здравите и чисти зърна за нов посев, а другите влязоха в чувалите и заминаха към мелницата. Те ще се превърнат на меко като памук брашно и от тях хлебарят ще изпече бели пшеничени хлябове за целия български трудов народ.

---

info

Информация за текста

$id = 3412
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3412
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Просеното зърно и биволът

Повя тих топъл вятър. Залюля нивата, в която зрееха класовете на късно есенно просо. От един клас, набъбнал и превит надоле, се отрони мъничко жълто зрънце. То тупна долу, изпъшка, намести се в дълбокия коловоз и рече на земята:

— Ударих ли те? Прощавай! Вятърът е виновен. Духна и ме свали.

— Нищо — отвърна земята, — върху мен са падали и бомби през общия бой.

Просеното зърно постоя, постоя, па въздъхна дълбоко, от все сърце.

— Защо въздишаш тъй? — попита го земята.

— Въздишам, защото си нямам крилца.

— Че какво ще правиш с тях?

— Ще се дигна нагоре и ще се махна оттук. Не искам да ти тежа.

Земята прихна… Почна да се смее.

— Какво се смееш? — попита обидено просеното зърно.

— Смея се на ума ти. Мене оня бивол — видиш ли го? — дето иде насам, не ми тежи, че ти ли? Ох, глупаво зрънце! Разсмя ме на стари години.

Зърното се понадигна и видя бивола. Той беше едър, чер, с грамадни рога и едвам пристъпваше.

— Тоя бивол не ми изглежда да е по-тежък от мен! — рече важно зърното.

— Не е по-тежък ли? — избухна още по-силно земята и се залюля от смях. — Ох, на баба мъничкото!

— Какво се смееш мари? Ще ме събориш — викна биволът на земята.

— Смея се на едно просено зрънце. Седнало да се мери по тежина с тебе.

— Де го туй зрънце? — попита биволът. — Искам да го видя.

— Ей го хе, там в коловоза.

Биволът наведе глава, протегна дебелия си врат и почна да търси зрънцето.

— Къде си, зрънце? — измуча той и доближи носа си до земята.

— Тук съм — отвърна зрънцето с тънко гласче, по-тънко от комарова песен, — сляп ли си, та не виждаш? Аз съм зърно като планина!

Биволът изви око и то светна с черна светлина. После духна с нос. Зрънцето изхвърча от коловоза, подхванато от биволското дишане и падна в една мравешка пукнатина. Там притихна и почна да си мисли:

„Добре, че духна силен вятър и ме отвея, инак щях да кипна, щях да се търкулна и щях да премажа като валяк оня надут бивол.“

---

info

Информация за текста

$id = 3386
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3386
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Пустинникът

По ония времена, когато Петър, синът на Симеона, бѣше царь на България, въ тъмнитѣ гори на Балканския полуостровъ живѣеха четирма праведни мѫже. Народътъ ги наричаше пустинници. Покрай брѣговетѣ на рѣка Пшиня, подъ Козякъ планина, се бѣше настанилъ първиятъ пустинникъ — Прохоръ Пшински. Въ една усойна пещера, близу до рударския градъ Кратово, живѣеше вториятъ пустинникъ — Гавраилъ Лѣсновски. Третиятъ — Иоакимъ се молѣше въ самотията на Осоговската планина, а четвъртиятъ — Иванъ Рилски бѣше житель на Великата рилска планина. За Ивана Рилски народното предание разказва:

Когато белязаното момче отъ Скрино стана на дванадесеть години, неговиятъ баща го даде ратай въ едно село, близу до Житомитската крепость. Ивановиятъ господарь имаше воденица, край единъ малъкъ планински потокъ, кошара и десетина овце въ кошарата. Докато воденичарьтъ мелѣше брашно, неговото ратайче ходѣше по ливадитѣ следъ стадото и свирѣше на агънцата съ една тънка свирка. Агънцата много обичаха своя пастиръ, защото никога не дигаше тояга да ги подгони. Презъ лѣтото, додето овцетѣ пладнуваха подъ единъ сѣнчестъ яворъ, Иванъ събра дребни охлювчета и направи на всѣко агънце по едно герданче. Агънцата припнаха и подскочиха като щурци отъ радость. Най-стариятъ овенъ отъ благодарность научи Ивана да разбира овчия езикъ. По цѣли дни пастирчето водѣше разговори съ овцетѣ и разбра, че и тѣ като хората иматъ свои радости и грижи. Една вечерь воденичарьтъ рече на Ивана:

— Утре ще заколя черното агънце съ бѣлитѣ крачка!

— Защо ще го колишъ? — попита Иванъ. — Какво зло ти е направило?

— Ще ти кажа защо. Рѣчицата, която кара воденичния камъкъ, пресъхна. Азъ съмъ решилъ да принеса жертва на свети Илия Гръмотвореца, дето търкаля небеснитѣ бъчви и гони облацитѣ съ огнени камшици. Дано рукне дъждъ и моята воденичка пакъ да тръгне.

Иванъ се много натѫжи, като чу тѣзи думи. Презъ нощьта, когато всички заспаха, той влѣзе въ кошарата и прегърна черното агънце съ бѣлитѣ крачета.

— Бѣгай, батьовото агънце, защото господарьтъ иска да те погуби.

— Азъ нищо лошо не съмъ му сторило, — рече агънцето.

— Хората колятъ агънцата, защото сѫ много кротки и нѣматъ бодли като таралежитѣ. Бѣгай по-скоро!

— Кѫде да ида?

— Мини рѣката Струма и се скрий отвѫдъ въ гората!

Агнето послуша Ивана. Тихо се измъкна отъ кошарата и се загуби въ нощьта.

Когато настана день, воденичарьтъ запали пещьта, наточи си ножа и потърси обреченото агне.

— Кѫде е агнето? — развика се човѣкътъ съ ножа.

— Побѣгнало е презъ ношьта, — отговори плахо Иванъ.

— По-скоро да го намѣришъ! Ако не го докарашъ до пладне — тебе ще метна въ пещьта.

Иванъ си грабна коравата вълнена дрешка и се затече къмъ Струма. А Струма течеше бърза и дълбока. Съ жаленъ гласъ Иванъ позова агънцето си. То бѣше отвѫдъ реката, задъ една шубрачка. Като чу Ивановия гласъ, трепна, подаде си главата и се обади:

— Какъ премина тая дълбока вода? — провикна се Иванъ.

— Прескочихъ я нощесъ. Нали знаешъ, че на страха краката сѫ дълги!

— Ами азъ какъ да дойда при тебе? — попита Иванъ.

— Хвърли си дрешката въ водата и стѫпи върху нея. Дрешката ще те пренесе.

Иванъ послуша агънцето. Метна дрешката си, стѫпи върху нея и тя плувна като корито.

Отвадъ Струма, агънцето попита Ивана:
— Сега какво ще правиме?
— Ще бѣгаме, батьовото.
И дветѣ душици навлѣзоха въ гората.

* * *

Бѣха минали седемь години отъ оня день, когато пастирчето Иванъ отиде да търси агънцето и не се върна. Веднажъ трима ловци отъ Житомитската крепость отидоха на ловъ отвѫдъ Струма. Навлязоха въ гората, видѣха единъ еленъ съ клонести рога и насочиха стрелитѣ си къмъ него. Еленътъ, като разбра какво мислятъ да правятъ ловцитѣ — търти да бѣга. Запръщѣха надвесенитѣ клони на дърветата. Ловцитѣ се втурнаха следъ него. Дълго тичаха, докато се умориха и му загубиха диритѣ. Капнали отъ умора, ловцитѣ тръгнаха да си ходятъ, но забъркаха посоката и се вьртѣха насамъ-нататъкъ, додето мръкна. Надвечерь излѣзоха на една полянка, окрѫжена отъ столѣтни дървета. Насрѣдъ полянката зѣеше колиба съ сламенъ покривъ, а предъ колибата се леко поклащаше единъ високъ ръженъ класъ. Надѣсно отъ колибата мирно пасѣше една овца. Когато ловцитѣ наближиха колибата, отвѫтре излѣзе единъ младъ човѣкъ — високъ и сухъ — съ рѣдка жълта брада и черна риза, опасана съ кѫпина.

— Добре дошли! — проговори стопанинътъ на колибата и се поклони.

Ловцитѣ бѣха много изгладнѣли.

— Какво ще ни нагостишъ? — попита единиятъ.

— Каквото далъ Господь, — отговори пустиникътъ и, като протегна рѫка — отрони едно зърно отъ ръжениятъ класъ. Сетне се наведе, пустна зърното въ дупката на своята рѫчна каменна мелница, наречена хромелъ и почна да мели. Завчасъ смлѣ зърното и замѣси една мъничка питка. Накладе огънь. Зарови питката въ огъня и, додето надои млѣко въ една пръстена паничка — питката се опече. Гостолюбивиятъ човѣкъ разчупи

питката на три залъка и ги подаде на ловцитѣ. Следъ туй сложи напреде имъ паничката съ млѣкото, изнесе три дървени лъжици и покани гоститѣ да се нахранятъ:

— Яжте!

Ловцитѣ налапаха залъцитѣ и загребаха млѣко съ лъжицитѣ. Щомъ сръбнаха — изведнажъ усѣтиха и тримата, че сѫ сити, сякашъ сѫ били на господарска трапеза. Спогледаха се смаени. Починаха си, попитаха накѫде се пада Житомитската крепость и тръгнаха да си ходятъ. Когато кривнаха задъ колибата, тѣ се спрѣха до овцата на пустинника и си заговориха:

— Този човѣкъ, — рече единиятъ — ни нахрани само съ едно зърно ръжь, той не е чистъ!

— Той е съдружникъ на дявола! — извика вториятъ.

— Да накладемъ огънь и да го из-гориме! — предложи третиятъ.

Овцата, щомъ чу тия зловещи думи, тихо се промъкна къмъ кошарата и разказа на стопанина си, какво смѣтатъ да правятъ съ него неблагодарнитѣ гости. Пустинникътъ спокойно изслуша своята другарка и, безъ да каже дума, влѣзе въ колибата. Подиръ малко той изнесе една детска вълнена дрешка и я хвърли на тревата. Най-напредъ върху дрешката се намѣсти овцата. Следъ туй пустинникътъ стѫпи до нея и стори кръстъ. Тогава стана чудо. Дрешката се раздвижи като птичи криле и понесе овцата и човѣка нагоре. Когато пустинникътъ се издигна високо надъ ловцитѣ, неговиятъ гласъ прокънтѣ:

— Вие сте зли хора! Нека Богъ ви сѫди за грѣха, който намислихте да сторите!

Когато изрече тия думи, пустинникътъ се понесе къмъ синитѣ върхове на Рила планина. Тамъ той кацна на една висока поляна и съгради първата постница на манастира Свети Иванъ Рилски.

(Св. Врачко предание)

---

info

Информация за текста

$id = 38552
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38552
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Радуленко

Въ едно село живѣеха трима братя: Ненко, Генко и Радуленко. Ненко и Генко бѣха хитри мѫже, а Радуленко имаше само голѣма уста: ядеше за трима. Веднажъ Ненко рече на Генка:

— Хайде да махнемъ Радуленка. Каквато уста е отворилъ — ще излапа имането ни.

— Хайде, но какъ? — попита Генко.

— Ше му напълнимъ единъ човалъ съ мѫхъ. Най-отгоре ще сложимъ една каделя вълна и ще го проводимъ на пазара. Пѫтьтъ води презъ гората, кѫдето върлуватъ разбойници. Тѣ ще го погубятъ.

Напълниха човала съ мъхъ, сложиха отгоре малко вълница и повикаха Радуленка.

— Чувай, брате Радуленко, — рече му Ненко. — Тръгвай на пазара да продадешъ тази вълна. Съ полученитѣ пари ще купишъ единъ катраникъ. Жетва иде. Като подкараме снопитѣ — ще трѣбва катранъ за колата.

— Ами като продамъ вълната, да си купя ли единъ самунъ пазарски хлѣбъ? — попита Радуленко.

— То се знае, — отвърна Ненко.

Тръгна Радуленко. Вървѣ, що вървѣ насрѣдъ пѫтя срещна другъ човѣкъ като него съ човалъ на гърба.

— Добра среща, побратиме! — провикна се Радуленко. — Какво носишъ въ човала?

— Орѣхи нося. А ти?

— Азъ пъкъ нося вълна. Ще я продавамъ на пазара.

— Слушай, — рече непознатиятъ, — я да направимъ една смѣна. Азъ ще ти дамъ орѣхитѣ, а пъкъ ти ми дай вълната. Кѫдето орѣхитѣ, тамъ и вълната. Съгласенъ ли си?

— Съгласенъ съмъ, отвърна Радуленко.

Смѣниха човалитѣ, рѫкуваха се и всѣки пое своя пѫть.

— Добре го наредихъ, — рече си непознатиятъ. — Намѣсто орѣхи дадохъ на този глупецъ единъ човалъ шикалки. Само най-отгоре има една шапка орѣхи. Другото е шикалки. Ще има да се радватъ децата му!

Радуленко закрачи по-нататъкъ. Вечерьта замръкна въ разбойнишката гора. Като навлѣзе навѫтре той спрѣ подъ едно старо дърво. Легна на тревата, но преди да заспи, се досѣти, че презъ нощьта може да мине нѣкой и да му задигне орѣхитѣ, затуй се покачи на дървото. Съ голѣма мѫка измъкна и човала. Намѣсти го между клонетѣ, яхна единъ клонъ и заспа. Въ полунощь подъ дървото пристигнаха деветь души разбойници. Главатарьтъ имъ изтърси на земята цѣла торба жълтици и рече:

— Сѣдайте да си ги раздѣлиме! Днесъ пазара бѣше добъръ.

— Пазаръть бѣше добъръ, но кожитѣ ни отидоха! — обади се единъ отъ разбойницитѣ.

Грѣеше месечина. Радуленко се събуди. Като видя златото, което свѣтѣше като купчина жаръ, той зѣпна отъ удивление и изтърва човала. Шикалкитѣ се сринаха надолу презъ клонетѣ. Затракаха като градушка.

— Бѣгайте, че загинахме! — ревна главатарьтъ и деветимата разбойници изчезнаха като зайци.

Радуленко слѣзе, прибра жълтицитѣ и като рече: ритамъ ти орѣхитѣ! — търти назадъ къмъ село. Ненко и Генко се слисаха когато видѣха жълтицитѣ. Попитаха Радуленка:

— А бе, ти отъ кѫде взе туй имане?

— Не ме питайте, — отговори Радуленко, — ами тръгвайте по-скоро на пазаръ. Продавайте кожи. Тази година кожитѣ струватъ злато. Моитѣ жълтици сѫ спечелени отъ кожи.

На другия день хитритѣ братя Генко и Ненко помъкнаха къмъ пазара две волски кожи. Бѣха заклали воловитѣ. Минаха три дни. На четвъртия Ненко и Генко се върнаха люти като оси.

— Защо ни излъга? — извика Ненко. — Волскитѣ кожи не струвитъ лула орѣхи. Какво да те правимъ сега? Съ катранъ ли да те намажемъ, че да те запалимъ, или да те натикаме въ една бъчва и да те търкулнемъ въ морето?

— За мене е по-добре да ме търкулнете въ морето! — рече Радуленко и гащитѣ му затрепераха.

Натикаха го въ една бъчва. Подкараха бъчвата къмъ морския брѣгъ. Както вървѣха, на една поляна, видѣха овчарь — пасе голѣмо стадо. Генко и Ненко попитаха овчаря, кѫде има вода за пиене.

— Ехе тамъ, подъ онова дърво извира студенъ кладенецъ.

Ожъднѣлитѣ братя оставиха колата съ бъчвата и отидоха да се напиятъ. Въ туй време овчарьтъ надникна въ дупката на бъчвата и видѣ Радуленка — седи вѫтре, а сълзитѣ му текатъ.

— А бе, ти защо плачешъ въ бъчвата? — попита овчарьтъ.

— Какъ да не плача, — отговори Радуленко, — когато тия проклетници ме каратъ въ града да ме женятъ за царската дъщеря!

— Ожени се бе! — извика овчарьтъ и очитѣ му почнаха да свѣтятъ като на котаракъ.

— Не ща, азъ съмъ женененъ, — отвърна Радуленко.

— А бе и азъ съмъ женененъ, но ако ми се падне такъвъ случай — ще се оженя още веднажъ съ затворени очи.

— Тогава влизай въ бъчвата намѣсто мене! — предложи Радуленко.

— Да влѣза, защо да не влѣза, — съгласи се овчарьтъ.

Радуленко изкочи отъ бъчвата, грабна овчарската тояга и подкара овцетѣ, а пъкъ овчаря се окуми на неговото мѣсто.

Ненко и Генко, като се разхладиха, продължиха пѫтя си съ бъчвата до морския брѣгъ, таркулнаха я въ морето, снеха си калпацитѣ размахнаха ги за сбогомъ и си тръгнаха. Като влѣзоха въ бащиния си дворъ — що да видятъ! Цѣлиятъ дворъ пъленъ съ овце, а Радуленко наредилъ менцитѣ — дои млѣко!

— Бре дяволе, нали те таркулнахме въ морето, що щешъ тукъ съ тия овце?

— Вѣрно е, вие ме таркулнахте, но морето, братя мои, излѣзе пълно съ стада: овце ли искашъ, коне ли, волове ли, — каквото искашъ — подбирай!

— Ахъ, ти глупако! Защо не насмете едно стадо коне!

— Конетѣ ги оставихъ за васъ! Идете вие за морски коне!

— Ще идемъ! — извикаха Генко и Ненко и влѣзоха въ избата. Изкараха две нови бъчви, натовариха ги на колата и заминаха. Когато стигнаха на морския брѣгъ — влѣзоха въ бъчвитѣ. Тогава Ненко блъсна бъчвата на Генка, а Генко блъсна бъчвата на Ненка. Бъчвитѣ затрополѣха и се таркулнаха въ морето. Вълнитѣ ги грабнаха и понесоха навжтре.

(Народна приказка)

---

info

Информация за текста

$id = 38564
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38564
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Ракът и неговите синове

Старият рак събрал в дълбокия речен вир своите малки рачета и като ги изгледал бащински, засукал си мустаците и рекъл:

— Рачета осмокрачета, рачета кривокрачета! Чуйте съвета на стария си баща: досега, чеда мои, всички ходехме назад — рачешката. Отсега нататък вие трябва да вървите напред с главата, както вървят рибите, жабите и водните змии.

Тогава се обадило най-малкото раче, което не било глупаче:

— Може, татенце, ще послушаме твоя мъдър съвет, но ти се молим да ни покажеш как се ходи напред. Ние сме мънички и не знаем.

Старият рак, който през целия си живот бил ходил само назад, изпаднал в голямо затруднение, тъй като не знаел как се ходи напред. Но за да не бъде накърнено бащиното му достойнство, решил да накаже своите рачета и почнал да ги щипе. Рачетата се разпищели и побягнали към бързея рачешката.

И останали неуки до ден днешен.

---

info

Информация за текста

$id = 21695
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21695
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Размирни години

Като орляк черни гарвани, тръгнали за леш, нахълтаха в селото даалиите и тюмбелеците. Яхнали на черни гривести коне, те развяваха алени байрачета, вързани на дългите им остри копия. Ятаганите им бяха криви, ковани от чисто сребро. Водачът им вървеше най-напред. В очите му гореше стръв, а дето стъпеше конят му — кладенче копаеше. Не беше вик на хора тяхното викане, ами беше рев на зверове. След водача на ордата препускаха на кобилки две човечета, дребосъчета, с барабани, с островърхи калпаци, със звънчета и дълги плетени коси. Те бяха барабанчиците. Старите бабички пуснаха слух, че в барабаните им имало две голи българчета, взети от люлките изтръгнали от майчината гръд. Когато първият даалиец тумкал барабана, първото българче почвало да вика отвътре:

— Тумба лумба!
Тумба лумба!

А когато замахнел с тупалката другият тюмбелек, от втория барабан се обаждало жаловито второто българче:

— Оле, мале!
Оле, мале!

Щом ордата влезе в село, стари и млади писнаха. Хукнаха да бягат — кой накъдето му видят очите. Даалиите и

тюмбелеците развяха алените байрачета по запустелите улици и почнаха грабеж. Разбиха заключените писани ракли, задигнаха премяната на девойките, огърлиците на невестите, врахелите на старите баби. Нахлуха в двора на Вехтата черква, минаха с конете през гробовете, изкъртиха тежката врата и влязоха вътре. В олтара погубиха моя дядо, стария поп Петко. Аз побягнах през задната врата и се потулих зад един голям надгробен камък. Когато зверовете излязоха вън, аз се върнах в черквата и видях, че всичките сребърни кандила, кръста и даровете ги няма. Моят дядо лежи на плочите, а над него се гърчи разпятието на Христа с избодени очи. Голям страх беше… Надвечер даалиите и тюмбелеците с натоварени коне излязоха вън от селото. Напреде им потичваше една стара жена с вързани ръце.Майката на Хайдут Велка. Хайдут Велко беше закрилник на селото. Той ходеше с дружината си по горите, вардеше жътварите по нивите, мливарите по водениците и закъснелите пътници. Народните душмани не смееха да замръкнат в нашето село.

Водачът на ордата повика кмета дяда Вълча и му поръча да стори вест на Хайдут Велка: прави що прави — до сутринта да се предаде. Ако не се предаде — още утре, преди изгрев слънце, — ще намажат неговата майка с катран и ще я запалят жива да изгори. Дядо Вълчо проводи две момчета да намерят Велка. Хайдут Велко, щом научи грозната вест, разпусна малката си дружина и тръгна към поляната накрай село, където нощуваха даалиите. Когато го хванаха народните душмани, не го погубиха, ами изкопаха една дълбока яма, изградиха му тъмница от каменни плочи, спуснаха го вътре с вързани ръце и го затрупаха. Цяла могила дигнаха отгоре му. Водачът на ордата взе от огъня една главня, заболе я на върха на могилата и рече:

— Когато тази главня пусне зелен лист — тогава ще излезе Хайдут Велко от тъмницата!

Яхнаха даалиите и тюмбелеците конете си и ударихa нагоре през храните.

Екнаха барабаните им:

— Тумба лумба!
— Оле, мале!

Затекоха дните и годините. Аз ходих в манастира „Света Троица" и там ме заполи владиката Неофит. Върнах се и започнах да служа в черквата, където служеше моят дядо. Девет години лежа Хайдут Велко в тъмницата и никой не го знаеше дали е жив. Девет години една бабичка с дълбоки като ями очи отиваше всяка вечер на страшния му гроб. Тя се навеждаше над главнята и почваше да нарежда:

— Стани, Велко, стани, сине, да помогнеш на братята си! И сълзите й капеха, капеха.

Те се втичаха по главнята надолу, сухата пръст ги поемаше. И през лятото 1876 стана голямо чудо: сухата главня, забодена над Велковата тъмница, пусна зелени клончета, напъпиха клончетата и се развиха листа. Една сутрин, когато отивах към село Кралев дол да кръщавам новородено дете, аз видях с очите си, че Велковата могила е разкопана. Надникнах в тъмницата: вътре нямаше никой.

По едно време чухме, че Велко развял знамето на свободата и с една голяма дружина потеглил към Средногорието.

Горните редове написах върху последния бял лист на евангелието Аз поп Петко, внук на погубения от даалиите отец Петко Стария.

---

info

Информация за текста

$id = 9093
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9093
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Риболовец

Дядо Спиро, старият въдичар, надвечер слезе по пътеката към зеления вир над воденицата. Наведе се и напълни с вода гърнето, в което щеше да пуща рибките, за да ги отнесе живи в къщи и да се вият на кравайчета, когато ти пържи в тигана. Сложи гърнето на тревата, седна, натъкми си въдицата, набоде едно червейче, за което мренките щяха да си дават душиците, и почна риболова.

Зад воденицата се чуваха звънци на стадо. Слънцето трепереше в листата на върбите и захождаше. Водни кончета препускаха по гладкия гръб на тихия вир, а мренките излитаха нагоре като птички, крилете им в миг изгаряха на слънцето и те падаха немощни пак във водата.

— Всички ще ми дойдете в гърнето — продума дядо Спиро, — само пазете ред, не се натискайте! За всички има място в моя тиган.

И като стисна пръчката на въдицата между коленете си, той почна да си закусва нагоре ръкавите — да не ги мокри, защото довечера ще играе тупалката по старата му гърбина. Баба Спировица на тръгване му поръча да се върне чистичко облечен.

— Хайде, първата! — провикна се старият въдичар и дръпна въдицата нагоре. На конеца увисна една пъргава черна витска мрянка, с червени перки и очи като мънистени зрънца от герданчето на луковитско девойче. Дядо Спиро я откачи полека от въдицата, потърка я по брадата си, за да бъде спорен риболовът, и се обърна назад — да я пусне в гърнето. Тогава мрянката го погледна със своите черни подводни очи и проговори:

— Моля ти се, дядо Спиро, пусни ме пак в тихия вир!

— Я! — зяпна учудено дядо Спиро. — Ти си можела да приказваш. Откъде знаеш български език?

— Ние, рибките, си имаме рибно училище. Моите другарки тъкмо влязоха в час, пък аз не си бях написала домашното упражнение и за да не ме тупа старият сом с опашката си, побягнах навън.

— Какво прави старият сом в училището?

— Той ни е учителят. У нас, който има най-дълги мустаци, него назначават за учител. Ох, боже, по-добре да беше ме натупал господин Сом, отколкото да лапам червейчето ти. Пусни ме бе, дядо Спиро!

— Защо да те пусна?

— Защото съм малка рибка. Искам да си походя на свобода. Виж каква съм хубавица. По целия Вит няма по-хубава мрянка от мене. В неделя ще има голям рибен събор под големия мост на село Ъглен. Там ще играя ръченица пред кефалите, шараните, сомовете и раците. Ако ме хареса някой лапнишаран — ще му стана невеста. Ще направиме голяма сватба.

За кум ще поканиме един делфин от Черно море. И тебе ще калесаме с бъклица. А подир сватбата ще помоля моя мъж да ме заведе в океана да видя кит. Ако искаш, и ти ела с нас.

— В морето ли? Благодаря. Не ща.

— Защо? — учудено попита мрянката.

— Защото водата е мокра.

— Ех, че си глупав!

— Не съм глупав аз, щом като зная да хващам най-сладките мренки. Не е глупав дядо ти Спиро.

И пусна мрянката в гърнето. Рибката почна да се мята нагоре.

— Слушай, хей — викна тя отвътре, — ако не ме пуснеш, ще кажа на нашия съсед рака да изпълзи на брега и да ти отреже мустака! Хубаво да го знаеш!

— Стой кротко! — обърна се дядо Спиро. — Или ще те дам на котака, когато отидем в къщи.

— Ох, деденце, не ме давай на котака! Дай ме на реката! Обещавам ти да си напиша домашното упражнение. Олеле, майчице, че тясно гърне!

— Нищо, нищо, дядовото мренче. Пък аз ти обещавам да не ти вземам наем за гърнето.

Рибката дълго се мята и отмалня. Притихна. Дядо Спиро хвърли въдицата отново и почна да си мисли как ще я занесе жива, как ще нагрее тигана, как ще отъркаля мрянката в брашънце и когато се зачерви и свие като кравайче в маслото, ще я изнесе навън под лозницата да изстине…

Тъкмо в туй време по пътеката тичешком пристигнаха две немирни момчета. Те носеха един капан, а в капана се мъдреше стар плъх, с опашка цял лакът дълга.

Като съзряха въдичаря, момчетата си пошепнаха нещо, скроиха една поразия и тихо пристъпиха зад гърба на стареца. Стигнаха до гърнето. Едното бръкна в гърнето и измъкна мрянката, а другото пусна плъха на нейното място. След като свършиха тая работа, немирниците побягнаха нагоре към воденицата, спряха на моста и почнаха да се карат кой да вземе мрянката. Дълго се караха и най-сетне решиха да я пуснат отново в реката — за да не си развалят приятелството.

Да видиме сега какво става с плъха. Като влезе в гърнето, той налапа вода и почна да вика:

— Помощ! Спасете ме, че загивам!

— Нищо няма да ти стане! — обърна се дядо Спиро, който мислеше, че мрянката вика, и бръкна в гърнето да си я попипа. Но щом се потопи ръката, набута нещо космато. Измъкна го нагоре и изтръпна от страх: рибката се превърнала на плъх.

— Магьоснице — извика старецът, — ти си се превърнала на плъх, но аз зная, че си рибка, и ще те опържа в тигана.

— Опържи ме! — обади се от вира същинската мрянка, която свободно си плуваше в дълбочините.

— И ще те изям!

— Изяж ме! — повтори рибката.

В туй време се показа от водата един рак и запълзя по гърба на дяда Спира да му реже с ножиците си мустака. Дядо

Спиро грабна гърнето с плъха и се затече към къщи.

— Брей, че тежки години настанаха за нашето племе! — разсъждаваше плъхът в гърнето. — По-напред ни ядяха само котаците, а сега почнаха и хората. Няма спасение!

---

info

Информация за текста

$id = 9080
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9080
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Самарското знаме

Музейният пазител се обърна назад и погледът му обходи широкия салон — наредените опълченци, направени от восък, черешовия топ, насочен към прозореца, ятаганите, окачени по стената, железните ризници, колесниците, старите знамена, боздуганите и като разбра, че всяко нещо си е на мястото, притвори бавно вратата и завъртя два пъти ключа. Беше късно, шумовете на големия град затихнаха, пълната месечина се показа между разкъсаните облаци и почна да наднича през прозорците. Един лунен лъч се плъзна по рамото на някаква голяма каменна статуя без глава, изправена в музейния двор, позлати грапавия камък и прониза стъклото на прозореца. Влезе в салона, устреми се право към старото знаме, самотно разперено сред една малка горица от овехтели и забравени свити знамена и озари платното. Очерта се черният кръст на знамето, окръжен със златошита украса, светна позлатеният връх на дървената дръжка. Восъчните опълченци насреща погледнаха знамето, напрегнаха своята стара памет, спомниха си нещо далечно, спогледаха се, поклатиха глава, въздъхнаха и задрямаха.

Знамето попита огненото небесно око:

— Ти, като гледаш по цялата земя, виждаш ли оня балкански връх с големия бял паметник от гранит, който разговаря с облаците?

— Виждам го — отговори луната. — Там пристигнаха тази вечер цяла дружина млади хора с шлемове от желязо и накладоха огромен лагерен огън. Планинският връх пламти.

Тъй пламтяха сърцата на поборниците за народна свобода. Техните кости почиват под камъните на паметника. Те легнаха редом с братята, които дойдоха от север, за да освободят поробения народ. Погледни навсякъде и ми кажи: има ли още

живи старци от ония, които се биха за свободата, когато аз се развявах над главите им?

Ала месечината в тоя миг потъна зад един облак и в музейния салон настана мрак. Един от восъчните старци се отпусна и почна да хърка.

— Всички заспаха. Само аз не мога да мигна. По цели нощи се измъчвам в тая стъклена кутийка и няма кому да изкажа страданията си — обади се с тихо скърцане звънливото гласче на едно овехтяло орлово перо, сложено пред разтворения пергамент, ситно изписан с чернило.

— Кой си ти, дето скърцаш в нощната тъмнина? — попита знамето.

— Аз съм едно обикновено орлово перо и гасна от мъка, защото никой не знае какво съм сторило за пробуждането на българския народ. Мъка разяжда сърцето ми.

— Че какво пък си сторило?

— Аз ли? Ще ти кажа. Двеста и седемдесет години стоях върху крилото на един могъщ орел, който летеше над целия Балкан и гнездото му се намираше под канарите, дето се издига големият гранитен паметник. Орелът беше силна птица. С голям размах движеше крилете си. Обикаляше Дунавската равнина. Неговата сянка пълзеше по високите поляни на стария Балкан. Вода пиеше от най-дълбоките планински езера. Зверовете горски трепереха, щом го зърнеха и бързаха да се потулят в шумаците. Аз бях перо, което се носеше на шеметна височина, но се отроних и паднах в Атонската гора. Един монах с горящи очи и високо чело ме намери между кипарисите, отнесе ме в мрачната си килия, издяла от мене писалка, потопи ме в една чернилница и почна да пише с мене. Много дни и нощи монахът не дигна главата си от бялата хартия. Написа една книга, която носи заглавие „История славяноболгарская“. Тая книга е светиня за новите поколения, а мен никой не ме знае. Разбра ли моята трагедия? Затуй не ме лови сън. А ти кое си?

— Аз ли, аз съм знамето, което донесе свободата на поробения народ. Някога аз имах три цвята и трепереx, щом полъхнеше вятърът. Пламтяха изписаните върху мене златни

слова, чудно грееше главичката на дръвцето ми. Изтъка ме една девойка с руси коси и сини очи, извезаха ме пръстите на едно даровито славянско чедо и докато ме бодеше с игла, то ми изпя най-хубавите песни на своя роден край. А дръвцето ми растеше в една градинка на стария руски град Самара. Когато беше живо, птичките кацаха по клончетата му, листата му шумоляха и то все навън гледаше. А през ония дни по улицата се точеше голям народ. Маршируваха полкове, търкаляха се колелата на оръдия, излети от майсторите на оръжие в Тула, искри изскачаха изпод копитата на златогриви коне.

— Къде отиват тия въоръжени мъже? — попита дръвцето птичките, които летяха навсякъде и виждаха всичко.

— Те отиват да се бият за свободата на един братски народ, поробен от векове. Вериги ще трошат.

— Ах, защо не вземат и мен! — въздишаше дръвцето и листата му капеха от копнеж.

И ето че секирата изпълни желанието му. Един ден тя го отсече, окастри клоните му и направи дръжка за знаме…

— Тъй ли беше? — попита знамето дръвцето си. Дръвцето изпращя, но не можа нищо да каже, защото сухите дървета нямат памет.

— Двамина мъже — продължи знамето — ме отнесоха в белокаменна Москва. Там пренощувахме с дръвцето в една стара църква. Хиляда уста ни целунаха. На 6 май 1877 година аз видях за първи път български войници, които бяха тръгнали редом с братята руси да се бият за свободата. Бяхме в Плоещ. Седем хиляди опълченци стояха в строили редици, замръзнали пред палатките си. Там главнокомандващият, командирите на дружините и трима опълченци забиха с чукче гвоздеите и ме прикрепиха към дръвцето, с което вече никога не се разделихме. Когато знаменосецът ме издигна и аз се развълнувах във въздуха, един глас извика:

— Гледайте, гледайте! Нещастна България излиза от гроба?

Сълзи потекоха по страните на суровите мъже. Те снеха калпаците си, набучиха ги върху щиковете, дигнаха ги нагоре и

ревнаха: „Ура!“ Едри майски дъждовни капки разхладиха главите им.

Знамето млъкна. В салона настана тишина, само восъчният старец хъркаше.

— Кажи какво стана по-нататък! — помоли се орловото перо.

— По-нататък аз почернях и погрознях от пламъците на боевете. Вражи куршуми превърнаха платното ми на решето, разкъсаха ми златните букви, един ятаган разсече дръвцето ми.

— Не съм аз — обади се от стената окаченият назъбен ръждив ятаган и гузно се укроти в мрака. Той беше извършил големи и черни престъпления през своя век. Той можеше да разкаже за клането на невинни мъже, жени и деца в Батак, но висеше над черешовия топ — мрачен, ръждив и мълчалив. Боеше се от съда на правдата.

— Макар че съм избеляло — продължи знамето, — в паметта ми пари като въглен споменът за оня страшен ден, когато пламна битката за Стара Загора. Само четири дружини български доброволци се опълчиха срещу огромната войска на Сюлеймана, която се зададе от юг като буря и затъмни небосвода. Страшен грохот на оръдия и рев на настървени хора оглуши равнината. Опълченците бяха решили да победят или да умрат достойно за своя народ и ме издигнаха високо. Сюлеймановите табори пристигаха на вълни, като облаци от гарвани връхлитаха и опълченските дружини бързо оредяваха. Един след друг падаха поборниците. Тогава аз чух гласа на едно момче, на име Стоян Станишев, дошло от Парижкия университет да се бие за свободата на своя роден край.

— Да умрем, братя! Тук да паднем за отечеството! Нашата кръв ще спаси България!

Но един куршум прониза челото му, повали го на земята й прекъсна пламенните му думи.

Три пъти враговете ме отнемаха от ръцете на българите. Първия път ме отърва незабравимият полковник Калитин, но докато ме издигне, враговете го намушкаха с щикове, пронизаха го с куршуми и слабата му десница ме изтърва. Повторно ме

освободи от плен силният и снажен опълченец Начо Иванов, но и той рухна, улучен от оловен отомански куршум. Падна отгоре ми, затисна ме. Българите ме изтеглиха изпод трупа на своя другар, но още веднъж ме изтърваха и когато най-сетне ме освободиха и понесоха назад, от опълченските дружини бяха останали само шепа грохнали бойци. Те отстъпиха в Балкана, спряха се запъхтени на един връх и с тъга гледаха пламъците на отново поробения и запален град…

А на Шипка моите опълченци бяха останали само две хиляди и четиристотин души. Сюлейман паша пъплеше към върха с петдесет батальона. През оня горещ ден, когато нашите оръдия спряха своя тътнеж, защото нямаха снаряди, и пушките бяха останали без патрони, опълченците събаряха камъните върху главите на настъпващите врагове и хвърляха върху им телата на мъртвите си другари. Тогава аз се веех на същото място, където сега се издига паметникът, и треперех: генерал Столетов беше заповядал да ме изгорят, ако врагът заобиколи отвсякъде нашата дружина.

Знамето млъкна. Лунният лъч повторно прониза стъклото. Ръждивият ятаган се озъби.

— Свърши ли? — попита орловото перо.

— Свърших — отвърна Самарското знаме.

— Твоята история е необикновена. Тя трябва да бъде разказана на поколенията. Щом се покаже месечината, аз ще потопя острието си в чернилницата на музейния пазител и ще запиша историята върху последната свободна страница на голямата разтворена книга с листове от пергамент. Ще я запиша точно така, както ми я разказа. Когато пазителят я прочете, ще разбере какво перо съм аз и ще ме сочи с гордост на посетителите. Лека нощ, старо знаме!

Знамето кимна леко с главицата на дръвцето си и заспа дълбоко.

---

info

Информация за текста

$id = 3407
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3407
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Самотната елхица

Малката елхица стоеше самотна край големия път, който се спуща към града. Далеко зад нея се тъмнееше старата гора, където нощем виеха вълци, подскачаха катерички по оголените клонки, тичаха бързоноги зайци. Валеше. Хладните капки се оттичаха по иглиците на самотното дръвце като сълзи. Зайчето, което носеше име Лъв без опашка, спря пред елхицата и повдигна учудено нагоре очи.

— Защо плачеш? — попита то.

— Защото съм малка и самичка. Наоколо няма нито едно дръвце. Зимният вятър ме огъва до земята. Вълчият вой в гората ме плаши.

— Ти си едно глупаво дръвче — рече Лъв без опашка. — Защо не отидеш в гората? Там има вековни борове. Ще се подслониш под могъщите им клони, ще се потулиш на завет. Катеричките ще те замерят с шишарки. Те са много весели.

— Не мога — въздъхна елхицата.

— Защо?

— Защото съм закована на едно място. Имам корен. Много пъти съм се мъчила да се отскубна и да се махна оттука. Ще ми се да сляза долу в овчарската колиба и да видя агънцата, които блеят много сладко, а най ми се ще да видя децата, които живеят в топли стаички, спят на креватчета, пият мляко и дърпат опашките на котките. Чудни неща ми разказва вятърът за тях и за бащите им, които работели в една фабрика с комин, висок до облаците.

— Значи, ти искаш да отидеш при ония смешни човечета, които имат само два крака? Добре, ще уредя тая работа — поклати глава Лъв без опашка. — В овчарската кошара има едно бяло агънце. То ми е приятелче. Ще го помоля да каже утре на

овчаря като тръгне за града, да те отсече и да те отнесе при децата.

— До края на живота си ще ти бъда благодарна, ако ми направиш тая добрина. Но ти не се ли боиш от овчарското куче?

— Мене не ме е страх, защото нося име Лъв, макар че съм без опашка.

Когато настана вечер и всички заспаха, Лъв без опашка слезе пред кошарата и почна да дращи вратата с лапичките си.

— Кой е? — обади се отвътре бялото агънце.

— Аз съм Лъв без опашка.

— Какво искаш?

— Слушай, ако си ми приятел, събуди овчаря в зори и му поръчай, като минава край самотната елхица, да я отсече и отнесе на децата!

— Добре — отвърна бялото агънце. — Друго?

— Друго няма. Лека нощ!

В зори то почна да блее толкова силно, че дигна на крак цялата кошара. Овцете се размърдаха, кучето залая, овчарят се пробуди, грабна ведрото и почна да дои мляко. Като напълни голямото ведро, той го натовари на каручката, впрегна кончето и потегли за града. На минаване край елхицата овчарят си спомни, че фабричният вратар му беше поръчал да занесе една елха за децата, затуй спря каручката, грабна секирата и отсече самотното дръвче с един замах и го хвърли върху ведрото.

Подир един час овчарят стигна във фабриката. Вратарят пое елхицата, усмихна се и я отнесе в един голям салон, където имаше много столове, а по стените окачени портрети.

„Ей сега ще ме насече на парчета и ще ме хвърли в печката, за да ме изгори“ — помисли си с ужас елхицата.

Но вратарят не я изгори. Той й направи кръстовидно стоило и я изправи насред салона. Цял ден елхицата стоя правичка. Надвечер дойдоха три девойки. Те донесоха свещички и най-чудни украшения: картинки, позлатени орехи, птичета. Почнаха да кичат елхицата и я накичиха тъй хубаво, че когато тя се погледна в насрещното огледало, цялата затрепери от вълнение. Под нея девойките наредиха чудесни подаръци за

деца: обувки, чорапи, кукли, кончета, футболна топка и книги с картинки.

На Нова година подир пладне в големия светнал салон нахълтаха стотина деца. Те заобиколиха елхата и я загледаха очаровани. Свещичките пламтяха, по клончетата златните орехи грееха, птичетата се люлееха с разперени крилца. Тогава елхицата рече със своето дървено гласче:

— Мили деца, аз съм най-щастливото дръвце на света. Къде е моят приятел Лъв без опашка, да ме види?

— Тук съм! — изкрещя Лъв без опашка и раздвижи големите си уши зад големия прозорец. Той се беше покатерил върху купчината сгурия пред прозореца и наблюдаваше празника.

— Я вижте зайчето! — извика едно момиченце, което имаше на главата си качулка със заешки уши.

Всички погледнаха натам, но Лъв без опашка беше вече изчезнал.

— Ти си зайче! — весело се развикаха децата и се наредиха едно след друго, да си получат новогодишните подаръци.

---

info

Информация за текста

$id = 3414
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3414
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Синьото цвете

Над чешмата до високия плет, който огражда дядовия Медарков пчелин, през пролетта падна едно мъничко семенце. Довеяно от незнаен край, то се намести в рохкавата пръст зад един камък, пукна се и поникна. Две зеленикави листенца, като крилца на пеперудка, трепнаха под сянката на камъка. На същото място се беше вече източила една дългостеблена тиква. Нейното дебело въже пълзеше нагоре по плета и разтваряше големи зелени листа като дъждобрани. Веднъж, като се обърна назад, тиквата съзря до корена си слабо растение и кипна. Зашумоля гневно с листата си.

— Що щеш тука? — викна тя. — Не знаеш ли, че аз съм господарка на тай земя? Кой ти позволи да смучеш сока на моята пръст?

Малкото стръкче се дръпна уплашено:

— Аз бях семенце. Вятърът ме донесе тука. Без да ща паднах до твоя корен и поникнах.

— По-скоро да се махаш или ще те покрия с най-големия си лист и ще те държана тъмно, докато загинеш!

Като чу тая закана, стръкчето се опита да се отскубне и избяга, но коренчето го държеше здраво там, където се беше родило. И нали стръкчето беше боязливо, то се потули зад големия камък — да не го вижда тиквата.

Преваляха пролетните дъждове. Слънчевите лъчи подсушиха намокрените гнезда на птиците. Дигнаха нагоре глави дядовите Медаркови слънчогледи. Пчелите тръгнаха за мед. Тиквата се разклони и покри целия плет. Най-горе върху трънето се появи един зелен плод като краставица. Той бързо порасна. Стана голям и почна да жълтее. Тиквеното въже се радваше:

— Ох, на мама хубавицата! Де родих най-голямата тиква на света!

А стръкчето се гушеше под сянката на камъка и не смееше да порасне.

Веднъж върху камъка кацна едно птиче-чуруличе и се залови да си точи човката.

— Ай, стръкче недорасло! — извика птичето. — Защо се криеш в сянката на студения камък? Ти ще загинеш, ако не се покажеш на слънцето. Дигни се нагоре към светлината.

— Страх ме е — отвърна стръкчето.

— От кого?

— От тиквата. Тя не може да ме понася.

— Не се бой от тиквата. Тя не гледа вече надолу. Такива като нея, покачат ли се на високо място, забравят ония, които са долу.

В туй време край плета мина едно магаре и захвана да се дръгне.

— Хей — викна му тиквеното въже. — Я погледни моята дъщеря! Не е ли по-хубава от слънцето, а?

— Не е — отвърна равнодушно магарето.

— Осел! — презрително рече тиквата. — Няма ли кой да ти одере кожата и да направи от нея тъпан.

— Ти да мълчиш — изви око нагоре магарето, — защото, когато огладнея, ще дойда да изям дъщеря ти!

— Черна чума да те изяде! — почна да го кълне тиквата и целият дядов Медарков плет са разтресе.

Отиде си лятото. Малкото стръкче, насърчено от крилатата гадинка, се дигна нагоре, разпери листенцата си й потъна в есенната позлата. Три дни го милва кроткото слънце. На връхчето му се появи една пъпка, наедря и се пукна. Едно мъничко синьо цвете се усмихна като око на дете.

Слънчогледовите пити станаха като трапези. Пчелите напълниха кошерите с мед! Веднъж на чешмата спря задъхан и ожаднял пътник с разтворена риза на гърдите, леко бяло палто и сребърна коса. Подире му дотърча мургаво девойче с червена панделка на главата.

— Татко! — развика се девойчето. — Да не пиеш студена вода…

— Защо? — попита бащата.

— Защото си уморен бе, татко!

Бащата седна на тревата да отдъхне, а момичето надникна през плета на пчелина:

— Колко много кошери? Татко, ще ми купиш ли мед?

— Ще ти купя, но ти днес нищо не си ми подарила.

— Какво да ти подаря? — замисли се девойчето и залута поглед наоколо. Щом съзря синьото цвете под камъка, то ахна, наведе се и го откъсна. Сетне коленичи пред баща си и го бодна на палтото му, точно там, където тупкаше бащиното сърце.

— Хубавинко ли е, татко? — попита момичето.

— Чудно хубаво.

Сърцето на човека с бялата коса полека тупкаше.

— Кое си ти, дето тупкаш вътре? — попита цветето.

— Аз съм сърцето на този човек.

— Какво работи той?

— Пише денем и нощем книги за деца. Много е уморен. Той умее да разказва смешни истории. Затуй портретът му е окачен в училищните стаи, а народната власт окачи на гърдите му Червеното знаме на труда. Да видиш колко обича малките!

— Ами такива цветчета като мене обича ли? — плахо попита цветенцето.

— С цялата си душа.

— Какво ли ще ме прави?

— Ще те натопи довечера в една чаша с вода и докато пише — все тебе ще гледа.

— Аз съм най-щастливото нещо на земята! — промълви синьото цвете.

Изведнъж човекът извърна главата си и се загледа към пчелина. Цветето също премигна с листенцата си и що да види, магарето, което се беше заканило, че ще изяде тиквата, дърпаше разклонението вече надолу и го свличаше. Пъпчивата тиква тупна на земята, удари се върху камъка и се пукна. Магарето я захапа.

— Олеле! — развика се отчаяно омаломощеното тиквено въже. — Този осел яде дъщеря ми. Тя е най-хубавата тиква на света!

— Най-хубавата тиква ще нахрани най-умната глава! — философски проговори магарето и повлече тиквата.

Човекът със синьото цвете, който разбираше от магарешки език, се усмихна и тръгна по пътеката нагоре към дома си. Мургавото девойче го хвана подръка и закрачи редом с него.

---

info

Информация за текста

$id = 3391
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3391
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Сиромашка правда

Живеел един грънчар — сиромах човек. Той правел гърнета, паници и стомни от глина, изпичал ги хубаво в грънчарската си пещ и обикалял селата — да разменя стоката си със зърно. Този грънчар имал един дръглив кон, който теглел каручката му, и един син — Иванчо, — много отракано и умно момче. Когато момчето станало на осемнайсет години, бащата натоварил каручката с грънци и рекъл:

— Сине Иванчо, ти си вече мъж. Време е да ме отмениш. Сядай на каручката и тръгвай да продадеш грънците. Додето се върнеш, аз ще измайсторя други. Няма да те уча какво да правиш, защото ти си имаш ум и разум. Ще ти кажа само едно: на отиване мини по горния път, а на връщане — по долния. Насред полето има един кръстопът. Като стигнеш там на връщане — изправи се с лице срещу месечината и дигни лявата си ръка. Тя ще ти покаже правия път. Ако тръгнеш надясно — ще стигнеш до свърталището на разбойниците. Хайде на добър час!

Подкарал Иванчо каручката и пътувал седем дни. На осмия осъмнал в едно село, потънало до гуша в сиромашия. В селото имало само десетина богати хора — кметът и неговите брадати съветници. Те дерели кожата на селяните и живеели нашироко. Разпрегнал Иванчо коня си на пазара и почнал да вика:

— Грънци продавам! Евтино ги давам! Паничка жито за шарена делва!

Но никой не излезнал да купи нещичко, защото житниците на селяните били отколе изпразнени. Младият грънчар се поомърлушил: ще пренощувам — рекъл си — и ще бягам оттука.

Вечерта на мегдана се изправил селският барабанчик и затумкал барабана:

— Продава се — викнал той — стогодишното общинско торище, натрупано накрай село. Който го вземе — няма да загуби!

— Я да го купя аз! — рекъл си Иванчо и тръгнал към общината.

— Ти какво ще дадеш за нашия стогодишен тор? — попитал го кметът.

— Давам — отвърнал Иванчо — каручката е всичките грънци.

— Малко е — поклатил глава брадатият кмет, — понади още!

— Давам и дръгливия си кон! — викнал грънчарят. Кметът се обърнал към деветимата си съветници:

— Какво ще кажете, да му дадем ли нашето непотребно торище?

— Давай го — отвърнали съветниците. — Ти ще вземеш каручката и дръгливия кон — да се разхождаш с кметицата, а пък ние ще си поделиме грънците.

Направили продажбата. Като станал стопанин на стогодишното общинско торище, Иванчо дълго мислил що да стори с него и най-сетне решил да го раздаде на сиромасите. Извадил последната си пари, платил на барабанчика и го накарал да удари още веднъж барабана и да обади на селяните, че който има пустала нива, може да си откара безплатно тор, колкото иска. Впрегнали сиромасите колите си и загребали торището. Цели двайсет дни карали угнил тор по нивите си. Най-сетне пристигнал последният сиромах и почнал да обира пепелчука. Не щеш ли, лопатата му ударила в камък. Като разринал пръстта, сиромахът открил една голяма гладка плоча.

— Стой! — викнал Иванчо. — Аз да видя какво има под плочата! — и се навел.

Отместил плочата и прехапал устни: под камъка била наместена сребърна делва, догоре пълна с жълтици.

Сиромасите си глътнали езиците. Кметът и брадатите съветници почнали да го усукват:

— Ние — рекли — сме ти продали торището, но делвата под камъка си е наша.

Тогава се намесил благодарният народ. Сиромасите почнали да викат:

— Делвата е на момчето! Тя беше заровена в самото торище. Никой няма право да му я отнема!

Ура-тута, най-сетне се спогодили: сребърната делва да остане за общината, а жълтиците — за Иванча. Купил си Иванчо един хубав кон като мряна, с черна опашка до земята, пресипал жълтиците в нови мешинени дисаги, преметнал ги на коня, наместил се върху седлото и потеглил назад — към своето село. Поел по долния път, както му поръчал бащата.

Но преди да се отдалечи, кметът събрал своите брадати съветници и викнал:

— Ние трябва да отнемем жълтиците на оня грънчарски син. Изведнъж деветимата съветници дръпнали брадите си и останали голобради.

— Препашете ятаганите! — повторно извикал кметът.

Девет черни ръце се протегнали към стената, откачили девет тежки ятагана и ги препасали на кръстовете си.

— Яхнете най-бързите коне, преварете оня с дисагите, отсечете му главата и преди да пропеят първи петли, искам дисагите тук да бъдат!

Деветимата разбойници изскочили навън, влезли в заключения с три ключа общински яхър, яхнали най-бързите коне и изчезнали в нощта.

В туй време Иванчо безгрижно се клател на конското седло и свирукал. Греела пълна месечина. Конят вървял по едно равно поле. Насред полето, сякаш изпод земята излязъл, насреща му се задал друг конник — млад човек с висок калпак като Иванчовия, с черни огнени очи и секира през лявата ръка.

— Къде, побратиме? — попитал чужденецът. — Отивам ей — отвърнал Иванчо.

— Ще ме приемеш ли да ти бъда дружина?

— На драго сърце — отвърнал Иванчо, — аз за другар душата си давам.

Тръгнали двамата един до друг и заприказвали сърдечно. Стигнали на един кръстопът.

— Сега накъде? — спрял коня си Иванчо, но изведнъж се досетил за бащината си поръка, обърнал се с лице към месечината и дигнал лявата си ръка. — Нататък — рекъл той, — там е правият път.

И бутнал коня си наляво, но чужденецът отбил надясно и викнал със заповеднически глас:

— Върви след мен!

— Чакай, побратиме — рекъл Иванчо, — този път не води към хубаво място. Той ще ни изведе в свърталището на разбойниците.

— Ти щом си с мене, от никакви разбойници да не се боиш! — обърнал се чужденецът и размахал секирата си.

Иванчо покорно препуснал подире му.

Извървели полето. Навлезли в една гора. Цяла нощ се блъскали в тъмнината. Наближавало да съмне, когато стигнали в едно непознато село. Тръгнали по улиците, но никъде не видели жива душа, нито светлинка. Спрели пред една кръчма. Вратата — отворена, а вътре — никой. Слезли от конете, запалили една свещица, седнали до една маса и изкарали, каквото носели, да похапнат. Пили по една паничка вино, което наточили от кръчмарското буренце. Иванчо почнал да се прозява. Другарят му рекъл:

— Ти, побратиме, лягай да поспиш, а пък аз ще ида да разбера какво има в селото.

Иванчо се изтегнал до камината, а оня със секирата излязъл. Дълго ходил насам-нататък и се ослушвал. Мъртва тишина, хората сякаш били измрели. Но ето че както пристъпвал лекичко като елен, момъкът изведнъж замръзнал на мястото си и притаил дъх. Наблизо изпод земята се чули сподавени човешки гласове. Наближил крадешком до мястото, където се чували гласовете, и видял гривна на кладенец. Трябва да е пресъхнал, щом има вътре хора. Но да ги чуем какво приказват.

— Грънчарският син отколе е влязъл в кръчмата! — обадил се един от гласовете.

— Той е уморен, ще пие паница вино и ще заспи като заклан — прошепнал втори глас.

— Трябва вече да е заспал, защото още преди един час чухме тропота на коня му — изръмжал трети глас.

— Време е! Излизайте един по един навън! — изкомандувал първият глас.

Иванчовият побратим стиснал здраво дръжката на секирата си и приближил до кладенеца. Ето го първия разбойник! Щом си подал главата над гривната — момъкът замахнал.

— Веднъж удрям — извикал той, — дваж не повтарям! — и главата на разбойника се търкулнала.

Появил се вторият.

И с него се случило същото.

Третият.

Четвъртият.

Петият…

Най-сетне — троп! троп! троп! — подал глава и последният.

— Къде сте? — извикал той, но само за един миг Иванчовият побратим свършил и с него.

След това се върнал в кръчмата и събудил Иванча.

— Ставай — рекъл той — да ходиме, защото ни чака дълъг път.

Пак яхнали конете. Цял ден препускали. Девет реки прегазили, осем планини прехвърлили. Затъмнели в един голям град. Отбили се в най-големия градски хан, хубаво се навечеряли и легнали да спят.

В тоя град господарувал един зъл цар. Щом узнал, че в хана са отседнали незнайни пътници, той изпратил своите слуги, да узнаят що за хора са, откъде идват и какво носят. Слугите на бърза ръка узнали всичко и като разправили на царя, че пътниците носят дисаги с жълтици и само една малка секира, очите на злия цар пламнали:

— Ще им вземем и парите, и главите. Поканете ги в двореца утре! На другия ден самият царски виночерпец отнесъл в

големия хан бъклицата и поканата на царя.

— Хубав ли е дворецът на царя? — попитал Иванчо пратеника.

— Дворецът е хубав и не толкоз, но княгинята няма равна на себе си в целия свят.

— Бре, хайде тогава да я видим! — скочил Иванчовият побратим. Купили си нови дрехи, обръснали се, засукали мустаците и се упътили, към двореца. Парите оставили в хана — под ключ.

Царят посрещнал гостите, плеснал с ръце й поръчал да ги нагостят с най-хубавото ядене. Когато се нахранили, както трябва, царят пак плеснал с ръце и викнал:

— Донесете виното!

Тогава се появила със златна бъклица на сребърен танур самата царска дъщеря и цялата стая грейнала. Иванчо онемял: което е право—право, такава хубавица не бил виждал през живота си. Момата го изгледала много жално, когато му подала бъклицата, но нищо не рекла. Додето се изреждали другите на трапезата да опитат царското вино — Иванчо не снемал очи от нея.

— Харесва ли ти? — попитал го царят. — Много — отвърнал Иванчо.

— Да тия дам за жена, щом е тъй.

Иванчо погледнал побратима си.

— Вземи я — пошепнал пратеникът, — аз като съм с тебе, от нищо се не бой.

Направили голяма сватба. Додето всички се веселили, царската дъщеря, която също се била захласнала подир Иванча, тайно-ронела сълзи и бършела очите си с копринена кърпичка. Защо плачела хубавицата? Тя плачела, защото знаела, че на този момък е настъпил последният час. Четиридесет пъти нейният баща я женил за какви ли не момци и всяка нощ, когато тя и младоженецът се прибирали да спят, злият цар изпращал своята змия-пепелянка да клъвне момъка между веждите. Пепелянката се промъквала в младоженската стая през ключовата дупка. За другите, които били царски и болярски

синове, княгинята плакала и не плакала, но за Иванча й се късало сърцето.

Свършила сватбата. Млъкнали певците и цигуларите. Прибрали се Иванчо и невестата да спят в една стая. Заключили позлатената врата. А Иванчовият побратим се изтегнал до прага на стаята, постлал си кожухчето и легнал, като сложил главата си на секирата.

Минало полунощ. Иванчо и царската дъщеря заспали, а побратимът лежал, гледал към тавана и слухтял. Като се обадил първият петел в царската градина, той чул тихо шумолене. Извил очи и видял, че по стълбите пълзи една пепелянка, с вирната нагоре глава. Затворил си очите. Преструпил се на заспал. Змията се плъзнала по гърдите му, изправила се на вратата и тъкмо когато си навряла главата в ключовата дупка — Иванчовият побратим скочил на крака, грабнал секирата, замахнал и ударил пепелянката.

— Веднъж удрям, дваж не повтарям! — викнал той.

В стаята на младоженците паднала отсечената змийска глава, а пред краката му се свлякло люспестото тяло на влечугото.

Като свършил и тая работа, побратимът похлопал на вратата, събудил младоженците и ги извел тихомълком от двореца. Отишли в хана, прибрали дисагите и преди да се събуди царят, двамата конници препуснали към гората. Седнала напреки на коня пред Иванча, царската дъщеря треперела като лист, но Иванчо й шепнел на ухото:

— Не бой се, докато е с нас моят верен побратим!

Седем дни и нощи препускали през гори и планини. Най-сетне стигнали Иванчовото село. Преди да влязат в селото, Иванчовият побратим спрял коня си и рекъл:

— Моят път беше дотука. Приберете се в грънчарския дом и живейте честито и справедливо. Прощавайте!

— Какъв човек си ти и кой те проводи да ме вардиш по пътя? — попитал Иванчо.

— Аз съм народен воин. Проводи ме моята майка да те пазя, защото стори голямо добро на сиромасите.

— Как се казва твоята майка?

— Правда сиромашка.

И щом изрекъл тия думи, побратимът изведнъж се изгубил, сякаш потънал в земята.

— Чуден човек! — промълвил Иванчо и препуснал към грънчарницата с царската дъщеря на коня.

---

info

Информация за текста

$id = 3563
$book_id = 652
$book_id = 3889
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3563
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Славеят
Татарска народна приказка

Живееше някога един търговец. Богат човек. Той имаше неброено имане. Къщата му беше постлана с персийски килими, на масата си имаше съдини от китайски порцелан, дрехите му бяха тъкани в Турция, а край него шетаха прислужници от Индия.

От всички краища на земята търговецът носеше скъпоценни вещи.

Ала най-скъпото в неговия дом беше славеят, заключен в една клетка. Стените на клетката бяха изплетени от сребърни пръчици, покривът беше направен от кристални плочки, а подът — постлан със златни песъчинки.

Търговецът беше готов душата си да даде за славея. Всяка сутрин, на пладне и при залез слънце прислужници подаваха на славея студена водичка в седефена раковина и най-сладки зрънца, изсипани върху чинийка от кехлибар. Славеят нямаше за нищо грижа, но тъгуваше за росния листак на горите, за прохладата на сенчестите градини и свободния въздух. Затуй песента му беше тъжна. А пееше този славей чудно хубаво. Когато почнеше, всичко наоколо занемяваше.

„Много по-добре му е тука, отколкото на свобода“ — си мислеше търговецът, когато чуеше песента му. Един ден търговецът реши да замине в някаква далечна земя по търговска работа.

Тогава славеят почна да му се моли:

— Чуй ме, стопанино, ти винаги си бил добър и си изпълнявал молбите ми. Сега отиваш в моята родина. Там, в една градина, където зреят нарове, живеят моите братя и сестри. Моля ти се, иди при тях и им кажи, че съм жив и здрав,

от нищо не се оплаквам и на всички изпращам най-сърдечни поздрави.

— Добре — отговори търговецът, — ще изпълня молбата ти.

И тръгна на път.

Отиде той в далечната страна. Продаде стоката си, накупи скъпоценни вещи и като свърши работата си, тръгна да търси наровата градина, където живееха славеите. Дълго време обикаля, най-сетне я намери. Всичките дървета в тая градина бяха отрупани с нарове, които светеха като малки месечини. Благоуханният въздух наоколо трепереше от славееви песни.

Загледа се търговецът и що да види — на всяко клонче кацнал славей и пее весела песен. Но един от тях извиваше такава мелодия, че никой не можеше да се сравни с него.

„Тези трябва да са роднините на моя певец" — помисли си търговецът и като наближи до славея, който пееше най-хубаво, викна:

— Хей, славейко! В моя дом живее твоят брат, заключен в сребърна клетка. На всичките славеи в тази градина той изпраща най-сърдечни поздрави и поръча да ви кажа, че е жив и здрав, хубаво си похапва, сладко чурулика и за нищо не тъгува.

Като чу тия думи, гласовитият славей изведнъж тупна на земята като прострелян.

Търговецът се смая. Наведе се над птичката, но тя вече не дишаше. Крилцата й бяха разперени, човката й — отворена, лежи и не мърда.

— Не трябваше да й напомням за брат й — рече си търговецът. — Трябва да й е било много мъчно за него… Няма що… свърши се.

И като протегна ръка, търговецът хвана мъртвата птичка и я хвърли върху тревата, настрана от пътеката.

Но щом се удари в земята, славеят изведнъж оживя. Литна нагоре, раздвижи клончетата и потъна в дълбочината на градината.

— Хей къде бягаш? — викна търговецът. — Кажи: какво да занеса на твоя брат? Сега той чака от тебе вест.

Но славеят нищо не му отговори.

Тръгна си търговецът с наведена глава. Като се прибра в своя дом, заключеният славей го попита:

— Стопанино, намери ли моите братя и сестри?

— Намерих ги и предадох поздравите ти — отвърна търговецът, — но твоят брат пет пари не дава за тебе. Той дори не пожела да ме изслуша, а се престори на мъртъв. Добре го направи — и крилцата си разпери, и човката си разтвори, по нищо не можеш и да го разбереш, че е жив. Наведох се аз да го хвърля настрана, но той — хитрецът, — щом се докосна до земята, мигом оживя, разпери крилца и отлетя в градината. Даже не каза едно благодаря за твоите поздрави.

Като чу тия думи, заключеният славей почна да тъгува Цял ден не клъвна нито едно зрънце и не посегна да сръбне водичка от седефената черупка.

А на другата сутрин, когато един от прислужниците му донесе прясна водичка и отбрани зрънца върху кехлибарената чинийка, го завари мъртъв в клетката.

Търговецът без малко щеше да заплаче от мъка. Какво не направи, за да съживи своя любим певец, но нищо не помогна. Най-сетне търговецът махна с ръка и рече:

— Махнете го!

Един от прислужниците хвана птичката, отнесе я в градината и я захвърли отвъд оградата, на поляната.

Щом тупна славеят на зелената трева, изведнъж трепна, разпери криле, дигна се в свободния въздух и като запя всеело — полетя към своя роден край.

— Благодаря ти за добрия съвет! — изчурулика той на прощаване към търговеца.

Така че търговецът, без да се досети, разказа на славея как да се спаси. И онова, което търговецът не можа да разбере, го разбра славеят.

---

info

Информация за текста

$id = 13214
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13214
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Слепият гъдулар

Името му беше Тилилей, а селяните от делиорманското село Орлица му думаха Талей. Талей имаше една орехова гъдулка, една дарена ръка, която с лък цели пет години радва душите на орличани, но той си нямаше очи. Дочуваше шума от крила на орел, кога се вие на витло във вишното небе, а какво е орел, не знаеше. Нощем седеше на тревата под стряхата на полусрутената Хаджийска воденица, а малката кахърна чешма му разправяше една безконечна история, някогашна, до немай-къде жална, отколе забравена. Далече някъде в глухото поле блееше изгубено агне, клони шумяха над главата на слепия. От време на време той дигаше нагоре празните си очи към звездния рой и пълната месечина. Окъснял жътварин със сърпалник на рамо и разведрени от лятната, вечер очи тихо слизаше по бялата пътека към чешмата, наливаше кратунката си и питаше слепия:

— Какво гледаш нагоре, Талей?

— Звездите.

— Че ти виждаш ли ги?

— Не ги видя, но ги чувам. Цяла нощ те плуват и пеят, но техният глас не е като човешкия.

— Ами какъв е?

— Не го зная — чуден. Сърцето ми се топи, като ги слушам. Казват, че звездите падали от небето тъй, както падали узрели круши, когато лъхне вятър. Аз не ги виждам, но чувам как падат. И щом някоя тупне на земята — другите охкат. Да видиш как охкат и плачат! Не мога да заспя цяла нощ.

— Не можеш, Талей, защото не ти е уморена душицата. Я да си връзвал като мене от тъмно до тъмно снопи, че да си обхтан и грохнал от работа — какъв сън ще спиш! Не звезди и щурци да

ти пеят, ами топове да гърмят на ухото ти, няма да се пробудиш. Не е ли тъй?

— И да дойда на нивата — отвръщаше слепият, — какво ще правя, когато не виждам ръкоите? Само ще преча на жътварите и ще тъпча храницата.

— Кой ти дума? Ти си гледай гъдулката.

Но Талей жадуваше да види бял свят.

Никой от Орлица не знаеше откъде е дошъл слепият гъдулар. Преди пет години, един съботен ден, на задушница, рано сутринта баба Тиша, дето шъташе във вехтата черква, излезе от къщи и се упъти нагоре да удари клепалото. На мегдана тя видя един човек чужденец, другоселец, облечен с вехти дрешки, на рамото му кожена торба, а в торбата — гъдулка. Бабичката отиде при него, разгледа го, окашля се и зина:

— Кой си ти, човече?

Чужденецът й отвърна:

— Аз съм Тилилей.

— Кой Тилилей?

— Тилилей слепият.

— Откъде идеш?

— Ида от тъмнината.

— От тъмнината ли? Майчице, от каква тъмнина? Ами що щеш тука?

Слепият не отвърна. Баба Тиша мръдна, би клепалото, разтреби, донесе вода, премете целия двор, върна се и го найде пак на същото място. Седнал на един камък човекът, дълбоко замислен. Попита го:

— Чакаш ли някого?

— Никого. Дойдох при вас. Вчера, като минах през горещите жита, питах жътварите не знаят ли някъде мост да има. А те ми рекоха: защо не идеш на Орлишкия, вашия де. Минува ли много свят по него?

— Уха, как да не минува. Цяла Орлица и девет села наоколо. По цялата равнина други мост няма.

— Заведи ме там, бабо!

Баба Тиша го улови за ръката, тръгна и го заведе. Талей вървеше по дългия висок мост и стъпките му кънтяха. Сякаш падаха в обистрената вода като камъни и се давеха в дълбочините. Мина отвъд къде нивята, седна под върбата, дето е отляво, с щърковото гнездо, опря гръб върху напуканата кора на приведеното дърво и там остана. Занизаха се дни, месеци, години.

Първата нощ нощува под тежко наведените клони. Малките щъркчета от горното гнездо до късна доба жумоляха на своя пилешки език, като дъждовни капки в утаен вир и му вълнуваха сърцето. На другия ден, когато роса пророси гнездото и слънцето окъпа черното му чело, той извади от коженaта торба гъдулката си и потегли лъка по жиците. Тогава щъркчетата замълчаха. Орличани се задаваха с коля, някои от тях спираха да го послушат и сетне потегляха надоле в златната далечина, като се чудеха откъде им е дошъл. А слепият нареждаше, но то не беше песен, а душа, която се бие в мрака и жадува да види бял ден.

Вечерта добрата шътачка баба Тиша му донесе в пола порязаници, една питка и малко жито със захарче върху питката. Даде му да хапне, па го попита:

— Къде ще легнеш?

— Тука ми е добре.

— Недей тъй, ами ела подире ми. Гледай най-долу, къде се белее един комин сред върбалака, там е пустата Хаджийска воденица. Днес, като се размислих, реших, че там ще бъдеш добре. Хубаво е човек да има подслон. Утричком, поглеждаш, паднал дъжд. Като те намокри, на кое огнище ще стоплиш кокалите си?

Талей се обърна:

— Моята кожа е обръгнала. Но щом като ме каниш…

И тръгна подире й по хладния пясък край реката. Преминаха през тънките върбови храсти, от които орличани плетяха кошници за грозде и кошове за слама. Стигнаха воденицата. Баба Тиша го спря.

— Насреща, чуваш ли, под оная кръстатата круша, е чешмата, там ще ходиш, като ожаднееш. Тук, на тоя търкулнат воденичарски камък, кога станеш рано, сядай да те понапече слънцето. Ела сега да ти покажа собичката.

Кога влязоха, Талей взе да пипа окъртените белосани стени.

— Ти не гледай стените — рече старата, — тука е топло, ти ще разбереш зимъс, като накладеш оня ми ти огън. А сега почакай да ти донеса — една вехта чергица имам. Нея съм намислила да ти дам. Нямам друга. Остарях, не мога вече да тъча.

И заживя Талей в пустата воденица, под бабината Тишина чергица нощем, а денем под кривата върба с щърковото гнездо в клонето, прегърнал гъдулката си. Ръката на слепия, която знаеше тъй хубаво да свири, никога не отваряше шъпа за милостиня. Ако сутрин някой орличанин, когато отиваше на работа, му отчупеше къшей хляб от прясна пита, огъната в шарена кърпа в торбата, и го сложеше напреде му — вземаше къшея. Ако вечер жътварите му донасяха узрели круши или жълти праскови, разквасваше си устата. Полека-лека орличани свикнаха с него, поеха песента му и я отнасяха всеки ден по нивите като благодарност… А Талей опозна хората и колята, и добитъка. По вървежа, по гласовете, по звънците. Той им научи имената и кога вечер се връщаха от къра и му думаха: „Добър вечер, Талей!“ — той им отвръщаше на име. Такъв сляп човек беше. Закачаха го, шегуваха се с него, някои го вземаха на подбив, но той не им се сърдеше.

По едно време след Петровден, още първото лято, когато в дълбокото узряло поле, на всяка нива, като жълти яребици накацаха кръстците, орличани взеха да развързват кесиите си и да пущат по някоя пара през окото на гъдулката. Тогава в душата на слепия оживя една жалба по оная най-мила жена, която изгуби в тъмнината.

… Беше много малък. Живееха накрай селото двамата с майка си. Тя ходеше всеки ден на чужди хора да работи, а него оставяше в къщи. Но през едно лятно утро като излезе, вечерта не се върна. Малкото сляпо момче чака до полунощ, слуша

дишането на гадинките и хората, слага ухото си на земята да чуе стъпките й — не ги чу. Тогава, изтръпнало от страх, то изскокна навън, простря ръце и почна да пипа тъмнината. Не можеше да я види къде се е изгубила, защото нямаше очи!.

Девет години Тилилей ходи по селата, разпитваше хората и камъните, птиците и дърветата покрай безконечните пътища; никой не знаеше къде се е изгубила. Тогава слепият се върна пак във вехтата къщурка, откачи от стената бащината си орехова гъдулка, тръгна по селата с нея, заниза, своите прости песни и забрави.

И едва когато звъннаха сребърните парички в гъдулката, оживя старата му жалба и му се дощя да го прегърнат меките майчини ръце. Лани, през пролетта, баба Тиша, когато идваше да посрещне агнетата, да се не залъчат по чуждите махали, му думаше да прави, да струва, но пари, ако може, нека скъта. Далеч някъде в една друга земя имало кладенче за слепи хора. Който се измиел с неговата вода — проглежадал. Но то било през света. Пеша не се ходи. Виж, ако може да спастри повечко пари, че да си купи кон или пък билет по железницата… Прогледне ли веднъж — щял да обиколи земята надлъж и нашир и щял да намери майка си.

Всяка неделя през нощта гъдуларят отиваше сред полето и заравяше под един камък припечеленото. Понякога той цяла нощ стоеше над купчината пари, ровеше ги с пръсти, четеше ги и ги препрочиташе. Те му оживяха на сърцето. И колко пъти, както ги ровеше, усещаше над рамото си дъха на един хубав млад кон, готов за път!

Тъй минаха четири лета.

На петото земята даде небивал род на орличани. Огънаха шии класовете, изполомиха клони ябълките и крушите, оживяха поляните от гласове на агнета, а по дворовете щъкаха орляци от пилета. Разведриха се от радост челата на селяните. Но то не било на добро. Една вечер, два дена преди да влязат в жътва орличани, падна една градушка и очука хубавия плод до зрънце. Когато зарева страшният облак над самото село, Талей се прибра под моста и дълго слуша как падат орехи от небето. Но

той не разбра какво стана. Сетне облакът бързо прошумя, отмина и огря чудно слънце. То замилва кротко и нежно наранената земя и слепият, затоплен от някаква незнайна радост, извади гъдулката си и потегли лъка по жиците, които преди малко сами пееха, сякаш отговаряха на облачните гръмотевици. Беше пустота наоколо. Нивите, жълтите преди градушката ниви, сега се ширеха черни и разорани. Сякаш бяха угарисани. Нямаше ги житата. Но Талей не беше видял поразията.

Той засвири една кръшна песен и се ослуша дали щъркчетата над главата му ще разтворят крила. Но те не ги разтвориха. Тогава по моста мина един орличанин. Той бързаше към убитото поле, клатеше глава и сам на себе си нещо хортуваше. Като чу Талеевата гъдулка, сякаш ужилен, той се затече и замаха ръце към него:

— Хей, неблагодарнико, ние тук пет години те храним като наше куче, а ти ей какъв си бил. Когато сърцата ни плачат от мъка, ти се радваш, свириш ръченица, ай! Не те ли е срам! Я погледни тия убити пилета до краката ти, за тях барем малко мило да ти беше станало. Нямаш ли сърце! Да се махаш от главата ни още днес, да вървиш там, откъдето си дошъл! Ако осъмнеш утре тука — с камъни ще те изпроводиме тъй, че да помниш орличани!

И разлютеният старец, като грабна гъдулката на слепия, с всичката си сила я прасна върху кривата върба.

Талей онемя. До вечерта стоя, без да мръдне, а когато падна нощ над Орлица, той стана и взе да пипа земята. Парче по парче събираше гъдулката си. И както пипаше, той напипа нещо меко, едното убито от градушката щъркче. Изправи се слепият човек, изтри с ръкав очите си и тръгна към полето. Намери камъка, извади всичките бели пари, що беше насъбрал за пет лета, прибра ги с шъпа в торбичката и се върна към село.

Насред мегдана, където го беше намерила баба Тиша на задушница, той изсипа всичкото, което му бяха дарили орличани през най-радостните си дни. Паричките пламнаха на месечината като сълзи. Орлица спеше дълбоко и слепият чу как потреперва

от време на време счупеното й крило. С тежко наранено сърце гъдуларят я напусна и без гъдулка потъна в оная тъмнина, от която беше дошъл преди пет години.

---

info

Информация за текста

$id = 3372
$book_id = 549
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3372
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ" — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ". СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Слепият и куцият

Тръгнали на път двама души: единият бил сляп, а другият — куц. Стигнали до една река и спрели на брега. Куцият рекъл:

— Стигнахме до дълбока река и няма да можем да минем отвъд, защото няма мост. За газене дума да не става. Аз имам само един крак, а ти нямаш очи. Речем ли да нагазим — ще се удавим в дълбокото.

Слепият се замислил. Подир малко попитал другаря си:

— Погледни хубаво и виж дали няма наблизо брод?

— Брод има хе долу, при завоя на реката, но там водата е бърза и трябват здрави крака.

— Заведи ме там! — казал слепият.

Куцият го хванал за ръката и го повел. Когато стигнали до речния брод, слепият рекъл:

— Аз имам два здрави крака, а ти имаш две здрави очи. Качи се на гърба ми и казвай къде да стъпвам. Аз ще те пренеса през реката.

Речено — сторено. Със съгласие и взаимна помощ слепият и куцият прегазили водата и продължили пътя си.

---

info

Информация за текста

$id = 21682
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21682
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Слепият змей

Живял някога един ковач. Той поминувал честито със своята добра стопанка и мъжката си рожба. Наковалнята му звънтяла от сутрин до вечер, а момчето се въртяло край него и учело занаята. Дори си измайсторило само една желязна ножка. Но скоро настанал край на ковашкото добруване. Стопанката се поболяла и умряла. Ковачът се оженил за друга и тя бързо му народила цял орляк момчета. Мащехата обичала своите деца и не давала прашинка да падне отгоре им, но завареничето гледала накриво и ката ден думала на мъжа си.

— Да го махнеш от къщи, додето е малко, защото, щом порасне, то ще се намести в работилницата и — нали го виждаш какво е сръчно — ще надмине братята си и ще им вземе хляба от ръцете. Всички в село ще се надварят при него да си поръчват мотики, сърпове и секири, а братята му ще гладуват.

— Къде да го дяна? — попитал ковачът.

— Отведи го вдън-гората, където въртлуват вълците, вържи го за някое дърво и го остави там.

— Дума да не става! Аз рожбата си не мога да затрия! — отвръщал ковачът.

Но ковашката жена не мирясала. Веднъж тя тайно от мъжа си повикала ковашкия помощник, почерпила го със скоросмъртница и му предала момчето да го; отвлече в гората.

— Ще те наградя богато, ако го махнеш от главата ми! — рекла мащехата на помощника.

Оня завел момчето в най-тъмните дебри на гората, извадил едно въже от торбата си й почнал да го размотава. Момчето гледало, гледало и го попитало:

— Бате, какво ще правиш с туй въже?

Със задавен глас ковашкият помощник му разказал всичко.

— Ако си добър човек и имаш милост в сърцето си — рекло ковашкото дете, — пощади ми живота! Не ме връзвай, а ме остави в гората. Аз ще се погрижа за себе си.

Ковашкият помощник се засрамил от детето и решил да послуша молбата му. Захвърлил въжето в един дол и оставил сиротинчето сред гората. То се озърнало плахо и тръгнало под дърветата. Цял ден се лутало из пущинаците, додето най-сетне намерило една козя пътека. Тръгнало по нея.

Дето ме изведе тая пътека, там ще ида — рекло си.

Вървяло до вечерта. Подир залез слънце стигнало до един чуден дворец. Влязло вътре. „Дано ме приберат хората, които живеят в тоя дворец" — помислило си то. — Но дворецът бил пуст, жива душа не се мяркала по двора. Момчето обходило навсякъде, всичките кътища разгледало, най-сетне в дъното на двора видяло един стар сляп змей. Той седял на столче пред един голям казан, а до казана обикаляло лениво куцо магаре. Приближило се момчето на пръсти и надникнало в казана. Нищо нямало в него. Но ето че след малко се чули звънци и в двореца нахълтало цяло стадо кози без козар. Слепият змей станал, взел едно ведро и се заловил да дои козите. Млякото от ведрото наливал в казана. Като издоил всичките кози, той се навел над казана и захванал лакомо да пие. Малкото гостенче, което умирало от глад, гледало, гледало, па се навело и то над казана, хубаво се насмукало. Но то не се обадило на слепия змей, защото се страхувало да не го изяде.

Минали пет-шест дни. Всяка вечер змеят си лягал малко гладен, защото детето пиело юнашки и млякото в казана намалявало.

„Чудна работа — помислил си слепият змей, — защо млякото вече не ми стига, да не би някой скришом да го пие? Чакай да разбера тази работа."

И на другия ден, като пиел мляко, протегнал ръце, захванал да пипа около казана. Додето момчето се досети да побегне, змеят го спипал.

Като го хванал, уплашеното момче ревнало и се замолило:

— Пусни ме, чичо змей! Моля ти се! Ако ми пощадиш живота, ще ти върша цялата работа в двореца.

— Добре — казал змеят, — тъкмо навреме се яви. Аз остарях и няма кой да ми дои козите. Отсега нататък ти ще ги доиш, а млякото ще изливаш в казана. Когато свършиш доенето, ще метеш двора на моя дом. Мляко яж, колкото щеш. Искам хубаво да се охраниш и да напълнееш, че тогава ще те изям. Откак съм ослепял, не съм хапвал Човешко месце. На младини съм изял толкова хора, колкото песъчинки има край морето.

— А що щеш тука? — попитало го момчето.

— Аз съм последният змей. Потомък съм на ония великански чудовища, които са живели на земята преди милиони години. Много съм стар. Всичките ми зъби изпадаха.

Пуснал змеят момчето и то се запретнало да му шета. И нали било работливо и сръчно, господарят на пустия дворец скоро свикнал с него и веднъж му рекъл:

— Ти си добро момче. Досега метеше само двора на моя дворец. Сега вземи ключовете — да преметеш и стаите. Позволявам ти да отключиш всичките стаи, само двете, най-крайните, няма да буташ. Инак — да му мислиш!

Момчето взело ключовете, отключило всичките стаи, хубаво измело, додето стигнало до последните две. Спряло се пред вратите им и си рекло: — Тука трябва да има нещо необикновено, щом като змеят ми забранява да ги отключвам. Я да видя какво има! — И отключило забранените стаи.

В първата видяло една чешма, но тя била чудна чешма — наместо вода течало от чучура й чисто злато. Ратайчето протегнало ръцете си, потопило ги в коритото — и те пожълтели.

— Такава чешма — рекло си то — виждам за първи път в живота си!

Сетне минало във втората стая. Там заварило един хубав чер кон. В къта на стаята мъждукала светлинка в пръстена паничка. Щом отворило вратата, конят дигнал глава и проговорил с човешки глас:

— Яхни ме бързо и бягай, защото тука няма живот за мене! Но тогава проговорила конската опашка, която била вярна слугиня на змея:

— Ще бягате, но аз ще обадя на змея и той ще ви изяде.

— Отрежи опашката ми! — викнал конят.

Момчето отрязало с ножката си опашката на коня, но от опашката останал един косъм неотрязан. Яхнало коня. На излизане от стаята конят му поръчал:

— Вземи оная пръстена паничка, в която гори шикалка, вземи още гребена ми и карай, през гората!

Момчето сторило тъй, както го накарал конят. Но щом излезли от двореца, неотрязаният косъм от конската опашка, като се разфучал, като запищял — цялата гора екнала. Змеят чул писъка. Мигом подскочил, метнал се на куцото си магаре и погнал бегълците. Магарето било куцо, а летяло като вятър. Запращели дърветата. Накрай гората, където почвало широкото поле, змеят наближил до черния кон. Момчето затреперало от страх.

— Хвърли гребена! — извикал конят.

Момчето хвърлило гребена зад гърба си и в същия миг пред змея и магарето изникнала цяла гора от гребени, наредени със зъбците нагоре. Додето магарето прегази тая зъбата гбра, наранило и другия си крак, закуцало с два, но пак зафучало, запръхтяло и догонило черния кон. Тогава конят отново се обадил:

— Хвърли паничката с маслото!

Момчето хвърлило паничката и в същия миг зад гърба му се ширнало дълбоко маслено езеро. Магарето се бухнало слепешката в езерото и се удавило. Удавил се и слепият човекоядец.

Тогава момчето се върнало назад в змейския дворец, настанило се, наредило си ковачница и се заловило да прави сърпове, мотики, секири, лемежи за ралата. И тъй като златната му чешма никога не пресеквала, то всеки ден си миело ръцете със златна вода и затуй всички почнали да го наричат: „Ковачът със златните ръце“.

info

Информация за текста

$id = 3564
$book_id = 652
$book_id = 3889
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3564
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Сметка

Един шоп с бял кожух и свински цървули отивал в града на пазар. На рамо той носел тояга, а на тоягата — кошница с яйца. Вървял по пътя и си приказвал високо:

— В кошницата има сто яйца. Ако ги продам по лев, ще получа сто лева. Ако ги продам по два лева, ще ми се съберат двеста. От пазара за тези пари ще си купя едно женско прасе. Ще го храня, ще си го гледам като писано яйце. То ще ми опраси дванайсет прасета. Като пораснат и те, ще почнат да се прасят, додето дворът ми се напълни с големи-големи свине. Ще ги откарам на пазара и ще ги продам. С получените пари ще си купя един хранен кон и нови дрехи — не ти е работа. Ще се пременя, ще яхна коня и все край къщата на Гана хубавицата ще се разхождам. Ще ме види Гана хубавица и ще рече: „Искам оня, дето е на коня". Ще се оженим и тя ще ми роди едно момче — Богданчо. Ще отида на пазар, ще му купя ябълки и като се върна вкъщи, Богданчо ще се затече да ме посрещне: „Тате, какво ми носиш?" Аз ще протегна ръка да го прегърна: „Ела ми, сине, ела, Богданчо, тате да ти даде една ябълка!"

И както се бил отнесъл, шопът протегнал ръце, изпуснал тоягата и кошницата с яйцата паднала на земята. Яйцата се строшили до едно. Навел се злочестият шоп над кошницата и почнал да търси здрави яйца. Край него минал един пътник.

— Побратиме — попитал шопът, — откога вървиш подире ми?

— Откакто почна да печелиш, додето загуби всичко, все подире ти съм вървял — отвърнал пътникът.

---

info

Информация за текста

$id = 21708
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21708
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Сънят на врабчето

Заспало сивото врабче в гнездото си сред посърналата есенна шума на дърветата и сънувало чуден сън.

Пролетна градина. Високи тихи дървета ронят цвят. По белите клони на дърветата кацат дивни птички. Пъстрокрили, с жълти коремчета, с червени крачка, със зелени шийки, златни главици и очи, бистри като елмази. Въздъхнало сиромашкото врабче и си рекло наум:

— Ех, колко несправедлив е този свят! Тия птички носят дивна премяна, да им се ненагледаш, а пък аз ходя в сива просяшка перушина. И аз искам да мязам на шарените птички. Нали съм като тях — и крилца си имам, и човка, и крачета…

Додето изрече тия думи, една невидима ръка нашарила и него.

Полетяло врабчето към кладенчето, кацнало на едно клонче и се огледало. Сърцето му трепнало от радост, като видяло, че и то е писано и шарено като хубавите птички в градината. Но додето се нарадва, над главата му надвиснала страшна беда. Една змия извила глава и отворила уста да го налапа. Изтръпнало от ужас врабчето, подхвръкнало нагоре и кацнало на най-високото клонче. Додето се опомни, дошла друга напаст и писък огласил хубавата градина. Всичките птици се пръснали в гората. Врабчето погледнало надолу и видяло, че под дървото стои ловец с пушка и се гласи да гръмне.

— Майчице — изпищяло то, — защо ми беше тая шарена премяна! Всеки враг ме вижда отдалеч. Що ми трябваше да се перча? Ако си бях с врабешкото кожухче, никой нямаше да ме забележи в шумака.

Вдигнало се да отлети и се стреснало. Като видяло, че всичко е било само сън, подскокнало и разтворило крилца.

Отишло в дола, окъпало се, кацнало на един лешник да се изсуши и зачуруликало весело:

— Чик-чирик! Чик-чирик!

---

info

Информация за текста

$id = 21707
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21707
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Снежният човек

Надвечер децата направиха в училищния двор един снежен човек, сложиха му за нос червена чушка и той почна да душка като ловно куче. Наложиха на главата му едно вехто пробито бомбе и снежният човек си помисли, че бомбето е пробито, защото трябва да му се проветрява мозъкът. Направиха му дълги мустаци от вълна. Мустаците увиснаха надолу, ала щом децата мръднаха да търсят очи, снежникът дигна ръка и почна да ги засуква. Подир малко веселите деца донесоха две топчета от лимонадени шишета и ги набиха под челото на бялата мустаката глава. Снежният човек изведнаж прогледа. Озърна се наоколо и въздъхна:

— Ах, че хубав свят!

В туй време отнякъде дотърча кучето на училищния прислужник и почна да се хвърля и лае срещу него. Снежникът мълчаливо гледаше разяреното животно, а децата примираха от смях. Докато палето лаеше отстрана, той не му обръщаше никакво внимание, но щом кучешките зъби захапаха единия край на чувала, с който беше наметнат, чашата на търпението му преля. Избухна. Почна да ръкомаха. Наведе се, грабна лопатата и подгони кучето. Децата се пръснаха като птички, върху които е връхлетял котарак, разпищяха се и побягнаха. Палето се мушна в сандъка, където неговият стопанин хвърляше смет, и там притихна. Снежникът се върна пак на мястото си и се изправи неподвижен. Настана вечер. Мрак забули белия училищен двор. Трепнаха светлини. Задуха студен вятър. Засвириха зловещо вейките на дърветата.

Снежният човек стоя, стоя, па си рече:

— А бе аз защо ли мръзна тука! Я да се поразтъпча, че да се сгрея.

И тръгна към вратата. Намери я заключена. Прескочи през оградата. Затече се по улицата и вятърът грабна чувала от гърба му. По зимната улица нямаше жива душа. Наоколо светеха прозорците на къщите. Пред една къща белият скитник видя автомобил.

— Туй пък какво ли е? — рече той и бутна вратата. отвори и влезе в автомобила. Плъзна се по празното седалище, потъна в мекото кадифе. Натисна едно копче. Над главата му светна малка червена електрическа лампичка. Ръцете му заиграха. Тук бутна, там натисна и изведнаж автомобилът запращя и полетя стремително напред.

Снежният човек се залюля уплашен и посегна да се хване някъде. Дясната му ръка стисна една мека гумена топка — като круша. Чу се силен рев. Тоя рев вледени кръвта му. Уплашен, снежникът скочи на земята и бомбето му се търкулна.

Автомобилът изчезна в мрачината.

— Брей, че бяга и пращи! — проговори нашият герой и дигна бомбето си.

Тръгна направо. Влезе през една отворена желязна врата в някаква широка и тиха градина. Мина под дърветата. Съзря едно градинско плашило с разперени ръце и окъсан балтон. Бърже смъкна балтона от гърба на плашилото, облече го и се извърна назад. Като излезе, кривна надясно и нагази в снега на един просторен площад. Накрай площада дребен прегърбен човек ринеше снега като къртица и го трупаше на купчини.

— Кой си ти? — попита снежният човек.

— Аз съм градски метач — нощна смяна. Наредиха ми да почистя нощес тоя площад, целия, гледай колко е голям! Снежникът се взря в лицето на превития метач и жалост напълни догоре студеното му сърце. Метачът нямаше горно палто, ръкавите му бяха оръфани, ръцете му — без ръкавици, а мустаците — заледени.

— Я дай лопатата, дядо, — рече той, — аз съм по-млад, ще ти помогна, пък ти седни да си отпочинеш.

Метачът покорно подаде лопатата. Здравият снежен човек се развъртя като хала, разгорещи се, хвърли балтона си.

Метачът се наведе, дигна от земята дрехата и се наметна с нея.

Сви се като куче на завет под един прозорец. А снежникът работеше сръчно с лопатата и дори започна да си подсвирква.

До полунощ изрина снега и почисти целия площад. Старият метач му подаде балтона:

— Облечи се, защото си потен и може да премръзнеш.

Снежният човек се наметна и рече:

— Хайде, прощавай, дядо!

— Къде ще вървиш? — попита метачът. — ела по-напред да те почерпя един чай. Ей тука наблизо има едно кафене — чаят струва само един лев.

Мръднаха надолу, кривнаха по един тясна улица. Влязоха в едно задимено кафене. Кафенето беше пусто.

— Да седнеме по-близо до печката. Къде е печката? — попита метачът. — аз малко нещо недовиждам. Ох, че хубаво нещо е топлината! У дома нямаме дърва и спиме на студено. Тежко живееме.

Снежният човек го заведе при печката. Седнаха. Метачът поръча два чая. Едно сънено момче донесе горещите чаши и ги сложи пред гостите. Старецът надигна своя чай с резтреперана ръка и почна да смърка. Снежникът грабна втората чаша и нали беше много уморен и ожъднял — изпи горещия чай на един дъх. И в същия миг усети как цялата му вътрешност пламна, главата му омекна, очите му се замъглиха, паднаха и се търкулнаха на пода. От края на пръстите му потекоха капки.

„Какво ли става с мене?“ — помисли си като насън белият човек и почна да се топи — напечен от печката и сгорещен от чая.

Старецът пиеше жадно и си мислеше:

„Гледай какви добри хора имало още на земята! Ако не беше тоя приятел, щях да пукна от студ. Я да го поканя да спи у дома. Скита по улиците: кой го знае, може да няма подслон човекът.“

„Хей, приятелю — викна метачът, — къде ще нощуваш?“ Никой не му отговори. Снежният човек се беше разтопил и

превърнал на локва вода. Само бомбето и балтонът му стояха на стола.

---

info

Информация за текста

$id = 9081
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9081
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Снежното момиче

Надвечер снегът беше мек и нежен. Покривите на къщите блещукаха, капчуците тихо сълзяха. От премреженото око на зимното слънце идеха топли лъчи. Те се промъкваха между чистите оснежени вишнови клончета и къпеха шарената възглавничка на прозореца. Върху възглавничката дремеше черната затлъстяла котка и броеше врабчетата, накацали пред керемидената клопка, поставена на плета. В затопления стая мирно стояха две дечица: Петърчо и Марийка. Петърчо шареше пода с тебешир, а Марийка нижеше герданче от сини мънистени зърна.

— Како — обърна се Петърчо към момичето, — искаш ли да излезем на снега?

— Искам — отвърна Марийка, — ама хайде по-напред да попитаме баба може ли.

Отидоха в кухнята. Баба им режеше лук край огъня. Двете дечица се изправиха до гърба й, почнаха да се молят.

— Излезте, врабчета, гушнете се в снега, ама хубаво се облечете и като ви помръзнат ръцете, бърже да дойдете и да ги напечете на огъня — рече баба им.

Марийка нахлузи кожухчето си облече Петърча, даде му ръкавиците и загърна шията му с вълнен шал. Изскочиха навън. Най-напред направиха снежни топки, почнаха да замерят врабчетата и малките топчести пилета отлетяха над градината зад заснежените върхари…

— Ох, че мек сняг! — викаше Марийка, затънала до колене под вишната.

— Како, искаш ли? — попита Петърчо.

— Какво?

— Да направим едно снежно човече.

— Хайде! — плесна ръце Марийка.

Заловиха се на работа. Почнаха да гребат и да трупат сняг. За половин час направиха едно хубаво снежно момиченце. Сложиха му косица от бяла вълна, за да бъде русо, закрепиха му под челото две сини мънистени зърна и снежното момиченце срамежливо погледна надоле. Петърчо се завтече в къщи, донесе едно вехто шалче, надупчено от молците, и загърна шията на бялото човече. Снегът стана пръхкав. Някъде закукуригаха петли. Излаяха кучета. Зимната вечер трепна над селото. Баба Пена се подаде на вратата и повика внучетата си. Те влязоха със зачервени носове и с посинели ръце. Наведоха се над златната жарава под камината, ала щом нагряха ръцете си, пръстчетата им пламнаха от болка. Влязоха в стаята. Изправиха се до прозореца и се загледаха, навън. Духаше вечерен зимен вятър и люлееше клоните над снежното момиче. То сякаш потъваше надолу в дълбокия сняг и се клатеше напред-назад. Ето че край него мина едно едро черно куче и почна да го души. Петърчо и Марийка скочиха: това е тяхното куче. Дошло си е заедно с колата от пазар. Излязоха да видят какво е донесъл баща им. Прибра се и майка им от съседите. Седнаха да вечерят. На софрата бащата започна да разказва:

— Задухал е един вятър откъм Балкана, реже и бръсне. Нощес ще вие фъртуна. Който замръкне навън, жив няма да остане.

Подир вечеря всички се прибраха в топлата стая. Бащата дълго чете един вестник и както четеше, вестникът падна от ръцете му. Уморен и намръзнал, той легна и завчас заспа. Майката зави децата си хубавичко и угаси лампата. Леглото на Петърча и Марийка беше тъкмо до прозореца. Когато в стаята стана тъмно, двете деца си пододоха главите, впиха очи навън и почнаха да търсят снежното момиче.

— Петьо, видиш ли го? — прошепна Марийка.

— Няма го, какичко, къде ли е?

— Там е, под вишната, аз го виждам.

— Ами то дали мръзне сега?

— Мръзне, горкото!

Дълго стояха опулени и мълчаха. Зимният вятър свиреше жаловито като майка на гробище.

— Како — попита Петърчо, — онуй момиче, нашето, дали ще умре от студ?

— Ще умре, милото, не чу ли какво рече татко, когато вечеряхме.

— Хайде тогава да го приберем на топло!

— Вие какво току шепнете? Защо не спите? — обади се майка им в тъмнината.

— Добре, мамо — отвърна Петърчо.

— Почакай още малко, да заспи и мама. Тогава ще приберем нашето човече — проговори Марийка на Петърчовото ухо.

Млъкнаха. Когато майка им притихна в леглото, те станаха безшумно, наметнаха си дрешките и излязоха навън. Брулна ги леденият вятър. Едвам напипаха в тъмнината снежното момиче. Обхванаха го с ръце, откъртиха го от снега и внимателно го вмъкнаха в къщи. Сложиха го под камината. Постлаха му меко, положиха го в леглото, завиха го с едно одеяло и успокоени легнаха да спят.

На заранта, като станаха, първата им работа беше да събудят снежното момиче. Завтекоха се към огнището и що да видят: под одеялото наместо синеокото снежно човече имаше само една локва бистра вода!

Разказаха на баба си. Баба им прихна да се смее, а те горчиво заплакаха за стопеното синеоко момиче.

---

info

Информация за текста

$id = 3401
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3401
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Солта е най-скъпото

Един цар имал три дъщери, една от друга по-хубави. Царят много ги обичал и ги милувал. Като всеки баща и той искал да отгледа хубаво децата си, да са работни и паметни, да ги ожени и да се сроди с добри хора. Един път си седял с трите щерки, галел ги и почнал да ги пита:

— Деца — рекъл, — хайде да играем на една игра.

Децата, като всички деца, веднага се съгласили. Играли на разни игри, поизморили се и царят попитал най-голямата мома:

— Щерко, я ми кажи колко ме обичаш.

— Обичам те колкото златото, тате! — рекла момата.

— Щом толкова ме обичаш, ще те оженим за най-богатия княз, та все в злато и свила да ходиш. А ти, щерко — запитал средната, — ти колко ме обичаш?

— Обичам те като мед, тате, и като безценни камъни — казала средната мома.

— Щом толкова ме обичаш, чедо, ще те оженим в богато царство, където има много за ядене и носене. А ти, щерко маленка, колко ме обичаш?

— Аз, тате, те обичам колкото солта! — казало малкото моме.

— Колкото солта ли? — извикал царят. — Ти никак не ме обичаш. Жалко за грижите, що сме полагали да те отгледаме до тоя ред. Ти не си моя щерка, да се махнеш оттука и не ща нито да те чуя, нито да те видя вече. Вън, защото не ми трябваш!

Царицата, като чула това, уплашила се, изтърчала при тях, питала що е станало, поискала да оправи работата като всяка майка, ала царят не дал дума да се каже и изгонил малката мома.

Минали години. Оженил царят двете си щерки, настанил ги, както му било по волята, сродил се с други прочути царе. А за

малката си щерка ни се сещал, ни споменавал. За него тя била забравена.

А момата била жива и здрава. Като я изгонил баща й, тя излязла от града, поразшетала се нагоре-надолу, видяла един беден човек, окъсан, сакат, и си води едно магаренце. Девойчето било много жалостиво и отишло при него — да му помогне с нещо. Старецът го попитал на кого е и откъде е. Девойчето казало, че няма нито майка, нито баща, само е на тоя свят и няма къде да отиде. Старецът се зарадвал и го взел със себе си. Отвел малката в своето село, а то било току до границата с другото царство. Къщата на стареца била в гората. В тази гора ходели на лов и от двете царства. От другото царство най-често дохождал царският син, който бил добро и кротко момче и като ловувал, все се отбивал и седял при стареца да си почине. Днеска дохождал, утре дохождал и най-сетне харесал момичето и решил да се ожени за него. Но баща му, като всеки цар, отсякъл, че не иска момата на някакъв си сакат старец, било срамота за него, не дал дума да се издума. Добре, ама синът го заплашил, че ще стане калугер, ако не се ожени за това момиче, и най-сетне царят решил да прогони момичето. Най-напред поискал да го види и разбере какво толкова му се е харесало на сина това селско момиче.

Станал един ден старият цар, качил се на коня и отишъл в гората на лов. Обикалял до пладне из гората и стигнал до къщата на стареца. Видял пред вратата едно момиче — хубаво, стегнато, а дрехите му били износени и поизкърпени. Царят се досетил, че това е момичето, което харесал синът му, та полека-лека се приближил до него и го попитал дали баща му е тука.

Девойчето казало:

— Дядо го няма тука, той отиде за дърва. Аз съм сама.

— А къде е баща ти?

— Аз вече нямам баща, той ме прогони от двореца.

— От кой дворец? — зачудил се царят.

Тогава момичето му разказало всичко. Царят бил умен и разсъдлив. Разбрал, че най-малкото момиче най-много е обичало баща си, ама баща й бил глупав и лаком за богатство

човек и затова го изгонил. Зарадвал се царят, че момичето е толкова умно и че синът му ще си вземе жена по сърце, отишъл си у дома и веднага пратил сина си със сватове да вземе девойката.

Направили голяма сватба. Поканили много гости, не забравили и бащата на невестата. Всички поканени дошли да видят каква е тая мома, дето се жени за царския син. Като дошли всичките сватове, наредили богати трапези, ядене, пиене колкото ти душа иска, нали е царска трапеза, цял народ е работил за нея! Царят, свекърът, наредил да дадат на моминия баща яденета без сол. Като хванали да ядат, царят хапнал веднъж, намръщил се, посегнал към друго ядене, пак се намръщил, погледнал софрата — паниците и лъжиците били от чисто злато и с безценни камъни нашарени, гозбите наглед една от друга по-хубави, ама все полети отгоре с мед, не може да се сложат в уста, как да ядеш печена кокошка с мед! Погледал, почудил се, ама бил много гладен, та не се сдържал и рекъл на свекъра:

— Абе, съседе, защо ни държиш тука гладни?

— Че защо гладни, съседе? — учудил се свекърът. — Я гледай, масата е отрупана с гозби, от хубави по-хубави, сложени са в най-скъпи паници, дадени са ви най-хубавите лъжици и вилици! Като си гладен, яж бе, съседе, всичко е наредено да се яде.

— Абре ти защо се правиш на завеян! — рекъл царят, който бил баща на невестата. — Къде се е чуло и видяло да се яде злато и сребро, безценни камъни, печена кокошка да се залива с мед? Без сол нищо не е сладко за ядене. Сол дай, съседе, сол дай, че да се оправи работата!

— А като не можеш без сол, защо изгони дъщеря си и я остави да се скита немила-недрага по гората? — извикал свекърът. — Ти остави дъщерите си, защото те обичаха като златото и среброто и други работи, без които може да се живее на тоя свят.

— А ти откъде знаеш? — извикал царят.

— Знам го от снаха си, от невестата, това е твоята най-малка щерка. Тя най-много те е обичала, а ти, лаком за богатство, си я изгонил.

Царят разбрал, че на този свят не може да се живее без сол. Щом няма сол, няма и живот, а целият народ си живее сиромашки, без злато, без сребро и без безценни камъни, някои хора през живота си не са слагали в устата си капка мед и пак са здрави и читави. Сетил се тогава царят, че големите му щерки не са го обичали истински, отказал се от тях и оставил царството си на най-малката си щерка.

---

info

Информация за текста

$id = 29822
$book_id = 5919
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/29822
Сканиране: Диан Жон, 2011
Разпознаване и корекция: sonnni, 2012
Допълнителна корекция и форматиране: Xesiona, 2012

Издание:
Ангел Каралийчев. Тошко Африкански и приказки
ИК „Хермес", Пловдив, 1997
Редактор: Венера Атанасова
Коректор: Ева Егинлиян
ISBN: 954-459-378-0

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Спасена душа
Предание

През един горещ юлски ден — 814 година, — когато старият хан Крум се връщаше на кон от Мадарската крепост към аула си в Плиска, неочаквано над главата му се надвеси ангелът на смъртта и замахна с огнен меч. Ханът видя душевадеца, ослепен от грозната светлина на меча, повдигна ръка да закрие очите си, прежълтя като восък и политна да падне на земята.

Боилите, които придружаваха хана, се втурнаха към него и го отнесоха към аула. Когато влязоха в двореца и положиха върху позлатения одър царя на българите, ангелът на смъртта се изправи невидим до главата му, прибра тънкия си меч в ножницата и почна търпеливо да чака. Навъсени стояха боилите и гледаха как бере дума грамадният човек, повален като стар отсечен дъб.

Отневиделица изскочи куцият дявол, наведе се, сложи ухо до гърдите на умиращия господар на българската земя и почна да слуша ударите на сърцето му. Като разбра, че тия удари утихват като ек на боен барабан, който се отдалечава, куцият неприятел на човешкия род поклати глава и зловещо се усмихна.

— Защо си дошел? — попита го ангелът на смъртта.

— Дошел съм да прибера тая грешна душа — отвърна дяволът.

— Тя не е твоя — тихо рече ангелът.

— Душата на този цар, който цял живот е носил в ножницата си меч — мокър от човешка кръв, — принадлежи на дявола. Тя е моя! — викна дяволът и в очите му избухнаха две зелени пламъчета.

— Почакай малко и ще видиш! — промълви ангелът и погледна към вратата.

Ханът дишаше тежко и вечната нощ полека премрежваше погледа му.

— Къде са синовете ми? — промълвиха сухите му сини устни.

— Идат, господарю, ето ги.

В голямата тронна зала влязоха двамина млади мъже със сребърни ризници, с тежки къси мечове на бедрата и островърхи позлатени шлемове. Те бърже приближиха до одъра, паднаха на колене от двете страни на баща си и наведоха глави. Полека и мъчително хан Крум отвори очи. Погледна надясно — опари го мрачният поглед на Токту, по-големия му син. Токту беше страшен човек. Той летеше като черна птица пред Крумовите войници, катереше се пъргаво по крепостните вражи стени, скачаше върху главите на неприятелите, а когато баща му даваше големи народни угощения — ешмедемета, — Токту пиеше запалена ракия. Ръката му тежеше върху одъра — черна и корава. Хан Крум полека сложи десницата си върху тая черна и корава ръка и усети, че стиска студен камък. Обърна се наляво и срещна сините кротки очи на Омуртага. Нежна милувка затопли челото му. Изведнаж душата на болния се проясни и сърцето му затрептя, както пърха пеперуда над крехко пролетно цвете.

— Ти не си човек, а гълъб, сине мой — промълви ханът и дълго гледа Омуртага в очите, сякаш искаше да ги погълне и отнесе на другия свят.

Токту мрачно прехапа устни.

Хан Крум дълбоко въздъхна и пак затвори очи. Над него се наведе най-старият боил, беловласият военачалник на Мизия — Онегавон.

— Господарю — рече той, — време е.

— Време е да кажеш кой ще седне на твоя празен трон.

Умиращият цар се размърда, събра дух, напрегна последни сили и заговори с отпаднал, но твърд глас:

— Чуйте, мои синове, слушайте, военачалници, последната ми воля! Аз цял живот водих боеве. Клах хора, поих земята с кръв, горих градове и села, газих житни ниви, населих Мизия,

Тракия, Македония със сираци и вдовици. В тоя последен час душата ми е празна. Аз виждам безкрайна върволица от мъртъвци — ония, които съм погубил по бойните полета. Те ще наближат към мене. Ще ме попитат за своите майки, за своите невести и невръстни дечица, аз какво ще им отговаря? Чуйте! Искам да оставя короната си на един от моите синове, ала не зная кому. И двамата ми са еднакво мили. И двамата тежат като старо злато. Токту е храбър като лъв, а Омуртаг е мъдър и очите му излъчват обич. Преди да отсъдя кой ще седне на моя трон, аз ще ги попитам нещо. Най-напред ще питам тебе, Токту. Чувай! Да речем,че ти донякога паднеш в плен. Нека речем, че те е заробил ханът на татарите и ти е извадил едното око. Да речем, че оня татарин, след като ти е извадил едното око, ти дава кон и те пуща да се върнеш в родината си. Ала подир две години колелото на историята се обръща и самият татарски хан пада в ръцете ти. Отговори, какво ще правиш с него?

Изправи се Токту и отсечено отвърна:

— Ще му извадя и двете очи, господарю!

— И аз цял живот туй правих, затуй народът ми тръгна с просешка тояга. А ти, сине Омуртаже, отговори, какво би сторил? И ти ли ще извадиш и двете очи на татарина?

— Господарю — отвърна Омуртаг, — аз няма да му извадя и двете очи, аз ще го пусна свободен — да тръгне по света и да разказва, че царят на българите не вади очи.

— Защо? — попита Крум.

— Защото само оня, който дава очи, има право да ги ослепява. Хан Крум дълго гледа сина си и очите му овлажняха. Със задавен глас той промълви:

— Сложете ханската корона на Омуртогавата глава! Той ще ви бъде новият хан…

Старият боил Онегавон с трепереща ръце вдигна високо короната.Тръгна към Омуртага. Боилите измъкнаха мечовете си, вдигнаха ги нагоре за клетва. Куцият дявол изхвръкна навън с проклятие, а ангелът на смъртта поведе нагоре спасената душа.

info

Информация за текста

$id = 9094
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9094
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Справедлива подялба

Лъвът, магарето и лисицата тръгнали на лов. Подгонили зверовете горски. Лисицата си пъхала носа в гъсталаците, откривала изплашените животни, лъвът ги събарял с тежки удари, а магарето мъкнело повалениия дивеч на гърба си. Вечерта тримата ловци спрели пред пещерата на лъва. Горският цар погледнал лакомо натрупания дивеч и заповядал на магарето да направи подялбата. Добродушното магаре разпределило най-добросъвестно плячката на три еднакви купчини и рекло:

— Господарю, избирай сега оная купчина, която ти хареса. И трите са еднакви.

Лъвът изгледал магарето с ярост, скочил, хвърлил се върху него и го разкъсал.

— Направи нова подялба! — обърнал се той към лисицата. Хитрата лисица, като видяла какво се случило след първата подялба, събрала трите купчини дивеч на едно място, откъснала едно крилце от врабче, отнесла го настрана и рекла:

— Господарю, смятам, че най-справедливата подялба е тази, която направих: за тебе всичкия дивеч, а за мене — крилцето на врабчето.

— Кой те научи да постъпиш тъй хитро? — попитал лъвът.

— Тъжният край на магарето! — поклонила се лисицата, захапала крилцето и побягнала.

---

info

Информация за текста

$id = 3547
$book_id = 652
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3547
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Сърдит дядо

— Ще стана утре рано — рече Мулешковият дядо — и ще тръгна. Ще се махна оттук. Ще отида най-напред при ковача, ще му дам да закове железни подметки на ботушите ми и ще потегля към Незнайна гора, където никога човешки крак не е стъпвал. Ще вървя, ще вървя, додето изходя целия път и се продънят ботушите ми. Същия ден, когато се продънят железните подметки на ботушите ми, пред моите очи ще израсне чудната Незнайна гора. Ще събуя ботушите си и ще тръгна бос под дърветата по меката като килим трева. Сред гората има едно дърво — тънко и високо, с бяла кора, с крехки клони и сребърни птици, накацали по клоните. Щом като ме забележат птиците, че им отивам на гости, ще плеснат с криле, ще се люшнат по клоните, радостно ще зачуруликат и звуците като бисерни дъждовни капки ще закапят от гърлата им. Птиците от Незнайна гора вият своите гнезда от златни конци, кълват мухи от сребро, а когато чуруликат — бисер се рони от гърлата им. Ех, Незнайна гора! Ще сбера една шепа бисер, ще го скрия в джоба си и когато се върна тука, ще го дам на сестричето ти да си нанише герданче.

— А за мене, дядо, какво ще донесеш? — попита Мулешко.

— Нищо няма да ти донеса, Муле! — отвърна старецът и продължи: — Ще седна на тревата под белокорото дърво и цял ден ще слушам веселата песен на сребърните птички. Когато настане вечер и високо над върховете на дърветата плувне жълтият месец, птиците в Незнайна гора ще станат златни. Тогава аз ще извадя от пояса си медения кавал и ще им засвиря, да чуят дядовата свирка.

От всичките краища на гората ще надойдат златните птици. Отрупаните крехки клони ще запращят. Тогава аз ще бръкна в торбичката си, ще нагреба една кривачка просо и ще го пръсна

под дървото. Златните птички, като видят просото, ще се спуснат презглава към земята да кълват. Ще кълват, ще кълват, ще изкълват просото до зрънце. Ще остане само едно зрънце, потулено до големия пръст на крака ми. Оная златна птичка, която е най-смела, ще приближи да клъвне и него зрънце. Но щом протегне шия и отвори клъвката си, аз ще я похлупя с калпака си. Няма да я притисна, защото може да я задуша, ами кротко ще я хвана изпод калпака и знаеш ли какво ще направя?

— Ще ми я донесеш, дядо, да си я сложа в една клетка — рече Мулешко.

— Да имаш да вземаш!

— Ами какво бе, дядо, ще направиш с нея?

— Ще си оскубя едно златно перо от крилото й, ще я пусна да лети пак свободно и да пее в Незнайна гора.

— Защо ти е златното перо, дядо Иване?

— Защо ли? — отвърна старецът. — Чувай да ти кажа защо. Ще се върна пак по същия път. Като стигна до нашето село, няма да се отбивам у дома, ами направо ще замина към града. Там има един златарин. Ще му продам златното перо за една торба жълтици. С жълтиците ще си купя самолет и със самолета ще замина към негърската земя, където растат портокалите и бананите.

— Дядо, и мене ще вземеш на самолета, искам и аз да дойда в негърската земя.

— Няма да те взема.

— Моля ти се, дядо!

— И да ми се молиш, и на колене да ми падаш, пак няма да те взема. Ще замина сам в земята на чернокожите и няма да се върна. До края на живота си ще лежа под сянка, ще ям сочни портокали и няма да помисля за тебе.

— Защо бе, дядо, ми се сърдиш? — попита Мулешко с нажален глас. — Какво съм ти направил?

— Ти знаеш добре, дядовото, какво си ми направил. Тая заран баба ти снела от тавана три чепки бяло грозде. Едната чепка дала на тебе, другата дала на сестричето ти, а третата скрила под паницата за мене, да си я изям с хляб, като

огладнея. Щом баба ти излязла от къщи, ти си претършувал под паниците, намерил си го и си ми изял гроздето. Аз нямам време да гладувам. Ще замина в негърската земя да си нахраня душицата с портокали и банани.

— Недей бе, дядо! — замоли го Мулешко. — Ако заминеш там, с кого ще ходим за риба и кой ще ми разказва вечерно време приказки? Моля ти се, остани!

— Ще ми ядеш ли втори път гроздето?

— Няма!

— Вричаш ли ми се?

— Вричам ти се.

— Добре. Но посегнеш ли втори път, ще замина и няма да се върна — хубаво да го знаеш!

---

info

Информация за текста

$id = 18682
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/18682
Сканиране, разпознаване и корекция: ckitnik, 2010 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки и разкази

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Сърната и лозата

Цял ден ловците преследвали една сърна. Надвечер подгонената животно изскочило от гората и се мушнало в едно зашумено лозе. Скрило се под най-кичестата лоза и там притихнало. Ловците минали покрай лозето, дълго се озъртали насам-нататък и като не видели нищо, преметнали пушките си през рамо и си тръгнали. Но преди да отминат, нетърпеливата сърна се изправила на задните си крака и захванала стръвно да хрупа ягоридите и ластарите на лозата.

Единият от ловците дочул шумолене, обърнал се назад и видял, че връхчетата на лозата се клатят. Мигом смъкнал пушката си, прицелил се, гръмнал и повалил лакомата сърна.

— Тъй ти се пада! — проговорила старата праскова, която стояла над лозето като квачка с разперени криле. — Наместо да благодариш на лозата, задето ти спаси живота, ти се нахвърли да кършиш ластарите и плодовете й.

---

info

Информация за текста

$id = 21656
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21656
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Сърце

Нешко Татарчето. Зъбите му лъщят като седефена броеница, усмивката му се пука като цветна пъпка на устните. Сиротно малко момче. То не знае какво е бащина грижа или топла майчина ръка. Преди шест години пъдарят го намери край плета на селското гробище, повито в една скъсана пеленка, врещи като яренце. Взе го на ръце и го отнесе на баба Тиша, дето мете църквата. Старата самотна женурка, която нямаше близка душа, ходеше между кръстовете в черковния двор, приказваше с мъртвите с кандилата, а животът и полека догаряше като восъчна, свещ. Тя взе на ръце новороденото и се обърка. Милост задави сърцето й, сълзи напълниха очите й. Прибра си го в къщи, почна да му дава краве мляко с една дървена ощърбена лъжица и си го отгледа. Кръстиха го Найденчо, но децата му викаха Нешко Татарчето, защото беше черно момче. Додето стана на пет години, Нешко пълзеше и тичаше по църковния двор. Играеше с врабчетата, които кацаха по зелените надгробни камъни и спеше в затоплената трева, а над него свиреха щурци и трептяха пеперуди.

Като зърна от скъсана броеница се ронеха и падаха годините на баба Тиша, очите й ката ден сълзяха и изтичаха, а ръката, върху която спеше Нешко нощем, закоравя и се втвърди. Но тая десница за малкото момче беше като пухена възглавничка.

Една сутрин старата църковна прислужница събуди рано Нешка и му рече:

— Иди, бабиното момче, в гората да събереш един наръч сухи дръвца, че да сваря едно гърне копривена чорба. Да видиш каква хубава коприва е порасла-край църковния двор!

Нешко излезе навън и се завтече като яре през поляната към гората. Събра цял куп клони, нарами ги и тръгна към село.

На връщане набра и една китка узрели ягоди за баба Тиша. Както вървеше, по едно време дочу конски тропот. Обърна се и видя, че след него иде каруца. Юздите държеше едно гологлаво момче. Когато каруцата наближи, Нешко позна момчето. То беше Трайчо, на Делча каруцаря момчето. Връщаше от града празна каруца.

— Може ли да сложа отзад дървата, че ми тежат? — попита Нешко.

— Може! — отвърна Трайчо, без да спре.

Татарчето се завтече, настигна каруцата и намести дървата, след туй седна отзад, като опря гръб на дъното. Но щом се намести, Трайчо замахна силно с камшика, удари конете, те се втурнаха, Нешко се люшна, изхлузи се и падна на земята. Удари си челото. Ягодите и дървата отхвръкнаха настрани. Трайчо препусна конете и дигна облак прах.

Нешко дълго стиска удареното си чело, сетне преглътна сълзите си и нарами пак вързопа. Като мина железопътната линия, той спря до стрелките на гарата да си почине. Тъкмо в туй време забуча утринният влак и най-подирният вагон спря пред Нешка.

— Хей, момченце, дай тук ягодите! Колко пари искаш? — извика някой от вагона.

Нешко се обърна и тръгна към прозореца. Подаде ягодите. Една женска ръка пое китката и му пусна един лев в детската шепа.

Малкото сираче, което за първи път видя пара в ръката си, бърже забрави падането от каруцата, грабна дървата и се затече към къщи. Като стигна в църковния двор, дървата подаде на баба Тиша, а лева потули под една керемида зад високия каменен паметник на падналите опълченци.

На другия ден Татарчето отиде пак за ягоди и се върна с още един лев. Всеки ден то причакваше влака с китка червени сочни ягоди, а когато ягодите на пладнището презряха, Нешко тръгна по стърнищата да събира меки круши и ги продаваше с паничка на пътниците — по два лева паничката. Под керемидата изкопа трапчинка и почна да я пълни с левове.

Лятото се търколи. Къпините почерняха. Всичките круши опадаха. Почна да гори шумата. Един ден неочаквано пламна долната махала. Някой беше изтървал огън в една напръхнала купа и пожарът избухна. До вечерта седем къщи се превърнаха на пепел. Изгоря и къщата на Делча каруцарина. Оцеля само сайвантът, дето прибираше конете. Делчо не знаеше къде да се дене от мъка. Въртя се два-три дена, сетне продаде конете и каруцата, отгради под сайванта една стаичка, настани Трайча и жена си там и замина да търси работа в града.

Понесоха се на облаци гарвани над нивите. Облаци забулиха небето. Заваляха есенните дъждове. Опустяха разкаляните селски пътища. Веднъж баба Тиша изправи стълбата и накара Нешка да се покачи на покрива и смени счупената керемида, която пропущаше дъждовната вода на тавана. Нешко свърши работата и се изправи до комина. Загледа се към гората, над която валеше проливен дъжд. Ето че по разкаляния път се зададе едно момче, натоварено с вързоп дърва. То газеше босо, със запретнати крачоли и краката му бяха посинели от студ. Когато наближи до църковната ограда, Нешко го позна: Трайчо.

— Горкият Трайчо! — проговори Татарчето и замислено се загледа подире му: шляпа, шляпа! Сетне слезе доле. Отиде зад паметника, изгреба всичките левове, които беше събрал през лятото, напълни джоба си и се затече към Пъшовия дюкян. Попита Пъшо колко струват едни гумени цървулки. Пъшо отвърна колко. Нешко му наброи цяла купчина левове, взе цървулите и се върна в Къщи.

Разказа на баба Тиша всичко и най-накрая рече:

— Иди сега, бабо, занеси цървулите и ги дай на Трайча, те са за него. Той е голямо момче, ходи на училище, ходи и в гората за дърва. Ще му премръзнат краката, ако гази бос в студената кал.

— А за тебе, моето момче? — попита баба Тиша.

— Аз съм лесен. Цяла зима ще стоя в къщи. А догодина, додето тръгна на училище, ще спечеля пари колкото за цървули, а и на тебе ще купя едни очила.

Баба Тиша се просълзи, прегърна милостивото сираче и го целуна по челото.

---

info

Информация за текста

$id = 3369
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3369
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Старият бряст на Царевец

Който не е ходил във Велико Търново на Царевец, той не знае за големия бряст, разперил своите могъщи клони над развалините на старите дворци, болярски къщи, черкви и кули. От голямата непристъпна крепост на древната българска столица, която е опасвала като камен колан града, сега са останали само голи полусрутени стени, обрасли с тръни и коприва и разхвърляни камъни, по които лятно време се приличат зелени гущери. И никой не помни славата на отминалото време. Само старият бряст, който иде от пет века далечина, е останалият жив свидетел от времето на цар Иван Шишмана. Той помни навярно трепета на горещата царска ръка, която се е докосвала до него. Помни и последния сън на последните защитници на великата столица. И може би нощем, когато градът долу заспи и кротък вятър полюшне клоните, брястът почва да разказва. Но кой разбира шепота на листата?

Между народа ходи стара легенда за стария бряст…

Анадолските турци, поведени от Челеби Сюлеймана, яхнали на черни коне, с бели чалми, боздугани и криви ятагани, след като потъпкали родната земя, се появили пред желязната врата на Царевец и там спрели. Поискали ключа на българското царство. Но цар Иван не им го дал. Тогава Челеби Сюлейман побил червен байрак със сребърен полумесец на Гаргабаир, седнал пред осипания със звезди шатър и казал на пашите:

— Довечера искам този байрак да се ветрее над най-високата кула на крепостта!

Пашите повели черния мравуняк. Пламнал страшен бой. Били се като зверове нападателите, но отстъпили поразени, когато паднала нощ. На другия ден боят отново пламнал.

Войниците от крепостта хвърляли камъни, огън, стрели и копия. Денем земята около крепостните стени натежавала от

трупове, които падали като обрулени плодове. А нощем, когато стотина бели рогове от малоазийски бикове огласяли изтръпналата околност и обаждали на османските турци, че боят свършва, те бърже нарамвали труповете и очиствали бойното поле, за да налетят с нова стръв, когато зора зазори.

Три месеца време траяла обсадата. Шишмановият град не се давал. Челеби Сюлейман повикал своя син една вечер и го попитал:

— Кажи, Исмаиле, как да превземем този град?

— Господарю — отвърнал младият му син, — да разбием стените на крепостта с топ, да съборим кулите и позлатените черковни кубета. Да поискаме топ от падишаха.

— Погледни, Исмаиле, колко е хубав градът! Високи дворци и черкви, нечувано имане, можем да го разрушим само за един ден. Можем да изравним със земята този град, но знаеш ли колко векове са го градили българите? Не искам да разрушавам туй юнашко гнездо. Ще го взема цяло. Тук ще спра и тук ще прекарам старините си. Погледни каква благословена земя! Виж гората, тъмна вековна гора, виж сините скали, над които се вият орли, виж реката — опасала града като сребърен колан. Тука е рай, Исмаиле. Иди кажи на арабина да удари барабана под стените на крепостта. Нека обади на обсадените, че давам пет магарета, натоварени със злато. Пет магарета, натоварени със сухо злато, ще дам на оня, който ми донесе ключа от Желязната врата!

Същата нощ, когато станало тъмно като в рог, един предател скочил от Балдуиновата кула и се завтекъл към шатрата на Челеби Сюлеймана. Тогава един таен пратеник се вестил в двореца пред цар Иван Шишмана и му казал:

— Бягай на юг! Ключът на Желязната врата е в ръцете на турчина. Бягай на юг! Там ще намериш верни боляри и войници.

Царят излязъл от двореца. На върха на Царевец горял един голям огън. Натъркаляни край огъня, хвърлили на земята щитовете си, в ризници, със стиснати в ръце ножове, спели страшно уморените войници. Била тъмна нощ, нямало жива

душа наоколо, а само шумът на Янтра тревожел техния последен сън.

Царят минал между заспалите, отишъл при огъня, взел една горяща главня и я вдигнал нагоре. Жълточервен пламък огрял лицата на бранниците, блеснали ризниците и щитовете им, целунали ги огнени целувки по челата.

Очите на цар Иван подирили Бога в близкото небе и устните му зашепнали:

— Чуй ме, Господи! Ако си решил да загине моят град, нека да бъде волята ти! Но стори тъй, че в тази главня да остане семката на моя народ. И когато донякога главнята се разлисти и покарат от нея млади клончета, нека този ден бъде първият ден на свободата над моята земя! И той побил горящата главня в земята, погледнал с бащина болка войниците, които трябвало да напусне завинаги и с твърда стъпка тръгнал. Яхнал белия си кон, подкован наопаки със сребърни подкови, излязъл вън от крепостта през тайното подземие и препуснал по хълма към Светата гора.

На другия ден Царевец останал без цар, а ключът на крепостта бил в ръцете на Челеби Сюлеймана.

Нахлули страшните анадолски турци и подгонили като дивеч защитниците.

Подирили царя Иван Шишман. Пуснали подире му най-бързата конница, по Драгижевския път, гдето двама пътници го срещнали яхнал на бял кон.

Сутринта още цар Иван Шишман стигнал до един бостан, където стопанинът, наведен, сеел дини.

— Какво сееш, дядо? — попитал царят.

— Дини — отвърнал бостанджията и като познал царя, изтръпнал.

— Да даде Бог — благословил царят нивата — до пладне милините плод да вържат, а довечера да има узрели дини!

И отминал.

Надвечер турската потеря стигнала до бостана. Единият от конниците обърнал коня си, нагазил към колибата на стареца и го попитал:

— Дядо, мина ли оттука вашият цар?

— Мина ами.

— Кога мина?

— Отколе, синко, когато сях дините. — И старецът откъснал две големи узрели дини, срязал ги и подал, по един резен на гонителите. Те яли и се върнали назад.

Стои сега над развалините на Царевец старият бряст, който е израснал от побитата главня през оня ден, когато московският цар напоил коня си на Дунава. От някаква зла буря са откършени два здрави негови клона, а долу, край каменните стени на крепостта, се вие Янтра и шуми и пее.

---

info

Информация за текста

$id = 3403
$book_id = 549
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3403
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ" — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ". СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Старият елен и малкото еленче

Старият елен поведе стадото си към високата планинска поляна, където растеше мека зелена трева. Той вървеше с уверени стъпки през старата букова гора, защото познаваше всичките долчинки и скатове, знаеше къде извеждат козите пътеки и по кои места ловците поставят засади и копаят дълбоки ями, за да падат в тях елените и сърните. Старият елен познаваше и всяка бука в гората, и гнездата на птичките беше запомнил, но той не знаеше, че на двайсет разкрача от бистрото кладенче вчера ловците бяха изкопали дълбока яма, покрили я бяха с клонки, треволяк и шума, така че, щом отгоре й стъпи някое по-тежко животно, да се строполи в ямата. Той не знаеше още, че сред клонките на старата бука до кладенчето ловците бяха поставили засада и само цевите на пушките им се виждаха, насочени към ямата. Безгрижно и спокойно старият елен вървеше по пътеката, която водеше тъкмо към покритата яма, а подире му се беше навървило цяло стадо от елени, сърни и малки еленчета.

Когато стадото наближи кладенчето, най-малкото еленче, което ситнеше пъргаво най-отзад, превари другите, отиде при водача и викна:

— Стой, дядо, стой! Не води стадото по тая пътека.

— Защо? — изви глава към него старият елен.

— Защото тук някъде има прикрита яма и ловна засада.

— Откъде знаеш, мъниче недорасло? — с досада рече старият елен.

— Вчера, когато дойдох да си сръбна водичка от кладенчето, видях под разклонената бука захвърлени четири остри лопати, с които скоро беше копано.

— По какво разбра, че с тях е било копано?

— По влажната пръст, полепнала върху лопатите. Видях и четири пушки, изправени до дънера. Пушките бяха с по две цеви. А всички знаете, че пушките на ловците имат по две цеви. Ах, дядо, да знаеш как се изплаших! Търтих да бягам към стадото. Сърцето ми щеше да се пукне от страх.

Старият елен поклати глава и рече:

— Дядо ти познава в тая гора всяка пътечка и всяка буболечка. Твоята уста още мирише на мляко, а искаш да учиш дяда си. Друг път да не си посмяло да ми даваш съвети, накъде да водя стадото, защото ще те бодна с рогата си. Ти навярно си сънувало нощес някакви пушки и влажни лопати. Върви на опашката — там ти е мястото!

И като вирна глава, старецът потегли важно напред, поклати рога и дори се затича право към скритата яма. Цялото стадо се втурна подире му.

Но щом наближи ручея, който изтичаше от кладенчето, се случи нещо страшно. Леката маскировка на ямата не издържа и старият елен се сгромоляса заедно с три тежки сърни в дълбокия трап. Цялото стадо се стъписа. И тъкмо в тоя миг запукаха пушки и още две сърни паднаха простреляни.

— Бягайте назад! — извика малкото еленче и се втурна между буките. Оцелелите сърни се обърнаха и полетяха подире му като хвърковати.

А в дълбокия трап старият елен си блъскаше главата и думаше:

— Главо моя горделива, от тебе тегля. Ако бях послушал умното еленче, сега нямаше да бъда в ямата.

---

info

Информация за текста

$id = 21723
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21723
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Старият мост

Над една шумлива река — от единия бряг до другия — се беше протегнал стар дървен мост с разклатени устои и греди, прогнили от годините, проядени от червеите. По него минаваха селяни, търкаляха се коли, натоварени с дърва и снопи, клатушкаха се магарета, които мъкнеха череши в кошници или тютюневи листа в кошове. Под моста между гредите си бяха измайсторили гнезда цял орляк лястовички, а долу в синия вир подскачаха пъргави сребърни рибки. Много сладко чуруликаха птиченцата в лястовичите гнезда, но престарелият мост не се радваше на техните песни.

Веднъж той се обърна към изкорубената върба, която мяташе сянка отгоре му, и рече:

— Додея ми, сестро върбо, тука да бъда мост. Цял живот денем и нощем по гърба ми гърмолят прости селски коли. Вечерно време, щом задремя първия си сън, ето че пристига някоя закъсняла кола. Раздрусва ме, пробужда ме и ми прогонва съня. А сутрин ония гладни пискунчета в гнездото вдигат такава врява, че главата ми ще се пръсне; Най ми е обидно, дето ме мачкат корави копита, пробити цървули от нещавена кожа и напукани пети на босоноги жени и деца. Искам да се махна оттука и да замина надолу към равнината. Там, казват, имало голям град, а реката го разделяла на две половини. Ще ми се да се изтегна над водата в този град и да свържа двете му половини. Над мене с грохот ще минават електрически трамваи, ще се плъзгат автомобили с меки гумени колелета и ще крачат хубави девойки с високи токчета, а под мене наместо жаби ще плуват бързи моторници и параходи с високи комини. Кажи ми, върбо крайбрежна, какво да сторя, че да се махна от този див край?

— Какво ли? — отвърна дълбокоумно върбата: — Тази работа е много проста. Потрай, додето се разтопят снеговете и завалят поройните дъждове. Тогава реката ще придойде, а пък ти й се помоли да те грабне и да те отнесе до големия град. Стигнеш ли, мятай се върху двата бряга и не мърдай оттам. Щат не щат, ще те признаят за градски мост.

— А лястовичите пиленца? — обади се един шаран от вира. — Нали по онова време те ще бъдат с голи крилца и не ще могат да изхвръкнат от гнездата?

— Пет пари не давам аз за никакви пиленца. Нека се удавят! — скръцна мостът.

Шаранът изпляска сърдито и изчезна в дълбочината.

Лястовичките не чуха тоя разговор, защото бяха отлетели на юг още през есента.

Старият мост задряма, унесен от зимните виелици.

Щом Баба Марта дъхна в шепите си, за да си стопли пръстите, снегът захвана да се топи. Пролетта пристигна. Над избуялите върбалаци закръжиха лястовиците. Те снесоха яйчица и на бърза ръка измътиха пиленца. Забучаха пороите в долищата. Светкавици раздраха небето. Плиснаха дъждове. За два-три дни реката преля бреговете си. Мостът затрепера от вълнение. Когато водата спря до гредите му, той почна да й се моли:

— Вдигни ме! Отнеси ме надолу към равнината!

Лудата река сякаш туй и чакаше. Зашумя още по-силно, размъти се, плисна наляво и надясно, напрегна сили, грабна овехтелия мост с лястовичите гнезда и го понесе. Рожбите на лястовиците се бяха сгушили в перушинката, изтръпнали от ужас. Техният последен писък заглъхна в грохота на вълните, които удариха моста наляво върху една канара, блъснаха го надясно върху дънерите на крайбрежните върби и го разпиляха дръвце по дръвце.

Упътиха се подпорите, гредите и перилата на селския дървен мост надолу по течението. Преди да стигнат в равнината, те се спряха до бента на една замлъкнала отколе воденичка с порутен покрив. Старият воденичар седеше на

брега и димеше с ореховата си луличка. Очите му бяха натъжени, защото мливарите вече не се отбиваха при него, а слизаха долу на електрическата мелница — там да си смелят житото.

Като видя дървените останки от съборения мост, старецът скочи, грабна една дълга кука и измъкна всичките дървета на брега. Дълго се чеса по тила и се чуди какво да направи от тях. Най-сетне реши: ще си построи кочина. Воденичарят беше сръчен човек. Захвана да дяла и чука, направи си нова кочина от вехтите дървета и затвори в нея една стара свиня с осем свинчета. Загрухтяха от сутрин до вечер лакомите жители на кочината, а някогашният вехт мост запращя от мъка.

---

info

Информация за текста

$id = 3381
$book_id = 549
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3381
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Старите хора

Един жесток цар измислил закон да бъдат погубени всички стари хора.

— Каква полза от тях — казал той, — нито орат, нито жънат, нито дърва секат. Само ядат хляб и се пречкат вкъщи. По-добре ще живеем без тях.

Запретнали се царските палачи. Всички стари хора минали под нож. Останал само един старец — баща на болярин. Дожаляло му на болярина да вземе главата на стария си баща, затуй го укрил на тайно място и го хранел скришом, без да знае никой.

Жестокият цар имал луд черен кон: ритал, хапел, скачал, хвърлял ездачите. Никой не можел да се приближи до него и да го укроти. В столицата живеела една лукава знахарка. Царят заповядал да я повикат в двореца и почнал да я разпитва как може да укроти лудия кон.

— Как ли? — отговорила знахарката. — Заповядай, господарю, на болярите си да усучат въже от пясък. Вържеш ли коня с въже от пясък, той ще стане кротък като овчица.

Царят се почесал по тила и повикал болярите си.

— Хей, боляри — викнал им той, — слушайте какво ще ви заповядам! Още утре да ми донесете едно въже от пясък. Ако дойдете в двореца без пясъчно въже, главите ви ще взема!

Прибрали се болярите с наведени глави. Никому не идвало на ум как може да се усуче въже от пясък. Между болярите бил и оня, който бил пощадил живота на баща си. Като се прибрал вкъщи умърлушен, старецът го попитал:

— Защо си кахърен, синко?

Боляринът му разправил какво иска царят.

— Туй ли е то всичко? Не бой се. Утре, като идете в двореца и царят рече „Къде е въжето?“ — ти му отговори: „Царю, готови

сме да усучем въже от пясък, но не знаем какво трябва да бъде — дебело, тънко, жълто или червено, дай ни по-напред мостра".

На другия ден, като чул умния отговор, царят преклонил глава и казал:

— Прави сте, трябва да ви дам мостра, но няма откъде да я взема.

И царят пожалил живота на всички.

Същото лято настанала голяма суша. Всичко живо изгоряло — и трева, и плод. Пресъхнали реките и кладенците. Житниците се опразнили. Не останало жито дори за семе. Уплашили се хората да не измрат от глад. Загрижил се и царят. Повикал пак болярите и им заповядал:

— Каквото щете правете и струвайте, но утре, като дойдете, искам да ми кажете откъде ще намерим жито за посев, инак главите ви ще взема.

Тръгнали си болярите сломени — не е лесна работа да се намери жито. Старецът видял, че синът му се връща и този път умърлушен, и попитал какво се е случило.

— Сега, тате — рекъл боляринът, — и ти не можеш ми помогна.

— Защо?

— Защото царят иска семе за посев, а никъде в страната няма жито.

— Не бой се, синко. Утре, когато се явите при царя, ти му кажи да заповяда на селяните да разровят всички мравуняци в царството. В мравуняците има много жито, събрано зрънце по зрънце от мравките.

И наистина, щом селяните излезли по кърищата и разкопали мравуняците — намерили във всеки мравуняк по една торбичка едро зърно. Царят останал много учуден и се обърнал към болярина, дето криел баща си, и го попитал:

— Кажи ми, кой ти даде този мъдър съвет?

— Не смея да кажа, господарю, защото ще ме погубиш.

— Няма косъм да падне от главата ти, кажи!

Тогава боляринът признал, че е укрил баща си и той го научил какво да каже за пясъчното въже и де има скрито жито.

Скоро излязъл нов закон: никой да не закача старите хора, а когато вървят по улиците — всеки да им сторва път.

---

info

Информация за текста

$id = 21672
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21672
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Страшни зверове

Втурнало се магарето да бяга към гората. По пътя го срещнал старият овен и го попитал:

— Къде бягаш, приятелю?

— Бягам от хората.

— Защо бягаш?

— Защото не мога да трая повече — спряло се пред овена дългоухото. — До гуша ми дойде. Есен ли се зададе — хайде магарето ще прекарва кошове с ябълки от градината до вкъщи. Зима ли дойде — магарето да върви в гората за дърва. Пролет ли се запролети — пак магарето ще носи яйца в сандъци. А храна каква ми дават — знаеш ли? — магарешки бодили. Хвърлят ми ги и ми думат: „Яж, дано пукнеш!" Тези мъки не са за мен. Реших да побягна някъде, където магаретата живеят без труд, и там да прекарам старините си. А ти накъде си тръгнал?

— Ох, братко, братко, и мен същата треска ме тресе — отвърнал овенът. — Сватба ли се зададе: „Дръжте да заколим овена, че да нагостим сватовете". Гътне ли се някой да умре: „Овена ще заколим, за да направим помен за покойния". Пристигне ли отнякъде приятел — пак към мен поглеждат: „Хайде да му теглим ножа, че да посрещнем нашия приятел". Търпях, търпях, най-сетне викнах: „Стига вече съм брал страхове!" — и се дигнах да бягам. Искаш ли да бягаме заедно?

— Защо не? Ще бягаме заедно и ще се браним един друг, ако някой ни нападне — с радост продумало магарето и потеглило подир овена.

Вървели, що вървели, срещнали в една долчинка лисицата.

— Къде тъй, приятели? — попитала ги тя.

— Бягаме.

— От кого бягате? — пак попитала хитрата любителка на кокошките.

Магарето и овенът й разказали.

— Ох — въздъхнала лисицата, — ами и аз тъкмо от туй бягам, я. Щом чуя някъде сватбарски тъпан, сърцето ми изтръпва, защото зная, че сватбарите мислят само за едно: как да ми смъкнат от гърба хубавата кожица, та да ушият кожух на невестата. Искате ли ме с вас?

— Искаме те, Кумице — отвърнали двамата бегълци и лисицата се навървила подире им.

Вървели, що вървели, навлезли дълбоко в гората. Там срещнали едно петле. Крачи самљ под дърветата и се озърта.

— Брей — зарадвало се петлето, — най-после жива душа в тая пуста гора. Къде сте тръгнали, приятели?

Магарето, овенът и лисицата му разказали откъде идат и защо бягат.

— А ти — попитали го те, — какво бродиш насам-натам в тая пуста гора!

— И аз като вас бягам — отговорило им петлето. — Бягам от къщи. И как да не бягам? Дете ли се роди: „Хванете петела да го заколим!" Имен ден ли се зададе: „Хайде да сварим петела в тенджерата". Кумът ли пристигне, пак: „Петела дръжте!" Дали си отраснало, дали си пропяло, дали си зачервило гребена, никой не гледа — трябваш за трапезата. Вземете ме с вас! — помолило се то на тримата бегълци.

Станали четворица и потеглили нататък.

Вървели, вървели, стигнали до един кръстопът. На кръстопътя гледат вълча кожа.

Стъписали се и четворицата, но подир малко се престрашили, помирисали кожата, прескочили я и пак се върнали.

— Да я вземем! — рекъл овенът. — Тая кожа ни е късмет.

— Да я вземем, защо не, само че кой ще я носи?

— Аз ще я нося — обадило се магарето, — метнете я на гърба ми!

Метнали я на магарешкия гръб и продължили пътя си. Цял ден се лутали из гората. Надвечер стигнали до една пещера. Погледнали вътре — няма никой. Влезли. А в пещерата що да

видят — в средата гори огън, над огъня върху железен триножник сложена голяма тенджера. В тенджерата къкри ядене. Насядали нашите пътници край огъня. Напекли се. Втренчили очи в тенджерата.

— Тука сме добре — рекли си те. — Като се върнат стопаните на пещерата, ако са добри хора, ще ни нагостят, ще преспим при тях и утре пак ще продължим пътя си.

Магарето натъпкало вълчата кожа със слама, изнесло я вън и я провесило под дървото пред входа на пещерата.

Но да видим сега кои са били стопаните на пещерата? Там живеели две семейства от вълци и мечки. Като наклали огън и сложили яденето да ври, те излезли малко на лов, додето гозбата им втаса. И не се минало ни много, ни малко — ето че се озовали пред дома си. Гостите, като видели що за домакини стоят напреде им — глътнали си езиците, вдървили се от страх.

— Добре дошли, скъпи гости! — изръмжали мечките и вълците.

— Добре заварили — отвърнали гостите с разтреперани гласове.

Най-старата мечка се разшетала — свалила тенджерата от огъня, сложила я на земята, донесла лъжица и поканила гостите:

— Вземайте лъжиците и почвайте да сърбате, не се срамувайте.

Гостите наобиколили тенджерата. Всички почнали да сърбат. Яли каквото яли, изпразнили я. Подир вечеря най-старата мечка се обадила:

— Вие, като идете откъм селата, трябва да знаете много хубави песни. Там стават чудни сватби и хора. Я хайде да ни попеете малко.

— Защо не — отвърнало магарето, — но според обичая най-напред трябва да попее старата домакиня.

— Да попея — отвърнала мечката, седнала на задните си крака, разперила нагоре предните си лапи и започнала с дебелия си глас:

Само месо вкъщи дошло —
негонено, неканено —
охранено,
само влязло в тенджерата!…

Бегълците, като чули тая песен, се спогледали и зъбите им затракали. Те разбрали за какво месо става дума в мечата песен. Поканили след това магарето и то да изкара една песен. Клетото магаре, никак не му било до песни, но нямало що да прави. Запяло и то:

Я излез на двор, да видиш
що виси пред пещерата!
А излез на двор, да видиш
що виси пред пещерата!

Като чули тия думи, мечките и вълците също се спогледали помежду си и накарали едно мече да излезе и да види какво има пред пещерата. Поръчали му — ако види нещо добро, да се върне и да им обади. Ако види нещо лошо, да бяга, да се не връща.

Мечето излязло боязливо и щом дигнало нагоре глава — облещило очи: под дървото пред пещерата виси обесен вълк. Изревало от ужас и търтило да бяга в тъмнината. Покачило се чак навръх планината. Вътре домакините почакали, почакали и проводили второ мече, но и то не се върнало. Почакали още малко домакините и бутнали едно вълче:

— Я излез ти да видиш що виси пред пещерата!

Вълчето също пропаднало. Така едно след друго излезли всичките мечета и вълчета и се загубили в тъмнината. Най-сетне старият вълк и старата мечка се дигнали да разберат къде се губят децата им. Гостите помислили, че вълкът и мечката искат да ги ядат. Скокнали и те. Овенът се затекъл да излезе вън и наместо да отвори вратата, затиснал я, без да ще, с рогата си.

Мечката грозно заревала. Магарето почнало да си дере гърлото по магарешки, а петелът хвръкнал нагоре, кацнал на полицата и закукуригал с цяло гърло. Лисицата заскимтяла и се мушнала в една делва. Само опашката й останала навън.

Най-подир овенът извил глава назад, да види що става, и освободил вратата, която се отворила, и домакините изхвръкнали навън. Когато зърнали обесения вълк, те се уплашили толкова много, че побягнали през девет гори в десета. Там спрели и почнали да си приказват:

— Брей — рекла мечката, — много страшно беше! Още не мога да дойда на себе си. Видя ли, Кумчо Вълчо, онова с червения гребен, като се хвърли на полицата и изкрещя: „Дайте ми въже и двамата да ги обеся на гредите!"

— А в туй време, Бабо Мецо — добавил вълкът, — видя ли как малкото с дългата опашка тичаше из пещерата да търси въже. По едно време се навря в делвата, да види дали въжето не е скрито там.

— Слава Богу, че отървахме кожата, опасни зверове ни бяха дошли на гости! — въздъхнала мечката и старите зверове тръгнали към планината, да дирят челядта си в драките и хралупите.

А магарето, овенът и петелът разбрали, че в гората е по-страшно, отколкото в селото, и се прибрали пак при хората.

Лисицата пък останала в делвата.

---

info

Информация за текста

$id = 21720
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21720
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Светулката и бухалът

Дядо Златан прибра стадото в кошарата, натири Марка, старото магаре, на полето да пасе и заключи вратнята. От сухи клонки накладе огън пред кошарата и си опече три картофа. Навечеря се, легна на тревата край огъня, загърна се в закърпения вехти кожух и заспа дълбоко. От близката лешникова горица излезе една светулка с угаснало фенерче. Литна тихичко над заспалите овце, завъртя се край огъня и когато една главня изпращя и разсипа наоколо искри, малката крилата душица грабна една искра и си запали фенерчето. Почна да мъждука над кошарата, прехвръкна трънения плет и пое през тъмното поле. Насред полето с наострени уши седеше Марко, старото магаре, и гледаше към гората.

Светулката трепна напреде му като росна капчица, озарена от ясно утринно слънце и попита:

— Защо не лягаш да спиш? Какво гледаш към гората?

— Ах, сестро светулке, много съм разтревожен! — отвърна Марко. — Всяка вечер, преди да си легна, аз опирам ухо до земята и слушам какво става по света. Ако всичко е в ред и работният свят мирно почива, аз лягам на тревата, спокойно заспивам и се усмихвам насън. Ала тая нощ за мене няма сън. Като си опрях ухото (то е моето радио) до земята, чух далечен вик. Един пътник вика за помощ от дълбочината на гората. Той е сбъркал пътя и не знае накъде да върви. Вълци го дебнат със зъби като тесли. Мечки стръвници реват подире му. А напреде му бучи една черна река, пълна с крокодили. Той не знае, че под столетните дървета се вие една бяла пътечка, която води надолу към мирните села. Няма кой да му покаже тази пътечка. Ти знаеш ли я?

— Как да не я зная! — отвърна светулката. — Когато минавам през старата гора, все над тази пътечка летя.

— Тогава, сестро светулке, бързай да светнеш на загубения пътник. Ако му помогнеш, ще сториш едно добро дело.

— Ей сега ще ида! — рече светулката и се упъти към гората.

Навлезе под клонестите дървета, обрасли с вековен мъх, затрепка над Мечите поляни, над храстите, в които спяха мустакати зайчета. Спря се до едно сухо дърво, ударено от гръм, и се ослуша. Ала наместо гласа на загубения пътник чу наблизо зловещо бухане:

— Бух! Бух! Бух! Аз съм злият дух!

— Ах, колко е страшно! — прошепна малката светулка, спусна се надолу, кацна в чашката на едно диво горско цвете и му се помоли:

— Скрий ме, защото много ме е страх от онова тъмно нещо, дето буха.

— Няма място в чашката ми, нали виждаш колко е мъничка!

— Тогава прибери ми само фенерчето, а пък аз ще се потуля под един сух листец, додето отмине тъмното нещо.

Дивото цвете пое фенерчето в чашката си и тя светна като бисерно зърно. Светулката се сви под един сух листец и притаи дъх. Появи се бухалът. Размаха над цветето две големи крила и викна със страшен глас:

— Кой запали тази светлина?

— Аз я запалих! — с премаляло гласче отговори светулката.

— Защо я запали? Не знаеш ли, че гората нощем трябва да бъде тъмна? Ти потъпка закона за нощния мрак. Затова те осъждам на смърт!

— Помощ! — изпищя светулката под сухия листец, но додето свърши, тъмната птица я удари със студеното си крило.

Далеч някъде в полето Марко, старото магаре, изправи ухото си и долови писъка на светулката. Вирна глава нагоре и почна да реве в нощния час. Размърдаха се хората, заспалите гадини, притихналите птици в гнездата, раците в подмолите. Верчето се стресна, сънено почна да трие очите си и погледна през прозореца към звездите. Пробуденият свят запита магарето:

— Защо ревеш, тръбачо? Какво се е случило?

Марко тъжно почна да разказва за злата участ на светулката с фенерчето. Като чуха разказа на магарето, хората и гадините се дигнаха и се втурнаха към полето. Събраха се:

200 юначета с бели калпачета,
200 рачета-кривокрачета,
200 баби с дървени саби,
200 врабци напети — все на самолети,
200 котаци с дълги мустаци,
200 папагали като хали,
200 петли стари
и едно магаре (Марко).

Потеглиха към гората да нападнат тъмната птица. Най-напред вървеше Марко и тръбеше. Намериха я тъкмо когато се гласеше да отключи черния нощен дъжд, за да угаси светлината на малкото фенерче в чашката на дивото цвете. Замахнаха бабите със сабите, мръднаха си котаците мустаците, втурнаха се като хали двеста папагали върху чудовището, полетяха юнаците след раците, взеха да кукуригат двеста петли стари, ревна дъртото магаре. Уплаши се нощният разбойник и размаха криле. Побягна вдън горите Тилилейски и кацна на един клон надолу с главата. От мъка почна да се надува, стана голям като бъчва, мукна и се пукна.

А фенерчето? Фенерчето ще го вдигне Верчето. То ще иде в гората. Ще прибере фенерчето от чашката на дивото цвете и ще озари пътечката, по която загубеният пътник ще слезе към светлините на мирните села.

---

info

Информация за текста

$id = 3388
$book_id = 549
$book_id = 437
$book_id = 62
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3388
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Свършекът на света

Хитър Петър имал един овен и много, си го обичал. На съседите си той казвал:

— Този овен съм го обрекъл на вас. Когато склопя очи, вие ще се съберете у дома, ще го изпечете, ще си похапнете и ще кажете две-три хубави думи за мене.

Но Хитър Петровите съседи — кръчмаринът и селският чорбаджия, искали час по-скоро да изядат овена. Те отишли при попа и го попитали как да склонят хитреца, че да тегли ножа на овена.

— Тази работа оставете на мене! — рекъл попът, наложил си калимявката и отишъл при Хитър Петра.

— Какво има, дядо попе? — попитал Хитър Петър.

— Лошо, Петре, лошо! — въздъхнал попът. — Вече е дошъл свършекът на света. Утре не, а в други ден ще настъпи краят. Остава ни само един ден живот.

Хитър Петър се почесал по врата и попитал:

— Ти откъде научи тази грозна новина?

— В книгите пише. Нали вярваш в книгите?

— Вярвам — отговорил Хитър Петър. — Ами сега какво ще правим?

— Нищо — отвърнал попът. — Ще се съберем утре на приятелско угощение, за да прекараме весело последния ден от живота си. От нас виното, а от тебе овена, може ли?

— Може, дядо попе, само че тая работа трябва да стане на някое затулено и тихо място. Хайде да направим веселбата доле в ливадите, където тече бистрата река. И още едно: утре всички трябва да си облечеме най-новите дрехи, за да ни бъде още по-весело.

— Винаги съм те смятал за умен човек! — похвалил попът Хитър Петра и си тръгнал.

На другата сутрин рано четиримата веселбари — пременени като за сватба — нагазили в ливадите край реката. Наклали на бърза ръка огън и свършили с овена. Разгорещили се, докато го одерат и набучат на шиш. Попът рекъл:

— Ти, Петре, ще останеш тука и ще въртиш шиша над огъня, докато се изпече хубаво овенът, а пък ние с приятелите ще се изкъпеме в реката, преди да почнем угощението.

И като се разсъблекли, попът, кръчмаринът и селският чорбаджия се бухнали в прохладната вода. А Хитър Петър най-напред завъртял набучения овен над огъня, сетне сграбил дрехите на тримата и ги хвърлил в пламъците. По едно време пристигнали окъпаните и потърсили дрехите си.

— Петре — започнали да викат, — къде си дянал дрехите?

— Изгорих ги — отвърнал спокойно Хитър Петър.

— А бе, ти луд ли си? Утре как ще се покажем голи пред хората.

— Не съм луд — отвърнал Хитър Петър. — Но аз си помислих тъй: утре настъпва свършекът на света. Щом като няма да живеят, защо им са дрехи на моите приятели? А и дядо поп често казва в проповедите си, че на този свят всички са дошли голи и голи трябва да го напуснат.

---

info

Информация за текста

$id = 3550
$book_id = 652
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3550
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Тигърът и лисицата
Китайска народна приказка

Страшният тигър настигна в гората една лисица.

— Стой! — извика той.

Хитрата лисица врътна пухкавата си опашка, изви муцунката си нагоре и рече:

— Да не си посмял да ме изядеш, защото си загубен. Гората ще ти стане тясна.

— Я гледай — стъписа се тигърът, — че коя си ти?

— Аз съм дъщеря на китайския император.

— Не може да бъде!

— Щом като не вярваш, тръгвай подире ми — рече лисица, — за да видиш как всичките зверове се страхуват от мен.

— Добре — съгласи се тигърът и тръгна.

Лисицата важно пристъпяше напред, а тигърът след нея. И какво се случи? Като видяха тигъра, всичките зверове търтиха да бягат, изпокриха се в горските гъсталаци, навряха се в тъмните планински пещери, а птиците литнаха високо към облаците.

— Видя ли — обърна се лисицата към тигъра — как всичко живо се бои от мене.

— Видях — поклати глава глупавият тигър, — ти наистина си могъща и страшна!

---

info

Информация за текста

$id = 13218
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13218
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Топлата ръкавичка

За Нова година мама подари на Тошката две жълти вълнени ръкавички. Те имаха само по едно пръстче, но бяха леки пухкави и топлички. За ръкавичките мама разплете какината фланела, защото такава хубава прежда никъде не се намира. Пустата мама! Отгоре на ръкавичките извезала две кученца от червени конци. Те не са живи, но досущ приличат на Страхилча. Ще попитате: кой е този Страхилчо? Той е истинско куче. Живее в дървената колибка под ябълката и варди къщата. От нищо не се бои. Само нощем го е страх от тъмното и лае, без да има защо. А е много хитър. Толкова е хитър, че не може повече. Ако си хвърлиш шапката на улицата, за един миг ще изтича, ще я захапе и ще ти я донесе. И не я пуска на земята, а застава на задните си крака и ти я подава в ръцете.

— Дръж, сине — рече мама и подаде ръкавичките на Тошката, — да ти топлят ръцете, когато идеш на пързалката, но гледай да не ги загубиш, защото ти ги подарявам от сърце.

Сякаш не рече тъй мама, а му поръча:

— Тръгвай, Тоше, на пързалката да си загубиш ръкавичките!

И Тошката свърши тая работа. Повлече шейничката си към Заешка могила, където е пързалката, спусна се три пъти като вихър надолу, но на четвъртия път шейната му се прекатури и той заби главата си в снега. Измъкна се побелял от сняг, запъхтян, поотърси дрехите си и тъй като му стана студено, подири в джоба маминте ръкавички. Извади едната, но другата я нямаше. Захвана да я търси по цялата пързалка. Никъде не можа да я намери. Сякаш беше потънала в земята. Буца заседна на гърлото му, когато повлече шейната си към дома. През цялата вечер ходеше нацупен. И новогодишната баница с късметите не му се услади. Като си легна, дълго се въртя в

леглото и не можа да заспи. Мама нощес до втори петли си вади очите над тия ръкавички, а той изгуби едната още при първото си излизане!

Сега да видим къде е ръкавичката.

Тя се изтърси от джоба на Тошката, когато той обърна шейната и си заби главата в снега. Леката ръкавичка хвръкна като птиченце и падна зад една трънка. Потули се, затуй Тошката не можа да я намери. Щом децата се разотидоха и пързалката опустя, от съседната горица изскочи Зайо Мустаков. С пет-шест юнашки скока той се изкачи на могилката, погледна отвисоко към селото, където трептяха много светлини като звезди, нападали на земята, и въздъхна:

— Тая нощ всичките послушни деца ще получат подаръци, само за мене няма нищичко!

И Зайко вдигна предната си лапичка, за да си избърше окото. Като го избърса, той се втренчи към трънката и видя, че там върху снега нещо се жълтее. Заешкото му сърце радостно затупка. Дали не е круша? Бързо се втурна към ръкавичката. Побутна я боязливо с крачето си, дори я обърна, но щом съзря извезаното кученце, отскочи три крачки назад. Уплаши се, горкият, от кученцето, но то си кротуваше върху ръкавичката.

— Добро кученце! — тихо си рече Зайко Мустаков. — Ще си го взема да ми варди къщурката.

И приближи пак към ръкавичката. Но тъкмо когато посегна да я вземе, изневиделица изскочи Кума Лиса Кокошарска.

— Не я пипай! — викна тя.

— Защо? — обърна се слисан Зайко.

— Защото само на мене прилича да нося ръкавички. Най-напред ще си я надяна на едното краче, сетне на другото, сетне на третото… Чудесна ръкавичка!

— Я па тая! — накриво я изгледа Зайко Мустаков. — Махай се или ще насъскам кученцето да ти скъса кожухчето!

Лиса Кокошарска се ядоса и се озъби на Зайка, но той не беше от страхливите.

— Кра! Кра! Крадци! — размаха крила над трънката един гарван. — Тази ръкавичка е на Тошката! Вие сте я откраднали.

Ей сега ще повикам Страхилча!

И гарванът хвръкна към село.

Откъм гората се зададе и глупавият Вълкан Вълканов. Почна да ломоти:

— Какво вие таковате тука? А-а-а-а, ръкавичка сте намерили! Тя ще бъде моя. Защото съм най-силният звяр в гората. Който посегне към нея, ще го разкъсам.

И Вълкан затрака със зъби, защото той можеше да работи само със зъбите си.

— Моля ви се — довтаса и Катеринка Пухлева, — продайте ми тая ръкавичка! Давам за нея два жълъда!

— Я бягай оттука, че като река ам — само на катерички ще ми станеш! Какво таковаш и се навираш тука? — изръмжа Вълкан Вълканов и зина.

Тогава Катеринка изврещя, Кума Лиса Кокошарска затявка, Зайо Мустаков се засили и направи такъв скок, че прескочи цялата могила, но пак се върна.

Отдън гората затрополя самият Медун Мецанов.

— Каква е тази дандания? — ревна той. — Защо ме събудихте посред нощ от зимния ми сън? Кой от вас предизвика свадата?

Зверовете мълчаха с наведени глави.

Тъкмо в туй време откъм село дотърча Страхилчо. Той не беше виждал горски зверове, затуй безстрашно се приближи до тях.

— Защо се карате? — изджафка той.

— За ръкавичката! — отвърна Лиса Кокошарска. — Ние намерихме една ръкавичка и не можем да я разделим.

Хитрият Страхилчо хвърли едно око към ръкавичката на Тошката, позна я и рече:

— То е най-лесна работа. Я се наредете един до друг с очи към могилката. Щом река „ав" — всички тичайте нагоре! Който стигне най-напред на върха — негова ще бъде ръкавичката!

Зверовете се наредиха: най-отдясно — Медун, до него — Вълкан, до Вълкана — Лиса, до нея — Зайко, а до Зайка — Катеринка.

— Ав! — изджафка Страхилчо и звероветe се втурнаха нагоре.

А Страхилчо захапа ръкавичката на Тошката и — дим да го няма. Изчезна към селото:

На другата сутрин, когато Тошката се показа на прага със сурвакница в ръка, от кучешката колибка изскочи Страхилчо, захапал изгубената ръкавичка.

— Хей, къде си я намерил? — весело извика Тошката, грабна я от устата му и за награда му даде един краищник от новогодишната баница.

---

info

Информация за текста

$id = 3408
$book_id = 248
$book_id = 549
$book_id = 62
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3408
Сканиране и разпознаване: unicode, 2007
Корекция: BHorse, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Най-тежкото имане. Приказки и разкази
Съставител: Георги Струмски
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Редакционна колегия ЕФРЕМ КАРАНФИЛОВ, ИВАН ЦВЕТКОВ, ЙОРДАН МИЛЕВ, КАМЕН КАЛЧЕВ
Отговорен редактор НИКОЛАЙ ЯНКОВ. Редактор на издателството АННА ПАНЧЕВА
Илюстрации АЛЕКСИ НАЧЕВ. Художник на корицата РАДОЙ БОЯДЖИЕВ. Художествен редактор ИВАН МАРКОВ
Технически редактор ЕЛЕНА МЛЕЧЕВСКА. Коректор ТАНЯ СИМЕОНОВА
Първо издание. ЛГ. V. Тематичен № 13/9537172431/6006-2-79
Дадена за набор на 23. IV. 1979 г. Подписана за печат на 27. IX. 1979 г. Излязла от печат на 10. X. 1979 г.
Поръчка № 118. Формат 1/16 60×90. Тираж 60 000. Печатни коли 16. Издателски коли 16. Цена 2 лв.
„НАРОДНА МЛАДЕЖ“ — ИЗДАТЕЛСТВО НА ЦК НА ДКМС. МОНОФОТО, ПЕЧАТ И ПОДВЪРЗИЯ ДПК „Д. БЛАГОЕВ“. СОФИЯ — 1979

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Торба с жълтици

Един старец отишъл в гората за дърва. Намерил едно кухо дърво, размахал секирата и тупа-лупа, съборил го на земята. Като се заловил да го цепи, в кухината му намерил една кожена торба, пълна с жълтици. Зарадвал се на късмета си, натоварил цепениците на колата, окачил торбата с жълтиците на ритлата и повел воловците към дома си. Вървял старецът и си мислел:

— Намерих аз парите, но гората не е моя. И кухото дърво не е мое. Отде накъде парите пък да са мои? Те са чужди. Ако съм човек на място, ще издиря стопанина им и ще му ги дам, защото от чужди пари прокопсия няма.

Не щеш ли, насреща му се задал един сиромах човек, дрипав до немай-къде, разтревожен, запъхтян.

— Откъде идеш, побратиме? — викнал сиромахът.

— От гората — отвърнал дърварят. — Защо питаш?

— Да си намерил нещо?

— Намерих — кимнал с глава старецът.

— Слава Богу! — зарадвал се дрипавият. — Аз, брате, имах само една юница, но ме натисна голяма сиромашия и реших да я продам. Отзарана я откарах на пазара, добра цена й дадоха, тръгнах си и де да знам как, по пътя съм изтърсил торбата с парите. Като луд съм тичал дотука. Къде е торбата ми?

— Ей там, закачил съм я на ритлата.

Сиромахът се втурнал към торбата. Бръкнал с две ръце вътре, нагребал жълтиците, погледнал ги, но мигом пак ги изтърсил в торбата като опарен.

— Не са мои — рекъл, — моите бяха бели, а тези са жълти.

— Чудно — замислено проговорил дърварят, — какви може да са тези, дето ги намерих?

— Крадени! — отсякъл сиромахът.

— Кой ги е задигнал?

— Крадците.

— А къде са крадците?

— В гората, къде другаде? — извикал сиромахът и хукнал по-нататък, да търси своята торба.

Старецът се прибрал у дома си и рано на другата сутрин метнал торбата с намерените пари на тоягата си, емнал пътя, че в гората — да търси крадците. В най-затънтените дебри забелязал светлинка. То било огън. Като приближил край огъня, заварил десетина души — надянали един овен на шиш — въртят го над жаравата.

— Добър ви ден! — поздравил старецът.

— Добре си дошъл! — отвърнал един от горските хора. — Ти, дядо, по каква работа ходиш?

— Тръгнал съм да търся крадците. Да не сте вие?

— Имаш грешка! Тука крадци няма — обадил се главатарят на горските хора.

— А вие какви сте?

— Ние сме хора хайдути. Излезли сме в гората да закриляме сиромасите и да наказваме народните изедници. А ти поседни да си отпочинеш и да опиташ нашия овен! — поканил го главатарят.

Старецът подвил крак, нахранил се, благодарил на домакините и на тръгване попитал:

— Кажете ми, братя, къде мога да намеря крадците?

— В дворците, там са крадците! — отвърнал войводата.

Старецът се дигнал, излязъл от гората и се спуснал към големия град. Отишъл право в царския дворец. Влязъл вътре. Там заварил десетина големци, в позлатени дрехи облечени. Събрали се на съвет.

— Добър ви ден! — поздравил ги старецът.

— Ти какво търсиш тука? — гневно го посрещнал един брадат царедворец.

— Крадците търся.

— Какви крадци? — скочил на крака брадатият и от очите му започнали да изскачат искри.

— Онния, дето са задигнали ей тази торба. Аз я намерих в едно кухо дърво.

— Какво има вътре? — надникнал големецът.

— Жълтици.

— Жълтици ли? — посегнал брадатият. — Дай я тука!

И като пребарал торбата, той намигнал на другарите си и захванал да тика стареца към вратата.

— Ти, дядо — рекъл, — нямаш работа тука. Иди да търсиш крадците вън от царския дворец, защото ние сме най-честните. Додето намериш крадците, ние ще ти вардим парите. Тука те са на сигурно място. Точно подир една година ела да си получиш торбата.

Отишъл си старецът и цяла година ходил насам-натам да пита за крадците. Като се изтърколила годината, той пак похлопал на царските врати. А големците пак били събрани на съвет.

— Годината мина — рекъл им старецът, — върнете ми торбата с жълтиците.

— Годината мина, но ти, старче, закъсня — дигнал се пак оня, брадатият. — Аз ти казах да се явиш тука след една година, а ти пристигаш след една година и един ден. Значи просрочил си. Губиш торбата. Хайде, махвай се, че имаме работа.

Старецът излязъл вън, почесал се по тила и рекъл:

— Право ми казаха хайдутите. Тука са били най-опасните, ония, дето и крадат, и лъжат.

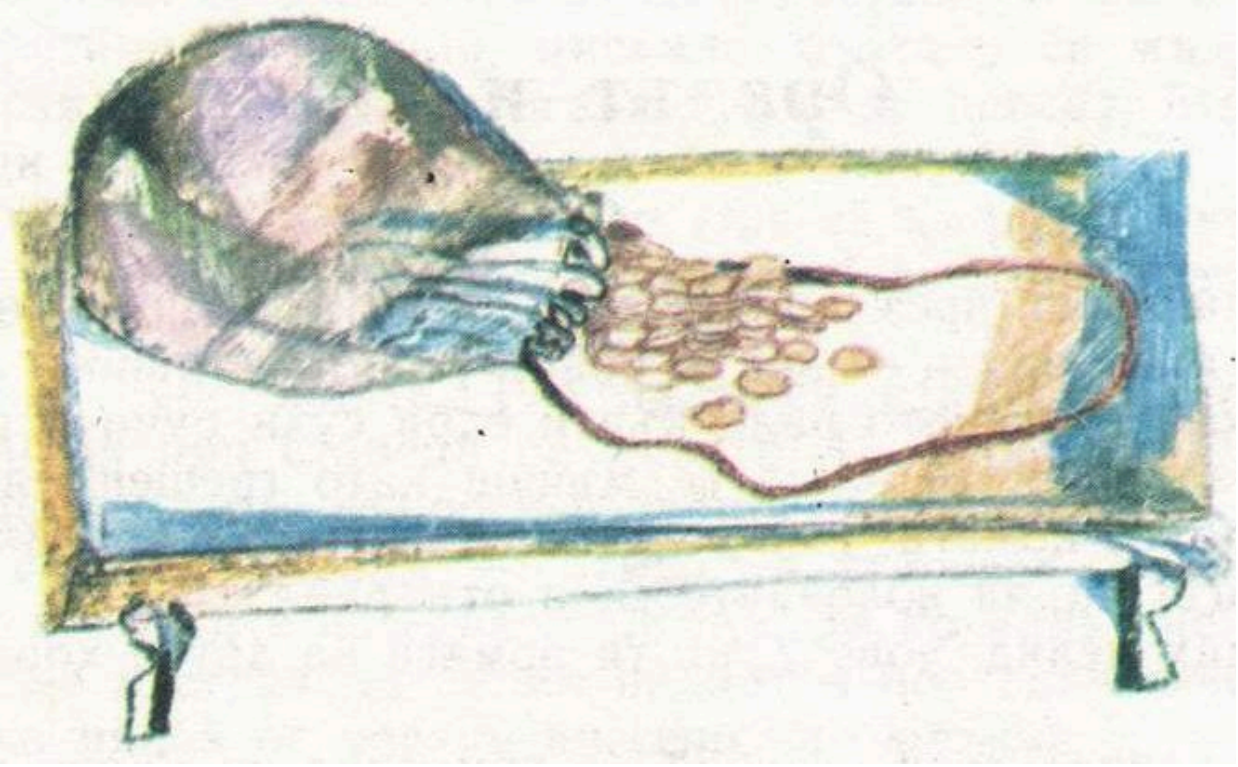

info

Информация за текста

$id = 29734
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/29734
Сканиране: Диан Жон, 2011
Разпознаване и корекция: sonnni, 2011
Допълнителна корекция и форматиране: Xesiona, 2011

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки, Том 1
Българска. Осмо издание
Издателство „Народна младеж"
Редактор: Методи Бежански
Коректор: Лилия Вълчева

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Торбата с лъжите

Турският хитрец Настрадин Ходжа дошъл от Анадола в българската земя да лъже народа. Тук лъгал, там лъгал, най-сетне стигнал в Хитър-Петровото село. Срещнали се двамината хитреци на улицата до плета на поповата къща. Настрадин Ходжа попитал:

— Ти ли си Хитър Петър?

— Аз съм — отговорил Хитър Петър.

— За тебе съм чувал, че умееш майсторски да лъжеш.

— Тъй приказват хората — навел скромно глава Хитър Петър, — и за тебе съм чувал същото.

— Ами какво правиш тука? — попитал ходжата.

— Подпирам плета да не падне.

— Искаш ли да се надлъгваме? — предложил ходжата.

— Защо не. Само че сега не мога, защото съм забравил лъжите си вкъщи. Нося ги в една торба и когато не ми трябват, ги държа окачени на стената. Ако подложиш гърба си да подпираш плета, додето изтичам до вкъщи и си взема торбата с лъжите, ще се надлъгваме.

— Иди — казал ходжата, — ама бързай!

Хитър Петър кривнал надолу, влязъл в едно кафене и си поръчал кафе, а ходжата подложил гръб, подпирал поповия плет и чакал Хитър Петра. Чакал, чакал, додето мръкнало и притъмняло. Прибрал се ядосан.

На другия ден ходжата пак срещнал Хитър Петра и се развикал:

— Абе, Петре, ти защо не дойде вчера да се надлъгваме? Нали уж отиде да си вземеш торбата с лъжите, а не се вести никакъв. Ти май че се уплаши.

— Ходжа — отвърна Хитър Петър, — каква по-голяма лъжа искаш от тая, да те накарам цял ден да подпираш дядо-поповия

плет и да чакаш торбата ми с лъжите?

Ходжата си прехапал устните. Кипнал, но нищо не казал.

— Да не си се разсърдил? — продължил Хитър Петър. — Хайде да се поразходим из гората, под сенчестите дървета, покрай мечите медарници, додето ти мине, че тогава ще се надлъгваме.

Ходжата се съгласил и тръгнали. Излезли от село. Влезли в гората. Вървели полека и си приказвали.

— У нас — започнал да говори ходжата — греят две слънца. Имаме крилати магарета, а зайците снасят яйца в гнездата си по най-високите дървета.

— Хубаво лъжеш, ходжа — думал Хитър Петър, — но не ти вярвам.

— Нашата вода е суха — продължавал ходжата, — не я пием, а я режем с ножове.

— Тъй, ходжа, само че не ти вярвам!

Навлезли още навътре в гората. Превалило пладне. Огладнели.

— Да бяхме хапнали нещо — рекъл Хитър Петър.

— Какво да хапнем? — погледнал го ходжата.

— Не зная, наоколо нищо не виждам за хапване — озърнал се Хитър Петър.

В туй време се задал един чорбаджия с младо агънце на рамо.

— Вярваш ли, че мога да отнема туй агне? — попитал Хитър Петър.

— Не ми се вярва — отвърнал ходжата, — чорбаджията е едър мъж, не можеш го надви.

— Почакай малко — гледай и мълчи!

Хитър Петър се мушнал в шубраките, преварил чорбаджията и оставил едната си обувка насред пътя. След туй се завтекъл бърже напред и на стотина метра оставил другата. Чорбаджията с агнето, като стигнал до първата обувка, ритнал я с крак и си рекъл:

— Добра обувка, здрава, но защо ми е само една!

Отминал нататък. Стигнал другата обувка.

— Я, още една обувка, ще се върна да взема първата — рекъл той, снел агнето от гърба си, оставил го на полянката и тръгнал назад.

В туй време Хитър Петър, който си бил прибрал първата обувка, изскочил от шубраците, грабнал агнето и другата си обувка и пак се върнал при ходжата. Ходжата се пукнал от яд, като гледал как майсторски лъже Хитър Петър. Както и да е, заклали агнето, наръшкали огън, опекли го и седнали да ядат.

— Ходжа — проговорил Хитър Петър, — искаш ли с лъжа да те прогоня от тук, преди да си хапнал една мръвка от агнето?

— Не можеш.

— Мога.

— Хайде да видим!

— Ей сега, почакай само да посолим печеното агне. Ей там, в долчината, има солена пръст — ще ида да донеса една шепа, ще поръсим с нея агнето и сетне ще те излъжа.

— Иди, но бързай, защото съм много гладен — отвърнал ходжата и почнал да си точи зъбите за печено агне.

Хитър Петър слязъл в долчината, потулил се и подир малко се развикал:

— Олеле! Не ме бий! Не съм аз! Олеле! Ходжата ти откраднa агнето! Ей го хе, горе! Иди с него да се разправяш…

Ходжата, като чул тия викове, скокнал и си рекъл:

— Оня чорбаджия с дебелия врат ще ми строши кокалите, ами я да бягам, додето не е дошъл!

Плюл си на петите и побягнал.

Хитър Петър излязъл от долчината и сам изял печеното агне.

---

info

Информация за текста

$id = 21716
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21716
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Торбата с жълтиците

Един старец отишъл в гората за дърва. Намерил едно кухо дърво, развъртял секирата и тупа-лупа, съборил го на земята. Като се заловил да го цепи, в кухината му намерил кожена торба, пълна с жълтици. Зарадвал се на късмета си, натоварил цепениците на колата, окачил торбата с жълтиците на ритлата и повел воловете към дома си. Вървял старецът и си мислел:

— Намерих аз парите, но гората не е моя. И кухото дърво не е мое. Отде-накъде парите пък да са мои? Те са чужди. Ако съм човек на място, ще издиря стопанина им и ще му ги дам, защото от чужди пари прокопсия няма.

Не щеш ли, насреща му се задал един сиромах човек, дрипав донемайкъде, разтревожен, запъхтян.

— Откъде идеш, побратиме? — викнал сиромахът.

— От гората — отвърнал дърварят. — Защо питаш?

— Да си намерил нещо?

— Намерих — кимнал с глава старецът.

— Слава Богу! — зарадвал се дрипавият. — Аз, брате, имах само една юница, но ме натисна голяма сиромашия и реших да я продам. Отзарана я откарах на пазара, добра цена й дадоха, тръгнах си и де да знам как, по пътя съм изтърсил торбата с парите. Като луд съм тичал дотука. Къде е торбата ми?

— Ей там, закачил съм я на ритлата.

Сиромахът се втурнал към торбата. Бръкнал с две ръце вътре, нагребал жълтиците, погледнал ги, но мигом пак ги изтърсил в торбата като опарен.

— Не са мои — рекъл, — моите бяха бели, а тези са жълти.

— Чудно — замислено проговорил дърварят, — какви може да са тези, дето ги намерих?

— Крадени! — отсякъл сиромахът.

— Кой ги е задигнал?

— Крадците.

— А къде са крадците?

— В гората, къде другаде? — извикал сиромахът и хукнал по-нататък, да търси своята торба.

Старецът се прибрал у дома и рано на другата сутрин метнал торбата с намерените пари на тоягата си, емнал пътя, че в гората — да търси крадците. В най-затънтените дебри забелязал светлинка. То било огън. Като приближил, край огъня заварил десетина души — надянали един овен на шиш, въртят го над жаравата.

— Добър ви ден! — поздравил старецът.

— Добре си дошъл! — отвърнал един от горските хора. — Ти, дядо, по каква работа си тръгнал?

— Търся крадците. Да не сте вие?

— Имаш грешка! Тука крадци няма — обадил се главатарят на горските хора.

— А вие какви сте?

— Ние сме хора хайдути. Излезли сме в гората да закриляме сиромасите и да наказваме народните изедници. А ти поседни да си отпочинеш и да опиташ нашия овен! — поканил го главатарят.

Старецът подвил крак, нахранил се, благодарил на домакините и на тръгване попитал:

— Кажете ми, братя, къде мога да намеря крадците?

— В дворците, там са крадците! — отвърнал войводата.

Старецът се дигнал, излязъл от гората и се спуснал към големия град. Отишъл право в царския дворец. Влязъл вътре. Там заварил десетина големци, в позлатени дрехи облечени. Били се събрали на съвет.

— Добър ви ден! — поздравил ги старецът.

— Ти какво търсиш тука? — гневно го посрещнал един брадат царедворец.

— Крадците търся.

— Какви крадци? — скочил на крака брадатият и от очите му започнали да изскачат искри.

— Ония, дето са задигнали ей тази торба. Намерих я в едно кухо дърво.

— Какво има вътре? — надникнал големецът.

— Жълтици.

— Жълтици ли? — посегнал брадатият. — Дай я тука!

И като пребарал торбата, намигнал на другарите си и захванал да тика стареца към вратата.

— Ти, дядо — рекъл, — нямаш работа тука. Иди да търсиш крадците вън от царския дворец, защото ние сме най-честните. Додето намериш крадците, ние ще ти вардим парите. Тука те са на сигурно място. Точно подир една година ела да си получиш торбата.

Отишъл си старецът и цяла година ходил насам-натам да пита за крадците. Като се изтърколила годината, той пак похлопал на царските врати. А големците пак се били събрали на съвет.

— Годината мина — рекъл им старецът, — върнете ми торбата с жълтиците.

— Годината мина, но ти, старче, закъсня — дигнал се пак брадатият. — Аз ти казах да се явиш тука след една година, а ти пристигаш след една година и един ден. Значи си просрочил. Губиш торбата. Хайде, махвай се, че имаме работа.

Старецът излязъл вън, почесал се по тила и рекъл:

— Право ми казаха хайдутите. Тука са били най-опасните, ония, дето и крадат, и лъжат.

---

info

Информация за текста

$id = 21685
$book_id = 3889
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21685
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги“
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Трайчо

Трайчовата мама думаше:

— Не закачай, сине, юрдечките! Много си лошо момче. В сърцето ти няма капка милост!

Трайчо ронеше трохи и мамеше глупавите юрдечки:

— Па-па-па!

Щом малките юрдечки с протегнати шии наближиха ръката му — Трайчо хвана най-първата, стисна я за шията, издигна я нагоре и започна да я клати. Тогава се втурна старата юрдечка да спаси чедото си.

— Разбойник! — засъска тя и го захапа за босия крак.

Трайчо пусна юрдечето, изхвръкна на улицата и побягна към реката.

Като стигна моста, злото момче се наведе, грабна един камък и го запокити към юрдечето ято, което мирно си плуваше във водата. Изплашените, юрдечки разпериха несръчните си криле и се пръснаха.

— Трайчо — обади се някой зад гърба му. — Ти ли си?

— Аз съм, дядо Вълко. Какво си понесъл в бремето?

— Малко жито нося. Отивам да го смеля на воденицата. Дотежа ми, затуй го сложих тук — да си поема дъх, — но сега няма кой да ми го повдигне. Ела, синко, да ми помогнеш.

Трайчо подхвана бремето и докато извика: хоп! — дядо Вълко го метна на гърба си. Изпъшка и закрета мудно по пътеката към воденицата. Той крачеше прегърбен и често се спъваше, защото очите му виждаха слабо. Едната връв на цървула му се беше развила.

Наместо да грабне бремето от стареца и да го отнесе към воденицата, Трайчо мислеше каква пакост да направи на дяда Вълка. Да му застъпи ли връвта, или да го препъне с някоя вършина?

— Не, друго ще направя! — рече си той и очите му светнаха.

Извади джобното си ножче, отвори го и се затече след дяда Вълка. Крадешком приближи и рязна чувала с острието. Житото шурна като червен ручей след стареца. Дядо Вълко нищо не угади. Но докато стигне до воденицата — всичките зърна изтекоха. Спуснаха се рой врабчета и ги изкълваха.

Трайчо хвърли още два-три камъка след юрдечките и запраши към къщи. Вечерта неговият баща се прибра целият побелял от брашнен прах. На трапезата Трайчовата мама попита:

— Какви новини носиш от воденицата?

— Остави се — отвърна бащата, — много ми домъчня за дяда Вълка. Сиротният старец, нали си има само една ябълка. Отръскал всичкия плод, събрал две кривчета ябълки и ги заменил с жито. Неговият съсед Радул му напълнил бремето с жито срещу ябълките. Тръгнал старецът с бремето за воденицата, но по пътя един проклетник му срязал с нож чувала и житото изтекло. Пристигна на воденицата и започна да плаче като дете. Нали е самотен човек — няма кой да му помогне.

— Ами кой му е пробил бремето?

— Не зная. Да го зная, ще му пречупя ръката.

Трайчо преглътна с мъка залъка си и стана.

— Къде отиваш? — попита бащата.

— Спи ми се. Ще легна.

— Хайде лягай, че утре ще ставаме рано. Отиваме в града на пазар. Там ще ти купя сандалки. В други ден ще тръгваш на училище.

Трайчо се мушна под юргана и се замисли за дяда Вълка. Сега стои старецът, седнал на прага, и сълзите му текат ли, текат… Изведнъж някой го ритна силно и извика:

— Ставай!

Трайчо се надигна. През отворения прозорец грееше пълна есенна месечина. До прозореца, изправен, чер като дявол, стоеше дядо Вълко. В лявата си ръка държеше бремето, а с дясната стискаше една чепата дряновица.

— Влизай в чувала! — изкрещя старецът и от очите му изскочиха искри.

— Как тъй в чувала? — стъписа се малкият.

Трайчо не искаше да влезе, но като видя чепатата тояга — покорно се намъкна в чувала. Дядо Вълко го метна през рамо и закрачи. Трайчо се опита да извика за помощ, но гласът му се беше схванал от страх. Старецът го отнесе бързо на воденицата. Ритна с крак вратата и влезе. Вътре беше пусто. Само воденичният камък се въртеше лудешката.

— Като нямам жито — тебе ще смеля! Ти ми пропиля храната. Влизай в коша!

И дядо Вълко изтърси Трайча във воденичния кош. Трайчо се опита пак да извика, но не можа да изкара нито един звук. Езикът му беше онемял. Воденичният камък го подхвана и го превърна завчас на прах. Дядо Вълко пое с ръка малко прах и поклати замислено глава.

— Жалко — рече той, — от туй зло момче наместо брашно излязоха трици.

И като изсипа триците пак в бремето, той го понесе към къщи. На двора го посрещнаха цяло ято юрдечки.

— Гладни сме! — заговориха юрдечките.

— Ей сега дядо ще си ги нахрани! — отвърна дядо Вълко и изтърси триците в едно корито. Забърка ги с топла вода и покани юрдечките: — Лапайте!

Още един път се опита Трайчо да нададе вик — но не можа нищо да каже, защото нямаше уста…

Събуди се разтреперан като лист. Пи една вода, разбра, че не е превърнат на трици, и излезе на двора. Там баща му стягаше колата за пазар.

— Тате — попита Трайчо, — с парите от чифт сандали може ли човек да купи две кринчета жито?

— Разбира се — отвърна бащата. — Защо питаш?

— Защото аз пробих снощи бремето на дяда Вълка. Аз съм виновен, а за да изкупя вината си, реших да се откажа от сандалите. Ти купи две кринчета жито на дяда Вълка, а пък аз ще походя бос, докато паднат дъждовете.

Бащата се развълнува. Той помилва сина си по главата и рече:

— Знаех, сине, че ти имаш добро сърце и ще се разкаеш. Готов ли си да тръгваме на пазар? За дяда Вълка не бери грижа. Снощи аз му напълних бремето. Дадох му от моето брашно.

---

info

Информация за текста

$id = 18690
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/18690
Сканиране, разпознаване и корекция: ckitnik, 2010 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки и разкази

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Трима ловци — три умни глави

Трима души, три умни глави решили да идат на лов. Нарамили по една бухалка наместо пушка, накитили си калпаците с пачи пера и тръгнали. Ха, бре, де, бре — прехвърлили Балкана и слезли в Софийското равно поле. В полето видели една върба, а под върбата — поп с калимавка, но без брада — връзва с конопено въже шията на една гъска.

— Добър ден, дядо попе! — провикнал се първият ловец. — Защо си натиснал тая гъска?

— Ще я беся — отвърнал попът.

— Че какво ти е направила? — обадил се вторият ловец.

— Направи ми голяма пакост — почнал да разказва попът. — Тая нощ легнах да спя на двора, за да ми е хладина, а тя дошла, видяла ми брадата, помислила, че е трева, и я опасла.

— Не я беси, ами я дай на нас, ние ще я удавим в Искъра — рекъл третият ловец.

— Вземете я — ритнал попът гъската. — Удавете я, махнете я от главата ми.

Тримата ловци грабнали гъската, ударили към Искъра, намерили по-дълбочко място и я натопили във водата. Държали я, що я държали, помислили, че се е удавила, и я пуснали. Гъската бързо изскокнала над водата, плеснала с криле и прехвръкнала на другия бряг.

— Бре — обадил се първият, — не можахме да я удавим, малък е Искърът. Друг път, кога опасе брадата на попа, ще я занесем да я удавим в Черно море. Там има дълбока вода.

Тръгнали нататък. Вървели, вървели, уморили се. Легнали край пътя да подремнат. Сложили бухалките си под главите, но преди да затворят очи, отгоре им налетели орляк мухи, почнали да се навират в носовете им и да ги хапят.

— Олеле! — викнал единият. — Ще ни изядат тия проклети мухи. Хайде да идем при оня поп с опасаната брада и да го попитаме как да изтребим мухите. Той ще ни каже — веднъж вече ни мина думата пред него.

Вдигнали се тримата и пак се върнали при попа.

— Дядо попе — рекли му ловците, — дай ни ум какво да правим с тия пусти мухи, дето хапят и не оставят човека да подремне.

— Бийте! — отговорил попът. — Където видите муха, удряйте.

— С какво да удряме? — попитали умните глави.

— С бухалките, аз ви позволявам.

Тъкмо в туй време върху главата на попа кацнала една муха. Първият ловец, без да се замисли, дигнал бухалката си и бухнал попа по главата.

— Какво направи, бре! Защо удари попа? — развикали се другите двама.

— Попът даде позволение — отвърнал първият ловец и се почесал по врата.

Нямало що, почакали попа, додето дойде на себе си, и пак тръгнали.

Поели към село Дървеница. Насред пътя видели една любеница.

— Що е това, бре? — навел се единият от тримата.

— Това е — отвърнал вторият — камилско яйце. Хайде да го измътим!

— Къде ще го мътим? — попитал третият.

— На припек.

Изнесли любеницата на Витоша и клекнали да я мътят. Редували се един след друг. По едно време първият, без да ще, бутнал любеницата и тя се търкулнала надолу в трънаците. Трите умни глави се развикали и търтили да я гонят. Ха, бре, де, бре — хлътнали в трънаците. Не щеш ли, от трънаците, дето била спряла любеницата, изскочил заек.

— От камилското яйце се излюпило едно камилче с дълги уши. Дръжте го! — викнал първият ловец.

— Стой! — рекли другите двама.

Но заекът побягнал и се скрил в гората.

Ловците се почесали по вратовете. Единият продумал:

— Чудно нещо! Кога се измъти туй камилче и кога му пораснаха толкова дълги уши. Трябва да го намерим.

— Как? — обадили се другите двама.

— Ще намерим секири и ще изсечем гората.

Речено — сторено. Намерили секири, запретнали се и почнали да секат гората. По едно време покрай тях минал пътник, яхнал кобила. Подире му припкало младо жребче. Пътникът спрял и попитал защо секат гората. Умниците му разказали каква е работата.

— Хубаво сте намислили — рекъл пътникът, като разбрал с какви хора има работа, — само че секирите ви не режат. Дайте ми ги. Ще ида у дома да ги наточа.

— А ние какво ще правим? — попитал първият ловец.

— Чакайте, докато ги донеса.

Ловците му дали секирите и седнали да чакат. Пътникът препуснал кобилата и вече не се върнал. Останало само жребчето му.

Единият от ловците се досетил.

— Този човек — рекъл — ни измами, но ние ще утрепем жребчето му!

— Как ще го утрепем?

— Ще натоварим на гърба му гащите и калпаците си и ще го подгоним. То ще се препъне, ще падне някъде по пътя и ще умре под товара.

Речено — сторено. Натоварили гащите и калпаците си, подгонили жребчето и то побягнало.

— Спукана му е работата! — засмели се трите умни глави.

И поели нататък гологлави и без гащи. Стигнали до малка речица. Видели на брега й върба — стара, наведена към водата.

— Защо ли се е навела тая върба към водата? — попитал първият.

— Жадна трябва да е — отговорил вторият.

— Хайде тогава да я напоим! — предложил третият.

— Как? — попитал първият.

— Един от нас ще се хване за клоните й, ще увисне надолу. Вторият ще се хване за краката на първия, третият — за краката на втория. Като натежим, тя ще се наведе още, клоните й ще опрат до водата и върбата ще се напие.

Речено — сторено. Наловили се тримата, увиснали надолу, но върбата не мръднала.

— Хайде сега да си плюем на ръцете и да налегнем още по-силно! — викнал първият ловец.

Пуснали се и тримата, да си плюят на ръцете, и паднали. Цамбурнали във водата като жаби. Излезли мокри вир-вода и тръгнали да се сушат. Покачили се на лъкатнишките скали. Под високите скали в ниското припаднала гъста бяла мъгла.

— Що е туй, бре? — попитал единият.

— Памук трябва да е — обадил се вторият.

— Я да се хвърлим на меко и да се отъркаляме! — рекъл третият.

— Защо да не се хвърлим? — казали другите двама.

И без да му мислят, тримата ловци се хванали за ръце, викнали „Ухаа!“ — и се хвърлили от високите скали. Паднали долу и се утрепали.

---

info

Информация за текста

$id = 21664
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/21664
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Източник: znam.bg

Издание:
Ангел Каралийчев
Български народни приказки

Издадена: 2006
Кн. 15 от поредица „Златни детски книги"
Размери: 12×21
Брой страници: 496
Корица: твърда
Националност: Българска
Цена: 14.99 лв.
ISBN: 9545286253

- Ангел Каралийчев
  - Бащата разказва за гущерчето
  - В голямата пещера
  - Срещата на най-големия с ламята
  - Средният брат отива да варди ябълката
  - Най-малкият брат поема лъка
  - По следите на ламята
  - На път
  - Сухият кладенец
  - Най-малкият брат яхва черния овен
  - Вейхайвей и нейният баща
  - На бойното поле
  - Един овен пада от небето
  - В мрачния дворец на ламята
  - Юнакът се бие с ламята
  - В тронната зала
  - Какво стана в готварницата на двореца
  - Последният двубой
  - Юнакът и Златушка бягат от двореца
  - Нагоре
  - Злодеите от кръчмата „Последен грош“
  - У дома
- info
  -

Ангел Каралийчев
Тримата братя и златната ябълка

Бащата разказва за гущерчето

Имаше един стар селски дом, направен от дърво и камък. Покривът му приличаше на овехтяла ръждива шапка с отпуснато надолу кръжило. Изпод шапката гледаха към двора две дълбоки прозорчета, замрежени с кръстовидни дървени решетки. Щърково гнездо се беше наместило върху каменната плоча на белосания комин. Над гнездото шумолеше, разперил клони, вековен сенчест орех. Тежка дъбова врата, набита с ковашки гвоздеи, скърцаше продължително и жаловито. Наперен петел се разхождаше пред вратата и кълвеше разпилени овесени зърна.

Един ден, щом петелът разпери крила, проточи шия и гръмогласно изкукурига — приказката започна.

Най-напред се разтвори дъбовата врата. Блеснаха озарените от изгряващото слънце шарени паници и медници, окачени на дървени куки под полицата. Котката, задрямала до камината, стана, протегна се изгърбена и бавно прекрачи прага. Крадешком тръгна към градината да гони врабчета. Миндерът в широката стая беше постлан с дългорунни китени халища и шарени възглавници. Върху миндера седеше старец на преклонни години. На два побити гвоздея на стената над главата му висяха дървен лък и колчан със стрели.

Пред стареца стояха прави трима мъже. Гологлави. Калпаците си държаха в ръцете.

Те бяха тримата синове на стареца:

най-големият,

средният и

най-малкият.

Първите двама се пъчеха пременени и накичени. На калпаците им се ветреeха пера паунови. Копринените им пояси спускаха дълги алени ресни до бедрата. Ботушите им стигаха до коленете. Най-малкият се гушеше зад тях нескопосно облечен, опасан с колан от лико, несресан, както му е редът. Босоног.

Перчемът му бе паднал върху челото. Очите му горяха като два живи въглена.

Белобрадият старец изгледа синовете си от главите до петите и рече:

— Повикал съм ви, чеда мои, да ви кажа, че тази нощ ще пристигне ламята!

При тези думи най-големият и средният брат се стъписаха стреснати и уплашени. Най-малкият прехапа устни и направи една крачка напред, приближавайки се до баща си.

— Що думаш, тате? Каква ламя? — попита най-големият.

— Ще ви кажа. Затворете първом вратата. Натиснете и заключалката. Никой друг не трябва да узнае какво съм ви казал. Само вие.

Тогава най-големият брат се обърна към средния и му каза:

— Заключи вратата!

А средният блъсна най-малкия:

— Тичай да заключиш вратата!

Най-малкият покорно изпълни поръчката. Затвори вратата и намести заключалката. Сетне се върна и седна на чергата до бащините си нозе. Големият и средният се отпуснаха върху миндера от двете страни на баща си.

Старецът се втренчи в светлите прозорчета, сякаш призова спомените си, поглади с длан брадата си и започна:

— Преди много, много години, когато бях малък, дядо ви ме проводи да напаса козичката в Камендолската гора. Там, както знаете, има едно сухо каменисто корито. По онова време на двата бряга вишеха клони престарели дървета с напукани дънери. Над коренищата им растеше златистозелен мъх. Моята козичка се беше изправила на една леска и се мъчеше да захапе най-долното клонче. Звънчето й трепкаво дрънколеше, а брадицата й се мяташе насам-натам. Аз бях седнал до един напечен пън и надувах дудучето си. През рамото ми тегнеше торбичка, пълна с диви круши, на кръста ми висеше кратунка.

В сухия дол имаше островръх сив камък. Най-отгоре беше изпълзяло гущерче, такова едно малахитово, с рубинени очички, а гърбецът му сякаш беше посипан със скъпоценни камъни.

Извило очички към мен, то ме гледаше и слушаше захласнато свирнята ми.

Изведнъж тежък тътнеж разтърси гората и се понесе в дълбочината като грохот на керван коли, натоварени с празни бъчви возилници.

Погледнах към небето: там се носеха страшни буреносни облаци. Една светкавица разкъса облаците. Силна гръмотевица удари гората. Изплашени птици изхвръкнаха с писък от гнездата си и се пръснаха в пущинаците — където им видят очите. Едри дъждовни капки захванаха да ръсят шумака, затупкаха по напечените камъни и изведнъж окъпаха гущерчето. Но то не мърдаше от мястото си, с наслада размахваше опашка и се радваше на дъждовната прохлада.

Аз оставих свирнята, изтичах към козичката, хванах я за нашийника и я повлякох към сухия дънер на един дъб, изтърбушен от мълния. Подслонихме се двамата в хралупата. Само носът ми остана да стърчи навън.

Рукна проливен дъжд, сякаш се изливаше из ведро, а гущерчето все не мърдаше от мястото си. Стоеше като заковано.

По едно време гръмотевиците заглъхнаха. Облаците отминаха бързо, насметени от невидимата метла на вятъра. Разлюлените клони се укротиха. Дъждът изведнъж секна. Слънцето подаде главата си върху избистреното небе и цялата гора блесна с елмазена хубост. Птичките се залюляха върху клончетата с намокрени опашки и весело зачуруликаха.

Измъкнах козичката от хралупата и я пуснах да тича по влажната трева.

Но ето че сухият дол изведнъж оживя. Като стена пристигна мътен порой. Мъкнеше камъни, прекатуряше дървета, подкопаваше ронливия бряг. Всичко наоколо захвана да бучи.

Само острият камък с гущерчето стърчеше над клокочещата вода. Злочестото животинче се беше вкопчило в камъка, въртеше главичката си, махаше тревожно с опашка, мигаше уплашено и тънко писукаше с гущерското си гласче: „Олелеее! Няма ли кой да ми помогне?“

Аз чух неговия вик за помощ, извърнах се изведнъж и като видях на какъв огън се печеше малката гадинка, сърцето ми се сви от болка. А гущерчето пискаше още по-силно: „Батенце! Батенце!“ „Не бой се, ида!“, отговорих му и като грабнах от земята козарската си тояга, насочих я с разтреперани ръце над мътната вода, но тоягата излезе къса. Не можа да стигне до камъка. Бре, ами сега? Огледах се безпомощно наоколо.

А гущерчето се беше изправило на задните си крачета, махаше с предните и пискаше сърцераздирателно: „Отиде на татя гущерчето! Загива наследникът на гущерския престол!“ „Я, то се побърка от страх!“, рекох си аз и бързо съблякох дрехите си. Безстрашно се бухнах в поройната вода. Стихията ме блъсна с голяма сила и се опита да ме повлече надолу, но аз напрегнах сили, почнах да греба с ръце като с лопати и най-сетне се добрах до камъка. Като наближих, махнах нагоре с ръка и викнах на гущерчето: „Скочи върху главата ми!“

Гущерчето рипна върху главата ми и вкопчи нокти в косата ми. Обърнах се назад, но реката ме надви и ме повлече надолу. Опита се да ме удави. Захвана да ме блъска ту към брега, ту навътре. Набута ме в един опасен вртоп. Задъхан и омаломощен, най-сетне се докопах до един корен, напрегнах последни сили и се измъкнах на брега. Търкулнах се и отпуснах глава в тревата. Дишах тежко.

Гущерчето запълзя по гърдите ми и се ослушваше дали сърцето ми бие.

Когато дойдох на себе си, се надигнах, потърках си очите и отидох за дрехите си. Облякох се, подсуших се и се наведох да взема гущерчето от земята. Помилвах си го кротичко, а то ми проговори и рече: „Хайде, батко, да вървим!“ „Къде?“, попитах го аз. „В голямата пещера при цар Гущер. Той ми е баща. Голям владетел е моят баща. В негови ръце се намират всички подземни съкровища. Баща ми е много добър. Като узнае какво си направил, за да ми спасиш живота, ще сграби с две шепи скъпоценни камъни и ще посегне да ти ги изсипе в торбичката, но ти камъни не вземай!“ „А какво да поискам?“, рекох му.

„Искай белокорото дръвче, дето е посадено в пръстеното гърне!“

В голямата пещера

Дълго вървяхме по една камениста козя пътечка, додето стигнем гущерската пещера. Гущерчето стоеше на рамото ми, гледаше напред и викаше в ухото ми: „Още малко! Още малко!"

Най-сетне пред очите ми блесна вратата на пещерата, направена от слюдени плочки, цялата поръсена със звездички като очите на гущерчето.

„Стигнахме!", радостно извика гущерчето и скочи на земята.

Чевръсто запълзя към вратата, хвана се с нокътчетата си и се покатери нагоре между звездичките до ключалката. Надникна през нея и рече: „Ку-ку!"

Пещерната врата скръцна и се отвори. Две вкаменени кучета с очи като големи паници мигом оживяха и ни преградиха пътя, но гущерчето им викна „Циба!" и те подвиха опашки, дадоха път, застанаха на местата си и пак се вкамениха.

Влязохме вътре.

Пещерата беше приказно хубава. Навсякъде блещукаха кристали, големи колкото лешници и орехи, а имаше и блестящи камъни колкото кокоши яйца.

На трон, направен от ръката на нечуван майстор, седеше цар Гущер с коронка на главата. На коронката му горяха три реда камъни: първият ред — тъмночервени рубини като малини, вторият ред — жълто-зелени изумруди като бистра морска вода, а третият — огнени топази като очи на папагали. Цар Гущер беше големичък като котарак. Жезълът му — издялан от златист планински кристал. На шията му имаше гранатова огърлица, на раменете му — наметало, изтъкано от тънки златни жички.

Щом видя своето малко гущерче, той се изправи на задните си крака, подпря се на жезъла си и почна да трепери от радост.

„Къде се дяваш, мило чедо?", със задавен глас се обърна той към гущерчето.

А то подскочи като рибка и по жезъла се изкачи върху рамото на баща си. Захвана да му шепне нещо на ухото. Опулен, старият Гущер плесна с ръце и се хвана за главата. Гущерчето пак приближи главичката си до ухото му и продължи да му разказва на каква опасност съм изложил живота си, за да го спася. Когато то млъкна, царят, покъртен от всичко, което чу, се обърна към мен, изгледа ме с благодарност и мълчаливо ми направи знак да вървя след него.

Закрачи цар Гущер напреде ми под сводовете на пещерата. Кристалният му жезъл почукваше по стъклените плочи на пода, опашката му се влачеше като зелена змия.

Аз пристъпвах плахо подир него и гледах зяпнал от учудване. Главата ми се завъртя, очите ми се замрежиха. Такава вълшебна пещера и насън не бях виждал. Стигнахме едно място, където скъпоценните камъни грееха като разрината жар в пещ. Тогава цар Гущер изви глава към мен и рече: „Избирай! Което си харесаш, твое да бъде!"

Аз наведох глава и тихо отговорих: „Камъни не ща". „А какво?", понавъси се Гущерът. „Искам белокорото дръвче, дето расте в пръстено гърне!"

Цар Гущер се стъписа изненадан, сякаш искаше да каже: „Знаеш ти какво да избереш, не си вчерашен!"

И бързо закрачи. Златното му наметало се развя и зашумоля. Като стигна дъното на пещерата, се наведе и хвана с две ръце едно просто гърне, в което току-що се беше разлистила млада фиданка. Пристъпи към мен предпазливо, сякаш носеше скъпоценна чаша, пълна с вълшебно питие, подаде ми гърнето и започна да подсмърча и да си бърше очите. С мъка се разделяше от фиданката: „Сине човешки, рече той, отнеси тая чудна фиданка у дома си. Посади я на потайно място, където никой не стъпва. Когато десет пъти опадат листата на дърветата, тя ще почне да ражда всяка година по един златен плод. Плодовете на фиданката изяж, а семките им пръсни по градините — да поникнат още много фиданки и да се развъдят по цялата земя. За туй добро поколенията не ще те забравят никога".

Отнесох гущерското гърне вдън гората Тилилейска и посадих фиданката там, където човешки крак не е стъпвал. Десет пъти окапваха листата на дърветата и на мястото им се раждаха нови. На единайсетата година през оная нощ, когато кошутата извежда за първи път сърнето си на водопой, върху най-горното клонче на моето дърво се появи розов цвят. До полунощ листенцата на цвета окапаха, плодчето наедря, стана като юмрук и почна да жълтее. Но щом ябълката узря, от Долната земя с гръм и трясък пристигна ламята, захапа ябълката и я отнесе. На другата година се случи същото. Цели петдесет лета ламята ми отнася ябълката. Не можах да откъсна нито една. Снощи, като вървях през гората, видях кошутата и сърненцето й — тичат между дърветата. И се досетих, че днес в полунощ ще дойде ламята за петдесет и първи път. Един от вас трябва да я убие!

Като чуха бащините си думи, най-големият и средният брат се уплашиха и скочиха на крака.

Средният каза:

— То се знае, че тази работа ще я свърши най-големият. Негово право е, защото е първороден син.

Най-големият трепна и отвърна:

— Отстъпвам ти правото си!

Тогава най-малкият излезе напред и застана решително пред баща си:

— Тате, нека ида аз!

Най-големият го погледна с присмех, хвана го за ръкава и го дръпна назад.

— Ти ли, бе? — рече той. — Щом зърнеш ламята, ще си глътнеш езика от страх и ще ти затреперят гащите! Махай се от тук! Иди да правиш къщичка от пепел!

Бащата дигна десница да ги помири и рече кротко:

— Не се карайте, ами се надхващайте!

И като взе патерицата си от къта, където беше изправена, я подаде на най-големия:

— Дръж!

Най-големият хвана патерицата за най-долния край. До неговата ръка сложи десница средният брат, а над него — най-малкият. Десниците се изредиха до три пъти, докато най-горният край на патерицата остана в ръката на най-големия.

Най-малкият викна със завист:

— Блазе ти, бате!

Най-големият се накокошини като пуяк и се изпъчи:

— Добре, ще ида да покажа кой съм аз! Дай ми, тате, оръжията!

И като се обърна към най-малкия, го блъсна към вратата.

— Не ме гледай като теле в шарена каруца, ами бягай в конюшнята да ми оседлаеш коня!

Срещата на най-големия с ламята

Най-големият брат излезе през отворената порта на кон. Беше въоръжен до зъби, през рамо преметнал един огромен лък. Десетина стрели подаваха перките си от колчана му. Над пояса му лъщяха кокалените дръжки на два габровски ножа и един черногорски пищов. На дясното му бедро висеше ножница на крива сабя и се клатушкаше топчест боздуган с шипове, на лявото се люшкаше топоришката на секира, остра като бръснач. Конят едвам мъкнеше конника и оръжията му.

Наближаваше полунощ. Целият свят беше заспал дълбоко. Всяко око — затворено, всяка уста — замлъкнала, всяка ръка — отпусната. Месечината, като го видя, трепна и се престори на изплашена:

— Малеее — прошепна тя, — колко си страшен!

— Не съм страшен, а съм безстрашен! — отговори натъртено най-големият.

— А мога ли да попитам къде отиваш! — попита светлата небесна скитница.

Най-големият брат отговори, без да погледне горе:

— Не е твоя работа.

— Тогава няма да ти светя! — разсърди се месечината и се потули зад един облак.

Настана мрак. Далеко в глухата тишина забуха бухал. Конникът страхливо се озърна, смахмузи коня и препусна стремглаво. Конските копита затопуркаха по камъните към пустата гора Тилилейска. Когато навлезе между дърветата, най-големият брат дръпна юздата на коня и го спря. Сложи ръка на челото си и дълго се взира. Нищо не се виждаше. Само мънички светулки прелитаха в пущинаците и тътнеше гласът на бухала. Пак препусна. Додето стигне потайното място, гореща пот обля гърба на коня под седлото. Любопитната месечина крадешком погледна през пролуката между два облака и за миг огря едно старо ябълково дърво. Върху най-горното клонче на дървото

блестеше и се люшкаше златна ябълка, голяма колкото юмрук. Наляво от ябълката стоеше като замръзнал страж висока тъмна купа.

Конникът скочи на земята. Хвана запъхтения кон за юздата и го отведе при купата. Пусна го да пасе. Сниши се и коленичи в тревата. Сложи секирата до себе си. Измъкна от пояса си единия нож и го захапа. Втренчи очи към ябълката и почна да се блещи, за да изглежда страшен. По едно време се сети за лъка, сне го от рамото си, извади стрела от колчана, опъна тетивата и пак се вторачи в полумрака.

Месечината зашепи устни, за да не прихне от смях, измъкна се изпод облака като търкулнато кълбо и грейна с цялата си хубост. Наоколо стана светло и видело. Изневиделица срещу въоръжения пазач размаха разперените си ръце едно дрипаво бостанско плашило.

— Ламята иде! — проговори на себе си най-големият брат и зъбите му затракаха, а ножът падна от устата му. С уплашен глас той се провикна: — Предай се или ще ти забия една стрела в кратуната!

Бостанското плашило направи с едничкия си крак два скока напред към него и кресна:

— Ти ли, бе? Знаеш ли кого плашиш?

Най-големият брат захвана да мънка:

— Аз… аз… не искам да те плаша.

— Тогава що щеш тук?

— Дошъл съм… за ябълката!

— Ябълката ли? Ей сега ще ти дам аз една ябълка, че да ме запомниш!

И като подскочи още един път, плашилото разпери заплашително ръце. Най-големият брат захвърли лъка, изправи се и му обърна гръб. Втурна се да бяга в нощта. И както тичаше, окаченият на колана му боздуган го удряше отзад.

— Олелеее! — викаше бегачът и цепеше тъмнината.

— Дръжте го! Крадец! — разлютено крещеше плашилото и смешно подскачаше подире му.

Но ето че оня с боздугана се препъна в ножницата на кривата си сабя, падна и захвана да рита. Плашилото го настигна. Наведе се, хвана несръчно, както куклите го правят, с две ръце дръжката на сабята, изкара я от ножницата и почна да го бие:

— НЎ! НЎ! НЎ ти ябълка! Искаш ли още?

А най-големият брат си дереше гърлото:

— Не ща ябълка! Само ти се моля да ме оставиш жив!

Тъкмо в тоя миг с гръм и трясък пристигна ламята. Очите й грееха като прожектори. Всяко листенце на ябълковото дърво се виждаше.

Плодът най-горе блещукаше като малка зачервена месечина. Чудовището отвори устата на едната си глава, без да бърза, изкара навън дълъг огнен език, откъсна с него ябълката и тя потъна в зиналото му гърло. Конят, който пасеше до купата, се подплаши и тревожно изцвили.

Ламята трепна, насочи към него ламските си очи и го закова намясто. Спусна се към купата, разтвори широко устата си и го налапа. Намести го в гърлото си заедно със седлото и се облиза.

— Много сладко било — рече си тя — конското месо. Сега разбирам защо вълците налитат на коне.

Сетне се обърна изведнъж, разтвори страшните си крила и се понесе над горските върхари. Подире й остана само огнена опашка.

След малко на полянката се върна плашилото и промърмори:

— Прогоних го! Мен старецът ме е поставил тук да вардя златната ябълка! И ще я увардя!

И замръзна на мястото си.

Месечината, която беше свидетелка на всичко, що се беше случило, поклати замислено глава.

Средният брат отива да варди ябълката

На другата година доде ред на средния брат да варди златната ябълка. Той беше мъж едър и наклан. Коланът опасваше корема му като обръч на бъчва. Очите му час по час се затваряха за сън. Прозявката не слизаше от устата му.

Бащата му каза:

— Сине мой, миналата година брат ти не можа да уварди ябълката. Той изтърва и коня, с който отиде да убие ламята. Сега надеждата ми е в теб. Вземи втория кон от яхъра и тръгвай към Тилилейската гора!

Средният брат се почеса по тила и като бутна с лакът най-малкия, продума:

— Иди да ми доведеш коня!

Неохотно окачи лъка през рамо, намести стрелника на кръста си, дигна боздугана, но като усети колко тежък е, пак го остави на мястото му. Попита баща си:

— Тате бе, тази нощ къде ще спя?

Бащата тъжно отвърна:

— Няма да ти остане време за сън, синко!

Най-малкият брат доведе коня пред вратата. Средният брат запухтя, засили се и се опита да прехвърли единия си крак през седлото, но не можа да яхне добичето. Тогава най-малкият го хвана през кръста, повдигна го мъжки и го намести върху седлото. Подаде му калпака. Изтича напред и отвори портата.

Конникът потегли и излезе навън кандил-мандил. Когато навлезе в Тилилейската гора, за да не заспи, започна да си тананика:

Юнак върви през горица зелена,
той отива люта ламя да бие…

Ето я потайната полянка с ябълковото дърво и купата. Конникът пристигна едва-едвам, прозя се продължително, дигна ръцете си нагоре и се протегна:

— Аааах!

Изневиделица напреде му изскочи плашилото и се развика:

— Стоооой!

Средният брат му отвърна:

— Абе не видиш ли, че съм спрял?

Плашилото строго попита:

— Защо си дошъл?

— Дошъл съм да гоня Михаля — отвърна средният брат.

— А не те ли е страх да ходиш нощем в тая опасна гора?

— Тц! Не ме е страх — поклати глава конникът, — но страшно ми се спи. А ти кой си?

— Аз съм Петко Страшника! — отвърна плашилото.

— Какво правиш тука?

— Вардя ябълката.

— Кой те е наредил на тая служба.

— Дядо Върбан, стопанинът на ябълката.

— Баща ми значи — кимна с глава средният брат. — Чудесно. Слушай, Петканчо, тази нощ, както е казано в приказката, ще пристигне ламята от Долната земя. Аз трябва да й светя маслото, но как, когато умирам за сън! Моля ти се, бъди добър, убий я ти наместо мене! НЎ ти лъка, нЎ ти стрелите!

И като сне лъка от рамото си и извади стрелите от колчана, средният брат ги подаде на плашилото.

Петко протегна напред ръцете си, да хване лъка, но нали нямаше пръсти, го изтърва на земята.

Средният брат слезе от коня, взе лъка от земята и го окачи върху едната Петкова ръка. Колчана със стрелите надяна на шията му. Сетне занарежда:

— Ей там от оная купа ще си наскубя меко сенце, ще си го постеля и ще се изтегна. Щом месечинката ме погали със златното си перце — аз ще заспя, а ти убий ламята! Няма да я жалиш! Като я свършиш, ми донеси златната ябълка и не забравяй да наглеждаш коня ми. Ох, как ми се спиии!

Прозя се дълго и сладко. Сетне приближи до купата, наскуба си сено, постла го и легна възнак. Загледа се към месечината, която му се усмихна дяволито, и притвори очи. Захърка.

Петко Страшника стоеше замръзнал на пост и въртеше очи наоколо.

Настъпи полунощ. Под ябълката като видение преминаха безшумно кошутата и сърненцето й. Мушнаха се в гъсталака и слязоха към езерото.

Изведнъж тежък гръм и трясък разтърсиха гората. Месечината пробягна надолу, сянката на купата се удължи и закри заспалия среден брат. Над горските върхари се понесоха шест светлини, които бързо се уголемиха. Те бяха очите на приближаващата триглава ламя.

Петко се изправи срещу чудовището и с разтреперани ръце се опита да опъне тетивата на лъка, но нали нямаше пръсти, лъкът се изхлузи от ръцете му и падна на земята. Тогава той се уплаши здравата и се опита да извика, ала не можа да каже гък, защото езикът му се беше сковал.

Ламята зина, пое с огнения съскащ език на средната си глава ябълката от върха на дървото и се огледа наоколо. Видя коня.

— И тая година са ми докарали кон! — рече тя зарадвана и се спусна към животното. Отвори уста, рече ам! и го лапна. Протегна шия, удължи я, за да не заседне на гърлото й.

Сетне се обърна към Петка, който трепереше като лист, помириса го и запръхтя недоволна.

— Не си бил жив, а мязаш на човек! — викна тя презрително и се обърна назад.

Литна над горските върхари. Затрещяха клоните, приведоха се тревичките. Подир чудовищната гостенка остана лъкатушна огнена сянка.

Най-малкият брат поема лъка

Търкулна се още една година. Най-малкият син рече на баща си:

— Настана моят ред. Тате, тая нощ аз ще вардя ябълката!

Дядо Върбан поклати глава с горчива усмивка:

— Твоите по-големи братя не можаха да я увардят, че ти ли, момче голомеше? Но щом като си рекъл — опитай! — и като му подаде лъка и стрелите, старецът продължи: — Кон не мога да ти дам, защото ламята изяде хранените ми коне. В яхъра има само едно магаре. Ако не те е срам да яхаш магаре — вземи го.

— Защо да ме е срам? — усмихна се най-малкият и отиде в яхъра да изведе магарето.

Хвана го за поводите и го дръпна от яслата, но магарето се опъна. Той го теглеше напред, а то се дърпаше назад. Ура-тута, най-сетне го измъкна на двора и се метна пъргаво отгоре му. Като видяха брат си върху магарето, големите почнаха да му се присмиват. Единият рече:

— Пила коза вино, че тръгнала към гората да се бори с вълка!

А другият попита:

— Къде отиваш, братче, с този крилат змей?

Най-малкият нищо не им отговори, а смахмузи магарето и препусна. Магарето ревна гороломно, хвръкна нагоре и наместо да мине през отворената порта — прескочи високия Дядо-Върбанов зид и се понесе като същински вихрогон. Дим се дигна подире му. Месечината, която гледаше отвисоко, прехапа устни, такъв ездач и такова пламенно магаре тя не беше виждала никога.

Когато магарето навлезе в гората — дърветата се оттеглиха изплашени наляво и надясно, за да му сторят път. Птиченцата в гнездата се стреснаха, пододоха главички изпод крилата на майките си и се ококориха, но щом видяха хвърковатото нещо — мигом се мушнаха в перушината и зашепнаха:

— Олеле, мале, че страшно!

Но Петко Страшника се изправи неустрашим пред запъхтяното магаре и викна:

— Стоооой!

Най-малкият брат закри очите си с ръка, ужким е уплашен, и рече:

— Моля ти се, Петко, не ме плаши, защото сърцето ми ще се пукне от страх. Остави ме да убия ламята!

Плашилото размаха ръце:

— Убий я, бате! Но без мен накъде? Ако аз не ти помогна — твоята песен е изпята!

— А как ще ми помогнеш, Петканчо! — попита най-малкият.

— Как ли? Щом се зададе ламята, аз ще изрева страшно като мечка, тя ще се уплаши, а пък ти удряй по главата.

— Добре си го намислил — рече най-малкият брат и скочи от магарето. — Сега стой и не мърдай, а пък аз ще се потуля в клоните на онуй дърво, дето е зад купата.

И като отиде при дървото, момчето прегърна дънера му с две ръце и се изкачи нагоре като котка. Сгуши се в разлистените клони и опъна тетивата на лъка. Замръзна намясто с очи, втренчени нататък, откъдето щеше да се зададе ламята. А Петко, за да не остане назад, подскокна тъй, както може да подскача всяко бостанско плашило, и се хопна върху купата. Поби единствения си крак най-горе в сеното, сложи ръка върху челото си и се облещи.

Зъби трака — ламя чака!

Настана полунощ. Под ябълката безмълвно се плъзна кошутата със сърненцето си.

Изведнъж в далечината затътна гръм, трясък разтърси нощната тишина. Пристигна ламята. Този път тя беше сърдита. Очите й грозно пламтяха. Цялата гора се запали. Петко се опита да изреве, но не можа, защото му се беше схванал езикът от страх. Магарето вихром обиколи три пъти около ябълката и процвили като кон.

Ламята се втурна право към дървото. Отвори уста. Езикът й се подаде навън като огнена лопата. Тъкмо когато дъхът на чудовището разклати клончето със златната ябълка — една стрела звънна и прониза ламския език.

Ламята нададе страховит рев. Магарето се прескунди три пъти презглава, а Петко падна в несвяст, олюля се насам-нататък, размаха вдървените си ръце и се събори от купата на долу с главата.

— Щом зарасте раната ми, пак ще се върна! Тогава да му мислите! Дърветата с корените ще изтръгна! — закани се ламята.

И като се втурна яростно — тя помете цялата гора.

А Петко Страшника се беше проснал по очи и не мърдаше.

По следите на ламята

Дядо Върбан и двамата му големи синове стояха прави пред пътната врата и се взираха в далечината. Чакаха.

Изведнъж се чу силен тропот. Пристигна вихреното магаре. От него скочи най-малкият брат — възбуден, запъхтян. Бащата протегна ръце към него и попита с тревога:

— Какво стана, сине, уби ли я?

— Не съм, тате — отвърна най-малкият, — само езика й пронизах с една стрела.

— А златната ябълка?

— И този път я отнесе!

Като чу какво е станало, бащата въздъхна дълбоко и съкрушено отпусна глава.

Тогава най-малкият брат му рече:

— Не се отчайвай, тате! Аз ще довърша ламята.

— Не е то лесна работа — изпъшка старецът, — как ще я намериш?

— Как ли — живо заговори най-малкият, — нали я нараних със стрелата — ще тръгна по кървавите капки, които са белязали пътя й. Накрай света ще ида, но ще я намеря.

Бащата се съживи. Очите му се разведриха.

— Върви, сине — рече, — дано я намериш. Ламята трябва да бъде наказана.

— И аз ще ида! — извика най-големият.

— И аз! — обади се средният брат, макар че не му се ходеше. Той се срамуваше да остане по-назад от братята си.

Дядо Върбан дигна ръка и ги благослови:

— Облягайте се един на друг, синове мои, защото сговорната дружина планина повдига. Недейте се разделя никога! Елате подире ми да ви дам оръжие!

И той бавно заслиза по каменните стъпала на домашното подземие. Отвори вратата. Светлина нахлу вътре и озари наредените в дъното винени бъчви, кораба за грозде, обърнат

надолу с рогата, голямото сито от биволска кожа, с което отделяха зърното от плявата. На голата стена висяха три меча с потъмнели ножници. Старецът приближи до тях, откачи първия, дигна го нагоре и като го размаха, рече с развълнуван глас:

— С този меч през младите си години убих в Тилилейската гора мечка стръвница. Тя беше звяр нечуван. Нападаше и хора, и добитък. Но една нощ аз я причаках, потулен в шумака край говедарника, и я съсякох.

— Дай го на мен! — втурна се най-големият брат и посегна да грабне меча.

Дядо Върбан му го подаде тържествено и откачи втория меч, чиято дръжка беше поръсена с коралови капчици.

— С този отървах три синджира роби! Какъв бой съм водил с поробителите, додето ги прокудя!

— Той е за мен! — извика средният брат, пое го от ръцете на стареца и го окачи на бедрото си.

— А този с простата желязна дръжка и липова ножница може да сече дърво и камък. Направи ми го ковачът Данаил от един железен камък, който падна от небето през същата оная година, когато посадих ябълковото дърво в горския пущинак.

— Той е за мен! — обади се най-малкият брат.

Бащата му го подаде и разтвори ръце:

— А коне, както знаете — нямаме! Остана само магарето, което, макар че има дълги уши — не е за изхвърляне. Надхващайте се на патерицата за него.

Най-големият брат се начумери:

— Аз не приемам да яхам магаре!

— И аз не приемам — повтори средният.

— А пък аз ще го яхам! — викна най-малкият.

На изпроводяк дядо Върбан прегърна и тримата си синове, изгледа ги за последен път и рече:

— Помнете още едно: който убие ламята и ми донесе поне една златна ябълка — той ще наследи имота ми!

На път

Път. Широк и безконечен. Коловозните дири се бяха врязали дълбоко в земята. Като монети лъщяха накапалите кървави капки от езика на ранената ламя.

Трите братя се точеха един подир друг.

Най-напред вървеше най-големият, подир него се влачеше средният, а най-отдире топуркаше магарето с най-малкия.

Мина пролетта с нацъфтели дървета и птичи яйца в гнездата, а трите все вървяха, вървяха, вървяха.

Мина лятото. Жътварите натрупаха снопи по нивите. От гнездата излетяха всички млади птички със заякнали крилца. Зачервиха се плодовете в градините. А трите не спираха. Ботушите, които първите двама получиха от баща си, бяха продънени. Тръгнаха боси, както пътуваше най-малкият.

Настъпи есен. Вятърът забрули листата на дърветата. Жеравите се упътиха на юг. Трите уморени пътуваха. Стигнаха един кръстопът.

Отляво се зададе странник с тояжка на рамо. На тояжката си носеше торбичка. Краката му бяха напрашени, но ризата му се белееше като сняг. Крачеше безшумно и леко, макар че беше малко прегърбен.

Като наближи първия брат, странникът се обърна към него и рече:

— Добра ти среща, побратиме! Накъде си тръгнал?

— Не е твоя работа! — отговори троснато най-големият и отмина.

Странникът го изгледа и поклати глава с горчива усмивка. Дочака средния брат. Поздрави и него:

— Добра ти среща, побратиме! Накъде?

Но средният брат не го почете с отговор. Странникът учудено го попита:

— Защо мълчиш? Толкова ли не зачиташ хората?

Тогава средният продума:

— Как не те мързи да изговаряш толкова думи? Сякаш някой ти плаща за всяко отваряне на устата.

Странникът повторно поклати глава. Зададе се най-малкият.

— Добра ти среща, юначе! — викна странникът.

— Жив да си ми, дядо! — отвърна приветливо най-малкият. — Накъде биеш път?

Странникът премести тоягата с торбичката на другото си рамо и отговори тъй:

— Аз отивам към оная земя, където свършва най-дългият път. А ти?

— Ние с братята, дето отминаха, сме тръгнали да убием ламята, но къде е тя — не знаем.

— Вие без мен не ще можете да стигнете до нейното свърталище, затуй трябва и аз да тръгна с вас. Не зная дали ще ме приемете за другар, но аз съм решил да ви съпроводя.

— Приемаме те, дядо, защо да не те приемаме. С другар и с разговорка пътят винаги минава леко! — рече най-малкият и слезе от магарето. Намести му хубаво седлото и се обърна към странника: — Качи се на моето място да те поноси магарето. Виждам, че си уморен. А пък аз ще походя пеш, нали съм по-млад. Дай си тоягата и торбичката, додето се покачиш.

Странникът му подаде тояжката с торбичката, но торбичката беше толкова тежка, че най-малкият щеше да я изтърве, ако не я беше подхванал с две ръце. Прехапа устни, изпъшка и попита:

— Много ти е тежка торбичката. Какво носиш вътре?

— Вътре ли? — тихо отговори чужденецът. — Там е мъдростта на годините ми. Който е ходил повече между хората — много неща научава. Дай ми торбичката, защото виждам, че не можеш да я носиш.

И като пое торбичката с една ръка, странникът я метна лекичко през рамо.

— Де, Марко! — подкани той магарето.

От тежестта на торбичката кокалите му изпращяха, но то се затече напред, защото беше упорито магаре.

Вечерта четиримата пътници и магарето спряха до една чешма с три каменни корита, в които бълбукаше бистра вода.

Над хълмовете се беше показал изтънелият рог на месечината. Горите глухо шумяха.

Двамата по-големи братя седнаха да вечерят отделно. Извадиха от торбите си един бял самун, захлупци със сирене и варена кокошка. Те се бяха наместили гърбом към другите двама и лапаха бързо, сякаш някой ги гонеше.

Най-малкият извади от торбичката си една просенична питка, корава като камък, и я разчупи на три. Едното парче подаде на странника, второто — на магарето, а третото захвана да яде сам.

Странникът отрони само две-три трохи в шепата си, внимателно ги изсипа в устата си, върна парчето на най-малкия и му каза:

— Изяж и този хляб. На мен, за да се нахраня, ми стигат две-три трохички.

От близката гора излетяха ято гарвани, понесоха се над посърналата земя и зловещо почнаха да грачат. Странникът потръпна от хлад, наметна посивялата си дрешка и рече на най-малкия:

— Задал се е студен вятър. Нощес ще падне сняг.

Най-малкият изпъшка разтревожен:

— Ох! Той ще засипе следите на ламята, как ще я намерим?

— Утрото е по-мъдро от вечерта, момче! Лягай да спиш! — му отговори наставнически странникът. — А за магарето не се бой: аз ще го наглеждам през нощта.

Най-малкият сложи торбичката под главата си, сви се на кравай, навря си ръцете в пазвата, за да му е по-топло, и заспа. Щом клепките му паднаха, странникът съблече дрехата си и я метна отгоре му. Големите братя също заспаха завчас, изтегнали се върху тревата, сложили глави върху самара на братовото си магаре.

Странникът погледна през рамо към тях и като чу хъркането им, полека се изправи. Посегна към торбичката си, която беше сложена до първото корито на чешмата, бръкна вътре и извади

две големи надиплени крила. Разпери ги. И след като устните му се раздвижиха и изговориха някакви нечути думи, намести сръчно крилата върху раменете си. В бялата си риза заприлича на жерав, изостанал от ятото. Отиде при най-малкия и го подхвана от земята с две ръце като агне. Раздвижи крилата си и литна нагоре.

Понесе се над горските върхари, позлатени от лунната светлина.

Мина над реките, заглъхнали в нощен покой под вършинака на тъмните ракити.

Прехвърли езера и морета, в които плаваха закъснели платноходи.

Издигна се над най-високите планински върхове.

Отнесе заспалия момък много надалеч. Спусна се на една полянка и го сложи кротко на тревата. В дъното на полянката бълбукаха чучурите на друга чешма, досущ като оная, край която замръкнаха. Само че нейните корита бяха четири.

Като отнесе най-малкия брат накрай света, странникът се върна и взе най-големия. Хвана го за краката и го метна през рамо. Главата и ръцете на най-големия увиснаха надолу, но той спеше толкова дълбоко, че не усети нищо. И него отнесе.

Трети път се върна за средния.

На четвъртия път неуморимият носач пренесе магарето, като го хвана за ушите, както децата носят зайците.

Сутринта братята се пробудиха, без да знаят какво се бе случило с тях през нощта. Средният дълго търка очи и се прозява.

— Ех, братя — рече той, — да знаете как сладко съм спал! Сякаш някой ме люлееше в позлатена люлка над дълбоко езеро.

Един след друг отидоха към чешмата и се надвесиха над коритата. Наплискаха си очите с вода.

Тогава най-големият се изправи, загледа с премрежени очи чучурите и рече на братята си:

— Хей, момчета, да можеше от чучурите на тая чешма да потече вино наместо вода, че да си отворя аз една кръчма, че

да се разположа зад тезгяха. На богатите ще продавам с пари, а на бедните, то се знае — без пари.

Очите на средния брат светнаха.

— Само че — продължи той — от левия чучур трябва да потече червено вино, а от десния — бяло. Най-напред ще се напием и да видите каква сила ще добием! Никаква ламя не може да излезе насреща ни.

Странникът, като чу думите им, дигна десница и благослови чешмата:

— Тъй да бъде!

И стана чудо: от чучурите на чешмата бликнаха червено и бяло вино. Водата в коритата бързо почервеня. Най-големият и средният брат се втурнаха и залепнаха на двата чучура. Засмукаха ненаситно. Само за миг се откъснаха — да си поемат дъх, и пак продължиха пиенето.

Странникът бутна с ръка най-малкия по рамото:

— А ти?

Най-малкият поклати глава:

— Аз не пия вино!

Когато четиримата отново потеглиха по следите на ламята, най-големият и средният извърнаха очи с голямо съжаление. Мъчно им беше за винената чешма. И нали бяха направили главите, най-големият скърцаше със зъби.

— Де е ламята — да я насека на парчета!

А средният ломотеше:

— Ще я разчекна като варена кокошка!

Странникът яхаше магарето и се усмихваше под мустак.

Сухият кладенец

Подир пладне приближиха един кладенец, направен от дълбан дънер. Върху побито в земята, раздвоено най-отгоре дърво беше поставена дълга кобилица с провесено надолу ремъчно въже и дървено ведро, опасано с железни обръчи. Вятърът клатеше кофата, кобилицата скърцаше, един гарван беше кацнал върху гривната и се взираше с едно око надолу. Когато пътниците затрополяха съвсем наблизо, гарванът изграка тревожно и хвръкна.

Дирите на ламята стигаха до самия кладенец и там свършваха.

Странникът посочи с пръст кладенеца:

— Ей го Сухия кладенец, където влиза и излиза ламята. Пресъхнал е преди хиляда години. Слизайте долу и търсете ламята!

Щом изрече тия думи, странникът изведнъж стана невидим, сякаш потъна в земята.

Магарето усети, че му олекна, озърна се, тропна с предния си крак и хукна към гората. Тримата братя се спогледаха озадачени.

— Кой ще слезе първи? — попита най-малкият.

Най-големият се изпъчи и направи две крачки напред.

— Аз! — рече той.

Изкачи се върху гривната и нали беше пиян, олюля се насам-натам и — аха-аха — да падне в кладенеца. Криво-ляво успя да намести единия си крак във ведрото. С две ръце стисна ремъчното въже. Предното рамо на кобилицата се наклони надолу.

Най-малкият му поръча:

— Бате, ако се уплашиш от нещо — поклати силно въжето и ние ще те измъкнем.

И като хвана въжето, най-малкият налегна надолу и започна да спуска брата си в кладенеца. Кобилицата скрибуцаше

плачливо.

Колкото по-дълбоко потъваше оня, дето беше във ведрото, толкова по-страхливо се озърташе. В полумрака се виждаха само камъни, покрити с мъх. Но ето че когато ведрото наближи дъното, измежду камъните се източи една змийска глава. Разтворената й уста с жълто езиче засъска и се устреми към единия крак на най-големия.

Той разтвори очи, изрева и разлюля въжето. Горните подхванаха ремъка на кобилицата и ведрото отскочи нагоре. Главата на най-големия се показа над гривната. Устата му започна да пелтечи:

— З-з-змия!

Във ведрото не стъпи, а седна средният брат. Той се намести удобно, отпусна надолу краката си и захвана да се люлее.

Най-малкият увисна на ремъка и ведрото потегли надолу. Додето кобилицата се накланяше, средният брат се прозя сладко-сладко и затвори очи, защото ведрото му се стори като залюляна детска люлка. Къде дъното змията източи повторно главата си и захапа калпака на човека във ведрото.

Средният се стресна, опули очи и опипа главата си. Щом разбра, че калпака му го няма, се развика, почна да маха с ръце и разклати въжето.

Най-малкият бързо измъкна и него.

Като стъпи на земята, средният заговори плачливо:

— Някой ми открадна калпака!

Тогава на мястото му във ведрото стъпи най-малкият. Той стоеше прав. С лявата си ръка стисна ремъка, а с дясната измъкна меча си.

— Спускайте ме! — викна той.

Пияните братя го блъснаха. Ведрото потъна. Втренчил очи в полумрака, най-малкият съзря отдалеч змията, която се беше източила нагоре и го чакаше. Ръката на смелия момък притръпна. Той стисна меча си и го дигна нагоре. Замахна и отсече змийската глава, която падна долу. Острието на меча

закачи един от камъните в зида и събори половината му. Откъртеният камък политна към дъното с грохот.

Раздвиженото ведро се устреми още по-бързо и — туп! — удари се върху твърда земя.

Най-малкият излезе от ведрото и видя камен свод. Под свода — четвъртита ръждива желязна врата. Заключена.

В туй време двамата братя се надвесиха над гривната и надникнаха в кладенеца.

Най-големият запляска с ръце и извика:

— Бухна!

— На дъното! — добави средният. — Сега какво ще правим?

— Я хайде да го оставим в кладенеца, а пък ние да се върнем на чешмата, от която сега тече вино! Искаш ли? — предложи големият.

— Искам! — отговори средният. — Там можем да си отворим кръчма и ще продаваме на пътниците червено вино.

— И бяло! — напомни му големият. — Ех, че пари ще спечелим, ех, че…

— Но — прекъсна го средният — аз не съм съгласен да поим сиромасите с вино без пари. Само оня, който има пари, той ще пие вино!

— Тъй, амче как! — рече най-големият и извади меча си от ножницата. Удари ремъчното въже с острието и го преряза.

Въжето се свлече в кладенеца и падна в краката на най-малкия брат. Той разтвори широко очи, разбра какво е станало, и прехапа устни.

От очите му потекоха сълзи.

— Моите братя ме оставиха в кладенеца — да ме изяде ламята — прошепна той, — но аз ще я убия!

И като изви поглед нагоре, изоставеният изрече тези думи:

Братчета, какво направихте?
Що ме в тъмното оставихте?
Нали щяхме,
обещахме
брат на брат да се облягаме,

в битката да си помагаме?
И дома когато се завърнете,
и стареца наш прегърнете,
той ще ви запита: — Кам го третия
и защо го няма, клетия?
Где синеца ми изгубихте
или негде го погубихте? —
Вий какво ще му отвърнете?
Но аз няма да се дам!
Злата ламя ще открия,
с този меч ще я убия,
златна ябълка ще ям!

Най-малкият брат яхва черния овен

Най-малкият брат удари силно с юмрук желязната врата. Повтори, потрети. Никой не отговори. Натисна с рамо, но вратата не мръдна, защото беше здраво заключена отвътре. Тогава той доближи око до ключалката и погледна през нея. И видя равна зелена поляна. Далеко някъде тичаха наежени един срещу друг два овена: единият — бял като памук, другият — чер като въглен.

Надясно от вратата се възземаше право нагоре дънерът на клонат дъб. В дънера имаше забит гвоздей, а на гвоздея висеше окачен зъбат ключ. До самия дънер на припек дремеше гущер, голям колкото котарак, с коронка на главата. Камъчетата на коронката блещукаха като росни капки. Едното от задните крачета на гущера беше завързано със златна верижка. Краят на верижката беше омотан около желязно колче, забито в земята.

Най-малкият брат свирна продължително с уста. Вързаният гущер трепна, завъртя глава, ослуша се и проговори с човешки глас:

— Кой си ти, дето свирна през дупката?

— Човек съм! — отговори най-малкият.

— Какво искаш? — попита гущерът и захвана неспокойно да мятка опашката си.

— Да вляза! Отвори желязната врата!

Гущерът поклати глава. Коронката му сякаш почна да прави поклони.

— Не може! — писна той. — На човеци не отварям!

— А на кого отваряш?

— Само на ламята.

— Ти какъв си тук? — попита най-малкият.

— Ламски ключар.

— А защо носиш коронка на главата си?

— Някога бях цар на гущерите в Голямата пещера. Мои бяха всичките подземни съкровища. Две вкаменени кучета с очи като паници пазеха съкровищата на пещерата ми, но веднъж, когато бях забравил вратата отключена, ламята се вмъкна в пещерата, налапа вкаменените кучета, задигна, колкото можеше, от скъпоценните камъни, пък мен направи роб. А ти кой си?

— Аз съм най-малкият син на онова козарче, което някога е спасило твоето гущерче от наводнението. Моля ти се, отключи ми да вляза!

Гущерът много се зарадва, като чу тия думи. Чевръсто запълзя по кората на дъба, захапа окачения на гвоздея ключ, слезе долу, сетне се изкачи на желязната врата, навря ключа в дупката и го завъртя с предните си крачета.

Вратата се отвори.

— Добре си ми дошъл — рече заробеният цар Гущер. — Никога няма да забравя добрината, която твоят баща направи на моето гущерче. Много ми е мъчно за него. От петнайсет години не съм си го виждал.

Най-малкият влезе, изправи се под дъба и попита:

— Кажи ми къде е ламята?

— На Долната земя — тихо прошепна гущерът, — но ти се пази от нея! Не се мяркай пред очите й, защото е ранена и фучи.

— А как мога да стигна до Долната земя? — загледа се най-малкият брат към поляната.

— Видиш ли ония овни, дето удрят челата си? — посочи с крачето си гущерът. — Бият се от незапомнени времена. Когато надвие белият — на небето се показва ясно слънце, а когато вземе връх черният — на небето грейва месечина. Ако яхнеш черния овен — той ще те смъкне на Долната земя, метнеш ли се на белия — ще излезеш на Горната земя, откъдето си дошъл.

Най-малкият брат изслуша внимателно думите на гущера, наведе се, хвана с ръце златната верижка и я скъса.

— Благодаря ти, гущерко, дето ми отвори! — рече той. — А ти си вече свободен. Иди си пак в пещерата да си видиш гущерчето и да пазиш подземните съкровища!

— Ами ламята? — разтревожи се гущерът.

— Дните на ламята са преброени! — викна юначното момче и гласът му прокънтя по цялата поляна.

Гущерът запълзя по зидарията на Сухия кладенец — нагоре към гривната, а най-малкият брат се затече по тревата към овните.

И тъкмо в оня миг, когато черният и белият овен ударихa челата си и искри изскочиха от рогата им, най-малкият брат се хвърли стремително и яхна… черния овен.

Земята мигом се разтвори под краката на овена и той стремглаво почна да пропада надолу.

Потъна в мрака.

Вейхайвей и нейният баща

Слънцето се беше вдигнало високо над небосклона, когато княгиня Вейхайвей се пробуди. Най-напред две ръце с дълги нокти разтвориха кадифените завески на балдахина, направен от черно абаносово дърво и слонова кост. Навън се подаде рошава женска глава. Княгинята протегна лениво голата си ръка и взе огледалото от нощната масичка. Приближи го до лицето си. В огледалото се появиха две сънливи мижави очи и един дълъг нос като чукундур.

Вейхайвей се усмихна. Откри зъбите си, които не бяха твърде за пред хора, и тъй като помисли, че огледалото й прави зъбите грозни, го захвърли към задрямалата котка до порцелановата камина. Котката побягна през отворения прозорец и се спусна в градината по водосточната тръба.

Вейхайвей грабна звънчето от масичката и нервно почна да звъни.

Само след миг в спалнята влязоха една след друга с балетни стъпки осемнайсет слугини и паднаха на колене.

В един глас те се провикнаха:

— Заповядайте, ваше височество!

Вейхайвей се намери в голямо затруднение, защото сама не знаеше какво иска да заповяда.

— Заповядвам… — почна да мънка тя — заповядвам… заповядвам…

Тогава се обади първата слугиня, за да й помогне:

— Ваше височество е благоволила да забрави какво иска да заповяда. Може би ще благоволите да заповядате да ви донесат мляко с шоколад в прозрачна чашка от планински кристал?

Вейхайвей поклати отрицателно глава:

— Тц! Мразя млякото!

— Тогава да ви донесем пържени дробчета от мисикоми в златна чинийка осемнайсет карата! — предложи първата слугиня.

Вейхайвей пак поклати глава като кон на празни ясли:

— Тц!

— Ах, досетих се! — плесна ръце първата слугиня. — Ще повикам княжеската ви колесница, пред която бягат дванайсет коня. Тя ще ви откара на синьото езеро да направите една освежителна баня и да си съберете мидени черупки покрай брега.

Вейхайвей проточи глас глезено:

— Не мооога да понасям езерото!

Първата слугиня учудено я попита:

— Защо, хубавичке?

— Защото е пълно с водаааа! — отговори княгинята.

Първата слугиня изгледа другарките си и разтвори безпомощно ръце. Умолително дигна очи към Вейхайвей:

— Ваше височество, благоволете да помислите мъничко! Навярно ще си спомните какво искахте да заповядате, когато се пробудихте!

Вейхайвей сбърчи вежди, подпря глава с показалеца си и почна уж да мисли. Очите й зашариха наоколо и паднаха върху разтворената книга „Български народни приказки". Изведнъж тя скочи права върху пружинения балдахин и захвана да се друса. Обхвана я голямо веселие, запляска с ръце:

— Досетих се какво щях да заповядам! Аз, княгиня Вейхайвей, дъщеря на най-великия цар Патаран, заповядвам вед-на-га да ми се до-не-се ед-на злат-на я-бъл-ка!

Слугините зинаха от удивление. Наведоха се една към друга и всяка зашепна на ухото на другарката си:

— Златна ябълка! Златна ябълка! Златна ябълка!

Вейхайвей тропна с крак сърдито:

— Я да мълчите! Вашата господарка иска златна ябълка и туйто!

Тогава първата слугиня рече:

— Ваше височество, позволете да ви обърна внимание, че на Долната земя няма такъв плод.

Но Вейхайвей се развика:

— Има. В приказките пише, че на Горната земя имало едно дърво… После дървото раждало всяка година само по една златна ябълка… После, щом ябълката узреела, ламята я отнасяла в двореца на сина си Ох. Искам тазгодишната златна ябълка!

Първата слугиня се опита да я вразуми:

— Но да вземеш ябълка от страшната ламя, е все едно да отнемеш агне от устата на вълка!

Вейхайвей изпухтя:

— Я па тая! Баща ми, могъщият цар Патаран, има един милион войници. И като му изпратят отнякъде още сто милиона на помощ, ние ще нападнем ламята и ще я направим на пух и прах.

За да покаже как ще бъде смачкана ламята, Вейхайвей стисна зъби и удари юмруците си един върху друг. Сетне дигна ръка:

— Повикайте царя!

Първата слугиня се поклони с почит:

— Негово величество не е благоволил да си отвори очите.

— Нека ги отвори! — викна княгинята. — Събудете го! Веднага да дойде!

И тропна с крак.

Слугините се навървиха една след друга като патици. Безшумно се измъкнаха.

Подир малко пристигна цар Патаран по нощница. Той пристъпваше важно и се подпираше на жезъла си. Беше брадясал като таралеж. Сплъстената му коса, като на калугер, стигаше до раменете. Короната му, вързана с конец, се клатушкаше върху гърба му.

Негово величество пристъпи страхливо и протегна ръце към дъщеря си — да я прегърне. Приготви устни да сложи бащина целувка върху челото й.

— Пиленцето ми — рече той, — какво има?

— Татко — започна Вейхайвей, — няма да ти позволя да ме целунеш, додето не ми донесеш една…

Царят я прекъсна:

— Всичко, каквото пожелаеш, ще го имаш, гълъбче ненагледно.

— Не ти вярвам, закълни се!

— Заклевам се в моя непобедим царски меч! — викна величеството.

Тогава Вейхайвей викна тържествено:

— Искам една златна ябълка!

Царят се стъписа, сякаш бе ударен от гръм:

— Каквооо?

— Една златна ябълка, глухчо! — кресна в ухото му княгинята. — От ония, които ламята носи всяка година на своя син.

— Как ще взема ябълка от ламята? — стъписа се царят и направи три крачки назад.

— Най-напред ще я убиеш!

Царят дигна очи към тавана:

— Чувате ли, звезди небесни?

— Или прати войниците си да я пометат! Ти имаш един милион войници! Защо ги хрантутиш, ако не могат да се разправят с една нищо и никаква ламя?

Царят смирено отвърна:

— Че аз не ги храня. Те сами ядат. Всеки носи в ботуша си по една дървена лъжица и с нея сърба чорба.

— А кой ги командва? — попита хитро Вейхайвей.

Царят отговори гордо:

— Аз!

— Тогава им заповядай още утре да потеглят на бой срещу ламята! — извика в самото му ухо Вейхайвей. — Нито думичка повече!

Царят дигна ръка към челото си и отдаде чест:

— Слушам, котенце!

А на себе си изломоти:

— Сега я оплескахме.

И като удари три пъти с жезъла си по мраморния под, негово величество се възправи, както подобава на безстрашен владетел, и гласът му прокънтя в целия дворец:

Подчинени,
разберете
мойте царствени слова:
аз съм царя,
господаря
на царете,
а не лукова глава!
Имам кон,
имам трон
и войници —
милион,
и министри —
важни птици!
Всички до един се
те натискат,
искат
бой
за царя свой!
Щерка ми е
Вейхайвей,
с нея царя се гордей!

На бойното поле

На другия ден по безкрайното равно поле, което се шири между града на цар Патаран и ламската гора, настъпиха един милион войници. Настана голямо оживление. Бойни викове огласиха цялата околност. Засвяткаха шлемовете и щитовете на войниците, звъннаха копията и мечовете им. Тръбачите възправиха нагоре сребърни тръби и ги надуха. Барабанен грохот отмерваше крачките на два милиона ботуша.

Всички зайци в полето се разбягаха, лалугерите потънаха в дупките си, тревичките полегнаха.

Накрай полето, където се надигаше като стена мрачна гора, бяха застанали ламята и нейният син Ох.

И нали бяха много далеко — изглеждаха съвсем мънички. Колкото повече приближаваха войниците към границата на враговете, толкова по-големи ставаха ламята и великанът Ох.

Ламята беше триглава. На всяка глава имаше по две очи като месечини. Тия страшни очи мятаха блясъци. От ноздрите на главите й излизаха пламъци. Час по час от трите й уста се показваха три езика, надаваха змийски съсък и пак се прибираха.

Ох стоеше прав, разкрачен, мрачен и безочлив. Беше гол до кръста. Нямаше никакво оръжие. На шията му висеше старинен телескоп, задигнат от наблюдателницата на древен звездоброец. Дигнал десница над челото си, той мълчаливо наблюдаваше настъпващия противник. Когато първата военна верига наближи на петстотин разкрача, великанът рече на майка си:

— Не виждам царя. Къде е царят им?

Ламята изръмжа:

— Крие се зад гърбовете на войниците си както всичките царе.

Ох хвана телескопа с две ръце и го насочи към войнишките редици:

— Аха — кимна, — виждам го, гледам го! Най-отзад се е сгушил в една колесница. Конете го теглят напред, а той се озърта назад!

Очите на ламята се разшириха още повече:

— Не съм решила с огън ли да ги изгоря, или да ги изгълтам.

Великанът се обърна към майка си:

— Моля ти се, майко, остави ми ги!

— Защо ти са?

— Ще ги поробя. Един милион души ще натикам в подземните си работилници. Ще ги накарам да ми работят, докато са живи. Те са много изкусни майстори. По всичките пазари на света ще се продават стоките ми. Ти, майко, остани тук, а пък аз ще ги посрещна.

И великанът закрачи с гигантски крачки срещу милионната войска.

Царската колесница се люшкаше като пияна, тъй като колелата й се катереха по къртичините. Негово величество беше покрил лицето си с две ръце и гледаше през пръстите си. Вирнала нагоре дългия си нос, Вейхайвей стоеше до него права като върлина. Като видя, че Ох тръгва срещу войниците, княгинята сръга баща си в ребрата с лакът:

— Уф! Какъв противен великан! Татко, иди и му зашлеви една плесница, че да изскочат искри от очите му.

Царят подскочи:

— Моля ти се, не ме карай на умряло куче нож да вадя! Защо ми са тези войници, щом не могат да се разправят с някакъв си великан! Мене Господ ме е поставил на туй място…

В този миг колелото на колесницата се качи на една висока къртичина. Колесницата се наклони и насмалко щеше да изтърси царствените особи.

Вейхайвей цапна колесничаря по главата с ръка:

— Простак! Ще ни изтърсиш!

Царят намести разклатената си корона и продължи:

— Мене Господ ме е поставил на туй място само да командвам!

И се изправи в колесницата. Издигна високо копието си и се провикна с дрезгав старчески глас:

— Войници, на колене!

Цялата войска падна на колене пред Ох.

— Готови за стрелба! — повторно изкомандва царят.

Войниците сръчно със замах наместиха лъковете си и насочиха един милион стрели срещу великана.

Ох спря, скръсти ръце и застана насреща им — грозен и надменен.

Царят кресна:

— Стреляй!

Облаци от стрели полетяха към великана и го засипаха, но той се отърси от тях, както дивата свиня в гората се отърсва от боровите иглички, и започна да се смее с див смях.

Цялото поле екна.

— Стани! — чу се отново треперливият гласец на царя.

Войниците се изправиха.

— Хвърли копието!

Като вихър се понесоха копията на войниците към Ох, но нито едно не можа да пронижe дебелата му кожа. Копията чаткаха по челото му, по гърдите му, по голите му ръце и се трошаха, сякаш бяха сухи клечки.

Ох продължаваше да се смее заплашително и зловещо.

А в царската колесница Вейхайвей кършеше пръсти отчаяно:

— Ах, този великан е просто непобедим!

Царят се обърна объркан и уплашен към дъщеря си:

— Ами сега какво ще правя? В коя миша дупка ще се навра?

Разтрепери се, изтърва жезъла си. Короната му се изкриви като калпак на пияница.

В този съдбоносен миг Вейхайвей му даде такъв съвет:

— Много просто, татко, ще идеш при Ох, ще паднеш на колене и ще се предадеш. Тъй правят победените царе.

И тя почна да блъска грубо баща си с две ръце.

Негово величество неохотно слезе от колесницата и промърмори:

— Ах, що ми трябваше от мечка ремък!

Упъти се към великана. Войниците се отдръпнаха — да му сторят път. Когато стигна до краката на Ох, негово величество разпаса сабята си и я поднесе на победителя, без да го погледне в очите. Ох пое царската сабя и я дигна нагоре. Цар Патаран легна по корем и прегърна единия му ботуш. Великанът замахна и захвана да го млати по гърба:

— НЎ ти една златна ябълка! НЎ ти още една! Още една!

Царят изви умолително глава нагоре:

— Предавам се! Кажи ми какви са условията за мир!

Ох отговори:

— Първо, искам да ми предадеш всичките си войници!

— Миличък, вземи ги. Второ?

— Второ — почеса се по врата великанът и извади от ухото си едно копие, — ще даваш на майка ми, старата ламя, всеки ден по една девойка. Тя много обича да яде млади момичета. Обречената девойка трябва да бъде извеждана сутрин на площада, където е чешмата. Подписвай договора!

Царят се изправи и повика с пръст един барабанчик:

— Момче, дай си барабана.

Барабанчикът сложи напреде му барабана и го намести като маса. Удари го с пръчките, за да привлече вниманието на войската. Ох извади от джоба си един пергаментов свитък и го хвърли върху барабана. Царят намести очилата си, подписа договора, изправи се и попита Ох:

— Сега свободен ли съм?

Великанът махна пренебрежително с опакото на ръката си:

— Махай се, старо харо!

Царят обърна гръб и се затече към колесницата си. А Ох се огледа наоколо и очите му се спряха на едно огромно дърво. Закрачи към него. Посегна с две ръце, хвана го за най-големите клони, напъна се тъй, че вратните му жили щяха да се скъсат, и изтръгна дървото с корените. Размаха го наляво-надясно. Цялата войска насмете тъй, както сърдит пастир гони с вършина стадото си.

Войниците тичешком се втурнаха към ламската гора и бягаха, додето напреде им се отвори една желязна врата. Всичките войници — един милион на брой — се намъкнаха в подземните работилници на великана. Ох застана на прага, провикна се грозно и гласът му забуча в подземията:

— Роби, отсега нататък аз съм вашият господар! Ще работите за мен, додето ви изпадат зъбите от челюстите и ноктите от пръстите! Искам от вас секири и мечове, ножове и копия, всичко искам! На ден ще получавате по една коричка сух хляб, натопен във вода.

Робите опасаха кожени престилки, застанаха пред наковалните, раздухаха ковашките мехове и хванаха чуковете.

Ох тръшна вратата и я залости.

Един овен пада от небето

Какъв е този овен, който пада от небето? От блясъка на слънцето рогата и копитата му лъщят като позлатени. Върху гърба му се е наместил най-малкият брат. Той се държи с две ръце за рогата и гледа тревожно надолу.

И в оня миг, когато овенът удари копитата си в земята, ездачът се преметна презглава, заора с нос тревата и започна да мига като плъх в брашно.

Наоколо се шириеше безмълвно и пусто поле. Никъде не се мяркаше жива душа. Виждаха се само разпръснати стрели, копия, барабани — неми свидетели на неотдавнашна битка. Едно голямо дърво, изтръгнато с корените, бе захвърлено сред полето. Над полето прелитаха гарвани и търсеха леш.

В далечината тъмнееше гъста гора. От време на време над върхарите припламваха огнени езици и плискаха облаците с кървава светлина, сякаш се мъчеха да подпалят небето.

Надясно се виждаше скупчен град, окръжен от зъбчата стена. Зад стената се надигаха островърхи кули, църковни кубета, каменни колонади.

Като изтърси ездача от гърба си, черният овен побягна по безкрайното поле. Захвана да намалява, стана като калпак, като врабец, като зърно от броеница и изчезна.

Най-малкият брат дойде на себе си, изправи се на крака и рече:

— Тази трябва да е Долната земя. Ще ида да видя какво има в оня бял град.

И се упъти към зъбчатата стена. Градската порта беше широко разтворена. Не се виждаше никакъв пазач. Гостенинът от Горната земя влезе в града и захвана да се озърта. Никой. Улиците бяха пусти. Прозорците на къщите — затворени, завесите — спуснати. Капаците на работилниците и дюкяните бяха залостени с дървета и заключени с катинари.

Най-малкият брат спря пред една къщурка, снишена боязливо зад белосана ограда. Керемидите й — покрити със зелени лишеи. Хвана меча си и почука с дръжката му по вратата. От вътре се чуха тихи стъпки на чехли. Вратата скръцна и се полуоткрехна.

Показа се главата на една стара-престара бабичка, белокоса и набръчкана, с черна забрадка накачулена. Коланът й — закопчан с жълти пафти.

Бабичката изгледа чужденеца и попита:

— Кой си ти, синко?

— Гостенин от Горната земя — отвърна най-малкият.

— От Горната земя ли? Влез, гостенино, да си починеш.

Момъкът прекрачи прага. Влезе в сиромашка стая, измазана с белилка. Под полицата лъщяха окачени на дървени куки празни менци за вода. Върху полицата се мъдреха наредени един до друг шест добруджански калпака, над калпаците върху едно гвоздейче висеше мънистено герданче.

— Какви са тези калпаци? — попита гостенинът.

— Калпаците ли? — замислено поклати глава бабичката. — Те са на синовете ми, а герданчето е на дъщеричката ми Златушка.

Бабичката тежко въздъхна, дигна престилката си и избърса очите си.

— А къде ти са синовете? — попита пак гостенинът.

— Роби са, чедо. Те бяха най-добрите майстори на фенери в нашия град, но царят им сложи островърхи шлемове на главите, даде им лъкове и копия и ги помъкна да се бият срещу ламята, която върлува на Долната и на Горната земя. Там на бойното поле ламският син ги зароби и ги натика в зданите си. Отидоха ми момчетата… Гладен ли си, рожбо?

Най-малкият, който отколе не беше слагал къшей хляб в устата си, отговори:

— Умирам за хляб.

Бабичката му подаде ниско трикрако столче:

— Седни да си починеш, а пък аз ще ти изпека една питка.

И тя отиде пред камината. Наведе се. Отвори една писана ракла. Нагреба брашно с дървено гребало, изсипа го в ситото и започна да го пресява над нощвите. Ситото трепкаше в ръцете й, а домакинята нареждаше:

Днес погача
ще замеся от сърце!
Бяло, бяло брашънце,
ти ще станеш погача,
но аз трябва да плача!

Старицата обори глава и сълзите й затупкаха в нощвите като пчели. Раменатa й се затресоха.

И тя започна да замесва тестото със сълзи наместо с вода.

Гостенинът остана много учуден и я попита:

— Защо плачеш, стара мале, и защо мокриш брашното със сълзи наместо с вода? Няма ли кладенец или чешма в този град?

Бабичката го погледна с блеснали очи:

— Имаше голяма чешма с много хубава студена вода, но преди седем дни великанът Ох я задъни с желязна запушалка. Злодеят е намислил да измори целия град от жажда. Черната чума да го тръшне!

— Защо? — попита най-малкият.

— Защото цар Патаран не рачи да даде дъщеря си на ламята. Трябва да ти кажа, че всяка сутрин от ламската гора в нашия град пристигаше един елен с ей такива рога. Той теглеше колесничка, цялата направена от стъкло, и отнасяше по една девойка. Такъв мирен договор сключи царят с ламята: всеки ден да й даваме по едно момиче. Царят разпореди да предаваме чедата си наред. И ние ги давахме, а сърцата ни се обливаха в кръв. Но когато дойде редът на царската дъщеря Вейхайвей, негово величество отказа да я предаде, не била за ядене, в жилите й течала господарска кръв. Стъклената колесничка се върна в гората за първи път празна. Същия ден в града се изтърси великанът Ох, кипнал от гняв, и задъни чучура на

чешмата. Седем дни не сме слагали капка вода в уста. Плакахме, простирахме ръце, молихме се на царя да даде Вейхайвей, но той не послуша народната молба. Тогава решихме всички да напуснем Патарана и да го оставим сам — да пукне от глад. Уплаши се Патаран от народа и склони да даде дъщеря си. Днес царедворците отведоха Вейхайвей на чешмата — пременена, нагиздена.

Навън се чуха звънчета; като се приближиха, зачуруликаха силно и се отдалечиха.

— Стъклената колесничка пристига! — рече бабичката. — Чу ли звънчетата й. Тя е дошла за Вейхайвей.

— А твоята дъщеричка къде е сега? — попита гостенинът.

— Моята Златушка замина преди седем дни с тази същата колесничка и вече не се върна, миличката. Взе си и котенцето, дето много си го обичаше. Остана само герданчето й.

Старицата дълбоко въздъхна, погледна мънистеното герданче и продължи:

— Ох, чедо мамино, дали си ми живичка, или те е нагълтала ненаситницата! Заведох я аз сутринта пред чешмата под орловото гнездо. Щом спряхме — зададе се еленът, който тегли стъклената колесничка…

В мрачния дворец на ламята

Ето какво се беше случило през оня тъжен ден, когато старицата се бе разделила с дъщеричката си.

Стъклената колесничка спря. Звънчетата се сборичкаха по шията на елена и изведнъж млъкнаха. Вратичката се отвори. Една дълга костелива ръка се протегна навън, хвана момичето за десницата и го дръпна вътре.

Еленът изви колесничката и се втурна назад към гората, над която приплamваха огнени езици. Колесничарят беше нищо и никакво човече: Педя човек — лакът брада. Момичето погледна през рамото му и видя огромна стена, от неравни камъни изградена, ръждива и опушена. Тя заобикаляше кулите на ламята.

Нещо грозно и страшно навяваха тия кули. Почернели комини бълваха кълба от дим и пламъци. Чуваше се тежък грохот на подземни работилници. Звънтяха наковални, сякаш стада с хлопки се прибираха вечерно време в кошарите.

Покрай стената се точеше дълбок ров, напълнен със зелена вода. От водата показваха глава лениви крокодили. Змии приплясваха като камшици.

Щом еленът стигна до стената, една висока порта разтвори крилете си, от вътре се източи на вън скърцащ железен мост, протегна се като изплезен език на чудовищно влечуго и се намести над рова.

Каручката се плъзна по моста и влезе. Мостът се дръпна назад, крилете на портата хлопнаха и се затвориха.

Мрачен дворец се възправи пред очите на Златушка, която показа глава през прозорчето на стъклената колесничка и уплашено запримига.

Напреде й се извисяваха колонади от чер святкащ мрамор, набразден с малахитови нишки. Между колоните нагоре се виеше стълбище от гранит. Двуглаво куче със златен синджир вардеше стълбището.

Наблизо се чуваха човешки гласове и крясъци на кукумявки. Прилепи размахваха криле в мрежи от паяжини. Мяучеха диви котараци.

Великанът Ох слезе бавно по стълбището и застана на най-долната площадка. Той беше висок колкото мраморните колони. На шията му висеше гердан с ключ.

Стъклената каручка спря пред нозете му. Педя човек отвори вратичката и Златушка понечи да скочи. Тогава двуглавото куче налетя стръвно и се опита да я захапе с двете си глави, но великанът го ритна толкова силно, че синджирът му се скъса и разяреното животно отхвръкна в градината.

Ох се наведе, хвана за ръка смъртно изплашената Златушка и я повлече по стълбището.

Отмъкна я в широка задимена стая с катранясали от сажди греди. Насред стаята клокочеше подкладен казан. Под казана пращяха главни от вековни дървета.

В къта имаше миндер, постлан с червеникави мечи кожи. На миндера някой беше захвърлил една тамбуричка с три жички. Железен светилник с три лоени свещи осветяваше стаята на Ох.

Великанът се обърна към пребледнялата си гостенка:

— Имала си късмет — рече той. — Нощес майка ми се върна с окървавена уста. Някой е пронизал езика й със стрела. Затуй не може да те изяде сега. Седни там! — посочи й миндера и я блъсна.

Златушка покорно седна, сви се и започна да наблюдава великана. Клепките й затрепкаха като крилца на пеперудка, която се върти край пламък.

Ох отвори един долап, извади кръгла старовремска софра и я намести до казана. Посегна и взе от полицата две пръстени паници — едната голяма като корито, другата — бебешка, и ги сложи на софрата. Бръкна в лъжичника и извади две лъжици. Едната — като копаня, а другата — колкото детска шепичка. Малката лъжичка сложи до малката паничка, а с голямата бръкна в казана, загреба цял бут от крокодил и го сипа в голямата паница. В паничето задели едно малко парче месо,

колкото пилешко дробче. Грубо блъсна паничето пред Златушка и изръмжа:

— Яж!

Златушка поклати глава с отвращение:

— Не ми е гладно.

Великанът се намръщи и скръцна със зъби:

— Или ще ядеш, или ще те хвърля жива в казана!

Седна на пода разкрачен, гърбом към гостенката. Софрата остана между краката му. Замляска лакомо и неприлично.

Златушка не снемаше от него очи, втрещена и пребледняла. Без да я забележи домакинът, тя бръкна в пазвата си, извади котенцето. Котенцето, което беше много изгладняло, сложи предните си лапички върху Златушкината паничка и захапа месото. Измъкна го и се мушна с него под миндера.

Ох се обърна към Златушка задавен. В лакомията си беше налапал целия крокодилски бут, който заседна на гърлото му.

— По-по-по-тупай ме по гърба! — едвам проговори великанът и изблещи очи.

Златушка се залови да го думка с два юмрука.

Великанът преглътна с мъка и я спря:

— Стига! Мина ми. Гърбът ми не е барабан. Голямко парче налапах, затуй се задавих. А ти, както виждам, си изяла крокодилското месо. Утре ще ти дам ухо от мечка стръвница.

Остави лъжицата и посегна към тамбурата. Взе я, сложи я на коленете си и започна да дрънка:

Тамбур-тамбур-тамбуричка
яворова, малка
и звучна дрънкалка!
Ех, че сладка беше,
ех, че сладка беше
крокодилската чорбичка!

Сетне се обърна към Златушка:

— Знаеш ли да пееш?

Златушка отговори тихо:

— Знам.

— Изпей ми една песен! — заповяда великанът. — Ако ме приспиш — утре ще кажа на ламята да не те яде. Ще живееш при мене и ще подклаждаш казана, когато ме няма тук.

Подаде й тамбурата, Златушка я пое, едвам докосна с пръсти жичките й, въздъхна и запя с ярешки глас:

Ламята се кани
и мене да хване.
Как ли ще надвия
тая страхотия
с мойте слаби сили?
Де сте, братя мили,
да ме отървете
и ме изведете
от тия зандани?

Ох се прозя, изтегна се на миндера и проговори лениво:

— Пееш, сякаш котенце мърка…

Протегна ръце, намести ги под главата си и заспа. Захвана да хърка.

Златушка се наведе и заразглежда рунтавите му вежди, които приличаха на къдели, страшните му зъби, които бяха глигански, големия ключ на шията му. Посегна към ключа, но тъкмо в туй време някой блъсна вратата.

В стаята се вмъкна ламята. От пламъка на очите й всичко наоколо грейна.

Чудовището с подозрение впи поглед първо в спящия великан, сетне — в момичето. Златушка се сви като врабче, над което се е надвесил котарак. Не можа да издържи погледа на ламята, която пристъпи към нея. Горката Златушка побягна с писък към далечния кът на стаята и се навря под миндера.

Тогава изпод миндера изскочи котенцето на Златушка — цялото настръхнало. Хвърли се срещу ламята изправено на

задните си крачка, с нокти, готови да се забият в езика й.

Ламята изненадана се спря и наместо да върви напред — заднишком се повлече към вратата. Котенцето я гони до прага.

Подир малко Златушка си подаде главата, погледна към вратата и като се увери, че страхотията не е вече в стаята, се измъкна и се изправи.

— Трябва да бягам по-скоро — зашепнаха устните й, — защото ламята ще ме изяде. Този ключ, дето го носи на шията си Ох, дали не отключва пътната врата?

Пристъпи на пръсти. Наведе се и с прехапани устни и затаен дъх полекичка откачи ключа от шията на великана.

Ох през сън долови нещо, размърда се, но не отвори очи, защото спеше много дълбоко.

Златушка замръзна намясто. Подир малко великанът се отпусна и отново захърка.

Тогава момичето зашепна на котенцето:

— Мъркай му, какиното, мъркай! Не му давай да се събуди!

Котенцето приближи до главата на великана и започна да преде вретено по котешки. Ох си помисли, че Златушка му пее, и се усмихна.

А в туй време девойката излезе навън и тръгна по един дълъг коридор. Отляво и отдясно бяха изправени воденични камъни — играчките на великана, когато е бил малък. Коридорът завършваше с дървена врата, накована с ковашки гвоздеи.

Златушка изтича към вратата и пъхна ключа в ключалката. Дълго пъшка, додето го превърти. Но ето че вратата се отвори. Девойчето се изправи на прага и що да види? Цялата стая беше пълна с разхвърляни оръжия:

Мечове,
боздугани,
секири,
копия,
лъкове,
стрели,

ятагани…

В дъното на оръжейницата се чернееше втора врата. Златушка боязливо и дълго прескача през оръжията, докато стигне до вратата. Отключи и нея. И що да види? —

мо
нети — сребърни и златни,
скъпоценни
камъни — купища,
огърлици от бисер,
ковани гривни,
пафти от седеф,
пръстени.

Златушка прескочи и съкровищата. Отключи и третата насрещна врата. Но щом я отвори, се дръпна назад. Тръпки полазиха по гърба й: стаята бе пълна с човешки черепи, нахвърляни един върху друг.

— Ох, майчице! — извика гостенката, закри очи с шепа и се затече към четвъртата врата.

Когато отключи и нея, видя съвсем празна стая. Нищо нямаше вътре — само една кошница, а кошницата — пълна със златни ябълки.

Най-подир Златушка отвори и петата врата. Оглушителен шум я накара да си запуши ушите с пръсти. Пред очите й се ширнаха два реда работилници:

ковачи удряха нажежено желязо с чукове върху звънтящи наковални,

обущари набиваха клечки в подметки на войнишки ботуши,

шивачи режеха платове с ножици и нашиваха копчета,

дърводелци рендосваха дървени греди,

златари слагаха рубини върху кубелии пръстени,

бъчвари стягаха бъчви с железни обръчи,

грънчари шареха паници и делви…

Със звънлив глас се провикна Златушка:

— Кои сте вие?

Работниците отговориха в хор:

— Ние сме роби на великана Ох. От нашия труд той трупа съкровища.

— А познавате ли — попита Златушка — моите братя, шестимата майстори на фенери?

— Познаваме ги — отговориха робите, — тяхната работилница е в дъното на подземието.

Златушка се затече към дъното с протегнати напред ръце и се развика.

— Братя, мили братя, къде сте?

Братята я посрещнаха радостно разтревожени.

— Тука сме, Златушке! Тука сме, сестричке! — сграбчи я първият, дигна я нагоре и я целуна по челото.

А останалите петима протегнаха ръце и почнаха да я милват по главата.

Златушка задъхана им заговори:

— Ах, да знаете що съм изпатила! Отървете ме от ламята! Нали няма да ме дадете на страшното чудовище с огнените очи! Ако не беше котенцето ми, сега нямаше да съм при вас!

Братята се спогледаха. Първият отговори за всичките:

— Ще те отървем, пиленце! Бъди спокойна. Ти си мъничка и можеш да се скриеш в този фенер. Днес Педя човек ще изкара фенера на пазара. Ще те изнесе навън, без да му дойде на ум, че ти си вътре.

Златушка запляска ръце зарадвана.

— Но и ти ще ни помогнеш — обади се шестият брат — да се измъкнем от тук. Нали обещаваш?

— Обещавам, мили братя, обещавам! — врече им се Златушка и влезе във фенера.

Юнакът се бие с ламята

Всичките корита на градската чешма в столицата на цар Патаран бяха сухи и празни. Чешмата имаше само един чучур, но и от него не течеше вода, защото беше затулен с желязна запушалка. Под запушалката висеше червен печат с изобразена крокодилска глава.

Над площада пред чешмата шумолеше столетно дърво с бели клони. Между два чуковати клона се чернееше орлово гнездо. От гнездото подаваха навън главички голокрили орлета. Те гледаха надолу. Какво ли гледаха?

Под дървото беше спряла стъклената колесничка. През отворената й вратичка тъкмо беше протегнал хищните си ръце ламският лакей Педя човек и се мъчеше да докопа княгиня Вейхайвей, която се дърпаше назад и викаше:

— Не ща! Не ща!

Зад гърба на Вейхайвей се беше изправил царят и блъскаше с усърдие дъщеря си към каручката:

— Не бой се, сладушке, тя е добра ламя! Нищо няма да ти направи, защото си дъщеря на мое величество!

Но в този миг изневиделица се появи най-малкият брат, дигна ръка и викна:

— Стой, къде блъскаш дъщеря си?

Царят се дръпна назад, а Педя човек подаде брадата си от колесницата:

— Да се махаш, чужденецо, или ще те обадя на ламята! Преди да те налапа, аз ще ти изпия очите! — закани се малкото човече и брадата му гневно заподскача.

Най-малкият брат, без да каже нищо, пристъпи напред, хвана ламския лакей за брадата, завъртя го няколко пъти във въздуха над главата си и го запокити с всичка сила към гората, където димяха комините на робските работилници.

— Иди ме обади на ламята! — викна гръмогласно юнакът.

Сетне се обърна към царя, който зяпаше, поразен от дързостта на чужденеца:

— А ти прибери дъщеря си в двореца! Веднага!

Царят хвана Вейхайвей за ръката, дръпна я силно и двамата търтиха да бягат, без да се обръщат назад.

Най-малкият брат извади меча си и бързо закрачи към чешмата. Спря до камъка, където стъпват конниците, за да се качат на конете си. Замахна и го удари. Изскочиха искри. Мечът разсече камъка на две.

Юнакът погледна острието на оръжието си — по него не се виждаше никаква следа от удара.

Обърна се към вековното дърво, направи няколко крачки, повторно дигна меча си и го насочи срещу дънера на дървото, но изведнъж долови гласовете на орлетата в гнездото, за миг задържа ръката си и наместо да стовари меча върху дънера, удари най-големия страничен клон.

Клонът изпращя и се строполи на земята.

Но ето че откъм ламската гора се зачуха шумотевица и грохот, сякаш наближаваше градоносен облак.

Светнаха шест прожектора — очите на ламята.

Орлетата, уплашени, се скриха в гнездото и там притихнаха.

Цялата земя затътна. Къщите край площада се раздвижиха и търтиха да бягат като живи. Комините им се заклатиха.

Най-малкият брат дигна ръка над челото си, погледна към далечината и рече:

— Ламята иде! Моят час удари!

Само след миг ламята прелетя над дървото с гръм и трясък. Всичките клони се огънаха и приведоха, сякаш ги беше налегнала страшна стихия. Крилатата страхотия описа три кръга над дървото и кацна насред площада.

И трите й глави трепереха от ярост. От ноздрите й излизаха пламъци. Опашката й се дигаше и отпускаше неспокойно. Ноктите на краката й стръвно деряха земята и къртеха камъните на площада.

А юнакът, застанал прав, леко разкрачен, неподвижен, сякаш беше вкаменен, я гледаше неустрашимо. Десницата му

стискаше дръжката на меча, чието острие, отпуснато надолу, леко потрепераше.

Наоколо нямаше жива душа. Само едно от орлетата подаде главичка от гнездото и се ококори. То искаше да бъде свидетел на историческия бой.

Триглавата ламя извика на три гласа:

— Ти ли си оня, дето ми прониза езика със стрела?

Юнакът кимна с глава:

— Аз съм!

— А сега ще получиш каквото заслужаваш! — с голяма омраза го погледна ламята и тръгна бавно и заплашително към него.

Кривите й нокти се размърдаха, готови да го разкъсат. Разперените й крила се заклатиха. И колкото повече наближаваше, толкова по-широко се разтваряха челюстите на първата й глава. Показаха се дълги заострени зъби.

Щом усети ламския палещ дъх, юнакът светкавично отскочи настрана, издигна меча си и със страшна сила го стовари върху проточената шия на чудовището.

Едната ламска глава се търкулна отсечена, удари се в каменните корита на чешмата, отскочи нагоре като футболна топка и падна в най-крайното корито.

Ламята, изтръпнала от болка, нададе страховит рев на два гласа. Цялата земя се раздруса.

Без да се мае, тя разтвори челюстите на втората си глава, грозно зашумя с крилата си, политна слепешката напред, но юнакът повторно отскочи настрана и мечът му блесна още един път като светкавица.

И втората отсечена глава на ламята се бухна в коритото до първата.

Тежко ранената страхотия се завъртя бясно около себе си и ревна само с един глас:

— Олелеее!

Но преди да разтвори челюстите на третата си глава, юнакът налетя върху нея. За трети път светна мечът му.

— Их!

И последната ламска глава отхвръкна към коритото.

Победителят избърса с длан челото си, отиде на чешмата, разкъса червения печат, хвана желязната запушалка, разклати я, напъна се и я изтегли.

Силна водна струя бликна от чучура. Водата забълбука в коритата. Юнакът подложи под чучура меча си, изми го хубаво и пак го прибра в ножницата.

Тогава от всички краища на града се втурнаха жени с кобилици и медници, с бакърени гюмчета и кратунки. Всичките тичаха презглава към чешмата и викаха:

— Вода! Вода!

И почнаха да пълнят съдовете от чучура, гребяха от пълните корита, плискаха си лицата и очите им горяха от радост.

Дотърчаха и малки деца. Те посрещаха майките си, изправяха се на пръсти, протягаха ръчички, хващаха медниците, навеждаха ги надолу и жадно смучеха. Майките им ги гледаха с умиление.

Като видя каква буйна веселба залюля целия град, юнакът се усмихна и се прибра под сянката на орловото дърво. Съблече горната си дреха, постла я до дънера и полегна — да си отдъхне от лютия бой. Сложи ръце под главата си и се загледа към листата, които весело трепкаха, сякаш му ръкопляскаха като зелени ръчички. Погледът му се замрежи. Сънят затвори клепките му.

По едно време го стресна писък на уплашени пилета.

Ламският победител скочи, погледна нагоре към гнездото и видя една змия като копраля — пълзи и съска с отворена уста, наближава гнездото.

— Само змии и лами ли ще срещам на тая Долна земя? — си рече юнакът и подскочи.

Хвана се за най-долния клон и чевръсто почна да се подема. До двата чуковати клона стигна тъкмо когато змията се беше надвесила над гнездото. С немощни крилца пърполеха орлетата и жално-милно пискаха.

Юнакът безшумно измъкна меча си и без да замахва, чукна лекичко змията с острието през средата и я разсече на две. Двете змийски половини се свлякоха между клоните.

Тъкмо в този миг тъмен облак засенчи целия площад. То не беше тъмен облак, а една орлица със сребристи великански крила. Тя отдалеч беше съзряла човека, наведен над гнездото, и налетя стремглаво — да му изкълве очите.

— Стой, мамо — запищяха и се раздвижиха орленцата. — Какво мислиш да правиш? Този човек ни отърва от змията, а ти искаш да го погубиш!

Орлицата изви глава, погледна с едно око към земята, видя двете змийски половини и разбра всичко. Кацна на земята и отпусна крилата си успокоена. И юнакът слезе от дървото. Тогава орлицата му проговори с човешки глас:

— Спасителю на малките ми рожби, ти ми направи голяма добрина. Откак съм почнала да мътя — орлета не съм отглеждала, защото всяка година змията ме издебваше и изяждаше рожбите ми, преди да им заякнат крилата. Кажи ми с какво мога да ти се отплатя!

Юнакът отговори:

— Аз отплата не искам, но ако можеш, изнеси ме на Горната земя, защото овенът, дето ме смъкна тук — тръгна по полето и се загуби от очите ми.

— Ще те изнеса, когато поискаш! — рече орлицата. — Всичко ще направя за теб, защото си юнак — и като изви глава, тя отскубна с клюн едно перо от опашката си и му го подаде: — Вземи туй перо и го закичи на калпака си. Когато ти потрябвам — подхвърли го нагоре и кажи: „Да ми дойде орлицата!“ Перото ще литне като стрела и ще ме намери, където и да съм!

Победителят пое перото и го закачи на калпака си.

В тронната зала

В тронната зала на двореца негово величество седеше на трона си полузатворил очи, отпуснал ръцете си надолу, изпружил крака напред.

Отметнала короната му настрана, Вейхайвей го пощеше с усърдие.

— Ох, таткооо — рече тя, — нали не си се къпал, откак ламтурникът запуши чешмата, главата ти се е превърнала в кошара за мисикоми.

— Какво е туй мисикоми? — попита величеството.

— Не знаеш ли? Ей, че си бил прост! Мисикомите са ония малки животинки, които се развъждат в косата и те карат да се чешеш.

Влезе маршалът на двореца, изкашля се в шепа и съобщи:

— Дошъл е придворният художник Блюдолиз!

Негово величество кимна:

— Да влезе!

— Слушам, ваше величество! — високо извика маршалът, обърна се и изскочи навън.

След малко се върна и въведе художника Блюдолиз в тронната зала.

Художникът мъкнеше голяма картина с позлатено кръжило. С мъка я отнесе до трона и я изправи срещу царя и княгинята.

Като видяха какво е нарисувал придворният художник, царят и Вейхайвей зяпнаха от учудване.

— Аааааа! — извика царят.

— Ооооо! — обади се княгинята.

На картината досетливият художник беше нарисувал самия цар с гол меч в десницата. Надменен и велик. Десният му крак стъпил върху туловището на ламята, а три отсечени ламски глави показваха на какво е способен цар Патаран.

Царят поклати глава и рече:

— Прекалил си го, драги. Победител на ламята не съм аз.

— Все едно, ваше величество — лукаво се усмихна Блюдолиз, — ако оня не беше я убил, вие щяхте да я насечете на парчета. Всички знаят, че по-безстрашен цар не се е раждал на земята.

— Ти каза истината! Заслужаваш двойна награда: първо, защото си придворен художник, и, второ, защото обичаш истината. Дръж!

Негово величество извади от джоба си една кесия с пари и му я хвърли като на куче.

Художникът пое майсторски кесията, поклони се до краката на царя, окачи картината на най-видното място в тронната зала и се изтегли заднишком, с лице към владетеля.

Тогава Вейхайвей се обърна към баща си и започна глезено:

— Таткооо!

— Кажи, кукло! — рече царят.

— Сега пък искам да се омъжа!

— Тъй ли? — скокна царят. — За кого?

— За оня, дето уби ламята! — тропна с крак княгинята.

— Е — разпери ръце царят, — ти вече прекаляваш! Завчера: „Искам златна ябълка", днес: „Искам мъж"! Добре, да го приберем в двореца, но защо ни е, когато не е достоен за теб?

— Как да не е достоен? — пресече го Вейхайвей. — Много е хубав!

— В жилите му не тече царска кръв! — натъртено рече цар Патаран.

— Ами кой уби ламята? Кой ми отърва живота? — попита Вейхайвей.

Царят посочи с пръст към картината.

— Героят е нарисуван там!

Вейхайвей подскочи и насмалко щеше да каже нещо неприятно на баща си, но си затули с шепа устата и задържа думите си. От устата й излезе само едно:

— Ауууу!

Царят строго я погледна.

— Защо аукаш?

— Нищо — нацупи се Вейхайвей. — Татко, казвам ти, ако не ми го доведеш, ще ти се разсърдя и вече няма да те пощя!

Най-сетне царят отстъпи, защото не можеше нищо да откаже на дъщеря си, па и главата го сърбеше много. Удари три пъти с жезъла си по пода. Намести короната си.

Дотърчаха осемнайсет слуги и паднаха на колене пред негово величество. Наведоха си главите до пода и извикаха едногласно:

— Заповядайте, ваше величество!

— Заповядвам ви — викна цар Патаран — да ми доведете оня с орловото перо на калпака. Веднага! Додето преброя до десет — тук да е!

Вейхайвей запляска с ръце, извади от джоба на роклята си кръгло огледалце и захвана да се оглежда, сетне бръкна пак в джоба си, извади едно щипало и се залови с изплезен език да си скубе веждите, за да изглежда по-хубава.

А в туй време слугите тичаха презглава надолу: щяха да си изпочупят краката. А някои се плъзнаха по парапета на стълбището.

Додето царят преброи до десет (а той можеше да брои само до десет!), най-малкият брат влезе в тронната зала. Строен и напет.

Калпакът му беше леко накривен, на калпака — перо орлово, а ризата му — майсторски извезана.

Вейхайвей, като го видя, прехапа устни, скри се зад трона и рече:

— Леле, какъв е хубавец!

Царят викна с важен глас:

— Добре дошъл в моя дворец!

— Благодаря, ваше величество! — поклони се победителят на ламята.

— Знаеш ли защо съм те повикал?

— Вие ще кажете, ваше величество!

— Намислил съм да те оженя.

— За кого? — учуди се най-малкият брат.

— За дъщеря си! — рече царят.

„Сега я наредихме", помисли си момъкът.

— Къде е тя?

— Тука е, зад гърба ми! — посочи с пръст царят зад гърба си.

Вейхайвей се изправи:

— Тук!

Поразен от нейната грозотия, най-малкият брат се обърка и отстъпи три крачки назад.

Царят изви глава и пошепна на дъщеря си:

— Видя ли го как се зарадва? Дай му пръстена си!

Вейхайвей изтича напред, хвана десницата на гостенина и без да го пита иска ли — наниза на една му пръст златен пръстен.

— Аз… аз… такова… — почна да си дърпа ръката най-малкият брат.

— Какво? — пресече го царят. — Искаш да кажеш, че не си достоен? Не бери грижа за тая работа, щом като моята дъщеря ти е хвърлила око. Но трябва да знаеш, че аз току-тъй няма да ти я дам. За да я заслужиш, най-напред трябва да убиеш великана Ох, който ме посрами пред очите на цялата ми войска. Хайде, да е честито!

Юнакът смънка две-три думи, от които нищо не се разбра.

— Къде си отседнал? — попита царят.

— Накрай града има една самотна бабичка. В нейния дом съм се настанил.

— Не може! Не позволявам! — разгневи се величеството. — Ще ми бъдеш гост в двореца! Заведете го в готварницата! Гостенин човек най-много се радва, когато го настаниш в кухнята. Пригответе му — обърна се той към слугите, които се бяха струпали на вратата — най-добрия кон! Нека се разходи из града — да види на колко народ заповядвам!

Какво стана в готварницата на двореца

Заведоха гостенина в дворцовата готварница. Юнакът надникна вътре и се намръщи: никъде не беше виждал по-голяма бъркотия: тигани, нощви, лопати, метли, немити паници, лъжици, триножници — всичко беше нахвърляно в безредие. До камината имаше миндер, но върху него се бяха изтегнали две затлъстели котки. Светлина влизаше само през едно дълбоко прозорче. Някой беше забравил нажежената ютия върху масата и покривката димеше.

— Тая готварница на нищо не прилича! — обърна се гостенинът към царските слуги. — Кой е забравил ютията? Угасете покривката, защото ще изгори дворецът на цар Патаран!

— Одеве — отговори главната готвачка — тука беше влязла княгинята, тя е разбъркала всичко и е забравила ютията.

— Наредете готварницата — поръча най-малкият брат, — а пък аз ще се поразходя из града и ще потърся светилник, защото тук е много мрачно.

И като се метна на най-хубавия кон от царската конюшня, излезе на улицата. Подире му се навървиха цяла дружина царедворци.

С голяма почит го посрещнаха столичаните. Старите го сочеха с пръст и казваха на децата си:

— Яжте хляб и пийте вода, за да пораснете и станете като този юнак!

Юнакът свърна в най-близката странична уличка и спря пред един дюкян с разтворени кепенци. Под прозорците бяха изнесени чудесни свещници от ковано желязо, а до вратата стоеше изправен оня същият фенер, в който шестимата братя бяха скрили своята сестричка Златушка.

Юнакът дръпна юздата на коня си, спря го, разгледа фенера и викна:

— Хей, кой е тук продавачът?

От магазина показа брадатата си глава ламският лакей — Педя човек. Като видя кой седи напреде му, Педя човек прежълтя от страх.

— Аха, ти ли си бил търговецът! — навъсено го погледна юнакът и попита сурово: — Колко пари струва този фенер?

Педя човек запелтечи:

— Ф-ф-фенерът с-с-струва… хиляда жълтици!

— Колко? — кресна юнакът толкова силно, че продавачът подскокна и се дръпна в дюкяна. — Ще ти оскубя брадата, задето ме лъжеш! — закани му се с пръст купувачът. — Де се е чуло и видяло един фенер да струва хиляда жълтици? Излез вън!

Педя човек се показа отново:

— Той… с-с-струва… с-с-сто жълтици, но аз ще ти го дам за една жълтица. Вземай го!

Юнакът се обърна към царедворците:

— Дайте му една жълтица и отнесете фенера в готварницата!

Като обиколи целия град и надвечер се прибра в готварницата, най-малкият брат завари всяко нещо подредено и сложено на мястото му. Котките ги нямаше, запалената покривка беше сменена с нова — чиста и снежнобяла. Макар че в огнището под камината горяха дебели главни — в готварницата цареше полумрак.

Фенерът стоеше изправен зад вратата.

Юнакът се разположи на миндера и плесна три пъти с ръце. Вратата скръцна и в кухнята влязоха дванайсет готвачки с бели престилки, с червени герданчета и кривнати шапчета на главите. Всяка беше боднала зад ухото си по една латинка, а главната готвачка — две.

Готвачките се наредиха в полукръг и се поклониха.

Главната готвачка рече:

— Заповядай, юначе!

— Запалете фенера! — поръча гостенинът.

— Ей сегинка — фръцна се главната готвачка, затече се към огнището и се наведе за главня, но додето я вземе — фенерът блесна сам с ослепителна светлина и озари цялата покъщнина.

Готвачките до една ахнаха, поразени от туй чудо. Развикаха се:

— Фенерът се запали сам! Фенерът се запали сам!

— Тихо! — накара ги да млъкнат главната готвачка. — Друго какво искаш, юначе?

— Искам да ям, да ям! — отвърна най-малкият брат и отвори устата си, за да видят колко е гладен.

Готвачките се разшетаха. Наредиха трийсет и две паници, търколиха един бял хляб като воденичен камък, донесоха димящи тенджери и почнаха да сипват разни яденета. Като сколасаха, главната готвачка покани гостенина:

— Наздраве, юначе, да ти е сладко!

Сетне направи знак с глава на другите готвачки и всички се измъкнаха от кухнята.

Юнакът седна до масата, хвана големия хляб и започна да тика в устата си големи залъци. Загреба с лъжицата ядене, сръбна и си каза:

— Ох, че сладко! Откога не съм ял топло ядене!

Но в същото време вратичката на фенера скръцна и се открехна полекичка. На прагчето се появи Златушка.

— И аз съм гладна! — каза тихичко момичето.

Юнакът извърна очи и изтърва лъжицата върху покривката:

— Коя си ти?

— Аз съм едно непознато момиче, но ти изцапа покривката.

— Нищо — отговори юнакът, — готвачките ще я изперат. А ти що щеш във фенера?

— Досега бях робиня на великана Ох — почна да разказва Златушка, — после моите братя ме скриха във фенера, после Педя човек ме откара със стъклената каручка в магазина за продан, после ти се появи на кон и ме купи за една жълтица.

— Ти да не си дъщерята на оная, крайната бабичка с шестимата синове? — попита юнакът.

— Аз съм, ами коя! — отвърна Златушка.

— Слизай тогава да ядем!

Златушка посегна да скочи, но момъкът я превари, протегна ръце, пое я от фенера и я сложи да стъпи на краката си.

— Хоп! — извика весело момичето и се намести на масата срещу него.

Грабна една лъжица. Загреба си ядене. Тя държеше хубаво лъжицата и внимаваше да не си окапе роклята.

А юнакът не снемаше очи от нея.

Златушка го попита:

— Защо ме гледаш тъй?

— Защото си най-хубавото момиче на света.

— Не приказвай такива думи — дяволито го заплаши с пръст девойчето, — защото имаш пръстен на ръката.

Юнакът погледна пръстена на Вейхайвей, намръщи се, издърпа го от пръста си и го пусна в кратунката за сол, окачена над камината.

— Този пръстен — рече той — не беше за мен, нито съм го искал. Навря ми го на пръста едно бостанско плашило. Сега вече нямам пръстен! Искаш ли да дойдеш с мен на Горната земя?

Златушка наведе глава. Клепките й паднаха срамежливо. Те бяха като две златни метлички, а очите й приличаха на кюстендилски хрущялки.

— Искам — рече тя, — но не мога да тръгна, преди братята ми да излязат от тъмницата на Ох.

Тогава юнакът отсече:

— Утре ще се разправя с него!

След вечеря момичето седна на миндера, хвана коленете си с две ръце, заклати се напред-назад и запя:

Аз съм мамина Златушка,
аз съм мека медна крушка,
досега аз бях робинка,
занапред ще съм латинка —
росна, румена, в градинка!

Най-малкият брат въздъхна от сърце и я погали по главата. Златушка скочи, стъпи върху едно столче, пак влезе във фенера и затвори вратичката му. Фенерът угасна.

Последният двубой

Рано на другата сутрин, преди изгрев-слънце, царските вратари разтвориха железните порти на двореца. Негово величество по нощница и по чехли на бос крак стоеше облегнат на балконския парапет, а долу, под балкона, беше застанал юнакът, яхнал кон. По седлото на коня блещукаха златошити коронки. Под сребърните подкови на нетърпеливите му крака изскачаха искри… Царят нареждаше тъй:

— Вземи една главня! Когато стигнеш ламската гора — запали я! Всичките дървета ще пламнат, ще подхванат двореца и Ох ще изгори вътре. Тогава няма да имаме врагове и ще царуваме хиляда години. Нали, Вейхайвей?

Вейхайвей надничаше през рамото на баща си и подсмърчаше. Искаше всички да видят колко тъгува от раздялата с годеника си.

— Всичко да стане на пепел! — извика тя.

Но най-малкият брат поклати глава.

— Дума да не става — рече той, — гората аз не мога да запаля. Какво са ми криви вековните дървета, че да ги изгоря? Ами знаете ли колко лековити билки растат под дърветата и колко птици са измътили пиленца в гнездата между клоните? Пожар в гората няма да направя!

— А как ще се разправиш с Ох? — попита царят.

Юнакът хвана дръжката на меча си:

— С този меч! Той може да сече дървета, камъни и желязо.

— Убий го, ако можеш! — извика цар Патаран високо и промърмори под нос: — Ако пък той ти вземе душицата, няма да пророня за тебе нито една сълза. Много си ми притрябвал в двореца… — и започна да пъди конника с ръка: — Заминавай! Заминавай! Какво чакаш?

Вейхайвей се надигна на пръсти и захвана да маха с кърпичката си през рамото на царя.

Една бойна тръба екна над току-що събудения град и конникът препусна вихром по широкото поле към стените на мрачното ламско свърталище.

Конят препуска дълго, докато потъна целият в гореща пот, спря се пред опушената стена, изправи се на задните си крака и почна да цвили.

Върхарите на ламската гора се люшнаха едвам-едвам. Гората глухо шумеше. От комините на работилниците излизаха огнени езици, ближеха облаците и сякаш се мъчеха да стигнат до изтънелия рог на месечината. От вътре долитаха задавените гласове на много хора.

Юнакът се дигна върху стремената, направи тръба пред устата си с две ръце и гръмогласно се провикна:

— Ох! Ох! Ох! Излез, дръвнико!

Никой не отвърна нищо, само зелените крокодили в канала, който окръжаваше двореца, избълбукаха и потънаха на дъното.

— Ще те чакам — пак екна гласът на юнака, — додето преброя до петнайсет. Ако не се явиш, конят ми ще прескочи стената и аз ще те измъкна окован в железни вериги. Ще те заключа в една клетка и ще те показвам на децата по панаирите! Едно! Две! Три… — започна да брои конникът, но преди да стигне до десет, ламската врата се разтвори с трясък.

Като чер език напред се проточи подвижният мост и се намести над дълбокия ров. На прага се показа великанът Ох. Измери с очи гостенина си, мина тромаво по моста, разклати го и се изправи — грозен и мрачен, обрасъл с четина, разрошен, с кървясали очи.

— Ти, който погуби майка ми, какво искаш от мен? — попита великанът с продран глас.

— Искам да отключиш подземието и да пуснеш на свобода робите, които си заключил в работилниците! — изговори най-малкият брат и го погледна с безстрашни очи.

— Друго? — присви очи великанът.

— Искам златните ябълки, които ламята откраднa от дървото на баща ми!

Великанът се засмя тъй зловещо, че каменният зид се раздруса от смеха му.

— А не искаш ли да те сваря в моя казан? — ехидно отвърна той.

Юнакът пламна от тая обида. Извади меча от ножницата, смахмузи коня си и връхлетя към Ох, но великанът се престори на страшно изплашен и търти да бяга покрай дълбокия ров към гората. Той искаше да си поиграе с човека от Горната земя, тъй както котаракът си играе с мишката, преди да я налапа.

— Стой! Стой! — развика се подире му най-малкият брат, размаха сабята си и го подгони между дърветата.

Изведнъж Ох спря на една полянка и замръзна на мястото си. Обърна се срещу коня и скръсти ръце. Конят също спря като закован и извърна очи настрани, защото не можеше да гледа страшилището.

— Ако не изпълниш заповедите ми, ще ти снема главата от раменете! — със затаен дъх изговори юнакът.

— Снеми я! — покорно и насмешливо каза Ох, дори протегна дебелия си врат и наклони чутурата си, готова за сечене.

Юнакът замахна.

Мечът му блесна като мълния и се стовари с нечовешка сила върху великанския врат, но щом се удари в кожата на чудовището, оръжието се строши на парчета и в десницата на най-малкия брат остана само дръжката.

Великанът се озъби с животинска стръв и се задави от още по-зловещ тържествуващ смях. Направи две крачки към юнака и ревна:

— Слизай от коня!

Конят се стъписа, а юнакът се обърна безпомощно, защото разбра, че с него е свършено.

— Няма ли кой да ми помогне? — за последен път се понесе гласът му в гората — тъжен и отчаян.

Тогава изведнъж се раздвижи цялата гора. Клоните се разклатиха, зашумяха листите, птиците се разхвърчаха. Дърветата отговориха:

— Има кой! Ние ще ти помогнем! Идем!

И стана чудо: всичките дървета тръгнаха.

Заплашително се заклатиха дънерите. Заобиколиха великана от всички страни, буйно се залюляха и почнаха да го млатят. Блъскаха го, ръгаха го в ребрата, шибаха го по лицето.

Закрил очи с шепи, Ох залиташе насам-натам, дори се опита да се измъкне и да побегне от дървения побой, но най-младите дървета го превариха и направиха пред него непоклатима стена. В разгара на битката пристигна запъхтян от полето един тристагодишен дъб — изсъхнал, почернял и погрознял. Той разбута навалицата.

— Оставете го на мен! — мрачно извика този древен старец. — Аз му имам зъб, защото ме изтръгна с корените в деня, когато цар Патаран подписа договор върху барабан. Той насмете с мен един милион войници и ги натика в подземните си работилници. Вижте ми клоните! По тях няма нито един листец. И корените ми изсъхнаха!

Като чуха тия думи, всичките дървета се отдръпнаха.

Старият дъб направи гигантски скок, изпращя, изфуча и халоса с дънера си великана по главата.

Ох падна възнак и се просна на земята.

Продължителен нестихващ победен вик огласи цялата околност.

Всяко дърво се върна на мястото си.

Птичките, които бяха побягнали, долетяха пак, накацаха по клоните и неудържимо зачуруликаха.

— Благодаря ви, дървета! — извика юнакът и се поклони на всички страни. — Никога няма да забравя добрината ви.

Зададоха се и робите от работилниците на Ох. Те рукнаха като порой навън през отворената желязна порта на ламския дворец. Бягаха по моста, прескачаха трупа на великана, викаха от радост и хвърляха нагоре калпаците си.

Най-подир изскочи еленът със стъклената колесничка и се понесе право към конника. Когато стигна до него, вратичката на колесничката се отвори и навън се появи главата на ламския лакей Педя човек.

— Къде ще заповядаш, господарю — попита с угодническа усмивка брадатото човече, — да откарам кошницата със златните ябълки?

Юнакът го изгледа презрително, поклати глава многозначително и отговори:

— В най-крайната къщурка, където живее майката на Златушка!

Юнакът и Златушка бягат от двореца

На връщане от бойното поле най-малкият брат обори глава и дълго премисля кое беше накарало дърветата да се дигнат и да му се притекат на помощ в онзи страшен миг, когато мечът му се строши. Нищо не можа да измисли, а работата беше много проста: нали сутринта царят му бе поръчал да вземе една главня и с нея да запали гората, а юнакът не рачи да изгори нито вековните дървета, нито лековитите билки, нито птиченцата в гнездата. Птиченцата в царската градина, които бяха чули поръката на Патаран и отговора на юнака, бързо бяха отлетели към ламското свърталище и разказали всичко на дърветата. Тъй че гората знаеше кой е нейният закрилник.

Ожаднелият кон неусетно отнесе юнака от бойното поле на чешмата, протегна шия и почна да смуче от първото корито. Орлетата отдалеч видяха своя спасител, подадоха главичките си от гнездото и радостно запляскаха с крилца.

Юнакът ги попита:

— Къде се дяна ламята? Никъде не виждам туловището й!

Орлетата изчуруликаха задружно:

— Глутница вълци я разнесоха през нощта.

Тогава най-малкият брат си рече: „Ламята е погубена и синът й никога не ще се изправи на краката си. Кошничката със златните ябълки е в мои ръце. Тъй че работата ми на Долната земя е вече свършена. Трябва да си ида у дома".

И като сне калпака от главата си, взе перото, подхвърли го нагоре и извика:

— Да ми дойде орлицата!

Перото литна като стрела и преди конят да откъсне главата си от ледената вода, тъмен облак забули площада.

Орлицата се спусна стремително и кацна върху най-горната плоча на чешмата.

— Какво искаш, юначе? — попита тя.

— Искам да ме изнесеш на Горната земя, защото няма какво повече да правя тук.

— Ще те изнеса, но за път ще ми трябват девет пещи ръжен хляб, девет печени крави и девет бурета с вода. Яденето и пиенето трябва да наместиш в един ковчег със стоманена гривна на капака. Пътят е дълъг и труден, много ядене ще ми трябва. Когато река „Га!" — ще ми даваш порязаница хляб и къс кравешко месо, а река ли „Пиу!" — ще ми даваш вода. До утре всичко да бъде готово!

Юнакът отвърна:

— Ще бъде!

И препусна коня си към царския дворец. Стражите, които вардеха пред високата порта, му сториха път. Той скочи от коня и изтича по стълбите. Влезе в готварницата.

Там го посрещна Златушка:

— Всичко научих — почна да бъбри тя, — братята ми вече са се прибрали вкъщи при мама. Тя, горкичката, се е стопила от радост. А пък аз, докато те чаках, уших една копринена риза.

И като разпери пред момъка ризата, украсена с пъстра шевица, девойката я метна на рамото му.

— За тебе е! Да ти е честита!

— Ръцете ти са златни като името ти! — похвали я юнакът.

Златушка се изчерви и почна да нарежда трапезата. Додето слагаше паниците и лъжиците, един хляб се търкулна сам от полицата, подскокна на масата и спря пред Златушка. Но тъкмо когато момичето посегна да го разреже, някой блъсна силно вратата и на прага се показа Вейхайвей — настръхнала като оса. Тя изгледа юнака и Златушка, които бяха седнали един срещу друг, хвана се за сърцето, строполи се на пода и захвана да рита:

— Ах! Ах! Ах! Той вечеря с друга жена! Пръстенът! Веднага да ми върнеш пръстена!

Юнакът скочи, отиде до солницата, бръкна в нея, извади пръстена на Вейхайвей и го хвърли в очите й:

— НЎ ти пръстена! Стига си ревала!

Сетне се обърна към Златушка:

— Хайде да си ходим, пиленце! Този дворец не е за нас. В него ще се задушим.

Хвана я за ръката и я изведе тичешком от двореца.

Нагоре

Настъпи последният ден. Железният ковчег беше майсторски изкован от признателните ковачи само за една нощ. Вътре жените грижливо бяха наредили хлябовете, месото и буретата с вода. Най-отгоре върху хлябовете се мъдреше кошничката със златните ябълки.

Златушкината мама на прощаване прегърна с треперещи ръце дъщеричката си, а Златушка запя:

Гледай ме, гледай,
стара мале,
нагледай ми се!
Днеска съм тука,
стара мале,
утре ме няма!
Както се дели,
стара мале,
жито от слама,
тъй се отделя,
стара мале,
чедо от мама!

Бабичката пак я прегърна, защото не можеше да се откъсне от нея.

Колко народ се беше насъбрал да изпроводи юнака, който бе отървал Долната земя от двете страшни чудовища!

Братята на Златушка един след друг се изредиха да му целунат ръка. Орлицата, стъпила върху плочата, търпеливо чакаше на своето място.

Прощаването свърши. Юнакът и Златушка влязоха в ковчега. Седнаха на две трикраки столчета, погледнаха се в очите и се усмихнаха. Вратицата се затвори. Тогава орлицата разпери крила и се дигна.

Описа два-три кръга над дървото и се спусна към ковчега.

Хвана с нокти стоманената гривна.

Издигна железния ковчег в облаците.

И колкото по-нагоре отлиташе, толкова по-малък ставаше ковчегът.

А долу, на земята, един милион мъже размахваха калпаците си, жените нещо викаха, децата крещяха. Орлетата писукаха. Крилцата им трепкаха като ръчички, които се прощават.

Но ето че птицата навлезе в буреносен облак и изчезна. Чуваше се само бученето на вятъра, който носеше облака. Златушка се сгуши страхливо до гърдите на своя другар.

Изведнъж блеснаха лъчите на ослепително слънце.

Златушка погледна през прозорчето на ковчега, подири с очи родния си град, но Долната земя вече я нямаше. Беше останала под облаците завинаги.

Две сълзи се търкулнаха по страните на девойката.

— Пиу! — пропищя орлицата.

Юнакът отвори вратицата и поднесе пред клюна й медник с вода.

— Га! — повторно се обади птицата.

Юнакът й подаде един хляб и къс кравешко месо.

Злодеите от кръчмата „Последен грош“

Коя е тази кръчма, издигната на същото място, където някога имаше чешма с два чучура и четири каменни корита? Над вратата бяха сложили надпис:

Питиепродавница

и гостоприемница

„ПОСЛЕДЕН ГРОШ“

на Братя Върбанови

Един уморен пътник с тояжка на рамо и торбичка на тояжката спря пред вратата, прочете надписа и почука три пъти.

Никой не му отговори. Тогава той отвори вратата, боязливо влезе в кръчмата и спря до вратата. Остави торбичката и тояжката си в къта.

Най-големият брат, застанал зад тезгяха, със запретнати ръкави сплескваше наденици с едно шише и ги нижеше на върлина.

Средният брат броеше жълтици в калпака си и свирукаше.

Като видя пътника, най-големият направи с глава знак на средния — да отнесе жълтиците вътре. Средният влезе в съседната стая. Там между две легла имаше каца, вече пълна догоре с жълтици. Монетите грееха като разровена жар. Средният брат изсипа жълтиците в кацата, излезе пак, затвори след себе си вратата и завъртя ключа.

— Какво искаш, дядо? — обърна се той към пътника.

— Аз ли? От дълъг път ида, затуй ожаднях. Доколкото си спомням — тука имаше една чешма, която…

— Имаше — прекъсна го средният брат, — но вече я няма.

— Моля ти се — приближи се към тезгяха пътникът. — Налей ми чашка вода!

— Ние вода не продаваме! — обади се оня, който мачкаше надениците.

— А какво продавате?

— Винце.

— Как го давате, може ли да попитам?

— Жълтичка за паничка!

— Ами като нямам пукната пара! — завайка се пътникът.

— Щом като нямаш пари — няма и да пиеш вино! — викна сърдито най-големият, а средният приближи до пътника, подаде му торбичката и тояжката и го изтика навън:

— Хайде, махай се от тук!

— Къде ще ида? — попита пътникът. — Вече мръкна.

— Иди в гората. Там има вода, колкото щеш!

— А вълците? Нали ще ме изядат!

— Нека те изядат. С тебе няма да се свърши светът. Един сиромах по-малко!

Изхвърленият пътник, който беше същият оня странник, дето бе превърнал водата във вино, поклати замислено глава, обърна се, дигна десница и бавно изговори:

— От чешмата да потече пак вода, а в кацата всичките жълтици нека се превърнат на трици.

И бързо навлезе в гората.

Подир малко над горските върхари се зададе орлицата с железния ковчег. Тя беше много уморена и едвам размахваше крила. Като наближи кръчмата, птицата се спусна надолу и кацна на поляната. Ковчегът тупна в меката трева. Вратицата му се отвори и от вътре излезе най-малкият брат. Подире му скочи Златушка с кошничката.

Юнакът се изправи пред орлицата, стори дълбок поклон и рече:

— От сърце ти благодаря, птицо крилата! По-нататък аз знам пътя за бащината къща.

А Златушка сне от шията си мънистеното герданче и го наниза върху шията на орлицата.

— От мен за спомен! — извика тя.

— Бъдете честити до края на живота си! — благослови ги орлицата и раздвижи крилата си.

— А как ще се върнеш до Долната земя, когато всичката вода и всичките хлябове се свършиха? — попита я най-малкият брат.

— Не ми трябват вече — отговори птицата — нито вода, нито хляб, нито месо! Надолу пътят е лек. Додето на небето изгреят първите звезди — ще бъда при орленцата си. Прощавайте!

И тя потегли назад по същия път.

Най-малкият брат влезе в кръчмата.

Като го видяха, двамата големи си глътнаха езиците.

— Откъде идеш? — попита най-големият.

— От Долната земя, ей сега пристигнах.

— Какво направи?

— Убих ламята, а вие?

— Ние… ние… те чакаме — отвърна средният.

На прага стъпи и Златушка. Като слънце грейна лицето й.

— А туй момиче отдека е? — загледа се най-големият брат в момичето.

— То е долноземка. Годеничка ми е! — усмихна се най-малкият и се обърна към Златушка: — Пристъпи, Златушке, да те видят моите по-големи братя.

Златушка нерешително направи две-три крачки, а най-големият сръга средния:

— Наточи вино да почерпим гостите!

Средният грабна една дамаджана и затрополи надолу по стълбата, която слизаше в зимника. Само след два-три мига изпод земята се чу гласът му:

— Батеее! От чешмата тече водааа! — крещеше той, сякаш го беше ухапало бясно куче.

— Водааа!? — развика се и най-големият. — Я опитай дали е вода!

— Опитах, два пъти опитах! — пак екна долният глас.

— Ами сега какво ще правим? — удари се по челото най-големият.

— Нищо — рече най-малкият, — ще си идем у дома, да зарадваме стария.

През същата нощ, когато месечината се появи над гората и посребри керемидите на кръчмата, двамата по-големи братя се измъкнаха крадешком. Най-големият носеше на гърба си чувал. В чувала пъшкаше нещо тежко.

Средният заключи вратата на „Последен грош" и пусна ключа в джоба си, но ключът неусетно се изхлузи от съдрания джоб и падна пред прага.

Мълчаливо закрачиха двамата между дърветата.

Щом изчезнаха в пущинака, пред кръчмата изневиделица се появи странникът. Остави тояжката и торбата си на прага, наведе се, взе от земята ключа, дето го беше изтърсил средният брат, и отключи кръчмата. Пристъпи вътре.

Тогава от зимника се чу приглушеният писък на Златушка:

— Помощ!

Странникът отмести големия камък, с който беше затиснат капакът на зимника, и отвори подземието. От тъмнината се показа главата на Златушка. Странникът попита девойката:

— Къде ти е годеникът?

— Братята му го вързаха, натъпкаха го в един чувал, затъкнаха с кърпа устата му — да не вика, и го отведоха някъде, а мен затвориха в зимника.

Странникът я хвана за ръката, изтегли я горе и рече:

— Върви подире ми! И недей се плаши! Всичко ще се нареди тъй, както трябва.

В същото време двамата тъмни братя вървяха по една светла горска пътека. Дърветата, притаили дъх, се давеха в безмълвие. Нито един лист не шумолеше. Като стигнаха до едно кухо дърво, поломено от гръмотевица, средният прошепна:

— Бате, тук е вълчото вървище. Пущай чувала! Щом месечината се потули зад облак — от пещерите ще изскочат гладните вълци и ще го намерят.

Най-големият изръмжа на най-малкия си брат:

— Сега вече ще се отървем от теб! Вълците ще те разкъсат!

А средният се наведе, извади кърпата от устата му и добави:

— Дишай, не искам да се задушиш и да издъхнеш, преди да дойдат вълците.

И двамата злодеи поеха назад тичешком.

— Какво зло съм ви сторил, мили братя, че ме оставяте на вълците? — викна най-малкият брат.

Никой не му отговори.

Месечината, потресена от престъплението, бързо потъна зад един облак. Наблизо зави глутница вълци. Между дърветата се появиха святкащи алчни очи.

— Свърши се с мен! — простена най-малкият брат, захвана да се гърчи и направи отчаяни усилия да се отвърже, но въжетата бяха стегнати донемайкъде.

Вълците приближиха. Но тъкмо когато един грамаден звяр направи скок към връзания, измежду дърветата се втурна странникът. Той замахна с тояжката си, удари вълка по главата и викна:

— Циба!

Вълкът заскимтя като куче, укроти се бързо, обърна се назад и подви опашка. Тръгна към пещерите. Подире му се повлече цялата глутница.

Златушка се наведе над годеника си и чевръсто развърза ръцете и краката му.

Потресен от злодеянието, най-малкият погледна с безкрайна благодарност странника и го попита:

— Защо ме оставиха моите братя на зверовете?

— Твоите братя не са добри хора. Искаха да откраднат кошничката със златните ябълки и годеничката ти. А като се върнат вкъщи — смятаха да излъжат баща ти, че те са убили ламята, за да получат имота му. Но който копае яма за ближния си, сам пада в нея.

— А какво ли стана с магарето ми? — досети се изведнъж най-малкият.

— Нищо му няма. За да не му дават овес, кръчмарите го натикаха в гората, да го изядат вълците, но то не се предаде, а

захвана да троши зъбите на звероветe с подковите на задните си крака. И стана тъй, че наместо магарето да бяга от звероветe — те офейкват, щом го зърнат в гората. Скитори из храсталаците, сутрин яде малини, а вечер — боровинки. Като се сети за тебе, захваща да реве тъй, че цялата гора кънти от гласа му.

Най-малкият се хвана за главата и се замисли дълбоко. Магаре клепоухо, а пък у него има повече човещина, отколкото у братята му.

Странникът съблече абичката си и я постла на тревата.

— Легнете си — покани той и двамата — да поспите, защото сте много уморени. Виждам, че очите на Златушка се затварят за сън.

Най-малкият и Златушка се търкулнаха върху постланата дрешка и заспаха като заклани.

Тогава странникът извади от торбичката крилете, намести ги на раменете си, хвана тихичко юнака с дясната ръка, Златушка — с лявата и полетя:

над горските върхари, позлатени от лунната светлина,
над реките, заглъхнали в нощен покой,
над езерата и моретата,
над най-високите планински върхове —
към родното село на тримата братя.

След потайна доба крилатият старец се върна, намери магарето заспало пред самите бърлоги на вълците, хвана го за ушите и го издигна към месечината.

Пренесе и него.

У дома

Русата глава на слънцето се окъпа в каменните корита на чешмата.

Настъпило беше светло и радостно утро. Юнакът и Златушка още спяха върху постланата дрешка на странника. Магарето се въртеше край заспалите, душкаше краката им и мърмореше:

— Тези крака са батьовите, а тези — какините!

Първа отвори очи Златушка. Разшава се, поседна и почна да оправя косите си. Най-малкият брат я усети, прозя се сладко, скочи на крака и се обърна към странника, който плискаше лицето си на чешмата с вода:

— Къде сме?

Странникът се понадигна:

— На същото място, където спахте с братята ти през оная далечна нощ, когато потеглихме по следите на ламята. От тук до бащината ти къща има само един ден път.

Най-малкият брат приближи до странника, разгледа го от главата до петите, втренчи се в очите му и попита:

— Кой си ти, дето ме отърва нощес от вълците, и защо вървиш подире ми?

Чудна усмивка озари очите на странника:

— Аз съм твоята добра воля.

— А къде останаха братята ми?

— И братята ти потеглиха насам, но те никога няма да стигнат до бащината си къща.

— Защо?

— Защото от оная къща, където ги оставихме, до бащиния ти дом има сто години път.

Като изрече тия думи, странникът мигом изчезна, сякаш никога не го е имало.

Най-малкият брат и Златушка се наместиха върху гърба на магарето. То наостри уши, изрева и се понесе вихром към родното село.

Ето го бащиния дом! Тежката дъбова порта скръцна и се отвори, но магарето не мина през портата, а прескочи по стар обичай през оградата.

Дядо Върбан се показа на прага и сложи ръка над очите си — да види кой му е дошъл на гости. И като зърна най-малкия си син, непознатото момиче и магарето, старият баща протегна към тях ръце. Устните му прошепнаха:

— Добре сте ми дошли! Честит съм, че ви дочаках!

Най-малкият се наведе и му целуна десницата, а Златушка му се поклони до земята.

В клоните на сенчестия орех зачуруликаха славеи. Златушка огледа новия си дом и ахна:

— Колко хубаво е тук!

— Аз, тате — рече най-малкият, — довърших ламята и ти донесох всичките ябълки, които беше отмъкнала.

И му подаде кошничката.

Старецът я пое и дигна нагоре десницата си:

— Бъди ми жив и здрав, сине! Двамата с теб ще развъдим тия чудни плодове. От всяка семка ще поникне дръвце. Не е далеч времето, когато по цялата земя ще зашумят ябълкови градини и за всяко дете ще има сочни златисти ябълки. А поколенията ще казват: „Колко сладки са Дядо-Върбановите плодове!“

Петелът плесна с крила, силно изкукурига и приказката свърши.

---

info

Информация за текста

$id = 3565
$book_id = 652
$book_id = 3889
$book_id = 8471
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3565
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007
Последна корекция: NomaD, 2011 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Тримата братя и змеят

Един човек имал трима синове. Те били още малки деца, когато дошъл у дома им един змей, откраднал майка им и я отнесъл в жилището си, което било в непроходими гори.

Щом пораснали тримата братя, веднъж попитали баща си:

— Кажи ни, тате, къде е нашата майка?

— Вие бяхте още малки деца, когато я откradна един змей — отвърнал баща им.

— Аз ще ида да търся майка си! — викнал големият син.

— Иди, синко!

Когато тръгнал големият син да търси майка си, баща му го преварил и се скрил под моста извън селото, престорил се на мечка, па излязъл срещу сина си, за да му види юначеството. Синът се уплашил от мечката и се върнал назад.

— Не те бива! — викнал вторият. — Нека ида аз, па да видиш!

Но и той се уплашил от мечката и се върнал.

— И двамата сте страхливи! Нека ида аз, че да видите! — казал най-малкият, Келчо.

Грабнал сабята си и тръгнал малкият Келчо. Мечката излязла насреща му. Келчо се втурнал с гола сабя и викнал:

— Или ти мене, или аз тебе! — и без малко щял да посече мечката.

Тогава баща му извикал:

— Стой, синко! Аз съм твоят баща! Сега видях юначеството ти. Хайде, върви, на добър час! Ти ще намериш майка си!

Тогава юнакът Келчо навлязъл в пустите гори и намерил жилището на змея. То било голям дворец. Като наближил Келчо към двореца, съгледвачът, който бил поставен от змея на едно високо място, видял Келча и обадил на господаря си, че иде един юнак към двореца.

Змеят казал:

— Аз съм поставил вълците да ми пасат овцете, а мечките — кравите. Ти гледай, ако мине през тях невредим, наистина е юнак. Ако го разкъсат и изядат, няма какво да се боя от него.

Съгледвачът подир малко съобщил на змея, че юнакът, като дошъл до овцете, вълците и мечките се спуснали към него, но той погубил много от тях със сабята си. А сега иде насам!

Щом чул тези думи, змеят малко се постреснал и станал да посрещне юнака. Юнакът дошъл до двореца. Наблизо течала дълбока река, на която имало златен мост. По него се минавало, за да се влезе в двореца на змея.

Юнакът, като наближил златния мост, почудил се на хубостта му и тръгнал по него, но мостът взел да се огъва. Змеят, като видял това, се стреснал още повече. Щом юнакът влязъл в двореца, тръгнал право към змея. Той наместо „Добре дошъл", за да уплаши юнака, смръкнал го в пояса си като енфие и пак го духнал, та го залепил на стената. И когато повторно се приготвил да го смръкне, юнакът се спуснал върху него със сабята си и замахнал да го посече. Тогава змеят, уплашен, извикал:

— Стой, синко! Аз такъв юнак търся, за да го направя свой син! Всичкото ми имане ще бъде твое и аз твой, и ти мой, точи вино, та ме пой!

Келчо се спрял. И двамата си подали ръка.

Малко по-късно настъпило време на змея да спи, а сънят му траел четиридесет дни. Той извадил и дал на Келча цял вързоп ключове, легнал и заспал. Келчо взел ключовете и тръгнал из двореца. Отварял наред стаите, гледал и не можел да се нагледа на богатството и красотата. В някои стаи видял купчини пари, в други — хубави златни и свилени дрехи. Имало стаи, пълни с яденета и питиета. Най-крайните две стаи не можал да отвори, защото нямал от тях ключове. Келчо поискал да види какво има в тези стаи, потърсил ключовете им и най-сетне, след тридневно търсене, ги намерил в брадата на змея. Юнакът взел полекичка ключовете, без да го усети змеят, и когато отворил

едната от стаите, намерил вътре майка си. Познали се и тя му казала:

— Синко, освободи ме и да бягаме оттук, додето спи змеят, че толкова години съм затворена и не съм видяла бял свят!

— Нека да видя какво има и в другата стая, че тогава ще бягаме! — казал синът.

Когато отворил и втората стая, там намерил един чуден и много хубав кон, какъвто нямало по света. Тогава наш Келчо напълнил две дисаги с жълтици и скъпи дрехи, яхнал хубавия кон, поел своята майка и я завел у дома си.

По едно време конят му казал:

— Отскубни от гривата ми три косъма и ме пусни, а когато ти дотрябвам, напечи на огъня космите ми и аз веднага ще дойда!

Келчо отскубнал три косъма, пуснал коня, оставил дисагите с жълтиците на майка си, а сам отишъл в Цариград и станал ратай на един градинар, чиято градина била срещу царския дворец.

Един пролетен ден станали големи игри вън от Цариград. На тия игри се събрал много народ. Отишли още и царят, и градинарят. Градинарят поръчал на Келчо да варди добре градината.

Като останал сам, Келчо си спомнил за хубавия кон, напекъл космите от конската грива на огъня и ето, конят мигом пристигнал. Тогава Келчо помислил, че няма никой да го види, станал, облякъл златните дрехи и възседнал коня да го поразиграе край градината. Не щеш ли, най-малката царска

дъщеря го съзряла от прозореца на двореца и не могла да се нарадва на хубостта, юначеството и хубавия му кон.

Келчо отишъл също с коня си на царските игри. И там, без да го познаят нито царят, нито градинарят, излязъл пръв във всичките игри. Дори и самият цар не можал да се нарадва на юначеството му.

Вечерта Келчо се прибрал по-напред в градината, пуснал коня, скрил златните си дрехи, облякъл си градинарските и — ни лук ял, ни лук мирисал — заловил се за работа в градината. Когато дошъл градинарят и видял, че градината е изпотъпкана от конски копита, захванал да вика и мъмри Келча. Но най-малката царска дъщеря се провикнала от прозореца на двореца и поръчала на градинаря да не закача Келча.

Сетне най-малката царска дъщеря повикала градинаря и го накарала да поднесе на царя три любеници, от които първата да бъде преминала, втората — добре узряла, а третата — още младичка. Градинарят изпълнил поръчката.

Царят го попитал:

— Какво искаш да кажеш с тия любеници?

Тогава градинарят отговорил:

— Трите любеници са трите царски дъщери, от които на първата времето за женитба е вече преминало, на втората — дошло, а на третата наближава.

Като чул това, царят бързо изпроводил глашатай да събере народа пред царския дворец, за да си изберат царските щерки бъдещи съпрузи. Народът се събрал, а царските щерки гледали от прозореца. И обичай било коя когото избере, да му подхвърли червена ябълка.

Тогава най-голямата царска дъщеря харесала един княжески син, подхвърлила му ябълка и тръгнала с него. Средната харесала генералски син и отишла с него. А най-малката хвърлила ябълка на градинарския слуга Келча.

— Грешка стана! — казал царят и онези, които стояли до него, като видели това, подали друга ябълка на царската щерка, за да я подхвърли на някой по-достоен. Но тя я подхвърлила пак на Келча, така сторила и третия път.

Тогава царят разбрал и рекъл:

— Щом го искаш, иди с него, глупава щерко! Само сетне да не се каеш!

— Това, тейко, не го правя от глупост, но защото знам, че той е по-достоен от другите твои зетьове! — отвърнала най-малката царска щерка.

И се оженила за Келча.

По едно време царят започнал бой с друг цар. Царят тръгнал с всичката си войска за бойното поле — и другите му зетьове с него. Тогава Келчо възседнал едно магаре, та и той отишъл.

Когато го попитал царят: „Ти къде си тръгнал, Келчо?" — той отвърнал:

— Ами нали съм и аз царски зет, защо да не ида на помощ! — и си подкарал магаренцето.

— Добре, и такива трябват там, за да носят вода на войската — казали големците и си заминали.

— Да видим кой ще носи вода! — отвърнал им Келчо и поел из пътя.

Когато заминала цялата войска и Келчо останал сам, той напекъл пак космите и конят му пристигнал. Оставил тогава Келчо магарето, въоръжил се, възседнал добрия си кон и отишъл на бойното поле. Всеки от противниците си думал: „Дано застане на нашата страна този непознат юнак!".

Като видял Келчо, че неприятелите победили тъста му и насмалко щели да го поробят със зетьовете и големците, той се дигнал тогава, яхнал коня си, извадил сабята, развъртял се надясно и наляво, победил враговете докрай и избавил тъста си.

В тая битка била ранена ръката на Келча с една сабя. Сам царят извадил свилена кърпа и превързал раната на непознатия юнак. Тогава превързаният мигом се изгубил. Царят много се наскърбил, защото желаел да го награди за победата му с някой голям чин и да го задържи при себе си.

Сетне Келчо си отишъл и освободил своя кон. Облякъл пак простите си дрехи и се заловил за работа.

Не щеш ли, царят се разболял, очите му не виждали. За да се излекува, трябвало да се намери пилешко мляко. Царят пратил двамата си по-големи зетьове да потърсят такова мляко. Те тръгнали, ходили, ходили по света и по горите и като не намерили от пиле мляко, донесли на царя друго мляко и излъгали, че уж било от пиле. Но когато намазали царювите болни очи с това мляко, те го заболели още повече.

Тогава нашият юнак Келчо напекъл пак космите и конят дотърчал. Възседнал го той, отишъл и намерил, та донесъл на царя от пиле мляко. И когато намазали с него болните очи, те оздравели.

Оттогава царят обикнал Келча и го поканил една вечер да вечерят заедно в двореца. На царската вечеря Келчо запретнал ръкава си и царят видял превързаната му ръка. Като съзрял и познал свилената кърпа, с която сам го превързал на бойното поле, той извикал:

— Ах, ти ли си бил добрият юнак, който ми избави живота на бойното поле!

Целунал го по челото и го поставил от дясната си страна.

---

info

Информация за текста

$id = 29821
$book_id = 5919
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/29821
Сканиране: Диан Жон, 2011
Разпознаване и корекция: sonnni, 2012
Допълнителна корекция и форматиране: Xesiona, 2012

Издание:
Ангел Каралийчев. Тошко Африкански и приказки
ИК „Хермес", Пловдив, 1997
Редактор: Венера Атанасова
Коректор: Ева Егинлиян
ISBN: 954-459-378-0

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Тримата ловци
Народна приказка

Имаше едно време трима ловци — двамата брадати, единиятъ — безъ брада. Тръгнаха тия ловци да стрелятъ дивечъ. Цѣлъ день ходиха напраздно. Най-сетне, привечерь гръмнаха една яребица. Накладоха огънь. Стоплиха вода, попариха яребицата, оскубаха ѝ перушината. Свариха я. Тогава дойде мѫчнотията: какъ да я раздѣлятъ? Яребицата е само една, а пъкъ тѣ — трима.

Брадатитѣ предложиха:

— Хайде да дадемъ яребицата на тоя отъ насъ, който най-дълго изтрае, безъ да каже нито една дума.

— Добре, — съгласи съ голобрадатиятъ.

Седнаха до огъня и млъкнаха. Минаха часъ, два, три — никой не отваря уста. Само се гледатъ въ очитѣ. По едно време голобрадиятъ присегна и измъкна яребицата отъ тенджерата. Посоли я. Разчекна я и започна да лапа. Той яде, а брадатитѣ мълчатъ. Когато изяде цѣлата яребица, брадатитѣ скочиха и нададоха викъ:

— А бе, ти какво направи?

— Изгубихте облога, приятели. Ето, че вие проговорихте първи. Нѣма защо да се сърдите. Яребицата се пада на мене, споредъ условието.

Брадатитѣ наведоха глави.

На втория день пакъ нарамиха пушкитѣ и тръгнаха по къра. Въ една долчина издебнаха два гълѫба. Попариха ги, оскубаха имъ перушината, свариха ги въ тенджерата и седнаха да си ги раздѣлятъ. Но, какъ да ги дѣлятъ? Гълѫбитѣ само два, а пъкъ ловцитѣ — трима. Най-сетне, следъ дълги препирни, единиятъ отъ брадатитѣ рече:

— Да оставимъ тази нощь гълѫбитѣ въ тенджерата и да легнемъ да спимъ. Който отъ тримата сънува най-хубавъ сънь — той ще вземе и двата гълѫба. Съгласни ли сте?

— Съгласни сме, — рекоха другитѣ двама и легнаха край огъня.

Настана нощь. Огъньтъ полека почна да гасне. Голобрадатиятъ захърка мѫжката, а брадатитѣ не смѣеха да заспятъ: тѣ си биеха умоветѣ, кой какъвъ сънь да измисли. Призори, надвещени отъ съня, и тѣ задрѣмаха.

На другия день, когато всички се дигнаха, голобрадиятъ се обади:

— Хайде, разказвайте сега сънищата си!

Първиятъ, съ най-дългата брада, заговори:

— Сънувахъ чудесенъ сънь. Присъни ми се, че съмъ се превърналъ на крилатъ конь. На раменетѣ ми израстли криле, на краката ми — сребърни копита, а на шията ми — златна грива. Че като разтърсихъ гривата си, че като тропнахъ съ кракъ и се дигнахъ къмъ небето — за мигъ прелетѣхъ цялата равнина. На другия край ме срещна единъ чуденъ юнакъ. Той бързо се метна на гърба ми и азъ полетѣхъ пакъ къмъ небето. Дигнахъ се толкова високо, че ми се зави свѣтъ и се пробудихъ.

Вториятъ брадатъ се обади:

— Хубавъ ти е сънътъ, ала моятъ е още по-хубавъ. Азъ пъкъ сънувахъ, че съмъ самиятъ чуденъ юнакъ. Като те видѣхъ, че идешъ къмъ мене, метнахъ се на гърба ти и хванахъ златната ти грива. Хайде сега на небето! Че отъ тамъ пъкъ отидохме на месечината. Тъкмо въ туй време, гледамъ — двата гълѫба летятъ край месечината. Подгонихъ ги азъ, бре тукъ, бре тамъ, цѣла нощь скачахме отъ звезда на звезда, но не можахъ да ги хвана. Най-сетне се ядосахъ и се събудихъ.

Заговори най-сетне голобрадиятъ:

— Ахъ, братя, какви хубави сънища сте сънували! Кѫде ще се мѣря азъ съ васъ! Сънувамъ азъ, че стоиме тримата до огъня. Не щѣшъ ли — единиятъ отъ васъ се превърна на крилатъ конь и почна да тропа съ кракъ. Въ туй време пъкъ другиятъ се превърна на чуденъ юнакъ и скочи върху гърба на крилатия

конь. Дигнахте се къмъ небето. Азъ гледахъ нагоре, гледахъ, докато ми се изкриви вратътъ. И, когато изчезнахте отъ очитѣ ми, стана ми много мѫчно и горчиво заплакахъ. Сетне си рекохъ:

— Тѣ вече никога не ще се върнатъ. И изядохъ гълѫбитѣ. Изядохъ ги на сънь. Честна дума!

Брадатите скочиха:

— Не може да бжде! Какво приказвашъ?

Но, когато бръкнаха въ тенджерата, тѣ намѣриха само коститѣ.

---

info

Информация за текста

$id = 38553
$book_id = 8299
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/38553
Сканиране: Dave, 2014 г.
Разпознаване и корекция: filthy, 2014 г.

Издание:
Автор: Ангел Каралийчев
Заглавие: Българчета
Издател: ИК „Хемусъ“
Град на издателя: София
Година на издаване: 1942
Тип: сборник разкази; приказки
Националност: Българска
Печатница: „Изгрѣвъ“
Художник: Вадим Лазаркевич
Адрес в Библиоман: https://biblioman.chitanka.info/books/2616

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Тримата ловци
Руска народна приказка

Имаше едно време трима ловци — двамата брадати, третият без брада. Тръгнаха тия ловци да стрелят дивеч. Цял ден ходиха напразно. Най-сетне привечер гръмнаха една яребица. Накладоха огън. Стоплиха вода, попариха яребицата, оскубаха й перушината. Свариха я. Тогава дойде мъчнотията: как да я разделят? Яребицата е само една, а пък те — трима.

Брадатите продължиха:

— Хайде да дадем яребицата на тоя от нас, който най-дълго изтрае, без да каже нито една дума.

— Добре — съгласи се голобрадият.

Седнаха до огъня и млъкнаха. Минаха час, два, три — никой не отваря уста. Само се гледат в очите. По едно време голобрадият пресегна и измъкна яребицата от тенджерата. Посоли я. Разчекна я и започна да лапа. Той яде, а брадатите мълчат. Когато изяде цялата яребица, брадатите скочиха и нададоха вик:

— А бе ти каква направи?

— Изгубихте облога, приятели. Ето, че вие проговорихте първи. Няма защо да се сърдите. Яребицата се пада на мене според условието.

Брадатите наведоха глави.

На втория ден пак нарамиха пушките и тръгнаха по къра. В една долчина издебнаха два гълъба. Попариха ги, оскубаха им перушината, свариха ги в тенджерата и седнаха да си ги разделят. Но как да ги делят? Гълъбите само два, а ловците — трима. Най-сетне, след дълги препирни, единият от брадатите рече:

— Да оставим тази нощ гълъбите в тенджерата и да легнем да спим. Който от тримата сънува най-хубав сън, той ще вземе и

двата гълъба. Съгласни ли сте?

— Съгласни сме — рекоха другите двама и легнаха край огъня. Настана нощ. Огънят полека почна да гасне. Голобрадият захърка мъжката, а брадатите не смееха да заспят: те си биеха умовете кой какъв сън да измисли. Призори, надвещени от съня, и те задрямаха.

На другия ден, когато всички се дигнаха, голобрадият се обади:

— Хайде, разказвайте сега сънищата си! Първият, с по-дългата брада, заговори:

— Сънувах чудесен сън. Присъни ми се, че съм се превърнал на крилат кон. На раменете ми израсли криле, на краката ми — сребърни копита, а на шията ми — златна грива. Че като разтърсих гривата си, че като тропнах с крак и се дигнах към небето — за миг прелетях цялата равнина. На другия ден ме срещна един чуден юнак. Той бързо се метна на гърба ми и аз полетях пак към небето. Дигнах се толкова високо, че ми се зави свят и се пробудих.

Вторият брадат се обади:

— Хубав ти е сънят, ала моят е още по-хубав. Аз пък сънувах, че съм самият чуден юнак. Като те видях, че идеш към мене, метнах се на гърба ти и хванах златната ти грива. Хайде сега на небето! Че оттам пък отидохме на месечината. Тъкмо в туй време, гледам — двата гълъба летят край месечината. Подгоних ги аз, бре тук, бре там — цяла нощ скачахме от звезда на звезда, но не можах да ги хвана. Най-сетне се ядосах и се събудих.

Заговори най-сетне голобрадият:

— Ах, братя, какви хубави сънища сте сънували! Къде ще се меря аз с вас! Сънувам аз, че стоиме тримата до огъня. Не щеш ли — единият от вас се превърна на крилат кон и почна да тропа с крак. В туй време пък другият се превърна на чуден юнак и скочи върху гърба на крилатия кон. Дигнахте се към небето. Аз гледах нагоре, гледах, докато ми се изкриви вратът. И когато изчезнахте от очите ми, стана ми много мъчно за вас и горчиво заплаках. Сетне си рекох:

— Те вече никога не ще се върнат.

И изядох гълъбите. Изядох ги насън. Честна дума! Брадатите скочиха:

— Не може да бъде! Какво приказваш?

Но когато бръкнаха в тенджерата, те намериха само костите.

---

info

Информация за текста

$id = 13204
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13204
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Трите мишлета
Монголска народна приказка

Имаше три мустакати мишлета с дълги опашки. Те живееха в дълбока дупка, която се намираше в една нивичка, голяма колкото детска длан. През зимата върху мишата нивичка падна половин шепа сняг. Трите мишлета щом напече пролетното слънце, изскочиха от дупката и се заловиха да гребат снега с мишите си лопатки. По едно време неочаквано мишлетата намериха замръзнало парче масълце, голямо колкото грахово зърно, внесоха го в дупката и го предадоха на най-малкото мишле да го пази. Но щом двете по-големи мишлета излязоха навън пак да ринат снега, малкото им братче помириса масълцето, устата му се налях и то го изяде. По едно време уморените братлета влязоха пак в дупката и потърсиха масълцето. Щом разбраха, че най-малкото им братче се е съблазнило и го е изяло, те се ядосаха, започнаха да го тупат и го отведоха при съдията да го накаже.

Съдията седеше с увиснали бели мустаци и опашката му стигаше от стола до земята.

Той захвана да разпитва мишлетата защо са дошли. Първо се изправи най-голямото мишле и започна да говори.

— Ние сме трима братя.

— Каква голяма дружина! — извика съдията.

— Ние имаме нива, голяма колкото детска длан…

— Че вашата нива е цяла държава — плесна с ръце съдията.

— На нашата нива падна сняг колкото половин кривач!

— Ах — учуди се съдията, — там с бушувала същинска снежна виелица!

— Като изгря слънцето, ние изскочихме с лопати и захванахме да ринем снега.

— С много тежка работа сте се заловили! — поклати глава съдията.

— Неочаквано — пропищя средното мишле — намерихме в снега късче масло, голямо колкото грахово зърно.

— Вие сте намерили цяло съкровище! — усмихна се съдията.

— Предадохме го на най-малкия си брат и му поръчахме да го пази в дупката, докато се върнем.

— Какъв добър пазач! — промълви съдията.

— Но този пазач се съблазнил и излапал масълцето.

— Много лакомо мишле е вашият брат! — викна съдията.

— Тогава ние се нахвърлихме върху него и хубаво го натупахме.

— Вие сте водили истинска война! — затресе се съдията и издаде такава присъда: — Сключете мир помежду си не се бийте и живейте занапред като братя. А сега приберете се пак в мишата дупка!

---

info

Информация за текста

$id = 13205
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13205
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Трите патенца

Старата патка нададе вик от курника:

— Га! Га! Га!

— Защо грачеш толкова рано? — надникна през плетената малка врата черната крава. Нейните големи като ябълки очи светнаха в мрачината на птичата спалня.

— Ах, ти ли си, сестро? Тичай, моля ти се, и кажи да бият барабана и да обадят на целия свят, че вече си излюпих моите три патенца!

Кравата поклати глава, звънецът й почна да дрънколи.

— Винаги съм смятала — рече тя, — че ако решат да наградят някого за глупост, първа награда ще вземеш ти. Голямо чудо станало — три патета! Аз родих на стопанина два вола и никой не е дошъл досега да ме поздрави.

— Мамо — обади се най-малкото пате, — дотегна ми да стоя в тоя тъмен курник. Хайде да излезем на чист въздух!

— Отвори поне с рог вратата да излезем! — помоли се патката на кравата.

Кравата бутна вратичката на курника и тя скръцна. Патката изведе трите свои златни патенца. Те дигаха смешно своите жълти лопатки и се клатеха като стари баби. Навън беше рано и росно. Натегналите от цвят бели дървета ронеха тих прашец. Дядо Нойко стягаше ралото — гласеше се да върви на оран. Далеч някъде над яснозелените хълмове гореше пожар: скоро ще се покаже червената глава на слънцето. Изведнъж забуча селската камбана. Патката наведе глава към малките и рече смутена:

— Навярно камбаната бие по случай вашето рождение, мои зрънца! Нали са най-хубавите патета на земното кълбо? — обърна се към пуяка, който се разхождаше като някой чорбаджия по двора.

— Ха-ха-ха-клю-клю-клю! — засмя се пуякът. — Ще се пукна от смях, ще ме умориш, стара бабо. Не ти ли е жално за моята младост? Откакто съм пуяк на тоя свят, не съм виждал по-смешни патета!

— Мамчице, не позволявай да ни оскърбяват! — записукаха патенцата.

Патката почна да съска като змия и подгони пуяка по хармана.

— Ще ти отскубна опашката! — закани се тя.

В туй време се показа баба Нойковица.

— Ох на баба патенцата, те вече излезли от черупките! — зарадва се старата, наведе се и ги прибра в престилката си. Тръгна към къщи.

— Га! Га! Крадец! Викайте милицията! — почна да граче патката.

Баба Нойковица отиде под стряхата и пусна патенцата в едно кринче. Сетне донесе парче хляб и почна да рони трохички на патенцата. Патенцата закълваха и почнаха да си хортуват:

— Брей, че сме били гладни като вълци!

Показа се слънцето. Напече. Орачите заминаха по нивите. Патенцата задрямаха в кринчето. На пладне баба Нойковица пусна затворничетата на свобода и рече на патката:

— Хайде, иди да ги разходиш към реката, но си отваряй очите — да не ги прегази някое колело или някой магарешки крак.

Патката потегли и патенцата се навървиха подире й.

— Какво ще правим на реката, мамо? — попитаха те.

---

info

Информация за текста

$id = 18697
$book_id = 437
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/18697
Сканиране, разпознаване и корекция: ckitnik, 2010 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки и разкази

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Цар Якокуко

Това се случи в Япония, страната на изгряващото слънце. Оная хубава земя, където хората ядат бял като сняг ориз, а са жълти като узрели круши и живеят в ниски тръстикови колиби. Имаше там един хубав град, целият изграден от бял камък. В този град царуваше цар Якокуко. Цар Якокуко стоеше на златен стол и мислеше от сутрин до вечер. Каквото намислеше, неговите първи съветници го записваха с пачи пера в дебели книги.

Еднаж цар Якокуко намисли да каже нещо на Буда — японския бог — и повика най-мъдрите хора от държавата си.

— Кажете ми — попита ги той — как да отида при Буда и да му кажа каквото съм намислил.

— Как ли? — обади се най-старият. — Заповядай, царю честити, да направят една висока кула, която да опира до небето.

Ще се покачиш на върха на кулата и оттам като викнеш, Буда ще те чуе.

Повика тогава Якокуко най-добрия майстор в Япония, заведе го е съкровищницата, където имаше една кола безценни камъни и девет кола сухо злато, и рече:

— Стига туй имане за една кула, висока до небето?

— Малко е, господарю! — отвърна майсторът.

Якокуко повика търговци от далечните задморски земи, заповяда на своите граждани да оберат всичките банани и натоварят корабите им. Търговците, преди да заминат с бананите, закараха в царската съкровищница още девет кола злато.

— Ще стигне ли за кулата? — попита пак царят.

— Малко е, господарю! — отговори майсторът.

Тогава Якокуко повика отново търговците от задморските далечни страни и напълни догоре корабите им с ориз. Прибра всичкия ориз до зрънце от хамбарите на своите граждани. Търговците, преди да заминат, изсипаха в съкровищницата му още девет кола злато.

Майсторът пристигна отново при цар Якокуко и той го попита:

— Сега имането ще стигне ли?

— Ще стигне, господарю!

Заправи добрият майстор високата кула и я прави три години време. На четвъртата година свърши дървото и тухлите.

Като слезе на земята, майсторът се поклони на царя и каза:

— Царю честити, свърших дървото и тухлите, а кулата не довърших. Още една педя ми остана да стигна небето. Купи дърво и тухли!

— Нямам — пари — отговори царят.

— Продай нещо.

Замисли се Якокуко какво да продаде. Мисли, мисли — нищо не може да измисли. Тогава повика пак най-мъдрите хора от държавата си и ги попита какво да продаде, за да довърши кулата. Те му разправиха, че откак е опразнил хамбарите, неговите граждани мрат от глад. Няма нищи за продан в държавата му. Но има още ориз, скрит от мравките в земята. Ако сберат ориза и на мравките, ще спечелят пари, колкото да издигнат кулата още две педи височина.

Зарадва се цар Якокуко и заповяда да разкопаят всичките мравуняци.

Накрай града, под едно палмово дърво, до самия дънер на един кооперативен мравешки дом живееше мравката чу с двете си некръстени мравчета. Преди да пукне зора, тя излизаше от кооперацията и бързаше да намери някое едро зърно от оризовата нива. Надвечер тя се връщаше под палмата, обхтана от дългия път и тежкото зърно. Трудеше се Чу за дечицата си и когато закапаха есенните дъждове, тя се прибра в къщи, седна до камината, почна да плете чорапи и да разказва на своите мравчета приказки. Най-напред тя им разказа за големия чер

бивол, който стои под земята, стъпил на четири звезди и крепи цялата земята, набодена на рогата му. Обади им как едно време, на младини, през една гладна година, тя му дала цяло оризово зърно и оттогава той й бил най-верният приятел. Тъкмо в това време, когато Чу разказваше, целият мравешки кооперативен дом се разтърси и додето мравките разберат какво става, една голяма ръка нагреба всичките им оризови зърна от хамбара. Мравките с писък се пръснаха под палмата. Едри дъждовни капки капеха от широките листа на дървото и давеха малките мравчета.

Цялата нощ Чу стоя слисана под палмата. На сутринта тя със свито от болка сърце пое надолу към своя приятел големия бивол, да му се оплаче.

Додето стигне при него, минаха два месеца. През тези два месеца Якокуко продаде мравешкия ориз и довърши кулата. Стигна небето цар Якокуко и се изправи пред Буда.

— Велики Буда, намислил съм да ти кажа едно нещо — поклони се Якокуко.

— Казвай да видим! — обади се над главата му Буда, седнал на светлия си трон върху един бял облак.

— Защо не слезнеш от небето, пък аз да се кача на твоето място? — рече Якокуко.

Буда се усмихна.

Тъкмо в туй време отчаяната мравка Чу пропълзя в огромното ухо на своя приятел черния бивол и заговори. Биволът усети нещо в ухото си и го досърбя. За да изтърси гостенката си, той разклати огромната си глава. Земята, забодена на рогата му, се залюля, кулата заедно с Якокуко се строполи със страшен трясък и затисна целия град.

Буда се усмихваше.

---

info

Информация за текста

$id = 9061
$book_id = 670
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/9061
Сканиране: sir_Ivanhoe, август 2007 г.
Разпознаване и корекция: NomaD, август 2008 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказен свят. Том втори, 1982
Издателство „Български писател“, 1982

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Царят с магарешките уши

Цар Траян имал магарешки уши, но ги криел под короната си. Никой не знаел, че негово величество е клепоух. След всяко бръснене тоз час влизал царският палач и погубвал злополучния бръснар, за да не разкаже никому за магарешките уши на царя. Два пъти седмично в двореца падали бръснарски глави. Намалял броят на бръснарите в Траяновото царство. Дошъл редът и на едно голобрадо бръснарче. То влязло в двореца разтреперано. Като обръснало царя и видяло ушите, момчето захванало плахо да се озърта. Царят го попитал:

— Ти, момче, имаш ли други братя?

— Нямам — отвърнало бръснарчето, — едничък съм на мама.

— Щом си едничък, ще те пощадя, но ми дай дума, че на никого няма да казваш какво си видял на главата ми. Кажеш ли някому — загубен си!

Момчето се врекло, че ще мълчи, и си отишло. Прибрало се в къщи живо и здраво, но оттогава насетне захванало да линее. Заприличало на суха вейка. Да го духнеш, ще падне. Тайната го мъчела. Затъжила се неговата майка, като го гледала как се топи, и му рекла:

— Кажи ми, сине, каква болка имаш на сърцето си.

— Не мога, майко, ти каза, защото съм дал дума да мълча пред хората. Проговоря ли — свършено е с мене.

Тогава умната майка научила момчето си да иде в гората, Да изкопае един дълбок трап, да се наведе и три пъти да изговори онова, що му тежи на сърцето.

Както го научила майката — тъй сторило бръснарчето. Като изкопало трапа, то коленичило и до три пъти извикало:

— Цар Траян има магарешки уши!

— Царските уши са магарешки!

— Нашият цар е клепоух! И заринало трапа.

Изведнъж му олекнало. Тръгнало си весело към дома.

Минало, що минало, и на мястото, където копало момчето, поникнала свирчовина. Веднъж селските воловарчета видели свирчовината, отсекли си пръчки, направили си свирки и ги надули. Тогава свирките заговорили с човешки гласове:

— Цар Траян има магарешки уши!

— Царските уши са магарешки!

— Нашият цар е клепоух!

Бре! До вечерта новината се разнесла по цялата страна. Узнал самият цар и заповядал да му доведат бръснарчето. То му разправило какво се е случило. Тогава клепоухият сам си издялал една свирка, надул я, чул думите й, па си рекъл:

— Няма вече полза от криене. И си открил магарешките уши.

---

info

Информация за текста

$id = 3555
$book_id = 652
$book_id = 3889
$book_id = 5904
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/3555
Сканиране, разпознаване и корекция: unicode, 2007

Издание:
Ангел Каралийчев. Български народни приказки
Издателство „Народна младеж“

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Удегейският ловец и неговият син
Удегейска народна приказка

Живял на света един ловец. Името му било Геента. Неговата жена родила син.

— Ти отгледай момчето — поръчал ловецът на жена си, — аз пък ще отида да намеря великана Саломка и да си премеря с него силите.

— Моля ти се, не ходи! — казала жената. — Колко свят е погубил този великан! Ще затрие и тебе. Ние какво ще правим сами с малкия?

— Мене Саломка не може да ме затрие, защото съм много силен. Ще ида, тъй като не мога да стоя спокойно, когато Саломка избива хората.

— Щом като си намислил — иди, но най-напред опитай с лъка. Ако твоята стрела прехвърли седем превала, тръгвай!

Опънал лъка си Геента, но стрелата му отлетяла само на един превал. Тогава жена му го хванала за ръката и викнала:

— Стой бе, човек! Къде ще ходиш с това слабо оръжие!

Но Геента се отскубнал и потеглил на бой срещу великана.

Вървял, вървял покрай една река и най-напред видял старец и старица, запретнали ръкави — ловят риба. Старецът дигнал ръка над челото си и попитал ловеца:

— Къде отиваш?

— Отивам на бой срещу Саломка!

— Хайде покажи каква сила имаш! Удари този плет, с който съм преградил реката, за да се събира рибата.

Геента ритнал с крак върбовия плет, но можал само малко да го поразклати.

— Човече — поклатил глава старецът, — ти си бил много слаб. Върни се по-добре у дома си. Нямаш сили да се бориш със Саломка!

Геента нищо не отговорил, но тръгнал по-нататък.

Стигнал до една голяма могила и видял жилището на Саломка, по-високо от кедрово дърво. Влязъл вътре и се провикнал:

— Тука ли живее Саломка?

— Тука живее! — отговорил отвътре старчески женски глас. — Ти защо си дошъл?

— Дошъл съм да си премеря силите с него — отвърнал Геента.

— Почакай малко, моят син ей сега ще се върне от лов. Видиш ли, там на огнището съм заровила във въглените ръжена. Моят син Саломка винаги ближе ръжена, когато се върне премръзнал. Постопли се, гостенино! — поканила старицата ловеца и като грабнала нажежения ръжен, бързо го тикнала в устата му. Изгорила му езика. Геента онемял.

Ей го по едно време се задал Саломка. Закрачил в къщата. Той бил такъв грамаден, че едва се побрал вътре. Под мишницата си мъкнел две убити мечки. С гръмовит глас се провикнал великанът:

— Вземи едната мечка! Смъкни й кожата и я изяж! Виждам, си дошъл да се бориш с мене. Ако изядеш твоя дял по-бързо от мен — тогава ще се борим двамата. Не ме ли превариш — тежко ти!

Като изговорил тези думи, великанът строполил мечката върху Геента и насмалко щял да го утрепе. Преди ловецът да одере своята мечка, Саломка вече нагълтал другата.

— И ти си тръгнал с мене да се бориш! — подигравателно рекъл Саломка.

И като пипнал ловеца, сръчно му зашил устните с две жили окачил на носа му едно звънче и го затворил в скривалището си.

Минали много години. Синът на Геента, малкият удегеец, пораснал. Веднъж той запитал майка си:

— Кажи, майко, как се казва моят баща?

— Защо ти е неговото име, когато той е починал много отдавна! — отговорила майката.

Но синът още по-настойчиво попитал:

— Кажи ми, как се казва баща ми?

— Геента беше неговото име! — отговорила майката. Тогава малкият грабнал от стената окачения стар лък на дяда си и изскочил на лов в гората. Там срещнал един ловец. Ловецът го измерил с очи, видял стария му лък и попитал:

— Ти, момче, кой си?

— Аз съм синът на Геента — отговорил малкият удегеец.

— Ти си, значи, синът на онзи ловец, който някога тръгна да се бори с великана Саломка и вече не се върна.

Като се прибрал у дома си, Геентовият син извикал отдалеко на своята майка:

— Майко, уший ми голяма ловджийска чанта, защото заминавам.

— Къде ще ходиш? — го попитала майка му.

— Отивам да търся Саломка и щом го намеря, ще отмъстя за моя баща.

— Не ходи, сине — извикала майката, — защото той ще погуби и тебе, както погуби и баща ти.

— Решил съм да намеря великана и да си опитам с него силите.

— Тогава най-напред покажи с дядовия си лък докъде може да стигне твоята стрела.

Синът грабнал лъка, опънал го, насочил стрелата нагоре тя пропищяла. Изгубила се, прехвърлила седем превала.

Целунал малкият ръка на майка си и заминал.

Минал покрай една река. Вървял, вървял и най-напред стигнал до мястото, където един рибар преградил реката с дървен плет и ловял риба.

— Къде си тръгнал, младо юначе? — попитал рибарят.

— Отивам да си премеря силите с великана Саломка.

— Първо блъсни с крак моя плет — да ти видя силата.

Малкият удегеец ритнал рибарския плет и го съборил.

— Имаш сили! — казал старият рибар. — Отивай!

Отминал Геентовият син и скоро стигнал до високото жилище на великана. Влязъл в къщата на Саломка. Гледа там —

седи една бабичка, кокалеста, ноктите ѝ извити като корени, а носът — като птичи клюн.

— Аз съм майката на Саломка — дигнала бабичката очи към гостенина, — а ти кой си?

— Аз пък съм синът на Геента, дойдох тука да си премеря силата със Саломка.

— Близни — рекла бабичката — тази играчка. Моят син, когато намръзне, винаги се затопля с нея.

И тя натикала в устата на младия гостенин нагорещения ръжен.

Тогава Геентовият син сдъвкал със зъби нажеженото желязо и плюл в лицето на старицата. Тя се набръчкала мигом и се превърнала на пън.

Някой затропал отвън. Влязъл Саломка. Под двете си мишници великанът мъкнел две огромни убити мечки. Хвърлил едната на гостенина и му викнал:

— Дръж първата и я изяж! Ако я изядеш по-бързо от мен ще се бориме с тебе. Ако не ме превариш, лошо ти се пише! Ще идеш при баща си!

— А къде е баща ми? — запитал синът на Геента.

— Той лежи в скривалището със зашити уста и звънче на носа.

Геентовият син подхванал мечката, стиснал ѝ кожата, дръпнал я и веднага я смъкнал. И преди Саломка да одере своята Мечка, синът на Геента излапал другата.

Тръгнали двамата да се преборят върху една висока скала. Изкачили се най-горе. А скалата била твърда и гладка като лед.

Саломка тогава се проникнал:

— Искаш ли да опитаме кой може да пробие с крак по-дълбоко канарата?

— Искам! — отговорил Геентовият син.

Саломка ударил с крак. Скалата треснала. Кракът му влязъл до кокалчето в скала. Изправил се след него Геентовият син и тропнал. Скалата се пропукала и кракът му влязъл до коляното.

За сетен път Саломка събрал сили и се втурнал да избляска младия удегеец от края на скалата. Но щом великанът се

засилил, Геентовият син бързо се изтеглил настрана. Саломка полетял надолу с главата и се утрепал върху камъните.

Избърсал си челото юначният Геентов син, влязъл вкъщи и чул как някъде под земята дрънка звънче.

— Това навярно е звънчето на баща ми! — извикал синът на Геента и се втурнал към скривалището. Там заварил един старец със зашита уста и звънче на носа — лежи и пъшка. Навел се над него и казал:

— Аз съм синът на Геента.

Старецът се разтреперал и прострял ръце към сина си. Той бил толкова отпаднал, че не можел да стъпи на нозете си. Тогава синът прегърнал своя баща, положил го в огромната си ловна чанта и го отнесъл вкъщи.

Няма да разказвам с каква радост майката посрещнала и двамата.

---

info

Информация за текста

$id = 13222
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13222
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998

- Ангел Каралийчев
  -
- info
  -

Ангел Каралийчев
Умната девойка
Даргинска народна приказка

Живееха някога двамина братя: единият — последен сиромах, а другият — богат. Веднъж богатият повика бедния у дома си и му рече:

— Аз имам обор, пълен с добитък: и коне съм развъдил, и крави, колкото щеш, а овчето ми стадо не се събира в кошарата. Като те гледам как се измъчваш и не можеш да свържеш двата края, сърцето ме боли. Какво ще кажат хората: изоставил брата си да умира от глад, а той се разполага като някой княз! Затуй съм решил да ти подаря една от моите крави. Тя е старичка, единият й рог е счупен, но дава бяло мляко. Ако ти проработи късметът, може и теленце да ти отели. Прибери си я у дома. Твоя да бъде!

Бедният брат се просълзи и целуна десницата на своя богат брат. Отведе кравата и каза на жена си:

— Хубаво се грижи за тази крава, защото тя може да ни роди теленце. Тогава и ние ще станем хора.

Сиромахкинята се разшета. Почисти обора, донесе млада тревица на кравата, напои я с бистра водица. Прашинка не даваше да падне върху добичето.

Подир два-три дни двете етърви — съпругата на богатия и сиромахкинята — отидоха към гората да берат гъби. Сиромахкинята набързо си напълни кошницата и си тръгна, а богатата се потриваше и търсеше узрели ягоди.

— Къде бързаш и защо ме оставяш сама? — провикна се богатата.

— Бързам, защото трябва да си нахраня кравата и водичка да й занеса, нали само в нея ни е късметът.

— Голямо чудо станало — подигра й се богатата. — Една подарена крава имате и тя е със счупен рог!

Прибраха се двете жени в къщите си. Богатата тръшна вратата и влезе при мъжа си сърдита.

— Какво ми се пери твоята братова жена! — извика тя. — Не ме дочака в гората, додето си напълня кошницата. Пази Боже, сиромах човек да прогледа! Хей, мъжо, още утре да прибереш подарената крава, защото у тези хора няма никаква благодарност!

Поиска на другия ден богатият брат кравата си, но бедният поклати глава и рече:

— Не я давам, защото тя ще ми донесе късмет!

— Тогава ще те изправя пред хана и той ще те осъди. Тръгвай подире ми!

Дигнаха се двамата братя, отидоха в ханския дворец и разказаха на хана какъв спор имат:

— Аз тази крава със счупения рог ще я дам на онзи от вас, който ми отгатне три гатанки. Кое нещо на света е най-тлъстото — тази е първата. Кое пък е най-мекото — тази е втората гатанка. Кое е най-сладкото — тази пък е третата. Помислете сега и двамата. Давам ви срок до утре заран. Който отгатне рай-добре, той ще получи кравата!

Отидоха и двамата в къщите си. Богатият се нахрани хубаво и легна да спи, а сиромахът се търкулна гладен и цяла нощ се въртя в леглото. Той мислеше: „Кое нещо на света е най тлъстото? Как да отговори, когато през живота си не съм опитвал никакви тлъстини!“ Главата му не можа да отгатне и втората гатанка: кое пък е най-мекото? „Цял живот — рече си той съм спал на твърдо легло. И за най-сладкото не мога да кажа нищо, защото винаги съм подслаждал живота си с горчивини.“

Сиромашкият брат имаше една дъщеричка, която беше навършила осемнадесет години. Като се пробуди заранта, девойката погледна баща си и го попита защо е толкова измъчен и посърнал. Бащата й разказа всичко за подарената крава и за гатанките на хана, които са го измъчвали през цялата нощ.

— Не се кахъри, татко! Отговорите на гатанките са много лесни.

— Как тъй лесни? — попита бащата.

— Щом отговори моя чичо и ханът дигне очи към тебе, ти му отговори тъй: най-тлъстото нещо на света е земята, защото тя ражда всяка година и не се изтощава; няма нищо по-меко от тялото на детенцето, което обичат; а отговорът на третата гатанка е: най-сладкото нещо за хората е сънят!

Щом изгря слънцето, двамата братя се упътиха към ханския дворец. Първи се изправи пред владетеля богатият брат. Ханът го погледна и рече:

— Отговаряй!

— Няма по-тлъсто нещо — рече самодоволният богаташ — от овчето месо; нищо не е по-меко от вълната и най-сладък медът на пчелите! Всичките деца го знаят.

— А ти — обърна се ханът към сиромаха — как ще изтълкуваш моите три гатанки?

— Най-тлъста, господарю, е земята, която всяка година ражда плодове и никога не се уморява; най-меко е детското тяло; а най-сладък е сънят за човека, когато легне да спи след тежък труд.

Като чу този отговор, ханът скочи на крака и викна:

— Този е истинският отговор на моите гатанки. Кой те научи тъй да отговаряш?

— Сам си отгатнах — отвърна сиромахът.

— Щом като можеш да отгатваш такава мъчна гатанка, ще ти задам още една! Давам ти една кошница с петдесет яйца. Сложи ги под квачката! Тази нощ искам тя да ги измъти и утре, след изгрев слънце, трябва да ми донесеш петдесет живи пиленца! Смогнеш ли да разрешиш и тази задача — кравата със счупения рог ще бъде твоя. Не измътиш ли яйцата, утре ще ти отрежа главата!

Върна се сиромахът вкъщи още по кахърен.

— Какво стана? — попита го дъщерята.

— Всичко пропадна! — отговори бащата. — И кравата изгубих, и главата ми отиде. Как мога само за една нощ да

сложа под квачката петдесет яйца и утре да се появят петдесет пиленца? Ханът ги иска живички в двореца.

— Не е голяма беда! — рече дъщерята. — Сядай, татко, да вечеряш!

И тя на бърза ръка начупи всичките яйца в една тава, сложи я върху железния триножник, подкладе огъня и вкъщи се понесе миризма на пържени яйца. Седнаха да вечерят тримата: бащата, майката и дъщерята. Изядоха всичките яйца. Най-сетне бащата се досети за последната гатанка на хана и се хвана за главата.

— Какво направихме, дъще? — викна той. — Ние изядохме гатанката.

Дъщерята се засмя.

— Лягай сега да спиш — рече тя, — а утре, като идеш при хана и той те запита къде са пилетата и яйцата, ти му отговори тъй: „Пиленцата са готови, но чакат храна. Ти, хане, заповядай веднага да засеят нивата с просо и до вечерта то да порасте, да узрее и жетварите да го поженат и овършеят. Додето притъмнее, просото да донесат у дома, защото без храна всичките пиленца ще измрат от глад.“ Ако ханът отвори уста и рече: „Дума да не става, къде се е чуло и видяло за един ден да посееш просо и да събереш жетва от нивата?“ — ти му кажи: „А нима е възможно само за един ден квачката да измъти петдесет яйца!“

На другия ден сиромахът отново се изправи пред хана и поиска просо за гладните си пиленца.

— Но просото — рече той — трябва да бъде за един ден посято, пожънато и овършано. Инак пиленцата няма да оживеят.

— Ти нямаш ум в главата си! — извика ханът. — Къде си чувал просо да поникне и да бъде пожънато и овършано само за един ден?

— А ти — рече сиромахът, къде си чувал, хане, яйца да се измътят само за една нощ и да станат пиленца?

Замисли се ханът и поклати глава.

— Тази работа — рече той — не е чиста. Някой ти подсказва отговорите. Кажи ми, кой те учи да отговаряш толкова остроумно?

— Моята дъщеричка ме учи на ум и на разум.

— Подир два-три дни ще пристигна у вас на гости. Искам да я видя тази твоя щерка! — викна ханът. — А сега прощавай!

Прибра се сиромахът у дома си. Подир два-три дни самият хан заедно с везира си пристигна в бедняшкия дом. Бащата го нямаше. Дъщеричката тъкмо замесваше тесто и се гласеше да изпече хляб. Щом гостите се изправиха на прага, девойката се пообърна и проговори:

— Пустият наш дом е останал без уши!

Гостите се спогледаха, но нищо не казаха, само попитаха къде да привържат конете си. Девойката им отговори:

— Където обичате. Може и в планината, може и в равнината.

Ханът и неговият везир се спогледаха повторно, защото нищо не разбраха от думите на домакинята, и си тръгнаха.

— Къде ще мъкнем конете си — на планината или в равнината — промърмориха те и отминаха.

На другия ден ханът изпрати човек да повика сиромаха и го попита:

— Какво искаше да каже дъщеря ти вчера с думите, че вашият дом е останал без уши, и защо ни изпрати да си завържем конете в планината или в равнината?

Сиромахът нищо не можа да разгадае, но когато вкъщи попита дъщеря си защо е посрещнала гостите с такива неясни думи, тя се усмихна и отвърна:

— Аз казах, че нашият дом е останал без уши. С тези думи исках да се извиня на гостите, че нямаме куче да лавне и да ме предупреди за идването на чужди хора. А думите ми, че могат да си вържат конете, където обичат — в равнината или в планината, — означават, че имаме навън до височината едно криво дърво, имаме и на равното място друго дърво. Там могат да си оставят конете!

Като узна какво е отговорила умната девойка, ханът се зарадва безкрайно и извика:

— Стягайте се за сватба, защото искам да се оженя час по-скоро за туй умно момиче!

Още на другия ден подир сватбата ханът направил своята млада жена първа съветничка и никакво решение не вземаше, докато не попита най-напред какво ще каже жена му. Тогава големците, които се въртяха в двореца, захванаха да клатят глави.

— Защо си въртите главите? — попита ги ханът.

— Навсякъде в страната хората приказват — отвърнаха големците, — че в твоята държава не си ти главата, а управлението държи твоята жена. Тази работа няма да доведе до нищо добро.

Като чу тези думи, ханът подскочи гневно и забрани на жена си да се меси в държавните работи. И тя млъкна, но случи се тъй, че веднъж жената наруши ханската забрана. Една сутрин пристигнаха при хана двама души да искат правосъдие. Те водеха подире си: единият — вол, а другият — кобила, и носеха едно току-що ожребено конче. Сложиха кончето пред владетеля и му разказаха, че туй добиче се е родило през нощта и го намерили в двора, където оставили вечерта вола и кобилата Единият вика:

— Кончето е мое, защото го е родила кобилата!

А другият го пресече:

— Кончето е родено през нощта от моя вол и затуй трябва да си го прибера аз!

Ханът се слиса и не знаеше как да им отговори, когато през отворения прозорец се обади жена му, която чу спора на двамата чужденци. Тя се провикна:

— Гледайте, гледайте, морето гори!

— Как може морето да гори? — прекъсна я стопанинът на вола.

— А ти, хитрецо, кого искаш да излъжеш, като казваш, че твоят вол се е ожребил през нощта и е родил конче?

Притиснатият до стената пътник си призна, че не е прав, наведе засрамено глава и си поведе вола.

Но ханът избухна гневно на жена си.

— Ти наруши моята заповед и се намеси в държавните работи без мое позволение. Затуй решавам да се разделя с тебе

и да те върна пак при баща ти. Махай се от моя дворец! Избери си онова, което най-много ти се нрави, и да не те гледат очите ми. Утре в зори да те няма!

— Добре! — отвърна младата жена и дочака, додето ханът заспи, сетне тихо повика двама ратаи и им поръча да нарамят леглото, в което спеше нейният съпруг, и да го отнесат в къщата на баща й. Ханът хъркаше дълбоко и нищо не усети. Сутринта, като се пробуди, той си отвори очите и захвана да мига: що ще в тази сиромашка къща и каква е тази крава, която ходи по двора със счупения рог?

Но щом видя своята жена и нейния баща, скочи на крака и попита:

— Как съм дошъл тука и каква е тази шега?

— Стопанино — отвърна младата жена, — ти снощи ме изгони от двореца и заповяда да взема оттам онова, което ми е най-свидно. Аз размислих какво ми е най-свидно на този свят и реших, че нямам друго, което да ми е по-скъпо от моя мъж. Затуй поръчах да те пренесат тука заедно с леглото!

Тогава ханът разбра колко е мъдра тази сиромашка дъщеря и пак си я отведе в двореца. И през живота си двамата никога повече не се разделиха.

---

info

Информация за текста

$id = 13226
$book_id = 215
Източник: Моята библиотека / http://chitanka.info/text/13226
Сканиране, разпознаване и корекция: NomaD, 2009 г.

Издание:
Ангел Каралийчев. Приказки от цял свят
Издателство „Пан“, 1998